

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

27'nci Birleşim

9 Aralık 2025 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 226)

2.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2024 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 218 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2024 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2024 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1191) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 227)

A) TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

1) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

1) Kamu Denetçiliği Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) ANAYASA MAHKEMESİ

1) Anayasa Mahkemesi 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Anayasa Mahkemesi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) SAYIŞTAY

1) Sayıştay 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Sayıştay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) ADALET BAKANLIĞI

1) Adalet Bakanlığı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Adalet Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) YARGITAY

1) Yargıtay 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Yargıtay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) DANIŞTAY

1) Danıştay 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Danıştay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU

1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURLARI KURUMU

1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ

1) Türkiye Adalet Akademisi 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Adalet Akademisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU

1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

1) Dışişleri Bakanlığı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Dışişleri Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

K) AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

1) Avrupa Birliği Başkanlığı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Avrupa Birliği Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

L) TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

1) Türk Akreditasyon Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Akreditasyon Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Erkan Baş'ın, usul hatası yapıldığına ve İç Tüzük madde 61'e göre son sözün milletvekilinde olduğuna ilişkin açıklaması

9 Aralık 2025 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.02

BAŞKAN: Başkan Vekili Tekin BİNGÖL

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27'nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Sayın milletvekilleri, gündemimize göre 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerindeki görüşmelere devam edeceğiz.

Program uyarınca bugün birinci turdaki görüşmeleri yapacağız.

Birinci turda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kamu Denetçiliği Kurumu, Anayasa Mahkemesi, Sayıştay, Adalet Bakanlığı, Yargıtay, Danıştay, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Türkiye Adalet Akademisi, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Başkanlığı, Türk Akreditasyon Kurumu bütçe ve kesin hesapları yer almaktadır.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 226)¹

2.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2024 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 218 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2024 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2024 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1191) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 227)²

A) TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

1) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

1) Kamu Denetçiliği Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

1. 226 S. Sayılı Basmayazı ve Cetveller 8/12/2025 tarihli 26'ncı Birleşim Tutanağı'na eklidir.

2. 227 S. Sayılı Basmayazı ve Cetveller 8/12/2025 tarihli 26'ncü Birleşim Tutanağı'na eklidir.

C) ANAYASA MAHKEMESİ

- 1) Anayasa Mahkemesi 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Anayasa Mahkemesi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) SAYIŞTAY

- 1) Sayıştay 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Sayıştay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) ADALET BAKANLIĞI

- 1) Adalet Bakanlığı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Adalet Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) YARGITAY

- 1) Yargıtay 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Yargıtay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) DANIŞTAY

- 1) Danıştay 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Danıştay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU

- 1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURLARI KURUMU

- 1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

- 1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ

- 1) Türkiye Adalet Akademisi 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Adalet Akademisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU

- 1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

- 1) Dışişleri Bakanlığı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Dışişleri Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

K) AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

- 1) Avrupa Birliği Başkanlığı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Avrupa Birliği Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

L) TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

- 1) Türk Akreditasyon Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türk Akreditasyon Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

(Uğultular)

BAŞKAN - Ama sükûneti bir sağlayabilirsek.

Bu görüşmeleri arada yapsak.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, tur üzerindeki görüşmelerde siyasi parti gruplarına altmışar dakika ve istemleri hâlinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile İç Tüzük'ün 62'nci maddesi gereğince görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye altmış dakika söz verilecek. Bu süreler birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir ve şahısları adına yapılacak konuşmaların süresi ise beşer dakika olacaktır. Ayrıca, konuşmalar tamamlanınca soru ve cevap işlemi on beş dakika soru, on beş dakika cevap olarak yapılacak ve sorular gerekçesiz olarak yerlerinden sorulacaktır.

Kabul edilen Danışma Kurulu önerisi gereğince, bütçenin ilk ve son günü yapılan konuşmalar haricinde, milletvekilleri tarafından yapılacak konuşmalarda ilave süre verilmeyecektir. Bu nedenle, sayın milletvekillerinin konuşmalarını süresi içerisinde tamamlamaları önem arz etmektedir. Ayrıca, tur görüşmelerinin yapıldığı birleşimlerde Grup Başkan Vekillerine yalnızca tur görüşmelerinin sonunda altışar dakika süre verilecektir.

Bilgilerinize sunulur.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkanım, bugün çok önemli bakanlıklar görüşülecek, Dışişleri Bakanı burada, Adalet Bakanı burada, çok kıymetli Meclis Başkan Vekili burada; ilk konuşmacı AK PARTİ, AK PARTİ yok. Herhâlde uyanamadılar, müsaade ederseniz biraz erteleyelim görüşmeleri.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Biz buradayız.

HALUK İPEK (Amasya) - Sürekli şov peşindesin!

VELİ AĞBABA (Malatya) - İki kıymetli Bakan ve Meclis Başkan Vekili var, AK PARTİ yok. Lütfen biraz erteleyelim Sayın Başkan.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ya, siz resimleri koymuşsunuz, çok gözüktüyorsunuz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kimse yok, kimse yok! Bu bize değil, Sayın Bakanlara, Sayın Celal Adan'a saygısızlık Sayın Başkan.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ya, siz o belediye başkanlarını da sayıyorsunuz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Meclise saygısızlık, Dışişleri Bakanımıza, Adalet Bakanımıza saygısızlık. Böyle olur mu! Olmaz!

BAŞKAN - Muhtemelen Sayın Bakanlar bunu değerlendirecektir.

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Dert etme, dert etme, önüne bak, biz konuşuruz!

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakanlara karşı ilgisiz davrandıklarını görüyoruz.

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Siz dert etmeyin!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, Cumhuriyet Halk Partisi varsa herkes için var; Sayın Bakanların da hakkını, hukukunu biz savunuyoruz.

BAŞKAN - Birinci turda söz alanların adlarını sırasıyla okuyorum:

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Adil Biçer, Kütahya Milletvekili; Behiye Eker, İstanbul Milletvekili; Haluk İpek, Amasya Milletvekili; İbrahim Yurdunuseven, Afyonkarahisar Milletvekili; Ersan Aksu, Samsun Milletvekili; Ali Özkaya, Afyonkarahisar Milletvekili; Orhan Kırçalı, Samsun Milletvekili; Saffet Bozkurt, Zonguldak Milletvekili; Mustafa Alkayış, Adıyaman Milletvekili; Rabia İlhan, İstanbul Milletvekili; Yaşar Kırkpınar, İzmir Milletvekili; Seda Gören, İstanbul Milletvekili.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Bülent Kaya, İstanbul Milletvekili; Birol Aydın, İstanbul Milletvekili; İdris Şahin, Ankara Milletvekili; Cemalettin Kani Torun, Bursa Milletvekili; Mesut Doğan, Ankara Milletvekili.

İYİ Parti Grubu adına Şenol Sunat, Manisa Milletvekili; Yasin Öztürk, Denizli Milletvekili; Hakan Şeref Olgun, Afyonkarahisar Milletvekili; Uğur Poyraz, Antalya Milletvekili; Metin Ergun, Muğla Milletvekili; Selcan Taşcı, Tekirdağ Milletvekili; Mehmet Akalın, Edirne Milletvekili.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sermet Atay, Gaziantep Milletvekili; Mehmet Taytak, Afyonkarahisar Milletvekili; Feti Yıldız, İstanbul Milletvekili; Halil Öztürk, Kırıkkale Milletvekili; Yücel Bulut, Tokat Milletvekili; Muhammed Levent Bülbül, Sakarya Milletvekili; Kamil Aydın, Erzurum Milletvekili; İsmail Özdemir, Kayseri Milletvekili.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Salihe Aydeniz, Mardin Milletvekili; Sırrı Sakık, Ağrı Milletvekili; Meral Danış Beştaş, Erzurum Milletvekili; Dilan Kunt Ayan, Şanlıurfa Milletvekili; Nevroz Uysal Aslan, Şırnak Milletvekili; Zülküf Uçar, Van Milletvekili; Ceylan Akça Cupolo Diyarbakır Milletvekili; Sevilay Çelenk, Diyarbakır Milletvekili.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Cavit Arı, Antalya Milletvekili; Deniz Yücel, İzmir Milletvekili; Mehmet Salih Uzun, İzmir Milletvekili; Cumhur Uzun, Muğla Milletvekili; Süleyman Bülbül, Aydın Milletvekili; Sibel Suiçmez, Trabzon Milletvekili; Mustafa Sezgin Tanrıkulu, Diyarbakır Milletvekili; Namık Tan, İstanbul Milletvekili; Utku Çakırözer, Eskişehir Milletvekili; Yunus Emre, İstanbul Milletvekili.

Şahısları adına, lehinde, Meryem Göka, Konya Milletvekili.

Yürütme adına Yılmaz Tunç, Adalet Bakanı; Hakan Fidan, Dışişleri Bakanı.

Şahısları adına, aleyhinde, Turan Taşkın Özer, İstanbul Milletvekili.

Şimdi, ilk söz, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Kütahya Milletvekili Sayın Adil Biçer'de.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ADİL BİÇER (Kütahya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2026 yılı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Bu Gazi Meclisin çatısı altında milletimizin emeğini taşıyan tüm milletvekillerimizi, ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi ve gönlü her daim bizimle olan Kütahyalı hemşehrilerimi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün yalnızca teknik bir bütçe metnini konuşmuyoruz, bugün konuştuğumuz metin, Türkiye'nin yatırımlarını inşa eden, cumhuriyetimizin 2'nci asrına yön veren iradenin belgesidir. Bütçeler sadece rakam değildir, bir devlet aklının, bir millet yürüyüşünün istikametidir; Gazi Meclisimiz bunun en büyük şahididir. Bu çatı, işgale karşı direnen iradenin, cumhuriyeti kuran aklın ve demokrasiyi ayakta tutan cesaretin merkezidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Meclisimiz artık sadece yasa yapan bir organ değildir, aynı zamanda demokrasi, denetim ve diplomasi üretim merkezidir. Gazi Meclisimizde 28'inci Yasama Döneminde Meclis Başkanlığına 3.340 kanun teklifi sunulmuştur. Genel Kurul gündemine giren 202 kanun teklifinden 110'u kanunlaşmıştır. Bebek ölümleri, çocuk istismarı, yapay zekâ, engellilerin sorunları, maden kazaları gibi hayatın tam merkezinde yer alan konularda Türkiye'nin vicdanını yansıtan komisyonlar bu Mecliste çalışmıştır.

28'inci Yasama Döneminde 14 ortak bildiri yayınlanmış, bunların 8'i İsrail'in Gazze'deki uyguladığı soykırıma karşıdır. Bu dönemde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş'un kapsayıcı ve uzlaştırıcı yaklaşımı sürece büyük katkı sağlamıştır. Kendilerine Meclisimizin kurumsal kapasitesine sundukları katkılar için şükranlarımı sunuyorum.

Ayrıca, 2026 yılı bütçesinin hazırlanmasında emeği geçen başta Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımız ve üyelerine, bakanlıklarımıza, kurum temsilcilerine ve Komisyon çalışanlarına içtenlikle teşekkür ediyorum. Bununla birlikte, Gazi Meclisimizin işleyişini fedakârca omuzlayan, gece gündüz demeden görev yapan tüm emekçi personelimize de şükranlarımı sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye bugün Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde tarihinin en iddialı dönemine girmiştir. Türkiye Yüzyılı güçlü devlet aklıdır, Türkiye Yüzyılı dijital dönüşümdür, Türkiye Yüzyılı etkin yönetimdir, Türkiye Yüzyılı küresel vizyondur; bu Mecliste attığımız her adım Türkiye Yüzyılı'nın temel yapı taşlarından biridir.

2026 yılı Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesi 27 milyar 235 milyon 264 bin Türk lirasıdır. Bu bütçenin yüzde 82'si cari giderlere, yüzde 17,7'si yatırım giderlerine ayrılmıştır. Bu yapı Meclisin dijitalleşme, modernleşme ve personel kapasitesinin güçlendirilmesi yönündeki kararlılığını göstermektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kürsüde kurduğum her cümlede bir Kütahya sorumluluğu, bir Kütahya vicdanı vardır. Kütahya, emeğin şehri; üretimin kalbi; tarihin, kültürün, sanatın, çininin, vefanın ve huzurun şehridir.

Kütahya'mız son yirmi üç yılda AK PARTİ hükümetlerimiz tarafından her alanda büyük yatırımlarla buluşturulmuştur. Eğitimden sağlığa, ulaşımdan tarıma, hayvancılıktan sanayiye, adaletten turizme, spora ve TOKİ yatırımlarına kadar geniş bir yelpazede gerçekleştirilen projelerle şehrimizin kalkınma sürecine güçlü katkılar sağlanmıştır. Bu yatırımlar yalnızca rakamlardan ibaret değildir; şehrimizin gelişmesine, yaşam kalitesinin yükselmesine ve vatandaşlarımızın refah artışına doğrudan katkı sunmuştur. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde Kütahya son yirmi üç yılda âdeta yeniden inşa edilmiştir. Kütahya'mız tabii ki her şeyin en iyisine layıktır, en güzelini hak etmektedir; bu yüzden, bir Kütahya milletvekili olarak hemşehrilerimizin beklentisini, duasını ve emeğini Ankara'ya taşımayı tarihî bir görev olarak kabul ediyor, şehrimiz için yürüttüğümüz her projeyi aynı kararlılıkla sürdürüyoruz çünkü biliyoruz ki Kütahya ne kadar güçlenirse Türkiye de o kadar güçlenir, Kütahya üretimde ne kadar büyürse Türkiye'nin ekonomisi de büyür.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2026 yılı bütçesi, Gazi Meclisin onurunu taşıyan, Türkiye Yüzyılı vizyonunu yansıtan, milletimizin kararlılığını güçlendiren bir bütçedir. Bu rakamlar yalnızca birer sayı değil; istikrarın, liderliğin, yirmi üç yılı aşan hizmet siyaseti geleneğinin ve Türkiye'nin kesintisiz ilerleyişinin güçlü birer göstergesidir.

Bugün görüştüğümüz bütçe Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemimizin 8'inci, AK PARTİ'mizin ise milletimize hizmet yolunda hazırladığı 24'üncü bütçesidir. Hedefimiz, milletimizin emanetine sahip çıkan bu kadrolarla, bu iradeyle, bu hizmet anlayışıyla daha nice bütçeler hazırlamaktır. Bu yürüyüşü durdurmaya çalışanlara inat, biz milletimizle birlikte daha çok bütçe yapacak, daha çok eser ve hizmet ortaya koyacağız. (AK PARTİ sıralarından "Bravo!" sesleri, alkışlar) Bu bütçe, ayrıca, milletimizin desteğiyle yükselen, hedeflerine emin adımlarla yürüyen güçlü Türkiye'nin bir başka kilometre taşıdır. Güçlü Meclis güçlü Türkiye demektir, güçlü Türkiye ise istikrarını koruyan, hedeflerine yürüyen, geleceğine...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADİL BİÇER (Devamla) - 2026 yılı bütçesinin ülkemize, Gazi Meclisimize ve aziz milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Söz sırası İstanbul Milletvekili Sayın Behiye Eker'in.

Buyurun Sayın Eker. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA BEHİYE EKER (İstanbul) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi görüşmelerinde AK PARTİ Grubumuz adına Kamu Denetçiliği Kurumu üzerine söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ olarak tüm iktidarımız boyunca vatandaşlarımızın temel hak ve hürriyetlerinin korunması ve hak arama kurumlarımız vasıtasıyla da güvence altına alınmasını en önemli konulardan biri olarak gördük. Dolayısıyla, bu kapsamda, insan haklarının kurumsallaşması için hepinizin bildiği üzere tarihî adımlar attık. Her biri kendi uzmanlık alanı içerisinde faaliyet gösteren bağımsız ve etkin kurumsal denetim yapıları oluşturduk. İşte bu bakış açısıyla, dünyada ombudsman adıyla bilinen ve çok uzun yıllar kurulması için çaba gösterilen kamu denetçisine başvuru hakkını temel bir hak olarak 2010 yılında bizzat Anayasa'da değişiklik yapmak suretiyle hukuk sistemimize kazandırdık. Kamu Denetçiliği Kurumunun varlığı vatandaşlarımızın idarelerle yaşadığı sorunların uzlaşma yoluyla çözülmesi, adalete hızlı erişim ve iyi yönetilen bir kamu yönetimi anlayışımızın tezahürüdür. Herkes idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarına karşı Kamu Denetçiliği Kurumuna çok kolay bir şekilde müracaat edebilmekte ve altı ay içerisinde de bu başvuruları sonuçlandırılmaktadır. Böylece yargı yoluna gitmeden vatandaş ve idare arasındaki sorunların çözülmesine imkân sağlanmıştır. Başvuruların yüzde 10'undan fazlası esas hakkında karara bile gerek kalmadan uzlaşmayla çözülebilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; on üç yıldır faaliyet gösteren Kamu Denetçiliği Kurumu temel hak ve hürriyetlerin korunması ve kamu hizmetlerinin işleyişinde vatandaş memnuniyetinin sağlanmasına yönelik oldukça önemli çalışmalara imza atmaktadır. Vatandaşlarımızın yaptığı bir başvuru üzerinden kurumun vermiş olduğu bazen bir karar, idarelerimizin gerekli adımları atması veya düzenleme yapması suretiyle aynı sorunu yaşayan yüz binlerce kişinin sorununun çözümüne vesile olmaktadır. Kurum kararlarının internet üzerinden erişilebilir olması, bir sene içerisinde 1 milyonu aşkın kişinin kurum "web" sitesine giriş yapması benzer uyumsuzluklar hakkında vatandaşlarımıza nasıl hareket edeceği noktasında da yol göstermektedir. Kurum, başvurular yoluyla bireysel meseleler kadar yapısal meselelerin çözümünde de aktif katkı sunan çalışmalar yürütebilmektedir. Ayrıca, kurumun uluslararası ombudsmanlık ağı içerisinde aktif bir rol üstlenmesi ülkemizin insan hakları alanındaki temsil gücünü artırmaktadır. Özellikle Gazze'de yaşanan büyük insanlık dramına ilişkin hazırlanan Gazze soykırımı tematik raporları tarihe not düşen ve uluslararası alanda da etkisi görülen önemli çalışmalardır. Bu raporlar hem insani vicdanı diri tutmakta hem de dış politika ve parlamenter diplomasi zemininde Türkiye'nin tezlerini güçlendirmektedir.

Kamu Denetçiliği Kurumu, aynı zamanda, "Kadına Karşı Şiddetle Mücadelede Kurumsal Uyumun Güçlendirilmesi" başlıklı özel raporuyla saha incelemelerine dayanan çok kıymetli tespit ve öneriler ortaya koymuştur. Devletimizin üzerinde hassasiyetle durduğu bu alanda bağımsız denetim kurumlarımızın sağladığı katkı son derece değerlidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kurumun, misyonuna uygun bir biçimde etkinliğini artırması Türkiye Büyük Millet Meclisinin idare üzerindeki gözetim fonksiyonunu güçlendirmekte, kamu hizmetlerinden memnuniyet düzeyini yükseltmekte ve vatandaş-devlet ilişkisini daha sağlam bir zemine oturtmaktadır.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisimiz çatısı altında ülkemize hizmet veren milletvekilleri olarak hak arama kurumlarına destek verdiğiniz için teşekkür ediyorum. Bu vesileyle, Türkiye Yüzyılı bütçesi olan 2026 yılı bütçemizin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Söz sırası Amasya Milletvekili Haluk İpek'te.

Sayın İpek, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA HALUK İPEK (Amasya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi üzerinde AK PARTİ Grubumuz adına düşünce ve kanaatlerimi paylaşmak üzere söz aldım. Ekranları başında bizleri takip eden kıymetli vatandaşlarımızı ve Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Anayasalar devlet tüzel kişiliğinin kuruluşunu, organlarını, işleyişini, yurttaşların temel hak ve hürriyetlerini düzenleyen hukuki metinlerdir. Yeni anayasa yapma yetkisi asli kurucu iktidarın, mevcut anayasada değişiklik yapma yetkisi ise Anayasa'nın öngördüğü şartlarda tali kurucu iktidarın yani Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkisindedir. Kısaca, görev yaptığımız Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasa'yı değiştirecek kurucu iktidar gücünü kullanma yetkisini haizdir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, ihtilal ortamlarında hazırlanan anayasaları, kurucu iktidar yetkisini kullanarak birçok kez değiştirmiş; demokrasiyi, hukuk devletini, insan haklarını, ülkeyi ve geleceğini geliştirmiştir. 1982 Anayasası 19 kez değişikliğe uğramış; 80 maddesi değiştirilmiş, 3 maddesi ise yürürlükten kaldırılmıştır. Anayasa'mızda yapılan her değişiklik, demokrasi alanını genişleten, siyasi faaliyet önündeki sınırları kaldıran, çocuk ve kadınlar, şehit ve gaziler ile bunların dul ve yetimleri lehine pozitif ayrımcılığı genişleten, hak arama özgürlüklerinin önündeki engelleri kaldırmaya dönük, modern dünyaya entegrasyonu sağlayan çok önemli adımlar olmuştur.

1982 Anayasası'nı bugüne kadar 1987, 1988, 1993, 1995, 1999, 2001, 2002, 2004, 2006, 2007, 2010, 2017'de değiştiren 18'inci Dönem, 20'nci Dönem, 21'inci Dönem, 22'nci Dönem, 23'üncü Dönem ve 26'ncı Dönem milletvekillerini, kurucu irade yetkisini cesaretle kullanarak 1982 Anayasası'nın antidemokratik hükümlerini ortadan kaldırdıkları için saygı ve hürmetle anıyorum.

Kurucu irade yetkisi cesaretle kullanılsaydı seçmen yaşı 18'e indirilemezdi; tutuklulara ve yurt dışındaki vatandaşlara oy hakkı tanınması, parti üyeliği yaşının indirilmesi demokratik bir hak olarak verilemezdi; yine, yükseköğretim elemanlarının ve öğrencilerin parti faaliyetlerine izin verilmesi, siyasi partilerin kadın ve gençlik kolları teşkilatlarına girmeleri sağlanamazdı.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, 1999 yılında cesaretle yaptığı Anayasa değişikliğiyle Devlet Güvenlik Mahkemelerinde askerî yargı üyesi yargıçların yer alamayacağını düzenleyerek hukuk devleti açısından çok önemli bir adım atmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2001 yılında kurucu irade yetkisini kullanarak temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına dair 13'üncü maddede, temel hak ve özgürlüklerin kötüye kullanılmasına dair 14'üncü maddede, kişi özgürlüğü ve güvenliğine dair 19'uncu maddede, düşünce açıklama ve yayma özgürlüğüne dair 26'ncı maddede yaptığı değişikliklerle demokratikleşme adına çok büyük adımlar atmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2001 yılında yaptığı Anayasa değişikliği ve 2003 yılında AK PARTİ'nin çıkardığı uygulama kanunuyla parti kapatmalar zorlaştırılmış, 7 üyenin oyu şart koşularak kapatma kararı nitelikli çoğunluğa bağlanmış, AK PARTİ'ye taammüden tezgâhlanmış kapatma davası bu şekilde engellenmiştir.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ya, HDP ne durumda, HDP'nin durumu ne?

HALUK İPEK (Devamla) - Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2004 yılında kullandığı kurucu irade yetkisiyle Anayasa'yı değiştirmiş ve ölüm cezasını Anayasa'dan kaldırmıştır. 2004 yılında yürürlüğe giren 10 maddelik Anayasa değişikliği şahsımın başkanlığında hazırlanmış, ilk defa askerî harcamalar Sayıştay denetimine açılmıştır.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sanki Sayıştay raporlarının gereğini yapıyorsunuz!

HALUK İPEK (Devamla) - Kadın-erkek eşitliğini hayata geçirme hususunda devlete yükümlülük yüklenmiş, 90'ıncı maddede yapılan değişiklikle uluslararası sözleşmeler Anayasa ile kanunlar arasındaki araya yerleştirilmiştir.

Daha fazla, bir sürü örnek var ama sürem bitiyor, bu kadar sözümün özü şudur: Arkadaşlar, 28'inci Dönem, önceki dönemlerin attığı bu cesaretli adımı atmalı ve kendisine yakışan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HALUK İPEK (Devamla) - ...28'inci Dönem milletvekilleri olarak biz de Anayasa'daki özgürlükleri artıran bir dönem olarak bu dönemi çok iyi bir şekilde tamamlamalıyız diyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Anayasa'yı uygula yeter.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederiz.

HALUK İPEK (Devamla) - Hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın İpek, teşekkürler.

Söz sırası Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven'de.

Buyurun Sayın Yurdunuseven. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayıştay kurumunun 2026 bütçesi üzerine AK PARTİ Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle, Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizi seyretmekte olan ve 24'üncü kez bizlere bütçe yetkisi veren aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Mali sistem açısından Selçuklulardan ve İlhanlılardan önemli derecede etkilenen Osmanlı Devleti'nde mali denetim, 16'ncı yüzyıldan Maliye Nezaretinin kuruluşuna kadar geçen süre içinde Başbaki Kulluğu tarafından yerine getirilmiştir. Mali istikrarın sağlanması, gelirlerin ve giderlerin kontrol altına alarak güçlü bir kamu maliyesinin tesisi ve sürdürülmesi yönünde çalışmalar devam etmiş olup bu doğrultuda yapılan önemli girişimlerden biri de Batı'daki gelişmelere paralel olarak 29 Mayıs 1862 tarihinde Sultan Abdülaziz Han'ın iradeyesiniyyesiyle aynı tarihte Sayıştayın bugünkü kurumsal altyapısını oluşturan Divan-ı Muhasebatın kurulmasıdır. Daha sonra, Sultan Abdülhamit Han'ın Gülhane Hatt-ı Hümayunu'yla yürürlüğe giren 1876 Kanun-ı Esasi'nin 105, 106 ve 107'nci maddelerinde Divan-ı Muhasebata yer verilerek anayasal bir kurum hâline getirilmiştir.

Sayıştay, Anayasa'mızın 160'ıncı maddesine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi adına kamu idarelerinin bütün gelir ve giderleri ile mallarını denetlemek ve kesin hükme bağlamakla görevli bir yüksek denetim kurumudur. Sayıştay, kamu menfaatlerini koruma ve idarenin denetim yoluyla geliştirilmesini temin bakımından son derece önemli bir görev ifa etmektedir.

Ülkemizde şeffaf, hesap verilebilir ve uluslararası standartlara uygun bir kamu mali yönetim sisteminin kurulmasına yönelik adımlardan biri de 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'yla atılmıştır. Sayıştayın görev ve yetki alanını genişleten bu kanunla kamu kaynağı kullanılan tüm faaliyetler dış denetim kapsamına alınarak Sayıştay, denetim kapasitesi gelişen ve nitelikli raporlar üreten bir yapıya kavuşturulmuştur. Günümüzde Sayıştay, köklü geçmiş, güçlü mesleki ve kurumsal kapasitesiyle uluslararası standartlara uygun yüksek kalitede raporlama yapan bir kurum hâline gelmiştir.

Sayıştay, yasalarla kendisine verilen görevleri yerine getirirken sadece kamu idarelerinin hata ve eksikliklerini bulmaya odaklanmamakta, bunların yanında kamu kurumlarımıza mali iş ve işlemlerle ilgili rehberlik de sağlamaktadır. Denetim raporlarında yer alan değerlendirmelerden tespit edilen eksikliklerin pek çoğunun aynı yıl veya takip eden bir yıl içerisinde yerine getirildiği veya düzeltildiği de görülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayıştay raporları, kamu idarelerini faaliyetleriyle ilgili eksiklikleri görerek iş ve işlemlerini daha iyi yürütmeye teşvik etmektedir. Denetim raporları aracılığıyla kamu idarelerinin faaliyet ve sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine ve kamuoyuna güvenilir ve yeterli bilgi sunulmaktadır. Sayıştay denetimleri, kamu mali yönetiminin hukuka uygun olarak yürütülmesini ve kamu kaynaklarının korunmasını sağlamakta; kamu idarelerinin performansının değerlendirilmesine, hesap verme sorumluluğuyla mali saydamlığın iyileştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına da yardımcı olmaktadır.

Dış denetim genel değerlendirme raporunda görüleceği üzere son beş yıllık dönemde Sayıştayın denetlediği kamu idare sayısı sürekli artış göstermektedir. 2020 yılında denetlenen kamu idaresi sayısı 509 iken 2021 yılda 535, 2022 yılında 578, 2023 yılında 668 ve 2024 yılında da 768 olmuştur. Bu durum, Sayıştayın denetim kapasitesini sürekli geliştirdiğini de göstermektedir.

Sayıştay raporları, kamu idarelerine faaliyetleriyle ilgili olan eksiklikleri göstererek raporlardaki önerileri de dikkate almak suretiyle iş ve işlemlerini daha iyi yürütme imkânı sağlamaktadır. Sayıştay tarafından yürütülen denetimler aracılığıyla bütçe hakkının gereği olarak kamu idarelerinin faaliyetleri ve sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine güvenilir ve yeterli bilgi sunulmaktadır.

Sayıştayın gerek idari faaliyetler raporundan gerekse hazırladığı denetim raporlarından denetim ve yargı faaliyetlerinin etkinliği, verimliliği artırmaya yönelik dijital dönüşüm çabalarına önem verildiği de görülmektedir. Sayıştay, denetim süreçlerini modern teknolojiyle uyumlu hâle getirmek suretiyle Dijital Mevzuat Asistanı Projesi başta olmak üzere yapay zekâ ve makine öğrenme gibi teknolojilerden faydalanmaktadır. Atılan bu adımların hem kurumsal kapasitesini geliştirmede hem de denetimin kalitesini artırmada Sayıştaya yeni bir vizyon verdiği de gerçektir.

Ben buradan sizlere bir şey daha söylemek istiyorum bizlere temsil yetkisi veren Afyonkarahisarlı asil hemşehrilerime seslenerek: AK PARTİ hükümetlerinin seçim bölgem olan Afyonkarahisar'a yaptıkları ortada. Biz de Afyonkarahisar için bugüne kadar yapılanların üstüne neler katabiliriz, bir taş üstüne taş daha bırakabilir miyiz gayretiyle ve inancıyla çalışmaktayız AK PARTİ milletvekilleri olarak. Buradan tekrar aziz milletimize teşekkür ediyorum.

Bu düşüncelerle, 24'üncüsünü gerçekleştirdiğimiz bütçemizin tüm ülkemize hayırlı olmasını diliyor, başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere tüm Bakanlarımıza, Plan ve Bütçe Komisyonunda çalışan tüm milletvekillerimize ve özellikle Meclis personelimize teşekkür ediyor, Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Samsun Milletvekili Sayın Ersan Aksu.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ERSAN AKSU (Samsun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adalet Bakanlığı bütçesi üzerine grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, aziz milletimizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken bugün Samsun'da toprağa verilecek olan aziz şehidimiz Polis Memuru Emre Albayrak'a rahmet, ailesine ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri, şanlı devlet geleneğimizde adalet daima devlet nizamının merkezine alınmış, fethedilen yerlerde ilk iş kadı yani hâkim atamak olmuş, zulüm reddedilmiş, hak yüceltilmiştir. Bugün de aynı şuurla hareket ediyor, küresel sistemin ikiyüzlülüğüne karşı "Daha adil bir dünya mümkün." diyerek en gür sedayı biz yükseltiyoruz. Adaleti önceleyen kültürümüzün çok güçlü bir haykırışı olarak "Dünya 5'ten büyüktür." diyoruz.

Değerli milletvekilleri, kirasını ödeyemediği için tahliye kararı verilen adliye binalarında adalet ararken 2002'den bugüne 292 yeni adalet binası inşa ettik. Adalet hizmeti verilen kapalı alan 569 bin metrekareden 5 milyon 853 bin metrekareye ulaştı. Emeği geçenlerden Allah razı olsun.

Yargı Reformu Stratejisi Belgesi'yle milletimize verilen sözler adım adım gerçekleştiriliyor. Adalet sistemimizi daha hızlı ve erişilebilir hâle getirmeyi amaçlayan 10 ayrı yargı paketine ilave olarak on birinci yargı paketi hazırlıkları devam ediyor. Her bir yargı paketi, tüm bileşenleriyle birlikte adalet sistemini teknik, yapısal ve toplumsal açıdan güçlendiren kapsamlı reform iradesinin birer parçası durumunda. Bölge adli ve bölge idari istinaf mahkemeleri uygulamalarıyla yerelde hızlıca karar verilmesi sağlanmakta, yine ihtisas mahkemelerinin sayısı her geçen gün artmaktadır.

Yargı sistemimize getirdiğimiz uzlaştırma ve ara buluculuk son derece kıymetli. Hâlen 32.288 uzlaştırmacı görev yapmakta ve bu zamana kadar 4 milyonun üzerinde dosya uzlaştırmacı marifetiyle çözülmüş durumda. Her geçen gün memnuniyeti artan ve alanı genişleyen ara buluculuk sistemiyle süreçte 5 milyonun üzerinde dosya anlaşmayla sonuçlanmış durumda. Yargılama öznelerinin çevrim içi katıldığı E-Duruşma Sistemi yanında, E-Tebliğat Sistemi, SEGBİS sistemi, dünyada eşi benzeri olmayan, 47 ödül almış olan UYAP uygulamalarıyla yargı hizmetlerinde bilişim alanında devrim niteliğinde hizmetler sağlanmış durumda. E-tebliğat sayesinde bu zamana kadar 12 bin ton kâğıt tasarrufu ve 205 bin ağacın kesilmekten kurtarılması sağlandı.

Avukatların mesleki faaliyetlerini kolaylaştıracak adımlar atıldı. Belli kıdemi bulunan avukatlara yeşil pasaport uygulaması yanında, mesleğe yeni başlayan avukatlara ilk beş yıl içinde bütçe imkânları kapsamında kolaylıklar sağlandı. UYAP ile Barolar

Birliğin kullandığı Ulusal Hukuk Ağ Sistemi'nin entegrasyonu sayesinde CMK ödemelerine ilişkin belgeler UYAP aracılığıyla artık yüklenebiliyor.

Değerli milletvekilleri, Mecelle'de "Beraatizimmet asıldır." der. Elbette ki borcu ispat edilinceye kadar borçsuzluk, suç ispat edilinceye kadar da suçsuzluk esastır. Bununla beraber, suç işleme iddiası olduğunda seçilmiş olmak hiç kimseye yargılanmama hakkı vermez ve yargı bağımsızlığına hiçbir şekilde müdahale edilmemesi gerektiği açıktır. Bu konuda muhalefete de ciddi görev düştüğü sabittir. Bugün adalete laf söyleyenler; geçmişte "Ordu görevi!" pankartları açanlardan, kapatma davasıyla "Bu sefer tamam." diyenlerden, 27 Nisan e-muhtırasını alkışlayanlardan...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - HDP Eş Genel Başkanları nerede? Nerede Selahattin Demirtaş, Figen Yüksekdağ; nerede?

ERSAN AKSU (Devamla) - ...Gezi'de "Altı ay alışveriş yapmayın, ekonomi çöksün." diyenlerden, FETÖ'nün 17-25 Aralık yargı darbesinden medet umanlardan, MİT tırları operasyonu Türkiye'yi savaş suçlusu ilan etmeye kalkışanlardan...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Ölülerini kaldırıp da oy verdiren sizsiniz, kol kola hem de FETÖ'yle! Şimdi adaletten bahsediyor, yuh!

ERSAN AKSU (Devamla) - ...15 Temmuz bel bağlayanlardan başkaları değildir.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - 15 Temmuz ortakların yaptığı, ortakların! Koalisyon ortağın yaptığı 15 Temmuz, kendine gel!

ERSAN AKSU (Devamla) - Değerli milletvekilleri, kuzeyin merkezi Samsun'umuzda Değerli Bakanımız Sayın Yılmaz Tunç Bey'in katılımlarıyla temelini attığımız Samsun Adli Tıp Grup Başkanlığı hizmet binamızın açılışını bu yıl içinde yine birlikte gerçekleştirdik.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Lafı çak, ondan sonra başka tarafa geç. Yazıklar olsun ya!

ERSAN AKSU (Devamla) - Adli Tıp Grup Başkanlığı Samsun'umuza ve bölge illerimize hayırlı olsun.

Bölge adliye ve bölge idare mahkemelerinin hizmet vereceği adalet kampüsünün inşası hızla devam ediyor. 2026 sonunda bitirmeyi planlıyoruz ve bu dönemde başlayıp bitirdiğimiz bir yatırım olarak nasipse Sayın Bakanımızla beraber bölge adalet kampüsümüzü açacağız.

Yerel yönetim ile merkezî Hükûmetin uyumlu çalışmasının en güzel örneklerini Samsun'da yaşıyoruz. Geçtiğimiz hafta sonu tam donanımlı 100 yeni ambulansı Büyükşehirimizin imkânlarıyla sağlayıp Sağlık Bakanlığımıza takdim ettik. Yine Büyükşehir Belediyemizin tahsis ve proje çalışmasına katkı verdiği, havaalanına çok yakın ve Karadeniz'e cephe Adalet Bakanlığı eğitim ve sosyal tesislerinin inşasına yakın zamanda başlayacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Evet, teşekkürler.

ERSAN AKSU (Devamla) - Türkiye Yüzyılı'nı adaletin yüzyılı yapma noktasında Sayın Cumhurbaşkanımıza güçlü iradesi için ve bu yolda üstün gayret ortaya koyan Sayın Adalet Bakanımıza ayrı ayrı teşekkür ediyor, 2026 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyor, Genel Kurulu ve sizleri saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Söz sırası Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'da.

Sayın Özkaya, buyurun lütfen. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, 1868'de kurulan Yargıtayımızın 2026 yılı bütçesini görüşüyoruz. Yargıtay, yalnızca bir yüksek mahkeme değil milletimizin adalet arayışının en üst mercisi ve devletimizin hukuk düzeninin omurgalarından biridir. Yargıtay öyle bir kurumdur ki 27 Mayıs darbecilerinin kurduğu sözde Yüksek Adalet Divanının Başkanlığı kendisine teklif edildiğinde "Yanışa yanlış, bu mahkemeler tabii hâkim ilkesine aykırıdır. Böyle bir görevi kabul edemem." diyen saygın hukukçu, Yargıtay Başkanı rahmetli Recai Seçkin gibi onurlu ve ilkeli hâkimleri bünyesinde yetiştirmiş bir büyük mektep, bir büyük hukuk kurumudur. Bu nedenle, bu bütçe yalnızca bir kurumun değil bir milletin adalete olan inancının bütçesidir.

Sözlerime Pers İmparatoru Erdeşir'in şu sözleriyle devam ediyorum: "..."³ "Devlet ve iktidar ancak güçle, askerle olur. Asker ve güç ise ancak malla, ekonomiyle, zenginlikle olur. Zenginlik, mal ve ekonomi ise ancak imaret, refah ve kalkınmayla olur. İmaret, refah ve kalkınma ancak güçlü bir hukuk sistemiyle olur."

Devletin bekası için en temel unsur adaletin tesisi olup milletin devlete olan güveni doğru işleyen bir yargıya bağlıdır çünkü adalet, güçlüyü daha güçlü yapmak için değil hakkı sahibine teslim etmek için vardır. Bu köklü anlayış aynı zamanda kadim devlet geleneğimizin omurgasını oluşturmaktadır. Bugün burada modern yargının bütçesini konuşurken aslında bin yıllık hukuk devletimizin köklerini de konuşuyoruz. Nizâmülmülk, Melikşah'a nasihat ederken Siyasetname'sinde şöyle der: "Adalet, mülkün temelidir. Sultanın ordusu değil adaleti güçlü olursa devlet ayakta kalır." Bu nasihat, devletin asıl dayanağının güç değil hukuk olduğunu, adaletsizliklerin ise kudretli yapıları bile içten içe çökerttiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Hâkimin bağımsızlığı devletin tecellisi için vazgeçilmezdir. En güçlü yönetici dahi hukukun içindedir ve hukuka bağlıdır. Tarihte hukuk düzenini dağınık hükümlerden çıkarıp sistemli bir bütün hâline getiren iki büyük kodifikasyon öne çıkar; biri Roma'nın Corpus Juris Civilis'i, diğeri ise Osmanlı'nın Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'sidir ki ikisi de İstanbul'da yapılmıştır. İşte bu büyük teşebbüsün başında ilmi ile devlet aklını birleştiren Ahmet Cevdet Paşa, hukuku sadece metin olarak değil adaletin dili ve nizamın temeli olarak kurmuştur. Mecelle, modern hukukumuzun ilk sistematik çalışmasıdır. "Esas olan suçsuzluktur, şüpheyle ceza olmaz." "Zarar veren zararını tazmin eder." "Hak, güçlünün değil doğrunundur." gibi bugün Yargıtay içtihatlarımızda gördüğümüz birçok ilke işte bu büyük hukukçunun eserinden süzülerek gelmektedir.

Yargıtay, farklı mahkemeler arasında içtihat birliğini sağlar; vatandaşın adalet beklentisini hukuk sınırları içinde karşılar; yargı bağımsızlığı ile yargının sorumluluğunu dengede tutar. Bugün sunduğumuz bütçe, bu ihtiyaçlara cevap veren, yargının daha etkin, daha hızlı ve doğru karar verebilmesini amaçlayan bir bütçedir.

2028 yılı sonunda on iki yıllık sürenin bitmesiyle çok sayıda yüksek mahkeme üyesinin emekli olacak olması münasebetiyle şu görüşümü dile getiriyorum: Yüksek Yargıtay üyeliğine ve yüksek mahkeme üyeliğine seçilmek için yirmi beş yıllık mesleki kıdem, 50 yaş şartını tamamlamış, seçilme yeterliliğini kaybetmemiş hâkimler arasından emeklilik süresinin sonuna kadar anayasal düzeyde ihdas edeceğimiz bir kurala ihtiyaç olduğu kanaatindeyim.

AK PARTİ olarak yirmi iki yıldır adalet sistemini daha güçlü kılmak için yargı reformu strateji belgeleri, insan hakları eylem planları, hâkim ve savcıların mesleki standartlarının yükseltilmesi, adliyelerin modernleştirilmesi, uyuşmazlıkların alternatif yollarla çözülmesi gibi birçok reformu yaptık. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın öncülüğünde attığımız her adımın merkezinde adalet, hukuk devleti ve insan onuru vardır. Bizim adalet geleneğimiz Selçuklu'dan Osmanlı'ya, Osmanlı'dan cumhuriyete devrolunarak devam etmiştir. Nizâmülmülk'ten Cevdet Paşa'ya, Cevdet Paşa'dan Ali Himmet Berki'lere uzanan bu çizgide bugün Yargıtayın her kararı bu büyük mirasın devamıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Evet, teşekkürler.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) - Yargımızın, Yargıtayımızın bütçesi hayırlı olsun diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Söz sırası Samsun Milletvekili Orhan Kırcalı'da.

Buyurun Sayın Kırcalı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ORHAN KIRCALI (Samsun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken aziz şehidimiz, Samsunlu hemşehrim, Özel Harekât Polisimiz Emre Albayrak'a Allah'ımdan rahmet; ailesine, Emniyet camiasına, teşkilatımıza ve aziz milletimize başsağlığı ve sabırlar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ, iktidara geldiği 2002 yılından bugüne başarısını toplumsal talepleri iyi anlayıp her alanda buna uygun reformlar yaparak perçinleştirmiştir. Her alanda olduğu gibi adalet sistemleri de hızlı bir değişim göstermekte ve ülkeler hizmet anlayışını, hizmetleri sunma şeklini tartışıp sürekli yenilikçi yollar aramaktadır. Ülkemizde de ekonomik, sosyal ve siyasi alanlarda gösterilen gelişmeler ve toplumsal beklentiler doğrultusunda yargı alanında da köklü değişiklikler yapılmıştır. Hukukun insanımız hayatında zorlaştırıcı değil kolaylaştırıcı, yük olan değil yük alan bir rol üstlenmesini istiyoruz. Yargı sistemini güçlendirmek, daha işlevsel bir zemine oturtmak, insan onuruna hizmet eden hukuk güvenliğini Türkiye'nin ve Türkiye Yüzyılı'nın değişmez vasıflarından biri hâline getirmek için Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde bugüne kadar pek çok düzenlemeyi hayata geçirdik. Son yirmi üç yılda fiziki ve teknik altyapıdan temel hak ve özgürlüklere, temel kanun ve mevzuat değişikliklerinden ceza infaz sistemine, ara buluculuk ve uzlaştırma gibi alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinden kurumsal değişikliklere, icra ve iflas sisteminden adli sicil işlemlerine, yargıda hedef sürelerden özlük haklarına; SEGBİS, UYAP, elektronik tebligat, elektronik duruşma gibi uygulamalara her başlıkta çok önemli çalışmalar gerçekleştirilmiş, istinaf yargısıyla iki dereceli yargılamadan üç dereceli yargılamaya geçilmiştir.

Danıştay özelinde de üye sayıları artırılmış, hâkim ihtiyaçları karşılanmış, yardımcı personel sorunu çözülmüştür. İdari yargıdaki mahkeme sayısını yüzde 60 oranında artırarak önemli bir eşiği daha geride bıraktık. 2002'de 146 olan idari yargıdaki faal ilk derece mahkemelerinin sayısını 233'e yükselttik. Hataları asgari seviyeye indirecek ve temyiz mahkemelerindeki yığılmayı önleyecek şekilde istinaf incelemesi yapmak üzere bölge idare mahkemelerini 9 bölgede faaliyete geçirdik. Böylece Danıştayın iş yükünü önemli ölçüde azaltırken uyuşmazlıkların daha kısa sürede çözülmesini temin ettik.

Gerçekleştirdiğimiz ve önümüzdeki süreçte de devam edecek yargı reform çalışmalarıyla amacımız, milletimizin adalet duygusunu güçlendirecek, beklentilerine cevap verecek, vicdanlarını mutmain ve hukuku güvene tahkim edecek bir yargı uygulamasının hayata geçirilmesidir.

Değerli milletvekilleri, seçim bölgem Samsun'da yapımı tamamlanan Adli Tıp Kurumu Grup Başkanlığı, Samsun ilimizin yanında Tokat, Çorum, Ordu ve Amasya illerimize de hizmet vermektedir. Diğer yandan yapımı hızla devam eden 43 bin metrekare kapalı alana sahip olacak bölge adliye, bölge idare ile idare ve vergi mahkemelerinin yer alacağı kampüsün tamamlanmasıyla Samsun'un Karadeniz Bölgesi'nde adaletin merkezi konumu pekiştirilecek ve vatandaşlarımızın idare, vergi ve istinaf mahkemelerine erişimi daha da kolaylaşacaktır. Ülkemizdeki sayılı tesislerden olacak ve bölgenin sosyal altyapısına katkı sunacak Adalet Bakanlığı Sosyal Kampüs Projesi de bölgemize ayrı bir değer katacaktır. Bu vesileyle, bu hizmetlerin kazandırılmasında emeği geçen başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a, Adalet Bakanımıza ve önceki dönem Adalet Bakanlarımıza, milletvekillerimize, Sayın Valimize ve Büyükşehir Belediye Başkanımıza şükranlarımı sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, bir buçuk asrı aşkın...

CAVİT ARI (Antalya) - Plan Bütçe Komisyonu Başkanını, Sayın Muş'u atlıyorsunuz.

ORHAN KIRCALI (Devamla) - Samsun Milletvekili olduğu için onu da o şekliyle ifade etmiş oldum efendim.

Bir buçuk asrı aşkın tarihiyle Danıştay hem ecdattan bize kalan bir miras hem de güçlendirerek gelecek nesillere bırakmamız gereken bir emanettir. Hukuk devletinin en temel ilkelerinden biri, idarenin her türlü eylem ve işlemlerinin yargı denetimine tabi olmasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN KIRCALI (Devamla) - Bu misyonun ülkemizdeki temsilcisi de Danıştaydır.

Bu vesileyle, 2026 yılı merkezî yönetim bütçesinin ve Danıştay bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Milletvekili.

Söz sırası Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt'ta.

Sayın Bozkurt, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA SAFFET BOZKURT (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2026 yılı merkezî yönetim bütçesinin görüşmeleri çerçevesinde Hâkimler ve Savcılar Kurulu bütçesi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Heyetinizi, Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizleri takip eden aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Adalet; devlet ve toplum hayatının temeli, insan onurunun en güçlü güvencesidir. İnsan hak ve özgürlüklerinin korunması, toplumsal huzur ve barışın tesis edilmesi, vatandaşın devlete olan güveninin güçlenmesi ancak adaletle mümkündür. Devlet olmanın en temel şartı adaleti hakkıyla yerine getirmektir. Bu anlayışla, son yirmi üç yılda, temel hak ve özgürlükleri genişleten, yargı bağımsızlığını ve tarafsızlığını güçlendiren kapsamlı düzenlemeleri hayata geçirdik; vesayetçi anlayışı tasfiye ederek hukukun üstünlüğünü hâkim kılan, millet iradesini esas alan, adalet erişimi kolaylaştıran, yargının fiziki ve teknolojik altyapısını modernize eden çok sayıda reformu milletimizin desteğiyle başarıyla uyguladık. "Adalet devletin temelidir." Bu söz, yalnızca tarihî bir öğreti değil bugün Türkiye Cumhuriyeti'nin istikametini belirleyen en güçlü ilkedir. AK PARTİ olarak yirmi üç yıldır adalet sistemini güçlendirmeyi, yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını milletin güvencesi olarak gördük. Hâkimler ve Savcılar Kurulu bütçesi de bu vizyonun önemli bir parçasıdır çünkü güçlü Hâkimler ve Savcılar Kurulu güçlü yargı, güçlü yargı ise güçlü Türkiye demektir.

Değerli milletvekilleri, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2026 yılı bütçesi, hâkim ve savcı atamalarının daha planlı ve ihtiyaç odaklı yapılmasını, yargı mensuplarının mesleki gelişimlerinin güçlendirilmesini, teftiş ve denetim mekanizmalarının etkinliğinin artırılmasını; adalet sisteminde, hizmetlerinde gecikmeye yol açan yapısal sorunların giderilmesini; istinaf mahkemelerinin iş yükünün dengelenmesini, vatandaşlarımızın adalet erişiminin daha hızlı ve kolay olmasını sağlayacak stratejik bir yatırımdır ve en önemlisi, milletimizin ortak talebi olan "Geciken adalet, adalet değildir." ilkesinin hayata geçirilmesinde bu bütçe hayati rol oynamaktadır.

Sayın milletvekilleri, bugün Türkiye'nin adalet altyapısına baktığımızda, yirmi üç yıl önceki tablo ile bugün arasında çok büyük fark olduğunu hepimiz görüyoruz. AK PARTİ hükûmetleri döneminde yeni bölge adliye ve bölge idare mahkemeleri kuruldu, ilk derece mahkemelerinin sayısı artırıldı, hâkim ve savcı sayısı tarihimizin en yüksek seviyelerine çıkarıldı, UYAP sayesinde Türkiye dijital adalet altyapısında örnek gösterilen bir ülke oldu; E-Duruşma Uygulaması'yla adalet erişim modern, hızlı ve etkin hâle getirildi; yargı reformu strateji belgeleriyle kapsamlı adımlar atıldı. Bu gelişmelerin her birinde Hâkimler ve Savcılar Kurulu önemli bir koordinasyon rolü üstlenmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun görevi hâkim ve savcılarının mesleğe kabulünden görev yerlerine, disiplin süreçlerinden terfilerine kadar tüm yargı kadrolarının yönetimini kapsayan geniş bir sorumluluk alanını içerir. Bu sebeple, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun güçlü olması, yargının bağımsız işlemesi, yargı mensuplarının mesleki güvencesinin korunması, adaletin hızlı ve etkin şekilde tecelli etmesi vatandaşlarımızın devlete duyduğu güvenin artması anlamına gelmektedir.

Artan nüfus, şehirleşme, ekonomik ve sosyal hareketlilik yargıda iş yükünü her yıl yükseltmektedir. Buna rağmen, açılan yeni mahkemeler, güçlendirilen istinaf yapısı sayesinde yargı süreçleri her geçen gün daha verimli hâle gelmektedir. Bütün bu çalışmalar Türkiye Yüzyılı vizyonunun bir gereğidir. Son yirmi üç yılda Anayasa'da yaptığımız köklü reformlar ve mevzuatımızı çağın gereklerine uygun hâle getiren düzenlemelerle hukuk güvenliğini güçlendirdik. Bu reform süreci Hâkimler ve Savcılar Kurulunun idari kapasitesiyle uyumlu şekilde ilerlemiş ve bugün daha güçlü bir yargı sisteminin temelleri atılmıştır. Hâkimler ve Savcılar Kurulu bütçesi, yalnızca bir idari, mali plan değil milletimizin adaletle olan inancını, devletine olan güvenini, hukuk devletinin geleceğini doğrudan şekillendiren bir yatırım niteliğindedir.

Bu doğrultuda, 2026 yılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu bütçesinin ülkemize, yargı camiamıza ve aziz milletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Sözlerimi tamamlarken 2026 yılı bütçesinin hazırlanmasında emeği bulunan başta Strateji ve Bütçe Başkanlığımıza, Hazine ve Maliye Bakanlığımıza, tüm bakanlıklarımıza, kamu kurum ve kuruluşlarına teşekkür ediyor; bütçenin ülkemize hayırlı sonuçlar getirmesini diliyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adıyaman Milletvekili Mustafa Alkayış.

Sayın Alkayış, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adalet Bakanlığımızın 3 temel kurumu olan Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ve Türkiye Adalet Akademisi bütçeleri üzerinde söz almış bulunmaktayım.

Türkiye Adalet Akademisi, yargının insan kaynağını yetiştiren temel yapı taşıdır; hâkim ve savcılarımızın meslek öncesi ve meslek içi eğitimlerinde ortaya koyduğu kalite adalet hizmetlerinin niteliğini doğrudan belirlemektedir. Bu bütçeyle Adalet Akademisinin eğitim programlarıyla özellikle etik, insan hakları hukuku, dijital deliller, siber suçlar, çocuk adaleti, mağdur odaklı yargılama, alternatif uyuşmazlık çözümü gibi çağdaş hukuk alanları daha da güçlendirilmekte, uluslararası kurumlarla iş birliği artırılmaktadır.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ulusal insan hakları mimarisinin merkezinde yer alan bağımsız ve yetkili bir kurumdur. Bütçemizle TİHEK'in ulusal önleme mekanizması kapsamındaki denetim kapasitesi artırılmaktadır. Özellikle ceza infaz kurumlarında, geri gönderme merkezlerinde, sosyal hizmet kurumlarında ve kapalı alanlarda yürütülen izleme faaliyetlerinin artırılması, riskli grupların korunmasına yönelik inceleme süreçlerinin güçlendirilmesi ve ayrımcılıkla mücadele başvuru mekanizmalarının daha erişilebilir hâle getirilmesi amaçlanmaktadır. TİHEK'in hazırladığı raporlar kamu politikalarının şekillenmesine, hak temelli yaklaşımların kurumsallaşmasına ve özellikle ceza infaz sistemindeki standartların yükselmesine katkı sunmaktadır.

Tutukevleri İşyurtları Kurumu ise infaz sistemimizin önemli bir unsurudur. Burada yapılan çalışmalar, yalnızca üretim faaliyeti değildir aynı zamanda suçun tekrarını azaltan, hükümlüleri üretken, meslek sahibi ve topluma uyumlu bireyler hâline getirme amacı taşıyan rehabilitasyon temelli ekonomik modeldir. Bu bütçeyle İşyurtlarının üretim kapasitesi artırılmakta; tarım, mobilya, tekstil, gıda, metal işleme gibi sektörlerde modern tesis yatırımları desteklenmektedir. Ayrıca, Mesleki Yeterlilik Kurumu uyumlu sertifikalı eğitim programları hükümlülerin tahliyesi sonrası istihdam imkânlarını güçlendirmekte ve toplumsal uyumu artırmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde 403 cezaevinde 433.733 hükümlü ve tutuklu bulunmaktadır. Türkiye ceza ve infaz politikalarında son yirmi yılda köklü bir dönüşüm gerçekleştirilmiştir.

ALİ BOZAN (Mersin) - Peki, gerçek kapasite kaç? Gerçek kapasite 300 bin. 300 bin kişilik cezaevinde 433 bin kişinin kaldığını söylüyorsunuz, bunu açıklayın!

MUSTAFA ALKAYIŞ (Devamla) - İnsan onuru, güvenlik, rehabilitasyon ve topluma yeniden kazandırma ekseninde, uluslararası standartlarla uyumlu, modern bir altyapı oluşturulmuştur.

Ceza ve infaz kurumlarımız Mandela Kuralları, Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi standartları, Bangkok Kuralları ve uluslararası infaz rejimi normlarıyla uyumlu bir yapıda faaliyet göstermektedir. Son yıllarda hem fiziki kapasite iyileştirmeleri hem de infaz süreçlerinin dijitalleşmesiyle insan hakları odaklı yeni bir dönem başlamıştır. 2026 bütçesi bu kurumlarda teknolojik güvenlik altyapısının güçlendirilmesini, psikolojik sosyal hizmetlerin yaygınlaştırılmasını, bağımlılıkla mücadele programlarının artırılmasını ve hükümlü, tutuklu haklarının daha etkin izlenmesini öncelemektedir.

Bizler, bu bütçeyle, ceza infaz kurumlarında insan onuruna dayalı, şeffaf, izlenebilir ve rehabilitasyonu esas alan bir anlayışı; İşyurtlarında üretim, eğitim ve topluma kazandırma perspektifini; TIHEK'le hak temelli denetimi ve ayrımcılıkla mücadeleyi; Adalet Akademisiyle ise liyakatli, donanımlı ve yüksek mesleki standartlara sahip bir yargı kadrosunun yetişmesini arzuluyoruz. Türkiye olarak, adalet hizmetlerinin niteliğini yükseltmek, hak ve özgürlükleri güçlendirmek, infaz süreçlerini modernize etmek ve yargıda insan kaynağını dünya standartlarına taşımak konusunda kararlıyız.

Bu duygu ve düşüncelerle, 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin ülkemize, milletimize ve adalet hizmetlerine hayırlı olmasını diliyorum. Bütçenin hazırlanmasında emeği geçen tüm kurumlarımıza teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İstanbul Milletvekili Rabia İlhan.

Sayın İlhan, buyurun lütfen. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA RABİA İLHAN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi kapsamında Kişisel Verileri Koruma Kurumu bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Yaşadığımız çağ insanlığın geleneksel gelişimlerine ilave olarak teknolojik dönüşümlere, yapay zekâ gibi kökten dijital devrimlere şahitlik etmektedir. Bu süreçte bu hızlı dönüşüm ve derin değişim kapsamında insanı oluşturan değerler ve ilkeler bütünü göz ardı edemeyiz. Mahremiyet ise bu değerler ve ilkelerin kişisel hak ve hukuk içinde en müstesna noktasıdır. Türkiye, dijital çağın getirdiği fırsatlardan en iyi şekilde yararlanmaktadır. Devlet ve Hükûmet olarak bu noktada tüm altyapı çalışmaları ve imkânlar seferber edilmiştir. Bunlar yapılırken bireyin veri güvenliğini insanımızın tüm hayatı boyunca en etkin şekilde sağlayacak adımları attık, atmaya da devam ediyoruz. Bu anlamda, KVKK hepimizin dijital güvenliğinin teminatı olan stratejik bir yasa ve uygulama metnidir. Bugün burada konuştuğumuz, yalnızca bir bütçeyi değerlendirme meselesi değildir; Türkiye'nin veri güvenliği vizyonunu, mahremiyet hakkını ve geleceğini aynı zamanda dijital çağda devlet-vatandaş arasındaki güven köprüsünü güçlendirme mücadelesidir. Dijital çağda vatandaşın verisi vatan toprağı ve ülke sınırları kadar stratejik hâle gelmiştir. Kişisel verilerin korunması, artık teknik bir mesele değil ulusal güvenliğin omurgasını oluşturmaktadır. Dijital sınırlarını koruyamayan, dijital varlığını çelik bir zırhla kuşatmayan devletler yarının dünyasında asla güvende olamazlar.

Değerli milletvekilleri, dijitalleşmenin hayatımızı kolaylaştırdığı yadsınamaz bir gerçektir ancak bu kolaylıklar aynı zamanda yeni riskleri de beraberinde getirmektedir. Söz konusu olan alan hem bireyin mahremiyetini hem de devletimizin bekasını ilgilendiren stratejik bir alandır. Bu bağlamda şunu açıkça ifade etmeliyim: Son yıllarda dijitalleşen kamu hizmetleri sayesinde devlet ile vatandaş arasındaki güven bağı güçlenmiştir ancak bazı kurumların siyasi amaçla veriyi araçsallaştırması vatandaşın güvenliğini zedeleyen tehlikeli bir tablo ortaya koymaktadır. Bu durum, yalnızca KVKK'nin ihlali değil vatandaşın devlete duyduğu güvenin istismarıdır.

Kıymetli milletvekilleri, hiçbir yönetim siyasal pozisyonunu güçlendirmek için insanımızın verisini araçsallaştıramaz. Devletin görevi, veriyi politik güç için değil kamu güvenliği için, vatandaş maslahatı için kullanmaktır. Bu tür olumsuzlukları engelleyici ve caydırıcı yaptırımlar elbette uygulanacaktır. Bu tarz durumların yaşanmaması adına KVKK'nin teknik kapasitesi, denetim gücü ve yaptırım kararlılığı Türkiye'nin dijital savunma hattı olarak konumlandırılmalı, her türlü kirli niyet ve tehdide karşı tam bir caydırıcılıkla var olmalıdır.

Kıymetli milletvekilleri, Cumhuriyet olarak sorumluluk alıp aksiyon göstererek milletimizle omuz omuza başlattığımız terörsüz Türkiye süreci ülkemizi her alanda güvenli, istikrarlı ve terör unsurlarından arındırılmış bir ülke hâline getirmeyi hedeflemektedir. Bu yolculuk yalnızca sahadaki mücadeleyle sınırlı değildir, terörle mücadelede elde ettiğimiz başarıyı dijital güvenlikte de kurumsallaştırmak zorundayız. Bu ülkenin verisi ve geleceği terör uzantılarının, illegal yapıların veya yabancı fonlu manipülasyonların eline bırakılamaz.

Hedefimiz, milletimizin güven içinde yaşayacağı, sahada ve dijital ortamda tam güvenliği sağlanmış bir Türkiye inşa etmektir. Terör örgütleri, illegal yapılar ve yabancı manipülasyon ağları en çok veriye ve bilgiye ilgi göstermektedir. Bu nedenle, güvenlik sadece sahada değil dijital alanda da sağlanmalıdır. İşte bu noktada, Kişisel Verileri Koruma Kurumu vatandaşın mahremiyetini ve devletin stratejik bilgilerini koruyarak dijital tehditleri caydırmakta, devlet-vatandaş arasındaki güven köprüsünü güçlendirmektedir.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde Cumhuriyet, milletle birlikte omuz omuza yürüttüğü bu terörsüz Türkiye mücadelesini sahadada olduğu kadar dijital alanda da kararlılıkla sürdürmektedir. Bu vizyon sadece devletin değil tüm vatandaşlarımızın güvenliği için stratejik bir adımdır. Veri güvenliğinin olmadığı yerde ulusal güvenlik söz etmek elbette mümkün değildir. Bu nedenle, biz, "terörsüz Türkiye" idealini yalnız sahadada değil dijital alanda da savunuyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RABİA İLHAN (Devamla) - İşte bu nedenle bu bütçe yalnız bir idari bütçe değil Türkiye'nin dijital savunma hakkı bütçesidir, mahremiyetini koruması bütçesidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Evet, teşekkürler.

İzmir Milletvekili Sayın Yaşar Kırkpınar.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Dışişleri Bakanlığımızın bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz kıldım. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, dünyadaki en büyük üçüncü diplomatik temsil ağına sahip olan Dışişleri Bakanlığımızın millî çıkarlarımızın korunması amacıyla yürüttüğü faaliyetlerin daha etkin kılınması için gerçekleştirilen düzenleme ve yeniden yapılanma çalışmalarının devam ettiğini biliyor, yaptığınız çalışmaları her zaman desteklediğimizi ifade etmek istiyorum.

Devletimizin ve milletimizin bütünlüğünü, güvenliğini ve refahını güçlendirmeyi hedefleyen ve bölgesinde bir çekim merkezi olan dış politikamız, aynı zamanda Türkiye Yüzyılı'mızın da dış politikasıdır. Türkiye olarak, girişimci ve insani dış politikamızla, Sayın Cumhurbaşkanımızın "Dünya 5'ten büyüktür." şiarı ve "Daha adil bir dünya mümkün." anlayışıyla kapsayıcı, şeffaf, hesap verebilir küresel bir sistemin tesis edilmesi için hep birlikte çaba sarf ediyoruz. Onurlu, sabırlı, kararlı ve basiretli bir tavırla Türkiye'nin hak ve hukukunu her alanda savunuyoruz. Uluslararası planda fikirlerine başvuru, önerileri dikkate alınan, kimi zaman ara bulucu, kimi zaman kolaylaştırıcı olarak sunulan ve çözüm üreten bir diplomatik güç hâline geldik.

Büyük bir gururla ifade etmek isterim ki Türk diplomasisi son asırların en başarılı dönemini yaşamaktadır. Ukrayna krizindeki tutumumuz, ülkemizin barışı, istikrarı, insanı ve insan hayatını merkeze alan dış politikamızın en bariz örneğidir. Küresel ve bölgesel sorunların çözümünde inisiyatif alan, yapıcı ve aktif bir siyaset uygulayarak gerilim peşinde koşmadığımız gibi, kimden gelirse gelsin baskılara da asla boyun eğmiyor, milletimizin izzetine asla zeval getirmiyoruz.

Ayrıca, uluslararası kuruluşların kayıtsızlığının Gazzelilerin kalbinde açtığı yaralar belki de hiçbir zaman tam manasıyla iyileşmeyecek, bu gaddarlık ve soykırım hiçbir zaman unutulmayacak. Türkiye olarak, İsrail saldırılarının başladığı ilk günden itibaren bu soykırıma en güçlü tepkiyi veren ülkelerden biri olduğumuzu buradan bir kere daha ifade etmek istiyorum.

Ayrıca, Azerbaycan'la ve Ermenistan'la birlikte Güney Kafkasya'da kalıcı barış ve istikrar adına önemli adımlar attık, yine atmaya devam ediyoruz. Balkanlarda yürüttüğümüz yapıcı diplomasi, Orta Doğu'da barışa ve istikrara yönelik girişimlerimiz sayesinde bölgesel rolümüz daha da pekişmiş durumda.

Bir diğer kritik bölge, tasada ve sevinçte bir olduğumuz Türk dünyasıdır. Türk Devletleri Teşkilatı bünyesinde ilişkilerimiz sürekli geliyor ve serpiliyor. Diğer taraftan, Suriyeli muhacirlere yine ensar bilinciyle ev sahipliği yaptık, kardeşlik ve komşuluk görevlerimizi en güzel şekilde yerine getirmeye çalıştık. Allah'a hamdolsun ki sonunda zafere ulaşan Suriyeli kardeşlerimiz oldu.

Velhasıl, Kafkasya'dan Afrika'ya, Orta Doğu'dan Balkanlara uzanan geniş bir bölgede Türkiye çatışmaları diplomatik bir çözüme kavuşturmak ve sürdürülebilir bir barış tesis etmek için olağanüstü bir çaba sarf etmektedir. Son yirmi üç yılda savunma sanayisi, diplomasi ve güvenlik başta olmak üzere attığımız adımlarla Türkiye'yi göz ardı edilemez bir ülke hâline getirdik. Türkiye olarak gizli-açık tüm tehditlere ve engellemelere rağmen savunma sanayisinde tarih yazmaya devam ediyoruz. Dolayısıyla ülkesini sınır ötesindeki mahfillere şikâyet edenler değil tam bağımsız bir Türkiye için çalışanlar, üretenler ve ter dökenler başarıya ulaştı hamdolsun.

Sayın Bakanım, kıymetli milletvekilleri; diğer bir başlık ise terörsüz Türkiye. Terör tehdidinin tamamen sıfırlandığı, her metrekaresinde güvenliğin ve huzurun en üst seviyede egemen olduğu, huzurun ve en üst seviyede kardeşliğin bir olduğu Türkiye'yi, inşallah, sabırla, azimle, sağduyuyla ve soğukkanlılıkla inşa etmeye çalışıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YAŞAR KIRKPINAR (Devamla) - Devletimizin uhdesindeki her türlü imkânı kullanarak, her türlü tahrike karşı da basiretli davranarak devletimizin ciddiyetine ve engin tecrübesine yakışır şekilde hassas davranmaya devam edeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

İstanbul Milletvekili Seda Gören.

Sayın Gören, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA SEDA GÖREN (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri ve bizleri ekranları başında seyreden değerli vatandaşlarımız; AK PARTİ Grubumuz adına Avrupa Birliği Başkanlığı ve Türk Akreditasyon Kurumu bütçesi üzerine söz almış bulunuyorum. Bütçemizin şimdiden hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, Avrupa, çok uzun süredir köklü bir değişim yaşayan uluslararası sistemde, birazdan bahsedeceğim sorunun cevabını bulmaya çalıştığı yeni bir sürecin sancılarını yaşıyor. Kendi çekim merkezimizi oluşturup stratejik özerkliğimizi gerçek anlamda yeniden mi sağlayacağız yoksa diğer büyük güçlerin güvenlik, ekonomi ve ticari başlıklarda oyun alanı olup bize yön vermelerini mi izleyeceğiz? Türkiye olarak bizim bu sorulara cevabınız hem Avrupa adına hem kendi adımıza net. Etkin ve kararlı bir dış politika izleyerek stratejik özerkliğini korumaya, hatta yeniden oluşturmaya çalışan Avrupa için ülkemizin menfaatlerini tüm gücümüzle koruyarak anahtar ülke olmaya devam edeceğiz. Size burada yıllardır anlatılan Türkiye'nin AB üyeliğinin, organizasyon için dönüştürücü gücünden tekrar bahsetmeyeceğim çünkü bu güç karşı karşıya kalınan sınamalarla her geçen gün önemini geliştirerek artırıyor ve yirmi yıl önceki Türkiye ihtiyacı, Avrupa için de artık bambaşka bir ihtiyaca dönmüş durumda.

Değerli milletvekilleri, uluslararası ilişkiler için "başlatıcı devlet" kavramı tam da Türkiye'nin rolünün evrilmesi gibi evrilmiştir. Artık eskisi gibi, bir kurumu kurmak veya üye olmak değildir başlatıcı devleti olmak; o kurumun canlı bir organizma olarak kalması belki de kurmaktan çok daha önemli hâle gelmiştir. Uluslararası bir kurum olarak zayıf kaldığınız alanlarda ihtiyaç duyduğunuz aktör, üyeniz olan ama oy birliği şantajıyla sizin güçlenmenizin önündeki en büyük engel hatta yük olan bir yönetimden çok daha vazgeçilmezdir. Tabii ki AB, Türkiye açısından stratejik bir hedef olma özelliğini korumaktadır. Bazen sığ siyasi tartışmaların eksen kayması bağlamında merkezine koyduğu artık modası geçmiş bir eleştiriye cevap niteliğinde değildir bu söylediğim; bu, Türkiye'nin on yıllardır istikrarla sürdürdüğü ama AK PARTİ iktidarında tüm gereklilikleriyle yerine getirdiği bir hedeftir ve konu artık bizim için üye olmanın "stigmatize" edildiği bir çerçeveden çıkmış, Avrupa'nın yani yaşadığımız coğrafyanın siyasi, ekonomik ve savunma anlamında küresel bir aktör olarak kalmaya devam etmesi için oynadığımız kilit rolle daha üst bir konuma gelmiştir. Gazze'de yaşanan soykırımın durdurulması için sağlanan ateşkes görüşmelerine, Rusya-Ukrayna savaşındaki ara buluculuk çalışmalarına, Orta Doğu

ve Afrika'da yaşanan tüm bölgesel çatışmalara, Kafkasya ve Balkanlara baktığınızda masada ortak ve en önemlisi sözünden emin olunan, dünyada herkesçe güvenilen tek bir aktör görebiliyorsunuz: Türkiye Cumhuriyeti devleti.

Değerli milletvekilleri, Batı Avrupa'nın son yirmi yılda yaşadığı en derin hükümet krizlerinin olduğu dönemde uluslararası girişimlerin olmazsa olmaz ülkesi olarak küresel dönüşümden etkilenen değil gerçekleştiren ülkelerden biri olma rolümüzü ve gelişmeleri yönlendirme kabiliyetimizi etkili bir liderlik ve istikrarlı bir yönetimle sürdürüyoruz. Bunun en değerli örneklerinden biri, şahsım için de çok önemli olan köklerimin geldiği Balkan coğrafyasında görülüyor. Her ne kadar geçmişte bazı liderler Batı Balkanlar tanımlamasıyla Türkiye'yi bu alandan dışlamaya çalışsa da tarihî, kültürel ve beşerî bağlarımız bulunan bu coğrafyanın insanı ve yönetimlerinin tarihî olayların sürüklediği akıntıya karşı en güvendiği ve inandığı lider Recep Tayyip Erdoğan olmuştur. Bu sene içerisinde Türkiye dâhil 7 ülkenin katılımıyla oluşturduğumuz Balkan Barış Platformu, bölgesel sorunlara Balkan içi mekanizmalarla çözüm sunmayı hedefleyen, bu ülkeleri diyalog, uzlaşma ve iş birliği temelinde bir araya getiren bir yapı olmuştur. Merkezi İstanbul'da olan, altı ayda bir toplanmayı hedefleyen bu platformun tarihî sorunlarla bir araya gelmekte zorlanan devletlerden oluştuğu aşikârdır. Bu birlikteliği kolaylaştıran iki önemli unsur var: Birincisi, Balkanlar Türkiye için, diğer Avrupalı devletlerden farklı olarak stratejik değil kültürel ve insani bağlarla iç içe geçmiş bir öncelik alanıdır. Balkanlardaki istikrarsızlıktan beslenen bazı kesimlerin aksine dürüst diyalog ve düzenli temasla sağlanacak bir barışın, tüm bölgeye ve komşu bölgelere huzur getireceğini bilen bir Türkiye kurmuştur bu platformu. Bölgede en çok güvenilen, sözüne itimat edilen bir liderin, Recep Tayyip Erdoğan'ın lideri olduğu bir Türkiye kurmuştur bu platformu. Başta bahsettiğimiz tarihî sorunların neredeyse bir akıntı gibi geldiği ve önüne ne katarsa sürükleyip alabora ettiği, geçmişte neredeyse tüm uluslararası kurumların sessiz ve yetkisiz kaldığı bu kaotik düzenin durultacak tek şey bu güçlü liderliktir.

İşte, tüm bu sebeplerle Türkiye tüm dünyanın diplomasi masasında barışın anahtar ülkesi olmaya devam ederken dünya savunma endüstrisinin standartlarını da belirleyecektir. Diplomasiyle beraber gelecek barışı güçlendirmek için mecburi olan caydırıcı tüm imkân ve kabiliyetlerin sadece bazı ülkelerden ibaret olmadığını gösteren rol model ülke Türkiye "Dünya 5'ten büyüktür." söylemini gerçek anlamda yaşayarak, yaşatarak devam etmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Milletvekili.

Böylece, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi söz sırası, YENİ YOL Partisi adına yapılacak olan konuşmalarda.

İlk söz Ankara Milletvekili İdris Şahin'de.

Sayın Şahin, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakika.

YENİ YOL GRUBU ADINA İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri...

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Olmaz ki arkadaşlar, lütfen... Bari Orhan Bey, siz dinleyin lütfen.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şuradan dinleyeceğim ya, şuradan dinleyeceğim.

CAVİT ARI (Antalya) - Bütçelerde takip etmiyorlar, bütçelerde.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şu çıkacaklar çıksın bari AK PARTİ Grubundan da sonra başlasın.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen, hatip kürsüde, davet ettik. Müsaade edin, konuşmasını yapsın, lütfen...

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Sayın Başkan, süreyi yeniden başlatır mısınız.

BAŞKAN - Sayın Şahin, buyurun.

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen sevgili vatandaşlarımız; bugün Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Adalet Bakanlığımızın ve Dışişleri Bakanlığımızın bütçeleriyle birlikte yargımızın üst çatı kuruluşları olan Yargıtay, Danıştay, Sayıştay ve Anayasa Mahkemesinin bütçeleri, Kamu Denetçiliği Kurumu bütçeleri üzerine söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi tekraren saygıyla selamlıyorum.

Programa gelmeden önce, özellikle Türkiye Büyük Millet Meclisinde Adalet Bakanlığıyla alakalı bütçe üzerinde konuşma yapacağımı ve Adalet Bakanlığı bütçesi üzerinde sözü olan her bir vatandaşımızın sosyal medya hesaplarından bize ulaşmalarını ve sözlerini bizatihi Sayın Bakanımıza burada tevcih edeceğimizi ifade etmiştim. Bunun üzerine çok anlamlı bir mesaj geldi, onunla sözlerime başlamak isterim.

"Bizim kültürümüzde, inancımızda ölünün arkasından Fatih okunur Sayın Vekilim. Sözlerime başlarken Fatih okumalısın bağımsız Türk yargısı için." dedi bir vatandaşımız. "Onu kaybedeli hayli zaman oldu, ölünün arkasından konuşmak da iyi değildir." diye de not düştü. Elçiye zeval olmaz Sayın Bakanım; vatandaşımızın talebini bizatihi size iletiyorum yani "Yargının ruhuna bir Fatih okuyun." diyor.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - El Fatih...

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Onu, şu an itibarıyla müsait olanları okusun, ben de konuşmam bittikten sonra gereğini mutlaka yerine getireceğim.

Evet, Sayın Başkan, bu nedenle adaletin varlığından bahsetmekte son dönemde oldukça zorlansak da gerekenleri söyleyecek, hukuk fakültelerinde bize öğretilen temel hukuk yaklaşımlarından da söz edeceğim. Adaleti, Sayın Bakanımıza ve yüksek yargı organları temsilcilerine burada anlatmanın da aslına bakarsanız çok da anlamı yok çünkü sıkıntıları, yargıya ilişkin her felaketi bizden, buradaki muhalefet siyasetçilerinden daha iyi biliyorlar çünkü hem yapıyorlar, fiilen icra ediyorlar hem de iliklerine kadar yaşıyorlar.

Victor Hugo'nun dediği gibi, adalet, vicdanın güneşidir ve yine adaletin olmadığı yerde özgürlük de yoktur. Bugün Adalet Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz ancak adalet meselesi bütçe meselesi değil, para meselesi değil, irade meselesidir değerli milletvekilleri. Adil olmak için paraya ihtiyaç yoktur fakat para için adil olmak gerekir; ne kadar adalet, o kadar ekonomi.

"Ekonomi" deyince DEVA Partimizin Değerli Genel Başkanı Sayın Ali Babacan'ın bu kürsülerden, bizim de iktidar sıralarında olduğumuz dönem itibarıyla söylemiş olduğu bir sözü bir kez daha hatırlatmak istiyorum. 2013'lü yıllarda, AK PARTİ'nin en kudretli olduğu dönem içerisinde söylediği söz şuydu: "Arkadaşlar, çok önemli şeyler yaptık ama bunu taçlandırabilmenin yolu ve yöntemi, orta gelir tuzağından kurtulmanın bir tek yolu var: Eğitimde ve adalette daha önemli adımlar atmaktır." Ve biz 2013'ten bu yana, maalesef, o gün bu kürsülerden bu sözü seslendiren Sayın Babacan'ın sesine kulak vermedik. Ne ekonomide arzu ettiğimiz

noktaya geldik ne eğitimde ve adalette arzulanan adımları attık. İşte, onun için diyoruz: Ne kadar adalet, o kadar ekonomi. O yüzden bütçenin iyi olabilmesinin, ülkenin huzur ve refahına kavuşabilmesinin yol ve yönteminin adaletten geçtiğine inanan insanlarız.

Şimdi, burada asıl sormamız gereken soru şu değerli milletvekilleri: Bu ülkede gerçekten "adalet" kelimesinin altı dolduruluyor mu yoksa yalnızca kuru bir muhasebe tablosu mu görüşüyoruz? 2025 bütçesinde Adalet Bakanlığına 280 milyar ayrılmış, 2026'da ise 390 milyar yani yaklaşık yüzde 39'luk bir artış var; helalühoş olsun. Yargı mensupları hakkıyla işini yaparsa infaz memurlarından başlamak kaydıyla; zabıt müzmilerinden, mübaşirlerden, yazı işleri müdürlüğünden, hâkim ve savcılarımızdan hakkıyla işini yapanın aldığı para helalühoş olsun çünkü adalet parayla ölçülmez, adalet çalışanın değeri de asla rakamlarla ölçülmez arkadaşlar. Ancak biliniz ki adalete harcanan bedel ne olursa olsun adalet buna değerdir, biz buna inanıyoruz. Biz, adalete ayrılan rakamlar üzerinde herhangi bir değerlendirme yapmayı da uygun bulmadığımızı buradan ifade etmek isteriz. Önemli olan, rakamların büyüklüğü değil, o rakamların adaleti büyütüp büyütmediğidir çünkü halkın yaşadığı tablo bambaşka. Komisyon da ifade etti: Eğer adalet tecelli edecekse hâkiminden savcısına, kâtibinden mübaşirine, müdüründen infaz koruma memuruna kadar tüm yargı teşkilatının aldığı ücretler insanca yaşamaya uygun olmalıdır, gerekli düzenlemeler behemehâl yapılmalıdır çünkü adalet her terazide ağır basar, adalet tüm erdemlerin toplamıdır.

Değerli milletvekilleri, Hazreti Ali'nin bir sözünü burada ifade etmek isterim. Komisyon da ifade ettim. İktidarın yargıya ve adalete bakış açısının nasıl olduğu, o gün Komisyonu takip etmedikleri gibi bugün de Genel Kurul sıralarında adaletin bütçesi görüşülürken kendileri konuştuktan sonra burayı boşalttıkları işte kamuoyunun malumu.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Toplam 9 AK PARTİ'li arkadaşımız var, 9.

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Özellikle Hazreti Ali'nin ifadesiyle "Bir saatlik adalet, altmış yıllık ibadetten hayırlıdır." diyor.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Özlem Hanım ve Haluk Bey sağ olsun, Leyla Hanım, Hulusi Bey... Toplam 9 kişi.

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Ve yine, Hazreti Ömer'in uyarısı ise daha sert değerli milletvekilleri: "Camiyi yık ama adaleti yıkmaz." diyor.

Şimdi, böyle bir kültürden gelen, "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." diye yola çıkanların, "Bireyin hak ve özgürlüklerini zirveye çıkaracağız." diyerek yola koyulanların, yolun sonunda zirveye çıktıklarında tabanda hedef koydukları o ideallerini kaybetmeleri ve sadece ve sadece zirveye kendilerini çıkarmaları hangi sözle izah edilebilir? O yüzden bu kürsülerden bu sözlerle sıkça atıfta bulunuyoruz. Madem Hazreti Ömer'e hürmetimiz var, öyleyse sözlerini ve icraatlarını yerde bırakmayın diyoruz. Biz iktidardan milletvekiliyen iktidar sıralarındaki arkadaşlarımızla birlikte Anayasa Mahkemesinin bağımsız, tarafsız, etkin bir şekilde çalışabilmesi için bu yapının güçlendirilmesini savunduk. Biraz önce değerli hatip burada ifade etti, 2004'teki Anayasa'nın 90'ıncı maddesinin hangi uğraşlar sonucunda hangi ideallerle bu mevcut Anayasa'mıza dercedildiğini söyledi. Yine, bizlerin de içinde bulunduğu dönem içerisinde bireysel başvuruyu bir reform olarak getirmiştik. Bu hak, vatandaşın temel hak ve özgürlüklerini doğrudan Anayasa Mahkemesi önüne taşımasını sağlayarak hukuk devletinin en önemli güvence mekanizmalarından birini oluşturuyordu. Biz bu reformu savunurken onun erişilebilir, hızlı, etkin bir hak arama yolu olmasına özellikle dikkat ettik ancak bugün geldiğimiz noktada bireysel başvurudan alınan hak ihlali neticelerine uymuyoruz, uygulamada bu hakkı işlevselleştirmiyoruz, hâlbuki Anayasa Mahkemesinin yapısı ve bireysel başvuru hakkı vatandaşın hak arama özgürlüğünü güvence altına almak ve yargının bağımsızlığını güçlendirmek için var. Bu mekanizmanın etkisizleştirilmesi hem yargının hem de hukuk devletinin güvenilirliğini ciddi bir şekilde zedeliyor. Örnek mi? Anayasa'nın 153'üncü maddesi Anayasa Mahkemesi kararları yasama, yürütme, yargı organlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar diyor. İşte, hepimiz hukukçuyuz burada, burada istisna Meclis Başkanlığı demiyor, istisna İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığı da demiyor, istisna Yargıtay 3. Ceza Dairesinin Başkanı da demiyor ama siz bu milletin helal oylarıyla seçmiş olduğu bir milletvekilini içeride tutmak, onun özgürlüğünü kısıtlamak adına Anayasa'nın 153'üncü maddesini yasama organı olarak ve yargı organının temsilcileri olarak yerine getirmiyorsunuz ve yapmış olduğunuz Anayasa değişikliği havada kalıyor arkadaşlar. O yüzden diyoruz ki: İstedığınız değişikliği yapın siz burada, uygulamadıktan sonra neye yarar? Arkadaşlarımız "Yeni bir anayasa yapalım." diyor. Tabii ki yapalım, tabii ki darbe anayasasını tümünden kaldırıp atalım ama hiç olmazsa var olana az çok bir uyalım ki ondan sonra muhataplarınıza "Gelin, birlikte anayasa yapalım." diye yüzlü yüzlü söz söyleyebilirsiniz. Siz mevcuda uymadıktan sonra sizinle kim yeni anayasa yapar Allah aşkına, akıl mantık işi mi? İşte, bunu özellikle ifade ediyorum.

HALUK İPEK (Amasya) - İdris, müeyyide koyalım.

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Bak, Sayın Başkan, biraz önce 2004'teki örneği söyledin, ben de hakkını teslim ettim. Bir hatip buradan bunu ifade etti, o gün gerçekten demokratı, güzel şeyler söylüyordu, bugün bu yazdıklarını uygulasin diyorum, başka bir şey söyleyemiyorum.

HALUK İPEK (Amasya) - Yeni anayasa yapıp müeyyide koyalım, ben seni destekliyorum şu an.

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Doğal olarak Anayasa Mahkemesinin de Hâkimler ve Savcılar Kurulunun da yapısı 2017 Anayasa değişikliğiyle köklü biçimde yeniden düzenlendi. Yargı düzeninin şekillendiği, yargının mayalandığı ve en üst kurumsal yapı olarak kabul edilen HSK'de bile üye seçiminde Anayasa'ya aykırı davranılırsa böyle bir süreçten sağlıklı ve doğru bir yargı işleyişi çıkmasını beklemek mümkün mü?

Değerli milletvekilleri, Adalet Bakanımızın -bizim tam on altı yıl yanımda, bu sıralarda oturmuş- çok ehliyetli bir isim olduğuna ben inanıyorum ve biliyorum, hakkını da burada teslim ediyorum ama bu HSYK'nin başındaki isim de Sayın Bakanımızın kendisi. Şimdi, Sayın Bakanımız, bu Parlamentoda, Anayasa'nın 159'uncu maddesi geçerken bunu en güçlü şekilde savunanlardan birisiydi. Anayasa 159 ne diyor? Hâkimler ve Savcılar Kurulunun üye seçiminde uygulanacak yöntemi açık ve net olarak ortaya koyuyor mu? İşte, Süleyman Bey burada, Anayasa Komisyonundan pek çok arkadaşımız burada, değerli hukukçu Feti Yıldız Bey burada. Anayasa hukuku profesörü olan Başkanımıza özellikle rica ettim, gelin, şu Anayasa'yı ihlal etmeyelim, Anayasa'nın 159'uncu maddesinde biraz önce okuduğunuz metni "Seçimlerde bizatihi uygulanacak." diye zabıtlara geçirelim ve bunu oyalayalım dedim ama Anayasa'nın 159'uncu maddesi açıkça bir Anayasa hukuku profesörü tarafından ihlal edildi arkadaşlar, ihlal edildi ve yargının mayalandığı en üst kuruluş olan, hâkimin, savcının atamalarını gerçekleştiren, özlük işlerine bakan, Yargıtay ve Danıştay üyelerini seçen Hâkimler ve Savcılar Kurulunun seçimlerini -üzülerek ifade ediyorum ki- siz Anayasa'ya uygun gerçekleştirmediniz. O yüzden, siz yargının bağımsızlığından ve tarafsızlığından bahsedebilecek son iktidar grubusunuz, hiç kusura bakmayın. Bunu açıkça

Komisyonunda ifade ettik, Genel Kurulda ifade ettik, "Yapmayın." dedik. Hepimizin çatısı bu Anayasa, bu Anayasa'ya aykırı davranmayın. On beşte 1 ihtimali var muhalefetten bir ismin Hâkimler ve Savcılar Kuruluna üye seçebilmesi için, o da şansına on beşte 1, siz on beşte 1 şansını bile çok gördünüz bu millete, bu muhalefete on beşte 1'i bile çok gördünüz arkadaşlar. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Şimdi, sizin nasıl yeni Anayasa yapılacak? Oysa, bir kez daha ifade ediyorum: Anayasa'nın 11'inci maddesi tüm devlet organlarını bağlayan üst norm olduğunu, 138'inci madde ise yargı bağımsızlığının mutlak bir ilke olduğunu belirtir. Bu açık hükümlere rağmen HSK'ye üye seçimlerinde Anayasa'ya uygun davranılmadığı takdirde yargının düzeninin temeli zedelenmiş olur arkadaşlar. Kısacası, yargının en tepesindeki kuruma ilişkin seçimlerde bile Anayasa'nın gereklilikleri gözetilmezse ortaya çıkacak mekanizmanın adil, bağımsız ve hukuka uygun olması asla beklenemez. Hâkimler ve Savcılar Kurulu seçimlerinde Anayasa'ya uyulmadığı sürece yargıdan doğru, güven veren ve meşru bir sonuç çıkarmak teorik olarak da pratik olarak da mümkün olmayacak.

Peki, burada, Hâkimler ve Savcılar Kurulu üye seçiminde yanlışlık yapan, bile bile Anayasa'ya muhalif davranan Parlamentonun Karma Komisyonu oldu da Anayasa Mahkemesi hakkıyla bir karar mı verdi? Eylemli İç Tüzük ihlalinden dolayı Anayasa Mahkemesine gidildi. Şimdi, Anayasa Mahkemesinin Değerli Başkanına ve üyelerine söylüyorum: Anayasa'nın 159'uncu maddesini açıkça ihlal etmiş bu Parlamentonun yapmış olduğu işlemi siz denetlemeyeceksiniz de neyi denetleyeceksiniz Allah aşkına, bana söyler misiniz? (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Siz ne işe yarayacaksınız? Bakın, biz burada diyoruz ki: Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu kararları Parlamentonun Başkanı uygulamakla yükümlüdür, yargı mercileri uygulamakla yükümlüdür. Peki, siz eylemli İç Tüzük ihlaline "Bu benim görev alanıma girmez." dersiniz Allah aşkına, bu ülkede denetimi kim yapacak? 1960 ihtilalinden sonra 1961 yılında Anayasa Mahkemesi kuruldu. Niçin kuruldu? Fren ve denge sistem olsun diye kuruldu çünkü o günün iktidarı 1960'a gelinceye kadar büyük yanlışlar içerisine girdi -1957'den sonra- denetlenemez bir yapı oluştu. Dediler ki o günkü şartlarda "Biz hem bir Hâkimler ve Savcılar Kurulu kuralım hem de bir Anayasa Mahkemesi kuralım ki Parlamentonun işlemlerini denetleyebilen bir müessese olsun." E, siz en önemli konuda minderden kaçtıktan sonra sürekli kispetinizi yağlamışsınız ne işe yarar? Malatya'da gözyaşı dökmeniz emin olun bizim için hiçbir şey ifade etmiyor. Siz gözyaşını vermiş olduğunuz kararların altına imza atarken döneceksiniz. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar) O gün karar vereceksiniz "Biz buradayız, adaletsizliğe geçit vermeyiz." diyeceksiniz. Siz, o geçidi verip ondan sonra gittiğiniz panellerde bizim gibi gözyaşı döküleceksiniz. Kusura bakma Sayın Başkan, buradan en son eleştireceğimiz kişi olarak seni görüyorduk ama şu an itibarıyla seni de bu kürsüden eleştiriyoruz çünkü bu bütçede siz de konuşuluyorsunuz.

Bir diğer ilke, kanunilik ilkesi; terk edilemez, göz ardı edilemez diyoruz, değil mi? Bütün hukuk metinlerinde bu, açık ve seçik yazılır. Temel hak ve hürriyetlerin en büyük güvencesi suçta ve cezada kanunilik ilkesidir. Doğru mu arkadaşlar? Suçta ve cezada kanunilik ilkesi. Kanunilik ilkesi kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı, ifade hürriyeti ile mülkiyet hakkı bakımından da fevkalade mühim bir teminatır. Kanunun doğru koyulması yetmez, doğru da uygulanması gerekir ki yargı mensubunun en önemli yükümlülüğü de budur. Montesquieu diyor ki: Kanun adil değilse düzen de adil değildir. Bugün geldiğimiz noktada bütçe sonrasında on birinci yargı paketini konuşuyoruz, on ikinci yargı paketi de gün sayıyor Parlamente'ya gelmek için. İş bilmezliğin cezasını vatandaşa kesip, 2019'dan bu yana 12 yargı paketi hazırlayıp hâlâ adalete erişemiyorsak bu sizin ayıbınız arkadaşlar. Milletin hakkını taksit taksit ödemeyi bırakın. Getirin milletin ihtiyacı olan bu yasaları, burada hep birlikte görüşelim, biz de katkı sunalım. Bu illaki bizim olacak diye bir derdimiz yok. Çok önemli işler yaptı AK PARTİ, doğru, inkâr da etmiyoruz, göreviniz. Yirmi üç yıldır aralıksız iktidarı kullanan elbette doğru işler yapacak ama biz bozuk saat gibi sadece 2 sefer doğruyu gösteren iktidar istemiyoruz; sürekli sağlam çalışan, bir saat gibi çalışan bir iktidar istiyoruz, bu reformlara ara vermeden vatandaşın ihtiyaçlarını karşılayacak bir iktidar istiyoruz.

Değerli arkadaşlar, hain darbe girişiminin üzerinden dokuz yıl geçti. DEVA Partisi olarak OHAL KHK'leriyle alakalı yapılan hukuksuz ihraçlara ve ceza yargılamalarındaki adaletsizliklere karşı KHK Mağduriyetleri Eylem Planı hazırladık. Biz mağdurların sesini duyuyoruz ve bu sorunları çözmeye hazırız. Peki, siz sosyal ölüme terk ettiğiniz KHK'lilerin bu adalet talebini daha ne kadar görmezden geleceksiniz? Hakkında soruşturma ve yargılama bulunan ya da yargılandığı hâlde mahkeme tarafından "Masumdur." denilen ama iktidarınız tarafından hukuksuzca aynı torbaya doldurulan KHK mağdurlarının çığlıklarını duymadığınız bir yılı daha geride bırakıyoruz değerli arkadaşlar. Adaleti de huzuru da refahı da herkese istemeliyiz. Mahalleler arasındaki duvarları, perdenin arkasındakilere yapılan zulümleri, haksızlığa uğramış kimseyi kendimiz gibi kabul edip ona göre hareket etmezsek gerçek adaleti tesis edemeyiz. Darbe süreçleri sonrasında kim darbeye karışmışsa Allah onu kahretsin, kim ona yardımcı olmuşsa ve darbeye göz yummuşsa, sorumlular hakkında gereğini yapmamışsa bunun da Allah belasını versin diyorum; bu Parlamentodan bu kadar net ifade ediyorum fakat "Bir kişiye olan kininiz sizi adaletsizliğe hükmetmesin." buyruğu hilafına, kurunun yanında yaş da yanacak, acırsanız acınacak hâlde düşersiniz mantığıyla zulmetmek, kantarın topuzunu kaçırmak adaletsizliktir, haksızlıktır, hukuksuzluktur değerli milletvekilleri. Dünün mağdurları bugünün zalimleri hâline dönüşmemeli. Nöbetleşe zorbalık düzeni son bulmalı ki bu ülke huzur bulsun, son bulmalı ki bu ülkede adalet yerini bulsun, son bulmalı ki bu ülkede refah her birimizce ayrı ayrı iliklerine kadar yaşatılsın ve yaşansın.

Değerli milletvekilleri, iktidarın en önemli söylemlerinden biri de "Hak ve özgürlüğü güçlendiriyoruz." denilerek getirilen yeni suç tipleri ve ceza artırımlarıyla artık neredeyse her suçta tutuklama eşiği aşılmış, normalde adli para cezası veya erteleme kapsamına girebilecek fiiller bile tutuklama sebebi yapıyor. İktidarda siyaset yaparken dokuz yıl önce, 24 Şubat 2017'de şu dizeleri "Twitter"dan paylaşmışım: Tutuklamanın bir tedbir olduğu mahkemelerce unutulursa doldurulan cezaevlerine çözüm, infaz rejimine sürekli yapılan müdahalelerde aranır. Emin olun, Feti Yıldız Bey bile kurtaramaz arkadaşlar sizi.

FETİ YILDIZ (İstanbul) - Ya, yapma.

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Bakın, çok net söylüyorum: Hak ve özgürlük noktasında, cezaevlerine kulak vermek noktasında Feti Bey'i mahkûmlar gayet iyi tanıyor, onların yakınları iyi tanıyor. İnfaz düzenlemelerinde yapılan bu palyatif tedbirlerle bu işi çözemezsiniz çünkü infaz yasası yamalı bohçaya dönmüş. Topyekûn bir infaz düzenlemesi gerçekleştirmeden, tutuklamanın bir tedbir olduğu unutulup cezalandırma amacına dönüştürüldüğü müddetçe asla çözüm bulamazsınız. Bu yüzden iktidar-muhalefet hep yan yana gelsek... Söylediğiniz sözlerin çoğunun arkasında imzamız var Sayın Yıldız, haklı olduğunuz için burada isminizi verdim, yoksa bir sataşma unsuru olarak değil.

FETİ YILDIZ (İstanbul) - Eyvallah.

IDRİS ŞAHİN (Devamla) - Ama biz bu infaz düzenlemesinde topyekûn bir düzenleme yapmadığımız müddetçe, cezada adalet, infazda eşitlik sağlanmadığı müddetçe ne cezaevleri huzur bulabilir ne de toplum huzur bulabilir; bunu özellikle ifade etmekte fayda var.

Yine, masumiyet karinesi, lekelenmeme hakkı; geçmişte bu kürsülerden iktidar mensupları olarak en çok dillendirdiğimiz hadiselerdi. "Lekelenmeme hakkı" diyorduk biz 17-25 Aralık'taki bakanlar için ama bugün büyükşehir belediyesi başta olmak kaydıyla diğer belediyelere yönelik soruşturmalarda ne özen var ne nizam var ne intizam var. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar) Arkadaşlar, soruşturma gizlidir, bunlar çarşaf çarşaf yayınlanacak haberler değildir. Nerede kaldı masumiyet karinesi? Nerede kaldı lekelenmeme hakkı? Bu, kul hakkı değil de nedir arkadaşlar, bana söyler misiniz. Henüz iddianamesi bile kabul görmeden çarşaf çarşaf suçlu ilan ettiğiniz, yıllarca süreli cezaya mahkûm ettiğiniz bu isimlerle nasıl helalleşeceksiniz? Bu son derece önemli bir ayrıntı. O yüzden, İbni Haldun'un dediği gibi, zulüm devletlerin çöküş sebebidir değerli milletvekilleri, adalet olmadan hiçbir toplum uzun süre ayakta kalamaz, ayakta duramaz. 2026 bütçesini yapıyoruz ama refah da zenginlik de huzur da istikrar da bütün güçlüklerine rağmen demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğünde yürümekle mümkündür. O yüzden, bir kez daha Yusuf Has Hacıb'in şu sözüyle sizlere seslenmek istiyorum: "Zulüm yanan bir ateştir, yaklaştı yakar; adalet ise sudur, akarsa nimet yetişir, yeşerir." Suyu kendimize akıtmayı bırakın, suyun yolunu bozmayı bırakın; yargı kendi mecrasında Anayasa, yasa ve mevzuat çerçevesinde kendi suyunu akıtsın. Sayın Babacan bir anda, bir programda şunu demişti: "Basın özgürlüğü bir dakikalık iş, yargının bağımsız olması yine bir dakikalık iş ama tarafsız olması için süre gerekir. O yüzden hâkim ve savcılara 'Bizden, yürütmeden telefon gitmeyecek.' deyin, şu şekilde yargı yüzde 50 düzelir." Ben bir kez daha ifade ediyorum, buradaki hazırnu da tenzih ederek ifade ediyorum; asla bir hâkime, savcıya telefon açma nezaketsizliğinde bulunacak bir heyet olarak burayı görmüyorum ama üzülerken ifade ediyorum ki uygulamada yürütmenin tahakkümü altında yıllardan bu yana araştırmalarıyla bir yargıyla karşı karşıyayız. Bu, bugünün sorunu da değil, cumhuriyetin ilk yıllarından bu yana böyle ama diyoruz ki biz: Maden dün yanılttı, dün dün de kalsın cancağızım, bugün yeni şeyler söyleyelim. AK PARTİ iktidarına, kendi isminin aklığına yakışır bir uygulama başlatsın, geçmişin kötü örneklerini alıp buraya otuz sene öncesinin örnekleriyle karşılıklı dövüş yapacak sözler söylemeyi bıraksın. Artık, yirmi üç yıllık iktidarın sonunda olgunluk iktidara düşer, geçmiş hatalardan ders alıp bundan sonra hiç olmazsa hata yapmayalım. Elbette ki 28 Şubat uygulamalarını unutmuyoruz, 1960 ihtilali sonrasında Salim Başol'un haksız ve mesnetsiz olarak bir demokrasi şehidini idama götürdüğü günleri elbette unutmuyoruz ama buradan ders çıkaracağız ve bundan sonra önümüze daha aydınlık, daha huzur içerisinde, daha adil bir dünya yaratmak için çalışacağız; iktidar mensuplarına bana göre düşen de budur.

Bir kez daha buradan şu sözleri de ifade etmekte fayda var: William Watson'un dediği gibi "Bırakın adalet yerini bulsun, isterse kıyamet kopsun." Şu anda Türkiye'deki en büyük sıkıntı bu; adalet arzusu ve açlığı arşılâya çıkmış durumda arkadaşlar. Ekonominin temelindeki olumsuzluklarda da adalet eksikliği yatıyor, içtimai hayatta da dış politikada da pek çoğunda bire bir adaletteki eksiklikler maalesef gün yüzüne çıkıyor. Yamalı bohçaya dönen infaz yasasını ifade etmişim, artık ona tekrar dönmek istemiyorum ama yarın 10 Aralık İnsan Hakları Günü, değil mi? 10 Aralık İnsan Hakları Günü... İnsan haklarının mevcut durumu içler acısı arkadaşlar, içler acısı. Anayasa Mahkemesi ve AİHM'in kararlarının uygulanmaması, Can Atalay, Tayfun Kahraman, Selahattin Demirtaş, Osman Kavala, Yalçınkaya ve Demirhan kararları, hepsi birer ihlal. İşte, biraz önce değerli hatibin burada ifade ettiği, uluslararası sözleşmelerin iç hukuku bağlayacağına dair amir hükmünü yerine getirmiyoruz. "Tazminatını öderiz, geçeriz." Yok böyle bir anlayış. Yukarıda, sizin karnenize bir çizik atıldıktan sonra istediğiniz kadar siz tazminat ödeyin, hiçbir şey ifade etmiyor. O yüzden buradan bir kez daha, İnsan Hakları Günü nedeniyle, hak kaybına uğrayan bu bilinen isimlerin dışında, askerî öğrencilerin, erlerin ve "Ben evladımı 13-14 yaşında ana kucağından alıp devlet ocağına teslim ettim." diyen kursiyer teğmen annelerinin de feryadına burada kulak verelim. Biz her hafta grubumuzda onları misafir ediyoruz, o acıları iliklerimize kadar hissediyoruz. Gelin, bu ülkeye daha fazla acı çekirtmeyin değerli arkadaşlar. Yine ifade edelim ki adaletsizliği engelleyecek gücünüzün olmadığı zamanlar olabilir. Ben zaman zaman görüyorum, elbette ki Sayın Bakan haklı olarak "Yargı bağımsızdır. Ben talimat mı vereceğim bu mahkemelere?" diyor, haklı; Anayasa'nın 138'inci maddesini sürekli hatırlatıyor. Doğrudur, adaletsizliği engelleyecek gücü olmadığı zamanlar olabilir Sayın Bakanın fakat adaletsizliklere itiraz etmeyi beceremediğiniz bir zaman asla olmamalı arkadaşlar. Hiç olmazsa bunu yapalım, bu adaletsizliklere karşı suskun kalmayalım. Bugün bir nevi fiilî Türkiye başsavcılığı kurumu gibi yönetilen bir İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı var. Açıkta gazetelere, neşriyate röportaj veren bir isimle karşı karşıyayız. Hani biz diyorduk ya "Savcılar iddianameleriyle, hâkimler kararlarıyla konuşur." diye; siz şimdiye kadar gazetelere röportaj veren bir başsavcı gördünüz mü Allah aşkına? Bu haksızlığa ne kadar daha dayanacaksınız, ne kadar daha suskun geçeceksiniz? O yüzden, ülkemizdeki cezaevlerinin durumu, kapasitesi, fiziki koşulları malumunuz, bu yükü taşıyan sadece mahkûmlar değil, bir de devletin gönüllü mahkûmları olan infaz ve koruma memurları, bunları da mutlaka göz ardı etmeyin.

Tabii ki Meclis Başkanlığı var, Dışişleri Bakanlığı var ama yara Adalet Bakanlığı'nda çok daha derin olduğu için bu konuların dışına çıkmadım.

Fakat bir talep var Sayın Bakanım, bunu bizatihi sizinle paylaşmak istiyorum. On birinci yargı paketinde barolarla uyumunuza şapka çıkarttık, takdir ediyoruz, tebrik ediyoruz, bundan sonra da devam etmesini diliyoruz. Üç sacayağından biri olan avukat meslektaşlarımızın... 204 bin avukat var, bunun 90 bini yani yüzde 45'i 0-5 kıdemli genç avukatlardan oluşuyor ve bu avukatlar ekonomik olarak çok zor durumdadır. CMK zorunlu müdafilik kapsamında yaptıkları görevlerden aldıkları ücretler temel geçim kaynaklarına dönüşmüş durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

IDRİS ŞAHİN (Devamla) - Bir cümle Başkanım, sadece burası, 204 bin avukatın adına... Hiç uzatmayacağım.

BAŞKAN - Çok kısa olursa sevinirim.

Peki, buyurun.

IDRİS ŞAHİN (Devamla) - Ancak her yıl Adalet Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı tarafından düzenlenen ücret tarifesi günümüz ekonomik şartlarında çok düşüktür. Örneğin, 2025 yılı tarifesinde soruşturma aşaması için öngörülen ücret 3.209 TL, vergiler

düşüldükten sonra avukata kalan 2.139 TL'dir. 1 Ocak tarihinde yürürlüğe girecek olan 2026 tarifesinin verilen emeğin karşılığı olacak şekilde belirlenmesi on binlerce avukatın ve meslek örgütleri olan baroların temel beklentisidir.

Bu beklentilere cevap vereceğinize yürekten inanıyor, Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İstanbul Milletvekili Birol Aydın.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA BİROL AYDIN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

28'inci Dönem milletvekilleri olarak 3'üncü bütçe görüşmelerini yapıyoruz, buradayız. Gönül isterdi ki en azından bu yıl hepimizin içine sinen, ülkemizin, insanımızın sorunlarına derman olacak bir bütçeyi burada konuşabilseydik; maalesef, bu yıl da olmadı. Ben yine de iki hafta boyunca burada yapacağımız konuşmaların, değerlendirmelerin önümüzdeki yıllarda yapılacak olan bütçe görüşmelerine hayırlı zeminler teşkil etmesini temenni ediyorum.

Değerli arkadaşlar, Adalet Bakanlığının bütçesi üzerine konuşuyoruz. Öncelikle, adalet, rakamlarla, bol sıfırlı paralarla ölçebileceğimiz bir mefhum değildir. Adalet saray denilen binalarla da değerlendirilemez. İlla rakamları tartıya vuracaksak "Nasıl oluyor da son on yılda 3 milyon insanımızla ilgili terör suçlamasıyla soruşturma açılıyor?" meselesini konuşmamız gerekiyor ve bunların 500 bininin de mahkûm edilmesini konuşmamız gerekiyor. Rakamları konuşacaksak bunca yargı paketine rağmen neden bugün cezaevlerimizde 430 bin insanımızın olduğunu, bir o kadar dosyanın da sırada beklediğini konuşmamız gerekiyor. Esas konuşmamız gereken, bu çarpıklıklardır.

Değerli arkadaşlar, yönetimde adalet fermuarın ilk dişi gibidir; ilk dişi siz yerli yerine takarsanız ondan sonrası düzenli gelir ama siz ilk dişi yanlış bağlarsanız gerisi tıkanır, kalır. Ayrıca, Adalet Bakanlığı diğer tüm bakanlıklardan farklı olarak, en kolay ve maliyetsiz sonuçlar verecek bir bakanlığımızdır, büyük yatırımlar istemez, büyük paralar istemez, sonuç almak için yıllarca beklemek de gerekmez; sadece iyi niyet, samimiyet ve sahici kararlar gerekir. Mesela, askerî öğrenciler meselesi. Tam on yıl oldu değerli arkadaşlar, bu meseleyi daha ne kadar bekleteceğiz? Yine, KHK meselesi; bizden daha iyi sizin bildiğiniz bir mesele, çözülmesi gerektiğini de bizden daha iyi sizin içselleştirdiğiniz bir mesele. Neden hâlâ bekliyoruz? Niye bu meseleye behemehâl el atmıyoruz?

Değerli arkadaşlar, bir insanın haksız yere değil on yıl, on gün içeride kalması kaç Osmangazi Köprüsü yapar? 18-20 yaşında içeriye giren çocuğu, evladı için gözyaşı dökten bir annenin ahı; işinden, gücünden, eşinden, ailesinden koparılmış bir gencin içeride kalması kaç otoyola, kaç köprüye, kaç havalimanına tekabül eder? Bir adil karar kaç milyar dolar eder?

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanının çok yerinde bir tespiti olmuştu, sürecin en başında yapmış olduğu bu tespit altını, üstünü ve ortasını tanımladığı bir piramit tespitidir. Bu piramit, bu şablon esas alınarak bugüne kadar neden adım atılmadı, neden hâlâ bekleniyor, bekletiliyor dosyalar? Artık adalet feryatlarını daha fazla duymazdan gelmeyiniz; iktidardaki arkadaşlara söylüyorum: Artık duymazlıktan gelmeyiniz "Benim adım Hıdır, elimden gelen budur." demeyiniz; sizin adınız "Hıdır" değil, sizin adınız "iktidar" sizin partinizin adı "adalet" sizin elinizde güç var, beklemeyin, adalet çıgıllıklarına bigâne kalmayın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BİROL AYDIN (Devamla) - Adaleti rakamlarla değil, kararlarla tartmaya karar verelim.

Size düşen, bize düşen, hepimizin ortak sorumluluğu adaleti titizlikle ayakta tutmaktır diyor, sizleri saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz.

Bursa Milletvekili Cemallettin Kani Torun.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA CEMALETTİN KANI TORUN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanlara ve Bakanlıkların bürokratlarına hoş geldiniz diyorum.

Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisi, Dışişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı olmak üzere 3 kurumumuzun bütçesini birlikte görüşüyoruz. Ülkemiz hem iç hem dış siyasetimiz anlamında yoğun ve kritik bir dönemden geçmektedir. Bu anlamda, bu 3 kurumun bir arada olması güzel bir fırsat. Yapılacak konuşmaların bu minvalde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bir yılı aşkın süredir barıştan bahsediyoruz, ülkemizde ve bölgemizde yaşanan tüm çatışmaların çözüm anahtarları olabilecek bir örnek sürecin içindeyiz. Şüphesiz Türkiye'nin iç barışı sağlaması, vatandaşlarına eşit, müreffeh ve özgür bir yaşam sunması bölge için eşine az rastlanacak bir modeldir. Bu yüzden, her fırsatta bu çalışmaların kıymetini takdir ediyoruz. Çatışmanın acısını yaşamış her insanımızın ve bölge halklarının burada yaşanacak olumlu gelişmeleri merakla takip ettiğini ifade etmek istiyorum.

Bu vizyonun en önemli aşaması, şüphesiz, ülkemizdeki sürecin ardından Suriye'de de kalıcı bir barışa ulaşılmasıdır. Suriye'de yaşanan devrimin ardından bir yılı geride bıraktık. Uluslararası arenada meşruiyetin tesisi açısından pek çok gelişmeye şahit olduk. Ülke ziyaretleri, kabuller, karşılıklı büyükelçilerin görevlendirilmesi gibi diplomatik adımlar atıldı. Ancak, Suriye, uzun yıllar süren iç savaşın dinamiklerini ortadan kaldırmadan tam bağımsızlığını kazanamayacaktır. Esed zulmünü sona erdiren devrim tam demokratik bir Suriye'yle taçlanmalı, baskı ve şiddetin yeniden doğmasına izin verilmemelidir. Suriye'nin bölgesel barışın yapıtaşı olması için güçlü bir toplumsal sözleşmeye, dolayısıyla her kesimi kapsayan bir anayasaya ama öncelikle SDG'yle varılan mutabakatın gerçekleştirilmesine ihtiyacı vardır. Şam ile SDG arasında güçlü temaslar olduğunu biliyoruz. Taraflar bu diyalog zemininin hiç kopmadığını, zaman zaman da yapıcı adımlar atıldığını ifade ediyorlar. Türkiye olarak biz de ezberleri bozduğumuz, tarihî eşikleri atladığımız bu dönemde entegrasyonunun tamamlanması için güvenilir ara bulucu safıyla sahada olmalıyız. Türkiye aciz bir devlet değildir. Türkiye, sınırlarına veya bağımsızlığına karşı her türlü saldırıyı bertaraf edecek güçtedir. Dünya üzerinde bunu bilmeyen bir devlet olmadığı gibi, bunun aksini benimseyen hiçbir vatandaş da yoktur. Bu su götürmez gerçeği her gün dillendirmek, atılacak cesur diplomatik adımları bu çıplak gerçekliğe tehdit olarak nitelendirmek yaşanacak olası gelişmelerin önünü kapatmaktadır. Bugün, nasıl, içeride attığımız barış adımları münfesi terör örgütüyle mücadelede bir zafiyetin yansıması değilse, sınır ötesinde varlığı inkâr edilemeyecek SDG'yle atacağımız yumuşama adımları da bir zafiyet değildir, bilakis bu yaklaşım, güçlü ve olgun devlet

geleneğinin bir tezahürüdür. Bu uzun savaşın ardından gergin fay hatlarının soğuması için Suriye'nin ihtiyacı, her grubu kapsayan, onların farklılıklarına saygı gösteren, demokratik, üniter bir yapıdır. İsmine şu ya da bu olmasına takılmadan, iller bazında yerel yönetimlerin güçlendirildiği, eğitim, sağlık ve yerel polisin seçilmiş yerel otoriteye bağlı olduğu bir model sadece Kamışlı ya da Haseke de değil, Lazkiye ve Süveyda'da da iç barışı temin edecektir. Tüm tarafların, üzerinde mutabık kalacağı bu yönetim modelini Türkiye kaleme almalı, kuruluş ve işleyiş aşamalarında destek olmalıdır. Bu sayede hem Suriye'nin toprak bütünlüğünü garanti altına alınacak hem de demokratik temsil hakkı tanınması halkın devlete olan aidiyet bilincini artıracaktır. Suriye'de kalıcı çözümün anahtarı kapsayıcı bir diplomasidir.

Burada kısaca SDG'ye de bir tavsiyem olacak: Maksimalist yaklaşım makulün düşmanıdır ve barışa hizmet etmez, hele de emperyalizmin bölgedeki ileri karakolu İsrail'e sinyal çakarsanız bölgede hiçbir saygınlığınız kalmaz. Gerçekçilikten sapmadan, bir an önce, altına imza attığınız mutabakatının uygulanması için adım atın. Özellikle askerî güçlerin entegrasyonu ve sınır kapılarının merkez yönetime devredilmesi SDG hakkındaki şüpheleri ortadan kaldıracak önemli adımlardır. Herkesin kazanacağı bir çözüm uzakta değildir.

Değerli milletvekilleri, 7 Ekimden sonra topyekûn bir katliama dönüşen İsrail saldırıları insanlık adına açık bir utanç tablosudur. Gazze'de on binlerce sivil canını yitirdi, yüz binlerce insan yaralandı, milyonlar yerinden edildi. Ekim ayının başında uluslararası ara buluculukların sonucunda bir ateşkes ilan edildi. Devamında 17 Kasım 2025'te Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Trump'ın sunduğu planı aynen onayladı. Bu karar Gazze'de insani yardımların yeniden ulaştırılmasını ve İsrail güçlerinin kademeli çekilmesini öngörmektedir. Ancak ne yazık ki ateşkes ilanından bu yana hava saldırıları, top atışları ve sivil hedeflere yönelik saldırılar devam etti. Sadece 10 Ekimden bugüne yüzlerce ihlal tespit edildiğine dair kayıtlar var. Bu durum Gazze'de insani koşulların hâlâ felç olduğunu göstermektedir. Hükûmetin ateşkese ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararının varlığına rağmen güçlü bir itirazını, kamuoyuna yansıyan bir tedbirini göremedik. Türkiye'nin kararlılığı açıkça ilan edilmeden ateşkesin tam anlamıyla hayata geçmesi mümkün değildir. Bakın, Refah Sınır Kapısı hâlâ tam olarak aktif değil. İnsani yardımlar Gazze'ye giremiyor, alınan karar uygulamaya sokularak insani ihtiyaçlar karşılanamıyor. İsrail'in kurulmak istenen istikrar gücünde Türkiye'yi görmek istemediğini biliyoruz. Biz de tam bu noktada, İsrail'e yönelik caydırıcılığın artması amacıyla oluşacak bu görev gücünde Türkiye'nin karar alıcı bir biçimde yer almasını istiyoruz. Bunu sadece diplomatik veya askerî bir hamle gibi görmemeliyiz. Bu, Türkiye'nin bölgesel sorumluluğudur. Bölgemizde devlet dışı aktörlerin tasfiye edildiği bu süreçte Gazze'nin ve Hamas'ın durumu ciddi şekilde ele alınmalıdır. Burada Türkiye'nin ve Müslüman ülkelerin varlığı, İsrail'in süreci bozmak için sebep göstereceği Hamas'ı hem ikna edecek hem de Filistin Hükûmetiyle entegrasyonunu sağlayacaktır.

Ayrıca, İsrail'in Gazze sahasında demografiyle oynama çabaları da kaygı vericidir. İsrail'in bazı bölgeleri boşaltmaya çalıştığı, nüfus hareketliliğini etkileyecek uygulamalar geliştirdiği haberleri ciddiye alınmalıdır. Buna mâni olmak zorundayız, aksi takdirde bölgenin demografik dokusu kalıcı bir şekilde değiştirilebilir. Gazze Filistin halkıdır. Hiçbir zaman asimilasyonun bir parçası olan yerinden edilmeye sessiz kalmamalıyız. Bu asimilasyonu masum gösterecek insani argümanlar kabul edilmemeli, komşu ülkelerin farkındalığı bu noktada artırılmalıdır.

Bölge barışından bahsediyorsak tüm sınırlarımızda aynı kararlılığı devam ettirmemiz elzemdir. Azerbaycan ile Ermenistan arasında uzun yıllardır devam eden Karabağ sorunu Türkiye'nin destekleriyle artık çözüldü. Aliyev ve Paşinyan arasında ABD'de yapılan görüşme ve alınan kararlar çok önemlidir. Tüm dünya doğumuzda ve güneyimizde yer alan uluslararası taşımacılık güzergâhlarına kilitlenmişken biz Ermenistan'la sınır kapımızı açmakta geç kalıyoruz. İki ülkenin de istifadesine olan bu gelişme için artık somut adımlar atılmalıdır. Türkiye bu bölgedeki hiçbir ülkeye sınırlarını kati bir şekilde kapatma lüksüne sahip değildir.

Ben burada yaptığım birçok konuşmada ifade ettim ve yine söylüyorum: Türkiye bölgede sınırlar değişmeden, sınırları anlamsız hâle getirecek ekonomi temelli yeni bir entegrasyona ve bölgesel birlik adımlarının atılmasına öncülük etmelidir. Bölge ülkeleriyle kurulacak Avrupa Birliği benzeri bir yapı dünyada kalıcı zannedilen statükoyu yenmenin yegâne yoludur. Bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisi gerek dostluk grupları gerekse de kuracağı özel komisyonlarla inisiyatif almalı, dünya dengelerini lehimize olacak şekilde değiştirmelidir. Bölgemizdeki ülkelerin katılımcı değil kurucu olacağı organizasyonlar bölgemizi güçlendirecek ve barışa hizmet edecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çin, Doğu Türkistan'da yaptığı zulümlere her gün bir yenisini eklemektedir. Toplama kampları, baskılar, ibadet özgürlüğünün engellenmesi, çocukların ailelerinden koparılmasına kadar türlü asimilasyon politikalarını uygulamaya devam ediyorlar. Çin'in dünya arenasında gücünün her geçen gün artması uluslararası toplumun Doğu Türkistan konusunda çıkardığı sesin kısılmasına sebep oluyor. Ülkemizin de bu konuda yaptığı kapsamlı çalışmalara maalesef şahit olamıyoruz, aksine Çin sermayesine kolaylık tanınıyor. Çin'in iktidar partisi teşkilatlarına ve iktidara yakın gazetecilere yönelik kültürel gezi kılıfına bürünmüş algı mühendisliği çalışmalarına da sessiz kalınıyor. Zulme karşı duruşumuz ile diplomatik temaslar arasındaki çizgiyi muhafaza etmeli, her gün millî nutuklar atarak değil, Doğu Türkistan'ın yanında durarak yapılan zulümlere en güçlü sesi çıkarmalıyız. Türki cumhuriyetlerle iletişim güçlendirilerek hem bu konuda kamuoyu oluşturulmalı hem de ileride yaşanacak benzer olaylara karşı güçlü bir duruş sergilenmelidir. Türki Cumhuriyetlerle ekonomik, kültürel bağların güçlendirilmesi, çeşitli platformlarda ortaklıklar kurulması Türkiye'nin bölge vizyonuna önemli katkılar sağlayacaktır. Türkiye'nin bölgesel barış vizyonuyla başlattığı proaktif dış politika elbette yalnızca Orta Doğu ve Asya'ya şamil değildir. Kıtaları aşan bu politikanın odaklanması gereken ilk durak genç nüfusu, zengin kaynakları ve stratejik konumuyla 21'inci yüzyılın güç denklemlerini belirleyecek olan Afrika'dır. Bu nedenle, Afrika'da yaşanan her kriz, her çatışma sadece kıtanın değil, küresel düzenin de geleceğini şekillendirmektedir. Ancak Afrika'nın taşıdığı bu potansiyele rağmen kıta bugün derin acılarla yüz yüzedir. Bunların en dramatik olanı ise Sudan'daki iç savaştır. Sudan'da ordu ile hızlı destek kuvvetleri arasında başlayan çatışmalar kısa sürede bir iç savaşa dönüşmüş, ardından bölgesel ve küresel güçlerin dâhil olmasıyla bir vekâlet savaşı niteliği kazanmıştır. Bu savaş yüzünden on binlerce insan hayatını kaybetmiş, milyonlarca masum yerinden edilmiştir; ülkenin şehirleri harabeye dönmüş, açlık ve salgın hastalıklar başlamıştır. Sudan'daki bu trajedi sadece bir ülkenin meselesi değildir, tüm Afrika Boynuzu'nu, Sahra hattını ve Kızıldeniz güvenliğini tehdit eden bir istikrarsızlık kaynağıdır. Bu istikrarsızlık göç akımlarından ticaret yollarına kadar Türkiye'yi doğrudan etkilemektedir. Tam da bu nedenle Türkiye'nin Afrika politikası sadece ticari fırsat arayışıyla sınırlı kalamaz. Biz kıtaya tarihimizin ve değerlerimizin gerektirdiği şekilde barışı, istikrarı ve

insani dayanışmayı önceleyen bir perspektifle bakmalıyız. Sudan'da süren iç savaş artık sadece Sudanlıların savaşı olmaktan çıkmıştır, Birleşik Arap Emirlikleri'nin sağladığı finansal ve askerî destek ve farklı bölgesel aktörlerin müdahaleleriyle bir vekâlet savaşına dönüşmüştür. Bu güçlerin tamamı Afrika'da artan nüfuz mücadelesi nedeniyle Türkiye'nin doğrudan rakipleri hâline gelmiştir. Sudan halkının barışa kavuşması aynı zamanda Türkiye'nin Afrika'da adalet ve istikrar temelinde yürüttüğü politikanın da güç kazanması demektir.

Kıymetli hazırun, ülkemizin refahına ve demokrasi anlayışına katkı sağlayacağına inandığımız Avrupa Birliğiyle ilişkilerde maalesef yeni fasıllar açılmıyor. Özellikle vize konusunda bugün yaşanan sorunlar, iş insanlarından akademisyenlere kadar birçok vatandaşımızın vize alamaması geçmişte atılmayan adımların ne kadar hayati olduğunu bize ispat ediyor. 2016'da dondurulan vize muafiyeti sürecini tekrar hızlandırmalıyız, onun şartlarından olan ve geçmişte siyasi hesaplarla çıkarılmayan siyasi ahlak yasasını bir an önce çıkarmalıyız. Her gün siyasetten kamu kurumlarına kadar yolsuzluk haberleriyle sarsılmamız gösteriyor ki yolsuzluk konusunda adım atılması sadece içeride değil, uluslararası anlamda da ülke vizyonunu olumlu etkileyecektir. Bunun yanında, Avrupa Konseyiyle olan ilişkilerde de son yıllarda kırılğan bir zeminde yürümekteyiz. Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Adalet Bakanlığı yetkilileri buradalar. Anayasa Mahkemesi kararları uygulanmıyor, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları uygulanmıyor. Tutuklu bir milletvekili Anayasa Mahkemesi kararına rağmen gelip burada yemin edemedi, Meclis bir üyesinin hukukunu bu noktada muhafaza edemedi. Bakın, ben Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi üyesiyim, dönem toplantılarına gittiğimizde ve yine, burada yapılan misafir kabullerinde konu AİHM kararlarına geliyor; insanlar Selahattin Demirtaş ve Osman Kavala'nın neden serbest bırakılmadığını soruyorlar. İşin açıkçası, artık iktidar partisine mensup milletvekillerimiz de bu hususların tatmin edici bir açıklamasını yapamıyorlar. AİHM'in daha kaç karar alması gerekiyor; Anayasa Mahkemesinin kararları uygulansın diye ne demesi, nasıl bir çağrı yapması gerekiyor? Adalet Bakanımız bulduğu her fırsatta "Türkiye bir hukuk devletidir." mottosunu paylaşmayı ihmal etmiyor ancak bunun bir slogan olarak kalmamasını artık sağlamak zorundayız. Bakın, eve dönüş yasaları çıkarılmayı bekliyor, eline silah almamış insanlar örgüt farkı gözetilmeden evlerine dönmelidir. Bunun yanında, devlete karşı işlenen suçlara karşı geniş bir affı artık burada konuşmak zorundayız. Bu insanlarımızı kazanmalıyız, bir toplumsal kucaklaşma, bir barış süreci yaşıyorsak devlet de vatandaşıyla barışmalıdır.

Burada KHK mağduriyetlerine de değinmeden geçemeyeceğim. 2016'dan bu yana neredeyse on yıldır haksız yere işini, ailesini, itibarını, hürriyetini kaybeden insanlar var. Bu alanla yüzleşmek zorundayız. Bu konuda da devlet şefkat elini uzatmak zorundadır. Ben, Türkiye'nin 2'inci yüzyılında insanların söz söylediği için, siyaset yaptığı için, gazetecilik yaptığı için, hasılı meşru demokratik haklarını barışçı yöntemlerle kullandığı için yargılandığını, hüküm giydiğini, özgürlüğünün elinden alındığını görmek istemiyorum. Haksız olarak, özgürlüğün bir an dahi kişinin elinden alınması geri dönüşü olmayan bir hatadır, bu yüzden hukuk sistemimiz tutuksuz yargılamanın bir esas olduğunu düzenlemiştir ancak bırakın tutuklu yargılanmayı vatandaşlarımız iddianame olmadan cezaevlerinde yıllarca kalıyor; artık bu işe bir son vermenin zamanı gelmedi mi?

Son olarak, belediyelerde yaşanan yolsuzluk iddiaları üzerine başlatılan yargılamalara değinmek istiyorum: Değerli arkadaşlar, yolsuzlukla mücadele devletin tüm erklerinin en önemli vazifelerinden biridir, bu vazifenin yapılmasına kimsenin itirazı olmadığı gibi, bununla mücadeleye destek olmak da vatandaşlarımızın bizim üzerimizdeki hakkıdır ancak bizim burada itiraz ettiğimiz iki nokta var: Bir, bu mücadelenin evrensel hukuka uygun yöntemlerle yapılması; iki, yolsuzluğu yapan kim olursa olsun üstüne gidilmesi. Adalet, yargılama yaparken yargıladığı kişinin kimliği, konumu ve siyasette işgal ettiği yerle ilgilenmez, sadece delillerle yargılamasını yapar ve kararını verir. Eğer niyetiniz yolsuzlukla mücadeleyse, gelin, son yirmi yılda görev alan tüm siyasilerin, bürokratların ve birinci derece yakınlarının mal varlığı araştırılsın, izah edilemeyen artışlar hazineye irat kaydedilsin; var mısınız? Hukuk, siyasi mühendislik aracı olmaktan kurtarılmadan, hâkim ve savcılarının talimatla değil, vicdani kanaatleriyle karar vermesinin önü açılmadan adaletle olan güven tekrar tamir ve tesis edilmeden ne uluslararası arenada sağlam adımlar atabiliriz ne de ekonomik anlamda bahsedilen hedeflere ulaşabiliriz.

Sözlerime son verirken, eş güdüm içinde ilerlemesi gereken bu Bakanlıkların ve özellikle bu dönemde vatandaşlarımızın önemli adımlar beklediği Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçelerinin hayırlara vesile olmasını diliyor, heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Ankara Milletvekili Sayın Mesut Doğan.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MESUT DOĞAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Hepinizin malumu, bir ülkenin dış politikadaki durumu o ülkenin gerçekten gücünü gösteren en net fotoğrafıdır. Ben de bu fotoğrafın hem hızlı hem de doğru okunmasına katkı sunmak isterim.

İnanın, bir milletvekili olarak siyasi bir dilek hakkım olsa idi herhâlde bu dilek hakkımı şimdi söyleyeceğim sözün veya yapacağım tespitin bütün insanlarımız tarafından duyulması, duyulması da yeterli olmaz, doğru anlaşılması için kullanmak isterdim. Nedir bu sözüm? Dünyanın herhangi bir noktasında zulüm var ise Türkiye işgal altındadır demektir. Tekrar ediyorum: Dünyanın herhangi bir noktasında zulüm var ise Türkiye işgal altındadır demektir. Bu işgal ama psikolojiktir ama ekonomiktir ama siyasaldır ama üçünün bir arada olduğu bir işgaldir. Bunu niye söylüyorum? Türkiye gerçekten güçlü ve bağımsız olsa idi dünyanın en büyük terör örgütü İsrail, Filistin'de yüz binlerce insanı katledemezdi; Türkiye gerçekten güçlü ve bağımsız olsa idi İsrail coğrafyamızda bu kadar rahat at koşturamazdı; Türkiye gerçekten güçlü ve bağımsız olsa idi atacağı her adımda Amerika'nın ağızına bakacak kadar bağımlı olmaz idi. Arkadaşlar, dünya bir karar aldı, tek devlet hâline geldi, seçim yaptı, Trump'ı da Cumhurbaşkanı olarak seçti, Trump da dünyadaki bütün ülkelere birer vali atadı da bizim haberimiz mi yok? Dünyada ne olacak, o karar veriyor; bölgemizde ne olacak, o karar veriyor; Gazze'de ne olacak, o karar veriyor ve bütün dünya da bunu normalmiş gibi izliyor. Bakın, iki ay önce herkesi Mısır'da topladı, "Gazze'de ateşkes" diye bir tiyatro oynattı, bütün İslam ülkeleri de bu tiyatrodaki rol almak için âdeta çırpındılar. Sonuç, ateşkes oldu mu? Hayır. Zulüm durdu mu? Hayır. Soykırım durdu mu? Hayır. Gazze nefes aldı mı? Hayır. Nefes alan İsrail oldu, Filistin için ayağa kalkmış olan milyonlarca insanın teri soğutuldu sadece ve bugün hiçbir şey olmamış gibi herkes sessizliği oynuyor. Bu süreçte en üzüldüğüm durum şu: Yirmi üç yıl önce Amerika'ya rağmen iktidara geldiğinizi tabanınızı ikna ettikten sonra bugün, Amerika'ya rağmen hiçbir adım atılamayacağına tabanınızı ikna etme çabası içerisindeyiz. "Trump'la görüşüyoruz." diye seviniyorsunuz,

"Amerika'yla aramız iyi." diye övünüyorsunuz. Ha, bu arada şunu da söyleyeyim, Amerika'yla ilişkiniz şuna benziyor: Genç evli demiş ki: "Ben şu kadar kısacık bir evlilik hayatımda karı koca arasında kavga olmadan evliliğin devam ettirilemeyeceğini gördüm." Bunu duyan yaşlı evli "Bu yaklaşımın doğru değil, ben kırk yıldır evliyim, bugüne kadar hanımımınla hiç kavga etmedim." demiş. Genç şaşkın bir şekilde demiş ki: "Bu nasıl olur, bunu nasıl başardın?" Yaşlı ihtiyar tebessüm ederek "Çok kolay, kırk yıldır hanım ne derse onu yapıyorum." demiş. Eğer siz Amerika'nın her dediğini yaparsanız elbette ki sizinle yol almaktan o keyif alır ama unutmayın, bu yolun sonu bu ülke açısından büyük bir felaket olur çünkü Amerika dediğiniz, Trump dediğiniz İsrail'in ve siyonizmin bodyguardıdır.

Bugün itibarıyla AK PARTİ iktidarının dış politikada iki tane tercihi var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MESUT DOĞAN (Devamla) - Ya, şahsiyetli bir dış politika için gerekli olan, lider Türkiye için gerekli olan sloganı ve sembolü "Bana ne Amerika'dan!" yolunu tercih edip tarihin altın sayfalarında yer alacak veya yenilmişliğin ve ezilmişliğin sembolü olan "dostum Trump" yolunu tercih edip tarihin kara sayfalarında yer alacak diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, YENİ YOL Partisi Grubu adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Söz sırası, İYİ Parti Grubu adına yapılacak olan konuşmalarda.

İlk söz Manisa Milletvekili Sayın Şenol Sunat'ın.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada bir bütçeyi değil, Cumhuriyet'in gerçek niyetini oyluyoruz. Bu bütçe ne yaşamayı güçlendiriyor ne denetimi güçlendiriyor ne de demokrasiyi güçlendiriyor.

Sayın milletvekilleri, etnik bölücülüğü meşru hâle getirmeye çalışan, egemenliği gayriresmî masalarda paylaşmaya kalkan, ikinci bir ihanet sürecini ortaya koyan emperyalist bir projeye karşı karşıyayız

Evet, bütçesi görüşülürken burada olmayan, Meclisin Başkanı Sayın Kurtulmuş'a sesleniyorum: Bu Gazi Meclis PKK'nın siyasi uzantılarına bölücü propaganda zemini olarak kullanılamaz. Sayın milletvekilleri, Cumhuriyet kendi geleceklerini garantiye almak için ülkenin istiklalini, milletin istikbalini düşünmüyor maalesef. Türkiye Büyük Millet Meclisi siyasi tarihi böyle bir garabet yaşamadı, Cumhuriyet'e nasip oldu bu. Eserinizle övünün(!)

Sayın Kurtulmuş, dün Meclisi açarken yaptığı konuşmasının büyük çoğunluğunu, övünç meselesi hâline getirdikleri defakto komisyona attetti. Vurgu çok ilgi çekiciydi, "terörsüz Türkiye" projesi bir devlet projesiymiş. Daha önce de duyduk bu laflarınızı. Birinci ihanet sürecinde de olanları devlete yüklemiştiniz. Hangi devlet? Hangi devlet? Cumhuriyet devleti mi? Devleti getirdiğiniz hâli konuşmamız gerekiyor aslında.

Sayın milletvekilleri, Plan ve Bütçe Komisyonunda itirazlarım üzerine, Sayın Kurtulmuş "Türkiye'nin resmî dili Türkçedir. Türkçeden başka dilin resmî dil olarak kullanılması mümkün değildir, böyle bir talep de söz konusu değildir." dedi. Sayın Kurtulmuş Genel Kurulda söylenenleri nedense hiç duymuyor; iştahla Başkanlığını yaptığı meşru olmayan, defakto komisyonun tutanaklarında talepler arka arkaya sıralanıyor, Komisyonunda resmî dil Türkçenin dışında, ana dilinde eğitim anayasal hak olarak isteniyor, bebek katiline umut hakkı ve siyasal rol biçiliyor, kolektif haklardan bahsediliyor, ademimerkeziyetçi yönetimlerden bahsediliyor; üstü kapalı, konfederalizm ve özerklik isteniyor. Bunlar talep değil mi Sayın Meclis Başkanı, niye hiç müdahalede bulunmuyorsunuz, Plan ve Bütçede Sayın Erhan Usta'ya yaptığınız gibi hakaret yağdırarak kürsüyü neden terk etmiyorsunuz? Yoksa siz de bu söylenenleri olumluyor musunuz? Üniter ve ulus devletin temel sütunları olan resmî dilimiz, vatandaşlık kimliğimiz ve merkezî idare aleyhinde bu konuşmalar size normal mi geliyor?

Sayın Kurtulmuş yine Plan ve Bütçede "Ya biz başaracağız ya emperyalistler başaracak." diyerek bu emperyalist projeyi bir antiemperyalist mücadele gibi sundu. Emperyalistlerin istediklerine uygun hareket edildiğine göre kim başarıyor? Sizlere soruyorum: ABD Büyükelçisi Tom Barrack'ın açıklamaları sizleri hiç rahatsız etmiyor mu? Emperyalizmin hayalini kurduğu Orta Doğu düzeni belli değil mi? Ulus devletler zayıflasın, yok olsun isteniyor, çimentomuz olan Türk kimliği çözülsün isteniyor, Suriye'de yeni bir uydu devlet kurulsun isteniyor. Bunu söyleyen yabancılar görüşlerini açık ve net olarak ifade ediyorlar sayın milletvekilleri ama ülkemizde sadece bölücüler değil, gizli, sinsî ve hain cumhuriyet düşmanları da aynı çizgide emperyalizme söylem ve eylemleriyle hizmet ediyor.

Sayın milletvekilleri, 3 milletvekili teröristbaşının yanına gitti, görüştü. 16 sayfa tutanak olduğu söylendi, Komisyona sunulan 4 sayfa özet. Öyle ki güya bebek katili hiçbir şey istemiyor, hem Suriye hem ülkemiz için federasyon, özerklik isteği yok. Türk milletini mi kandırıyorsunuz? Zaten DEM'li kadın vekil sırrınızı faş etti.

Sayın milletvekilleri, ülkemizi ve aziz milletimizi Yüce Allah bu zihniyetten korusun ve kurtarsın diyerek hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Söz sırası Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'te. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün burada herhangi bir kurumun değil, Türkiye Büyük Millet Meclisinin -yani cumhuriyetimizin çatısı- 2026 yılı bütçesini görüşmek üzere toplandık. Tartıştığımız konu, üzerinde birkaç rakamın yazılı olduğu sıradan bir mali tablo değildir; mesele, Meclisin kendi kendine biçtiği değerdir; mesele, Gazi Meclisin millet adına üstlendiği görevi nasıl kavradığıdır. Gerçi, Meclis Başkanı görevini tam olarak kavrayabilseydi bugün burada olurdu, kendisi Sayın Cumhurbaşkanına özenmiş olacak ki yerine vekâleten Celal Bey bakıyor. İşte, bu bütçe böyle bir anlayışın en açık göstergesi, en net aynasıdır. Şimdi, gelin, bu aynaya hep birlikte bakalım.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2025 yılı bütçesi 17,8 milyar lira idi, önümüze konan 2026 yılı bütçesi ise 27,2 milyar lira yani yüzde 52,8'lik bir artış var. Sizlere soruyorum: Meclisin yasama kapasitesi yüzde 50 büyüdü mü, denetim faaliyetleri yüzde 50

büyüdü mü? Yoksa, Meclisin millete bağı yüzde 50 güçlendi de bizim mi haberimiz yok? Maalesef, hiçbirisi olmadı, sadece bütçe yüzde 52 artırıldı. Cari transferde yüzde 92,6'lık, sermaye giderlerinde yüzde 496,8'lik bir artış var ama ortada ne detay var ne liste ne de gerekçe; milletin parası adrese teslim bir düzenlemenin içine gizlenmiş durumda. Mal ve hizmet artışlarında oran yüzde 44,4. Bu Meclis hangi hizmeti satın alıyor da yüzde 44'lük bir artışa ihtiyaç duyuyor? Hani, enflasyon düşmüştü? Hani, her fırsatta "Ekonomi şahlaniyor." diyordunuz? Demek ki Meclis için enflasyon düşmemiş, tasarrufu yalnızca millete öğütlemiştir. AK PARTİ'si iktidarı millete diyor ki: "Elektriği kıs, az yemek ye, rejim yap. Çeket alma, ayakkabı alma, eskisiyle idare et. Üşüme, hastalanma, battaniyeye sarıl, sabret, sabret." Peki, Meclis ne yapıyor? Harcamaları şişiriyor, kalemleri büyütüyor, bütçeyi genişletiyor ve tüm bunları tasarruf masalıyla süslüyor. Bu sadece basit bir çelişki değil; bu, düpedüz vatandaşımızla alay etmektir.

Gelelim Meclisin tüm yükünü omuzlayan, geceleri sabahlara kadar çalışan personele. Şunu herkes biliyor: Meclis çalışanlarının mesai kavramı yoktur, Meclis çalıştığı sürece onlar da çalışır, görevleri saatle, dakikayla ölçülemez. Kavasların, stenografların, makam görevlilerinin çıkış ve girişlerinde kart basma zorunluluğu ise hâlâ devam ediyor. Oysa, bu insanlar Genel Kurulun her anında milletvekilleriyle birlikte çalışan, nefes almadan kesintisiz bir mesai yapan emekçilerdir. Buna rağmen, sabah dokuzda, sekizde kart basma zorunluluğu getiriyor, bir dakika gecikseler savunma istiyorsunuz. Bu nasıl bir mantıktır, bu nasıl bir uygulamadır? Böylesine ağır bir sorumluluk taşıyan personele kart basma zorunluluğunu dayatmak hem akıl dışıdır hem gereksizdir hem de fiilen uygulanabilir bir şey değildir. Buradan açıkça ifade ediyorum: Bu çağ dışı uygulamayı derhâl bırakın.

Ayrıca, yıllardır çözilemeyen bir başka sorunla da yüzleşme vaktidir. Çalışanlar arasında maaş barışını bir türlü sağlayamıyorsunuz. Oysa, 4/D statüsündeki personeli 4/B'ye geçerseniz bu sorun büyük ölçüde ortadan kalkacak. Basit bir düzenlemeyle hem adaleti sağlayabilir hem de çalışanların yıllardır biriken mağduriyetini giderebilirsiniz.

Bu lojman yönetmeliğinde ise... Görev süresi bittiği hâlde lojmanda oturmaya devam edenleri çıkaramıyorsunuz. Çift lojman işgal edeceğinize lojman hakları olduğu hâlde bu haktan faydalanamayan personelin haklarını gözetin.

İşin yasama ve denetleme tarafına da bakmakta fayda var. 28'inci Dönemde 3.626 kanun teklifi verilmiş, bunların sadece 110 tanesi kabul edilmiş yani yüzde 3'ü, geri kalan yüzde 97'si komisyon gündemine bile alınmamış, muhalefetin verdiği tek bir teklif bile görüşülmemiş. Bu nasıl Meclis, bu nasıl yasama, bu nasıl millî irade? Sayenizde Meclis sadece yürütmenin hazırladığı belgeleri mühürleyen bir tasdik dairesine yani notere dönüştürülmüştür.

Meclis araştırma önermeleri... 3.240 önerenin sadece 53'ü kabul edilmiş, oran yüzde 1,6. Bu oran denetimin değil, denetimsizliğin belgesidir.

Yazılı soru önermeleri... Toplam 35.588 önerenin yüzde 81'i geç cevaplanmış, 9.845'i ise hiç cevaplanmamış. Bu ne demektir biliyor musunuz? Bu "Bakanlara soru soramazsınız, sordurmam." demektir. Bu "Yürütme Meclisin üstündedir." demektir ya da geç cevap vermelerine göz yumup "İlgili soru kamuoyu gündeminde unutulsun gitsin." demektir.

Dahası da var değerli milletvekilleri, komisyonlardaki görüşmeler neden Meclis TV'de yayınlanmıyor? Milletin Meclisi neden kapalı kapılar ardında çalışıyor? Bu nasıl bir anlayış, bu nasıl bir şeffaflıktır? Türkiye Büyük Millet Meclisi gizli bir loca değildir, burası milletin evidir ve tüm çalışanlar açık ve şeffaf olmak zorundadır.

Şimdi geliyorum Gazi Meclisin en hassas makamında bulunan Sayın Meclis Başkanının son dönemlerdeki tutumlarına. Bu makam, devlet aklının, devlet vakarının, milletin iradesinin tepe noktasıdır. Burada oturan kişi, bir grubu, bir partiyi, bir çevreyi değil, milletin tamamını temsil etmek zorundadır ama gelin görün ki, son dönemlerde bu yüce makamın duruşu bu ağırlığı taşıyamamaktadır; aksine, bu milletin gözünde itibar kaybettiren bir görüntü ortaya çıkmaktadır çünkü Meclis Başkanı en kritik anlarda yürütmenin diliyle konuşmaktadır. Anayasa'nın değiştirilemez maddeleri hedef alınırken tek kelime etmemektedir. Bu devletin temel harcı olan hükümler tartışmaya açılırken susmayı tercih etmektedir. Bu suskunluk masum değildir, bu suskunluk tarafsızlık değildir, bu suskunluk milletin iradesine sahip çıkmamak demektir. Herkes duysun diye buradan güçlü bir şekilde söylüyorum: Anayasa'nın ilk 4 maddesi kırmızı çizgimizdir. Bu maddeler Türk milletinin namusudur, kimse bu maddeleri tartışmaya açamaz, açtıramaz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Devleti ayakta tutan temellerine göz dikenlere karşı Meclis Başkanının sessizliği affedilir bir şey değildir.

Gelelim diğer hadiseler. Meclis Başkanının yayınladığı Kürtçe mesaj... Bu mesele, sadece bir dil meselesi değildir, bu mesele siyaset mühendisliğidir, bu mesele zamanlama meselesidir. Bu mesele, bir milletin hassasiyetiyle kumar oynama, zar atma meselesidir. Meclis Başkanının attığı her adım milletin birliğini pekiştirmelidir, siyasi hesaplara göre değil devlet aklına göre atılmalıdır. Türkiye'nin resmî dili Türkçedir ve Meclis Başkanı milletin birliğini temsil etmek zorundadır. Bölmek, ayırtırmak mesaj üzerinden siyaset kurgulamak bu makama hiç yakışmaz.

Şimdi daha ağır bir meseleye giriyorum yani Sayın Meclis Başkanının iradesiyle kurulan Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonuna. Millete "barış" "kardeşlik" diye sunulan bu girişim gerçekte milletin hafızasına hançer saplayan bir süreçtir. Bu Komisyon terörün siyasi uzantılarına alan açmıştır, millî hassasiyetleri yok saymıştır. Meclisi yeniden çözüm süreci benzeri bir bataklığa çekmenin zeminini hazırlamıştır. Dahası, burada teröristbaşına "sayın" diyenlerin sesi Genel Kurulda "...4" diye yankılanmıştır ve bütün bunlar olurken Meclis Başkanı ne yapmıştır? Bir kez daha susmuştur. Milletimizin şehit verdiği, can verdiği, tarih yazdığı bu mücadelede Gazi Meclisin duvarlarına böyle bir hitap yankılanırken Meclis Başkanının sessiz kalması neyle izah edilebilir? Bu sessizlik Türk devlet geleneğiyle bağdaşmaz. Bu sessizlik Meclisin vakarına yakışmaz. Bu sessizlik milletin vicdanında mahkûm olur.

Dahası var: Bu Genel Kurulda kahramanlarımıza ve istiklalimizin tapusu olan Lozan'a dil uzatılmıştır. Gazi Meclisin kurucu değerleri hedef alınmıştır. Peki, Meclis Başkanı ne yapmıştır? Ve yine, yeniden sessiz kalmıştır. Oysa bu makamın görevi susmak değildir. Bu makamın görevi Türk milletinin onurunu son nefesine kadar savunmaktır. Bu makamın görevi bu çatıya gölge düşüren kim varsa karşısında dimdik durmaktır. Gazi Meclis cumhuriyetin kuruluş senedidir. Gazi Meclis istiklal mücadelemizin karargâhıdır. Gazi Meclis millî iradenin namusudur ve bu namusu korumak Meclis Başkanının birinci görevidir. Bu makamın gereği budur, sorumluluğu budur.

Yeri gelmişken üzerinde önemle durmamız gereken bir hususu daha milletimizin huzurunda ifade etmek istiyorum. Türk Bayrağı Kanunu'nun 7'nci maddesi neyi emrediyor; hepimiz biliyoruz. "Türk Bayrağı yere atılamaz, yırtılamaz, gerekli özen gösterilmeden kullanılamaz, ayak basılan yerlere konulamaz ve manevî değerleri zedeleyecek şekilde kullanılamaz." Kanun bu kadar açık ve netken Türkiye Büyük Millet Meclisinin dağıttığı kolonyalı mendil paketlerine hiç dikkat ettiniz mi? Bu paketlerin üzerinde Meclisin logosu, tam merkezinde ay yıldızlı bayrağımız duruyor. Şimdi soruyorum: Bu kararı alırken niyetiniz neydi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) - Hangi akliyevel, hangi ölçüsüz cesaret bu milletin en kutsal sembolünü, çöpe atılan bir mendilin üzerine yapıştırılacak bir süs eşyasına dönüştürmeyi hak gördü? (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Bugün sokaklarda yere düşen, çiğnenen, çöpe atılan şey yalnızca bir kâğıt parçası değildir. Bu milletin, o mendilin üzerinde taşıdığı şanlı bayrağımızın onuru bu basiretsiz kararın sonucu olarak ayaklar altında kalmaktadır.

BAŞKAN - Evet...

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) - Üzerine basılan, bu milletin hürriyetinin timsali olan ay yıldızlı bayraktır.

BAŞKAN - Peki...

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) - Buradan açık ve net şekilde, tereddütsüzce uyarıyorum: Türk Bayrağı'na yapılan bu saygısızlığa derhâl son verin. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun.

Buyurun lütfen. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'de adalet sistemi çökmüştür çünkü hâkim bağımsız değil, savcı tarafsız değil, sistem cesur değil çünkü bu ülkede artık verdikleri kararlarla iktidara sadakat testi veriyor. Hâkim ve savcı verdiği kararın ağırlığını taşıırken geçim derdiyle de boğuşuyorsa bu sistem onu bağımsız değil, savunmasız bırakır. Savunmasız yargıçtan da güçlü adalet çıkmaz ama en ağır yıkım şuradadır: Tabii hâkim ilkesi sadece Anayasa satırlarında kalmıştır. Bugün vatandaş mahkemeye girerken "Adalet mi uygulanacak?" diye değil, "Bu dosya kimin önüne düşecek?" diye düşünmek zorunda bırakılmaktadır. Öyle bir düzen yarattınız ki bugün bir suç savcının önüne düştüğünde değil, sosyal medyaya düştüğünde ciddiye alınıyor. Kamera kaydı var, aylarca dosyada bekliyor, ses yok; bir mağdur defalarca başvuruyor, cevap yok ama görüntü bir gece içinde milyonlara ulaşıyor, sabahına gözaltı geliyor, akşamına açıklama yapılıyor veya bir kişi sosyal medyada hedef gösteriliyor, daha savcı delil toplamadan hüküm veriliyor; masumiyet karinesi bir gecede linç ediliyor. İşte, yargının itibarı tam da burada çöküyor.

Sayın Bakan, siz çıkıp "Yargıyı yıpratmaya, itibarını zayıflatmaya çalışanlara fırsat vermeyeceğiz." diyorsunuz ya, hangi itibardan söz ediyorsunuz? Ortada konulacak bir yargı itibarı kaldı mı? Bu ülkede bir zabıt kâtibi UYAP'a tek başına girip onlarca dosyayı kapatmadı mı? Evet, yanlış duymadınız; bu kişi cumhuriyet savcılarının UYAP oturumlarıyla sisteme girdi. Bugün hâlâ başka dosyalarda benzer işlemler yapılmadığını nereden bileceğiz? Bakın, hâkim, savcı bağımsızlığı tartışmaları, Anayasa Mahkemesi kararlarının uygulanmaması, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının yok sayılmasını, hepsini unutalım bir dakika; şu tablo tek başına yargıya güveni sıfırlamaya yetmez mi? Yargıya itibarı biz sarsıyoruz, öyle mi? Sayın Bakan, sadece adliyelerde değil, devletin harcama tarafında da başka bir çürüme var. Sayıştayın son denetimlerinde yüzlerce kurumda milyarlarca liralık usulsüzlük tespit ediliyor, hepsi tek tek raporlara yazılıyor. Peki, sonra ne oluyor? Hiçbir şey. Bu ülkede Sayıştay tespit ediyor, rapora geçiriyor, kamuoyunun önüne koyuyor. Şimdi buradan sizi muhatap alarak soruyorum Sayın Bakan: Bu dosyaların Adalet Bakanlığı tarafında nasıl bir karşılığı var? Bir tanesinin bile sonucunu bu millete gösterebiliyor musunuz? Vatandaş bunu şöyle okuyor: "Devlet kendi tespit ettiği yanlış bile yargıya taşıyamıyorsa ben neden adalete güveneyim?" İşte, yargının itibarını çökerten tam olarak budur.

Plan ve Bütçe Komisyonunda Sayın Bakana "Anayasa Mahkemesi kararları neden uygulanmıyor?" diye bir soru soruldu. Verilen cevaba bakın: "Yeknesaklık bozulduğu için ileride daha çok tartışma çıkar." Diyorsunuz ki: "Sonradan ihdas edilen kurumlar yeknesaklığı bozdu." Neyi kastediyorsunuz? Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruyu mu? O zaman neden söylemiyorsunuz? "Biz yaptık, şimdi sorun oldu." Ve daha vahimi şu cümle: "Buna benzer ileride başka tartışmalar da çıkar." Bu ülkenin Adalet Bakanının görevi kriz öngörmek değil, krizi önlemektir. Ben size buradan çok açık bir şey söyleyeyim. Bir ülkede Adalet Bakanı "Mahkemeler arasında tartışma çıkacak." diye konuşuyorsa o ülkenin adalet sistemi zaten bozulmuş demektir. Ve bir şey daha var, "Yeni anayasa yapalım, o zaman düzelir." diyorsunuz ya, mevcut Anayasa'nın 153'üncü maddesi ne diyor? "Anayasa Mahkemesi kararları herkesi bağlar." Kimse tartışamaz. Bugün Türkiye'de adalet sisteminin en büyük sorunu siyasal iradenin hukuku uygulamama ısrarıdır ve bu ısrarın en görünür yüzü de maalesef Adalet Bakanıdır.

Bakın, değerli milletvekilleri, son aylarda bu ülkede artık yalnızca düşünenler değil, bir "tweet" atanlar, bir başlığı eleştirenler, bir paylaşımı beğenenler de cezalandırılır hâle geldi. Genel Başkanlar, gazeteciler, yurttaşlar, ardından da seçilmiş belediye başkanlarının şafak vakti evlerinden alınarak gözaltına götürüldüğü, sonrasında tutuklandığı bir tabloyla karşı karşıyayız. Hukukun siyasetin aracı hâline getirildiği, adaletin susturulduğu bu düzende hukuku ve adaleti şiar edinmiş bir Genel Başkanın liderliğinde yol yürüyen İYİ Partinin Hukuk İşlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı olarak kamuoyunda açıkça siyasi nitelik taşıdığı herkesçe bilinen davaları bizzat takip ediyorum ve bugün buradan, bu takipler sırasında edindiğimiz çarpıcı tespitlerden birkaçını açıkça paylaşmak istiyorum. Bir savcı Beykoz'da belediyeyi merkeze alan büyük bir operasyon yürütüyor, ardından alınıyor, Bakırköy gibi İstanbul'un en kritik yargı merkezlerinden birine başsavcı olarak atanıyor. Şimdi, biz buna başarı mı diyeceğiz, mükâfat mı diyeceğiz, yoksa yeni bir operasyonun ön hazırlığı mı? Siz buna "idari tasarruf" diyorsunuz, kamuoyu buna "yargı dizaynı" diyor. Bakın Ekrem İmamoğlu dosyalarına, kamuoyunda ahmak davası olarak bilinen kamu görevlisine hakaret davası istinaf incelemesini yapacak olan İstanbul Bölge Adliye 24. Ceza Dairesine geliyor ama dosya üç yıl onaylatılmıyor. 18 Temmuz 2025 tarihinde HSK kararnamesiyle aynı daireye bir üye başkan olarak ikinci heyet kuruluyor. Adalet Komisyonu Başkanı tarafından da dosya ikinci heyete devroluyor. 1 Eylül 2025'te adli yıl başlıyor, 19 Eylülde dosya onaylanıyor. Yani üç yılda incelenemeyen dosya on dokuz günde onaylanıyor. İkinci heyet başkanı 24. Ceza Dairesindeki görevini bitiriyor, bu sefer 13. Ceza Dairesine Başkan olarak atanıyor. Bu Dairenin önemi, Sayın İmamoğlu'nun şu an tutuklu bulunduğu dosyaların istinaf incelemesi yapılacak olan dairedir. Yani iskambil

oynar gibi joker hâkim yaratılıyor. Dosyaya onay vermeyen 24. Ceza Dairesi Başkanına ne oluyor? Son kararnamede Beykoz'a düz hâkim olarak atanıyor. Bu tek bir dosya da değildir. Diplomasının iptali kararının iptali için açılan davada idare mahkemesi heyeti vermiş olduğu ara karar nedeniyle dağıtılıyor. Aynı konudaki ceza davasına bakan 59. Asliye Ceza Mahkemesi hâkimi bir önceki duruşmada -şahsımın da bizzat şahit olduğu üzere- talep üzerine duruşmanın daha büyük bir salonda yapılmasına karar verdiği için Kahramanmaraş'a tayin ediliyor. Yeni atanan hâkimin ilk ara kararı -otuz yıllık ceza avukatlığımda ilk kez şahit olduğum üzere- ceza mahkemesi idare mahkemesinin kararının beklenmesine karar veriyor. Bunların hepsine tesadüf diyebilir miyiz Sayın Bakan? Keşke hukuka aykırı uygulamalar olmasaydı da şimdi burada CHP'li arkadaşlara "Türkiye bir hukuk devletidir. Feveran etmeyin, yargı en doğru kararı verir." diyebilseydik.

Sayın Bakan, bir başka konu, geçen yıl yine bütçe konuşmamda Bakanlıkta görevli 184 hâkimi tek gecede taşraya göndermenizi gündeme getirdiğimde cevaben "Fazlalık olan hâkimleri gönderdik." demiştiniz. Peki, bu yıl bir o kadar hâkimi hangi ihtiyaca binaen tekrar Bakanlığa aldınız? Bu çelişkiyi nasıl açıklayacaksınız?

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcılığına üç yıllık bir hâkimi atamanızı, altındaki daire başkanlığının tetkik hâkimlerinin tamamının bu arkadaştan kıdemli olmasını, on yıllardır bu alanda çalışan kıdemli isimlerden ayıran özelliğin ne olduğunu nasıl açıklayacaksınız?

Bu ülkede sadece adalet çalışmıyor, onun dışındaki her şey tıkr tıkr işliyor; kollama düzeni, çifte standart düzeni, israf düzeni, kayırma düzeni. Ama konu adaletle gelince bu kadar hızlı işleyen düzen bir anda kilitleniyor.

Sayın milletvekilleri, şimdi, önümüzde, 2028 yılında Yargıtay ve Danıştay üyelerinin büyük bölümünün seçimi olacak ve biraz önceki verdiğim örneklerle sebep olan Hâkimler ve Savcılar Kurulunun bu tutumu ortada iken acaba buraya yeni seçilecek üyeliklerle yargıda kalan birkaç kişi de mi temizlenecek? Yani sonumuz ne olacak, bunu hakikaten merak ediyorum. Bu tabloyla, bu uygulamalarla, bu tercihlerle siz yargıyı bitiren bir iktidar ve Adalet Bakanı olarak anılacaksınız. Bu da sizin siyasi değil, tarih önünde taşıyacağınız sorumluluktur diyor, saygılar sunuyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Söz sırası Antalya Milletvekili Sayın Uğur Poyraz'da.

Buyurun Sayın Poyraz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA UĞUR POYRAZ (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Anayasa Mahkemesi üyelerine suç duyurusunda bulunan Yargıtayın, verdiği kararlar yerel mahkemelerde dikkate bile alınmayan Anayasa Mahkemesinin ve yerel mahkemelerin bu cüretinin kaynağı olan Adalet Bakanlığının bütçesi hakkında söz almış bulunmaktayım.

Ankara dışı görmemiş bakanlık bürokratları gibi konuşmayacağım, yazılan her iddianamenin savcılığını üstlenen iktidar mensupları gibi de konuşmayacağım, sanık müdafii gibi hiç konuşmayacağım; milletvekilliğim ya da parti yöneticiliğim de bu konuşmamın çıkış noktası olmayacak.

Hukukçu bir anne-babanın evladıyım; yargı, hukuk, adalet, hangisini isterseniz tüm bu mefhumların içine doğdum ve artık hepsinden önemlisi ise 7 yaşında bir çocuk babasıyım. Onu kucağıma aldığım ilk günden beri hayatım onun geleceği etrafında şekilleniyor; emin olun ki milyonlarca babadan da zerre bir farkım yok. Tek şansım bugün sizin gözlerinizin içine bakarak konuşabilmem. Her baba gibi benim de kaygıları, çok büyük kaygıları var. Ben evladımı büyütürken siz de karar ve uygulamalarınızla benim kaygılarımı büyüttünüz.

Tanıdığım, bildiğim, arayan, soran herkes adına özetlemem gerekirse hiç kimsenin adaletin tecelli ettiğine ve edeceğine inancı kalmamıştır. Milletvekilliğimi, hukukçuluğumu, tüm sıfatlarımı askıya alarak sıradan bir vatandaş olarak başına atandığınız Bakanlığa, o Bakanlığın sevk ve idare ettiği yargı sistemine, yargı sisteminin yegâne amacı olması gereken adaletle ve adaleti sağlamak için uygulanan hukuka, iktidarınıza, karar ve uygulamalarınıza inancım kalmamıştır ve emin olun ki bunun sebebi ben değil, iktidarınızdır Sayın Bakan.

Türk yargısı, maalesef, her dönemin muktedirlerine göre kararlarını tesis etmiştir; önündeki kanun aynıdır ama uygulama iradesi döneme ve güce göre şekillenmiştir. Darbe dönemlerinde, postmodern darbe dönemlerinde yargı vatandaşı değil, statükoyu tercih etmiştir; 60'ta, 80'de, 28 Şubatta yargının istisnalar dışında statüko hilafına verdiği bir karar hatırlıyor musunuz ya da iktidarınızın ilk yıllarında, FETÖ'yle çıkar çatışmanızın olmadığı, fikir, amaç ve eylem birliği içinde olduğunuz dönemde, 15 Temmuz sonrasında uzatmalara doyamadığınız OHAL döneminde, 2018 seçimleri sonrası Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde statüko aleyhine verilen bir karar var mıdır?

Her infaz indirimiyle suçu meslek hâline getirenleri saldırdığınız cezaevlerini gazeteciler, seçilmiş belediye başkanları, milletvekilleri, aydınlar ve iş insanlarıyla doldurdunuz. Tutuklama, kayyum, tedbir ve el koyma artık soruşturmaların âdeta besmelesi oldu.

Sistemde 25.449 hâkim, savcı var ve bunların yaklaşık 22 bini 17-25 Aralıktan sonra mesleğe kabul edilmişlerdir. "Türkiye bir hukuk devletidir." dediğinizde aklıma bu sayılar geliyor Sayın Bakan. Karar, tercih ve uygulamalarla yarattığınız yargı artık milletin güvendiği ve sığındığı değil, korkup kaçtığı bir hâl aldı Sayın Bakan. Millet karakola, savcılığa, mahkemeye araya tanıdık koymadan gidemiyor Sayın Bakan. Hâkimler ve savcılarının durumu da farklı değil. Eskiden FETÖ vardı, bir taneydi; şimdi cemaat desen çeşit çeşit, tarikat desen seç, beğen, al! Yer ve yetki teminatı kanundan değil, Anayasa'dan değil, mensubu oldukları bu menfaat ve çıkar gruplarından sağlanıyor. Adliyeler deseniz borsa kurulmuş; üç kuruş maaşla yukarıdan gelen istek ve talepleri yetiştirmeye çalışanlar kendilerine de küçük birer imkân yaratmaya başlamışlar.

Yapılan soruşturmalara gelirsek, her soruşturmanın bir iletişim kampanyası var. Yargı, eylem ve kararları için toplumsal meşruiyet alanına ihtiyaç duyuyorsa ortada bir sorun vardır Sayın Bakan. Cezai ehliyetlerinin olup olmadığı bile şüpheli iktidar ve muhalefet adına kendilerini yetkilendirmiş TV yorumcuları, sözde köşe karalamacıları, sosyal medya kanaat önderleri, hukuktan, mevzuattan kopuk gelişine topa vuruyorlar; suçu ve suçluyu tanımlıyor, soruşturma yapıyor, delil tartışıyor, ihbar alıyor, ihbar veriyor,

şüphelilerin avukatlarının bile bilmedikleri verileri "İlk kez" diyerek kamuoyuyla paylaşabiliyorlar. Polis, jandarma, teknik takip, istihbarat, İKK, tüm bu imkânlarla sahip olan yargı, gizli tanıklardan medet umarak dosya düzenleyip tutuklama kararı veriyor.

İktidarla ilgili iddialar deli saçması, muhalefetle ilgili her saçmalık araştırmaya değer ipucu; öyle mi Sayın Bakan? Netameli tüm konularda da stratejik eylem planınız hazır. Yapılmaması gerekenleri hayata geçirmek için devlet aklı, yapılması gerekenleri hayata geçirmemek için de beka; öyle mi Sayın Bakan? Yanlışlık, hukuksuzluk, adaletsizlik, ihmal, denetimsizlik ortaya çıkıp hayatlar, aileler, canlılar yok olup gidince de iktidar sözcüleriniz başka bir ezberle karşımıza çıkıyor; neymiş efendim "Bunu siyasete alet etmeyin."miş. "Depremi etmeyin, yangını etmeyin, zehirlenmeyi etmeyin, kadın cinayetlerini etmeyin, bebek ölümlerini, şehitleri siyasete alet etmeyin." İktidarınız, sözcüleriniz, medyadaki aparatlarınız tepeden tırnağa kadar yargıyı siyasetinize alet edevat ederken biz neden susalım Sayın Bakan? Her soruya "Türkiye bir hukuk devletidir." cevabınız çok hoş ama hukuk devleti 40 kere söyleyince olacak bir mesele değil Sayın Bakan.

Adalet Bakanlığı yaptığınız Türkiye'nin her yerinde irili ufaklı mafyalar, çeteler fink atıyor. Yerli ve millîsi mi dersiniz, yurt dışından ithali mi dersiniz hepsi burada, bu memlekette Sayın Bakan, başlı başına sektör hâline geldiler. Artık dizi ve filmlerde anlatılan mafya içine sızan devlet kalmadı, bulduğu her çatlaktan devlet içine sızmış mafyalar var, artık çığ köfteci gibi bayilik dağıtan mafyalar var, birbirlerine iş paslayan örgütler var.

Yarattığınız yargıya ne verilse bitmiyor Sayın Bakan; Ömer Seyfettin'in o meşhur hikâyesinde "Kolunu verirken kurtulurdun, kısasa kısas..." Yarattığınız yargıda ise özgürlüğünüz, tasarruflarınız, mal varlığınız, aileniz, diplomanız, tapunuz, her şeyiniz, sevdikleriniz, hepsi yargının kolaylıkla musallat olabileceği açık alanlar hâline geldi Sayın Bakan.

Dünyada, tarihte, parti devleti, otoriterlik, diktatörlük ve benzeri birçok örnek oldu; dikkatimi çeken, sizin girişiminizin ise şöyle bir özelliği var: Siz kurumları, en başta da yargıyı ele geçirmeyi de yanlış anlıyorsunuz. Sizdeki iktidar hissi artık ele geçirme arzusundan değil, nefretten besleniyor; nefretle korkuyu yönetiyorsunuz. Adliyeler sığınacağımız değil, kaçacağımız binalar; kara para avlayan değil, aklayan soruşturmalar; suçluyu kayıran, masumu karalayan dosyalar; hesap soran değil, şahsi hesap gören bir yargı yarattınız Sayın Bakan.

Sayın Bakan, toplumun ve ülkenin çöküşü çıkarttığı gürültüyle ve bu gürültüye bağlı toplumda yarattığı infiale değil, adaletin sessizce ölmesiyle başlar. Bugün yargı, milletin sığınağı değil, milletin üzerine çöken bir gölgeye dönüştüyse bunun adı "yönetmek" değil, "öldürmek"tir Sayın Bakan.

Unutmayın, savcılıklar ve mahkemeler korkulan makam ve mekânlara dönüşürse hakikat yerini fısıltıya bırakır, fısıltının hükmettiği yerdeyse devlet değil, korkunun iktidarı vardır artık. Hukuku eğip bükerek iktidar korunmaz, sadece çürüme hızlanır. Tarih bize şunu öğretir: Suçluyu aklayan yargı önce adım adım suçun ortağı, sonra da suçun ta kendisi olur ve suçla ittifak kuran hiçbir iktidar korktuğu bu çöküşten kaçamaz Sayın Bakan. Bu yüzden de açık söylüyorum: Bugün Türkiye'nin meselesi bir Bakanlığın başarısızlığı değil; hakkın, hukukun, vicdanın sistematik olarak çökertilmesidir. Adalet hukukla yeniden ayağa kalkmadıkça hiçbiriniz ayakta kalamazsınız Sayın Bakan.

Konuşmamda arz ve izaha çalıştığım, Bakanlığınız tarafından da resen dikkate alınacak nedenlerle hukukun ve adaletin sadece cümle içinde kullanıldığı bütçenize büyük Türk milleti adına, hâlâ varlıklarını bildiğim ve güvendiğim bağımsız ve tarafsız yargı mensupları adına, boyun eğdiremediğiniz 1 no.lu barolar adına, iktidarınızda yarattığınız AK PARTİ'ye karşı işlenen suçlardan işlem gören herkes adına "hayır" diyoruz Sayın Bakan.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Muğla Milletvekili Metin Ergun.

Buyurun lütfen. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA METİN ERGUN (Muğla) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Dışişleri Bakanlığının 2026 yılı bütçesi üzerinde İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, Dışişleri Bakanlığı cumhuriyetimizin en köklü kurumlarından biri olmasının yanı sıra diplomasi geleneğimizi devlet aklıyla harmanlayan stratejik bir kurumdur. Bütçesi de esasen bir mali tablo olmanın ötesindedir zira Bakanlığın bütçesi Türkiye'nin dış politika önceliklerini ve vizyonunu da yansıtan bir ayna mahiyetindedir. Fakat Bakanlığa ayrılan bütçe son derece yetersizdir ve İYİ PARTİ olarak bu bütçe için neden "Tükeniş bütçesi." dediğimizi doğrular niteliktedir çünkü Bakanlığın merkezî yönetim bütçesindeki payı yalnızca binde 2,5'tur yani yüzde 1'e dahi ulaşmamaktadır. Bu durum jeostratejik açıdan çok önemli bir lokasyonda bulunan ülkemizin dış politika imkânlarını azaltmaktadır. Bu ve buna benzer sebeplerle bütçe teklifine kabul oyu vermemiz mümkün değildir.

Muhterem milletvekilleri, cumhuriyetimizin kuruluşundan beri özenle inşa edilmiş Türk dış politika geleneğinin son yıllarda tahribata uğradığı görülmektedir çünkü son yıllarda Türk dış politikası maalesef ideolojik körlük ve mezhepsel tercihlerle şekillendirilmektedir. Devletimizin tarafsız, dengeli ve kurumlar üzerinden yürütülen geleneksel diplomasi anlayışı terk edilmiş, yerine kişisel ilişkiler, gürbüzlik hesaplar ve iç politikaya endeksli hamleler konulmuştur. Bu anlayış Türkiye'yi öngörülemeyen bir aktöre dönüştürmüştür. Komşularımızla ilişkilerimiz zedelenmiş, müttefiklerle aramız açılmış, millî çıkarlarımız ikinci plana itilmiş durumdadır. İYİ PARTİ olarak biz dış politikanın kişisel ilişkilerle değil kurumsal akıl ve tarihî tecrübeyle yürütülmesi gerektiğine inanıyoruz. Ne yazık ki Dışişleri Bakanlığı bu kurumsal kapasite ve vizyondan bilerek ve isteyerek yoksun bırakılmıştır çünkü Bakanlıkta liyakat değil, sadakat; ehliyet değil, ideolojik yakınlık esas alınmaktadır. Konsolosluklardan büyükelçiliklere, merkez teşkilatından yurt dışı temsilciliklere kadar süren partizan kadrolaşma Türkiye'nin en köklü kurumlarından birini zaafa uğratmaya başlamıştır. Usta-çırak geleneğiyle yetişmiş, onlarca yıl sahada görev yapmış olan kariyer diplomatları kenara itilmiş, onların yerine siyasi referans, ideolojik aidiyet ve sadakat kriterlerine göre atamalar yapılmaya başlanmıştır. Bu kadrolaşma sadece Bakanlığın kurumsal hafızasını değil, Türkiye'nin uluslararası itibarını da zedelemektedir. Unutmayalım ki sadakatten liyakat doğmaz ve liyakatsiz kadrolarla millî çıkarlarımız korunamaz.

Muhterem milletvekilleri, Türk dünyasının kanayan yarası Doğu Türkistan'da soydaşlarımız Uygur Türkleri yıllardır sistematik bir soykırıma maruz kalmaktadır. Toplama kampları, zorla asimilasyon, dinî ve kültürel kimliğin yok edilmesi, zorla

kısırlaştırma ve daha nice insanlık dışı politikalar uygulanmaktadır. Bunlar sadece insanlık suçu değil, aynı zamanda tarihî Doğu Türkistan coğrafyasındaki Türk ve İslam varlığına karşı açık bir saldırıdır. Ne acıdır ki bu soykırım karşısında iktidar sessiz kalmayı tercih etmektedir. Bu sessizlik Türk milletinin vicdanında derin bir yara açmaktadır. Türkiye, Uygur Türklerinin sesi olmalı, uluslararası platformlarda bu zulmü gündeme getirmeli, Çin yönetimine karşı net ve kararlı bir tavır sergilemelidir.

Muhterem milletvekilleri, bilindiği gibi, Kıbrıs Türklüğünün var olma mücadelesine destek olmak da bizim millî davamızdır. Ne var ki İYİ Parti olarak son dönemde izlenen dış politikanın kararsız ve yönsüz tavrının Kıbrıs meselesinde Türkiye'nin garantörlük haklarını ve millî çıkarlarını zayıflatmasından derin bir endişe duyuyoruz. Özellikle Rum tarafının uzlaşmaz tutumu karşısında daha kararlı bir diplomasi yürütülmeli, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tanınması için daha aktif bir mücadele verilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Yine, benzer şekilde Irak'taki, Türkmeneli'deki soydaşlarımız her fırsatta gerçekleştirilen demografik saldırılarla sistematik baskıya maruz kalmaktadır ancak iktidar ve Dışişleri Bakanlığı bu konuda da gereken tepkiyi göstermekten uzaktır. Maalesef, Irak'taki Türkmen kardeşlerimiz sahipsiz bırakılmıştır.

Suriye'de ise Suriye Türkmenleri kendi topraklarında ikinci plana itilmiş, hakları korunmamış, varlıkları ihmal edilmiştir. Yeni dönemde Suriye'nin yeniden inşasında Türkmenlerin kurucu unsur olarak tanınması, anayasal güvenceye kavuşması için Suriye Türkmenlerinin desteklenmesi millî ve tarihî bir sorumluluktur. Bu sorumluluk sadece bir soydaşlık görevi değil aynı zamanda millî güvenliğimizin de bir gereğidir.

Muhterem milletvekilleri, dış politikada etkinliğin ve itibarın en önemli göstergelerinden biri ülkelerin pasaportlarının sahip olduğu itibardır. Türk pasaportu bir zamanlar dünyanın en saygın belgelerinden biriydi; geldiğimiz aşamada ise vatandaşlarımız Avrupa kapılarında saatlerce bekletilmekte, vize alamamakta, öğrencisinden iş insanına kadar birçok vatandaşımız mağduriyet yaşamaktadır. Bunun en büyük nedeni dış politikadaki tutarsızlık ve kontrolsüz göç politikalarıdır, Türkiye'nin uluslararası toplum nezdinde güvenilir bir ortak olmaktan uzaklaşmasıdır.

Sonuç olarak, 2026 bütçesi bu yanlışları düzeltmek için bir fırsat değil, mevcut hatalı anlayışın devamı niteliğini taşımaktadır. Dışişleri Bakanlığına ayrılan kaynaklar yetersizdir ancak asıl mesele kaynak değil zihniyettir. Bir bütün olarak kamu yönetiminde liyakat esas alınmadıkça, devlet aklı yerine dış politikaya kişisel tercihler hâkim oldukça, ideolojik körlük millî çıkarların önüne geçtikçe ne bu bütçe ne de başka bir bütçe Türk dış politikasını hak ettiği yere taşıyamayacaktır.

Dolayısıyla İYİ Parti olarak çağrımız şudur: Türk dış politikası Büyük Atatürk'ün "Yurtta sulh, cihanda sulh." anlayışı doğrultusunda yeniden akılcı, dengeli, kurumlar üzerinden yürütülen ve millî çıkarları esas alan bir çizgiye dönmelidir. Dışişleri Bakanlığı devlet geleneğiyle, ehliyetle ve liyakatle yönetilmelidir.

Muhterem milletvekilleri, son olarak bir hususu dile getirmek isterim. Amerika Birleşik Devletleri'nin Ankara Büyükelçisi olan Tom Barrack ülkemizin tarihini ve ulus devlet yapısını hedef alan bazı açıklamalar yapmış ve yapmaya da devam etmektedir. Bu şahsın açıklamalarını tolere etmek veya görmezden gelmek mümkün değildir çünkü verdiği beyanatlarda diplomatik nezaketi ve uluslararası diplomasi kurallarını hiçe sayan ve açıkça iç işlerimize karışan bir tutum takınmaktadır. Dolayısıyla, Bakanlığın ve iktidarın daha fazla gecikmeden bu şahsa gereken cevabı vermesi zaruret hâline gelmiştir. Bu sebeple, Türkiye'de görev yapan diğer yabancı misyon temsilcilerinin benzer tutumları karşısında bugüne kadar hangi prosedür uygulanmış ise bu şahıs için de aynısı uygulanmalıdır diyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken hepinizi saygılarımla selamlıyor, 2026 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Söz sırası Tekirdağ Milletvekili Sayın Selcan Taşcı'da.

Sayın Taşcı, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Dışişleri Bakanlığı bütçesinin merkezî bütçe içerisindeki payı binde 2,5 ve Hariciyemizin Diyanet İşlerinden küçük bu bütçeyle genel bütçelerinin yüzde 1'inden fazlasını alan Almanya, İngiltere, Fransa gibi ülke hariciyelerinin etkisini kırıp da Türkiye'yi yönlendirici aktör yapması bekleniyor; fıkra bu kadar(!)

Sayın Bakan, Doha'da dediniz ki: "Trump'ın yapmak istedikleri Türkiye'nin hedef ve çıkarlarıyla büyük ölçüde örtüşüyor." Türkiye Gazze'yi bir Orta Doğu rivierasına mı dönüştürmek istiyor ki örtüşsün yapmak istediklerimiz bizim Trump'la? Binlerce Filistinlinin can verdiği toprakların üzerinde golf partileri mi vermek istiyor Türkiye? Tam olarak nerede mesela? "Barış Pınarı'nı yaparsanız Türkiye ekonomisini yerle bir ederim."de mi? "Türkiye'nin istihbarat erişimini engelledik."te mi? Terörist Mazlum Abdî'ye "general"; Sayın Cumhurbaşkanına "Aptal olma."da mı? "Hileli seçimleri herkesten iyi bilir."de mi? On üç yıl namaz kılmayı ancak hayal edebildiğiniz Emevi Camisi'inde eş-Şara kod adlı Colani'ye yaptırılan fetih şovunda mı? Nerede örtüşüyoruz biz Trump'la? Müstemleke valisi kılıklı Tom Barrack, Suriye için federal model tesis edeceklerini söylüyor. Hadsizliği bir yana, güvenliğimizle doğrudan ilgili Suriye'nin toprak bütünlüğü tezimizden vaz mı geçtik? Hatay'ı Suriye'ye terk etme kararı mı aldık? Lozan'ı yırtıp attık mı o müstemleke valisinin rehberliğinde? YPG'yi bir terör örgütü değil de müttefik olarak mı görüyoruz ki örtüşebilsin Trump'la isteklerimiz bölgede?

Sayın Bakan, Komisyondaki 2026 bütçe sunuşunuzda İsrail'in Gazze'ye dönük zulmüne 800'den fazla sözcük ayırdınız - İsrail'le Hazer'dan Akdeniz'e uzanacak iş birliğiniz hayırlı olsun bu arada; burada bunu ifşa ederken can veren Hasan Bitmez'i de bir kere daha rahmetle anıyorum- ama Sayın Bakan "Türkmen" kelimesi sadece bir kere çıktı ağzınızdan. Onda da biz sizden Kerkük seçimlerindeki usulsüzlüklere karşı, demografik dönüştürmeye karşı baskı beklerken siz seçimden duyduğunuz memnuniyeti ifade ettiniz. Bir kere "Uygur Türkleri" dediniz ve biz sizden en az Doğu Türkistan Türklüğünün feryadı kadar yüksek bir itiraz beklerken, Birleşmiş Milletler, Uluslararası Ceza Mahkemesi nezdinde girişim ilanı beklerken siz düşük bir tonda geçiştirdiniz. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni suç banliyösüne çevirenlere oranın değneksiz köy olmadığını hatırlatmanızı beklerken siz adadaki gerçeklere uygun çözümden bahsettiniz ama keşke kimin gerçeklerine, hangi gerçeklere, hangi tarafın gerçeklerine onu da söyleseydiniz. Batı Trakya Türklüğünü bir kere andınız. Biz sizden Yunanistan'ın AİHM kararlarını hiçe sayan eylemlerine karşı mücadelenin bayraktarlığını beklerken siz tabii AİHM kararlarına bizatihi uymayan bir hükûmetin bakanı olarak veya Avrupa Birliği Başkanlığının genel bütçe

payını Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünün altında bırakarak zaten bu alanlarda bir iyileştirme önceliğiniz olmadığını açık ettiğinizden olabilir, tepkiye değer görmemiş olabilirsiniz ve Patrikhanenin ekümenik ünvanıyla faaliyet yürütmesine "dinî konu" deyip göz yumdunuz. Peki, kendi ülkemizde ruhban okulunun 2026 Eylülünde açılacağı bilgisini bir müstemleke valisinden öğrenmiş olmamızı da mı sorun etmediniz, tıpkı Barzani denen sıfatsızın silahlı peşmergeleriyle girdiği ülkemizde meydan okumasını etmediğiniz gibi?

Sayın Bakan, Bakanlığınız bu kepezeliği değil de Barzani'nin ofisinden Cumhuriyet İttifakı'ndaki ortağınızı hedef alan açıklamaları kabul edilemez buldu, bunun farkında mısınız? Hatırlatmak isterim, siyasilerin değil devletin onurunu korumak sizin asli göreviniz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Velhasıl, bütçeniz bizim açımızdan Türk için değildir, Türk tarafından olduğu şüphelidir.

Bu sebeple, İYİ Parti olarak biz "hayır" diyeceğiz. Bu "hayır" belki Genel Kuruldan geçmesini engellemez ama Adriyatik'ten Çin Seddi'ne umudu yeşertecektir soydaşlarımızın yüreğinde.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Söz sırası Edirne Milletvekili Sayın Mehmet Akalın'ın.

Buyurun lütfen. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET AKALIN (Edirne) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; insanın bazen ülke meselelerine bakarken içini tarif edilmez bir duygu kaplar; bazen öfke, bazen hüznün, bazen sorumluluk, tedirginlik, bazen de umut; hepsi bir anda çöker omuzlarınıza. Bugün bu kürsüye çıkarken de taşıdığım duygu tam olarak budur. Dış politikamızın ağırlaşan yükünü, sınırlarımızdaki kırılmanın yarattığı baskıyı ve dünyada olup bitenin artık her bir vatandaşımızın evine kadar sızdığı gerçeğini görmezden gelerek bu bütçeyi konuşamayız. Bu yüzden cümlelerimi bir mali tabloyu değerlendirmenin ötesinde ülkemizin gidişatını dert edinen bir milletvekili, bir vatandaş olarak kuruyorum.

Bakın, şimdi, Suriye'nin kuzeyinde yıllardır süren kırılma artık alışageldiğimiz bir jeopolitik risk olmaktan çıkmıştır; Türkiye'nin nefesini daraltan, gündelik hayatımıza dokunan somut bir gerçekliğe dönüşmüştür. Esad rejiminin sarsılmasıyla doğan otorite boşluğunun nasıl bir labirente dönüştüğünü hepimiz biliyoruz ve hissediyoruz çünkü bu labirentin çıkışsız koridorları bizim sınırlarımızda başlıyor. Yıllardır ayakta duran numaralarına kadar bilindiği söylenen, "Tasfiye edildi." denilerek topluma sunulan PKK gerçeği bugün birkaç şov niteliğindeki silah yakma görüntüsünün ardına gizlenmeye çalışılıyor. O görüntüler sahadaki gerçeğin üzerini örtemiyor. PKK ve uzantıları bölgedeki yapılanmalarını daha da kökleştirmiş, siyasi ve askerî alanı adım adım derinleştirmiştir. Sözde tasfiye edilen örgüt fiiliyatta sınırlarımızın hemen ardında kurumsallaşmış bir yapıya dönüştürülmek istenmektedir ve Türkiye için artık yalnızca güvenlik tehdidi değil doğrudan beka meselesi hâline gelmiştir. Bir ülkenin dış politikası sınırlarının ötesindeki değişimi izlemekle değil o değişimin kendi topraklarına vuracak yansımalarını öngörmekle güç kazanır. Ne yazık ki Suriye'de bu öngörü kaybının bedelini hâlâ ödüyoruz.

Bölgemizde bu kırılma sürerken Avrupa'dan yükselen bazı tonlar da dikkat çekiyor. Macaristan Başbakanı Viktor Orban'ın Cumhurbaşkanına yönelik övgü dolu ifadeleri diplomatik bir nezaket cümlesi gibi görünse de aslında daha karmaşık bir ilişki ağının parçasıdır. Avrupa'nın Türkiye söz konusu olduğunda geçmişte zaman zaman dostluk diliyle reel politika arasındaki makası nasıl aştığını hepimiz tecrübe ettik. Sıcak cümleler sahadaki gerçeklerin üzerini örten bir perde olmamalıdır. Avrupa Suriye meselesinde Cumhurbaşkanına teşekkür ederken maalesef bu teşekkürlerin faturasını Türk milleti ödemek zorunda kalmaktadır.

Bunun yanında, Cizre'de tanık olduğumuz ağır silahlı görüntüler ise bölgede kurulan yeni denklemin açık bir işareti niteliğindedir. Barzani'nin ziyareti sırasında sergilenen bu gövde gösterisi diplomatik bir temas yerine Türkiye'ye yönelik bir mesaj niteliğini taşımaktadır. Bölgedeki güç odaklarının her biri kendi konumunu sağlamlaştırmak için semboller kullanır. O fotoğraflar da işte bu sembollerden biridir. Sınırın hemen dibinde farklı faktörlerin kendi hesaplarını ağır silahların gölgesinde yürüttüğü bir atmosfer Türkiye'nin güvenlik alanını daraltmakta ve politik manevra sahasını giderek kısıtlamaktadır. Dün muhatap alınmayanlar bugün Türk sınırı içinde gövde gösterisi yapar hâle gelmişse orada diplomasi ya da dış politika söylemlerinin içi boşaltılmış demektir.

Ayrıca, yine, doğu Akdeniz'de yaşanan mesele artık netleşmiştir. Bu bölgede yürütülen tartışma bir deniz parçasının paylaşımı değil Türkiye'nin jeopolitik ağırlığını daraltma girişimidir. Gaz keşiflerinin ardından Yunanistan, Güney Kıbrıs, İsrail ve Mısır Türkiye'yi yok sayarak kendi aralarında münhasır ekonomik bölge anlaşmalarını yaptılar, haritalar çizdiler, mutabakatlar imzaladılar. Meis gibi küçük bir adaya devasa kıta sahanlığı verilmiş gibi davranılarak Türkiye neredeyse Antalya Körfezi'ne sıkıştırılmak istenmiştir. İsrail de enerji hatlarını Türkiye üzerinden değil Türkiye'yi devre dışı bırakan alternatif güzergâhlardan Avrupa'ya taşımayı tercih etmiştir. Bütün bu hamleler Türkiye'yi doğu Akdeniz enerji denklemlerinden dışarıda bırakmayı amaçlayan sistemli bir stratejinin parçalarıdır. Buna karşı Hükümet yıllarca söylem üretmekle yetinmiştir. Oysa masalar Türkiyesiz kurulurken sahada kaybedilen zaman ülkeye maliyet olarak geri dönmüştür. Bugün mesele hamasi sözler yerine uluslararası hukukta ısrar eden, bölgesel ittifakları gerçekçi biçimde güçlendiren ve masada etkin bir diplomasi ortaya koyan bir stratejiyle çözülmek zorundadır.

Değerli milletvekilleri, bazen öyle açıklamalar duyuyoruz ki bir büyükelçinin hangi ülkeyi temsil ettiğini değil, hangi ülkenin içişlerine karıştığını sorgulamak zorunda kalıyoruz. Geçtiğimiz günlerde Amerika Birleşik Devletleri'nin Ankara Büyükelçisi Türkiye Cumhuriyeti'nin yüz yıllık devlet düzenine yani bu Parlamentonun varlık sebebine dair aklına geleni diliyle konuşmayı kendine hak görmüştür; "Türkiye, 1919 sonrasında yanlış bir modele geçti." diyor, "Osmanlı'ya dönmeli." diyor, "Yeni bir idari sistem düşünülmeli." diyor.

Büyükelçi Bey, bu ülkeyi Sevr'in vesayetçi zihniyeti veya manda ve himaye anlayışı içindekiler yönetmiyor, bu ülkeyi Malazgirt'ten beri kesintisiz bu toprağa mührünü vuran Türk milleti yönetiyor ve yönetmeye de devam edecektir. Türk devletinin bir cumhuriyeti vardır. Bu cumhuriyetin de etnik yapıya değil, liyakate dayalı bir düzeni, bir modeli, bir iradesi vardır. Cumhuriyet rejimi 1923'te kurulan devletin temelidir ve Türk milleti bu temele dönük hiçbir girişime müsaade etmeyecektir. Tabii ki dış temsilciliklerin görevi Türkiye'nin ulusal çıkarlarını korumaktır, bu çıkarları esnetmek ya da yeniden tanımlamak değildir. Biz ne geçmişimizi tartışmaya açarız ne gelecekle ilgili tasarruflarımızı başkalarından duyarız ve yine herkes bilsin ki bu ülkenin pusulasını da rotasını da tayin edecek tek irade Türk milletidir.

Değerli milletvekilleri, bu jeopolitik başlıkların arasında insani bir dramın yükü de omuzlarımızda duruyor. Karadağ'da bir haftayı aşkın süredir kayıp olan vatandaşımız Orhan Ordu'nun ailesi dün bize ulaştı; eşi Aslı Hanım kendi çabalarıyla Podgoritsa

Büyükelçiliğimizle iletişime geçip yardım istemiş. Ben de dün Büyükelçilikle görüşme gerçekleştirdim. Bu konuda Dışişlerimizden daha ivedi sonuçlar almasını, ailesinin bilgilendirilmesini, Orhan Ordu'nun en kısa sürede ailesine kavuşmasını temenni ediyorum.

Bu vesileyle, 2026 bütçesinin Türk milleti için hayırlara vesile olmasını diliyor, yüce Meclisi ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.13

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.40

BAŞKAN: Başkan Vekili Tekin BİNGÖL

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----0----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27'nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına konuşmalara geçiyoruz.

İlk söz Gaziantep Milletvekili Sayın Sermet Atay'a aittir.

Sayın Atay, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

MHP GRUBU ADINA SERMET ATAY (Gaziantep) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesi üzerinde konuşma yapmak üzere Milliyetçi Hareket Partisi Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. 2026 yılı bütçesinin Meclisimize, devletimize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 28'inci Yasama Döneminde yasama faaliyetleri kapsamında 3.405 kanun teklifi Meclis Başkanlığına sunulmuştur. Bu tekliflerden 111'i kanunlaşmış, 106 kanun teklifi ise Meclis Genel Kurulunun gündemindedir. Kanunlar ve Kararlar Başkanlığına bağlı Teklif Destek Bürosunca milletvekillerinin kanun teklifi hazırlama süreçlerine katkı sağlanmaktadır. Bu kapsamda 28'inci Yasama Döneminde 805 kanun teklifinin hazırlanması için yasama uzmanları tarafından milletvekillerine destek verilmiştir. Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 74 uluslararası anlaşmanın uygun bulunmasına dair kanun teklifine yönelik inceleme raporları ve diğer kanun tekliflerine ilişkin bilgi formları inceleme raporları da bu büro tarafından hazırlanmıştır.

Meclisimiz, 28'inci Yasama Döneminde, çeşitli konularda, 107 ayrı Türkiye Büyük Millet Meclisi kararı almıştır.

Denetim faaliyetleri alanında 28'inci Yasama Döneminde, Başkanlığa verilip işleme alınan yaklaşık 36.600 yazılı soru önergesinden 25.521'i cevaplandırılmış ve bu cevaplandırmaların süresinde yapılabilmesi için her yıl, düzenli olarak 2 kez, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığımız tarafından yürütmeye bilgilendirme yazıları yazılmıştır. Diğer taraftan, 9 Ekim 2025 tarihi itibarıyla, Yazılı Soru Önergesi Cevaplarının Kâğıtsız Gönderim Projesi kapsamında milletvekillerinin yazılı soru önergesi cevaplarına daha hızlı ve kolay erişebilmeleri ve kâğıt sarfiyatının azaltılması amacıyla faaliyete geçirilen yeni sistemle cevap metinlerinin fiziki olarak gönderilmesi uygulaması kaldırılmıştır. İmzalanan mutabakat metniyle, soru önergesi cevapları, milletvekillerine e-posta, SMS; siyasi parti gruplarına ise e-posta aracılığıyla iletilmektedir. Bu sayede, kâğıt, zarf ve zaman tasarrufu sağlamıştır.

28'inci Dönemde, 59 Meclis araştırması önergesi, konusuna göre birleştirilerek kabul edilmiş ve 10 Meclis araştırması komisyonu kurulmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi, sadece yasama faaliyetleriyle değil aynı zamanda insan kaynaklarından teknik altyapıya, çevre yönetiminden sosyal sorumluluk projelerine kadar uzanan kapsamlı bir hizmet anlayışıyla hizmet etmeye devam etmektedir. Bu kapsamda, 2025 yılında, Meclisimiz idari teşkilatınca yürütülen çalışmalar, kurumsal kapasitemizin ne denli güçlü olduğunu bir kez daha ortaya çıkarmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisinde görev yapan personelimizin kişisel ve mesleki gelişimini desteklemek amacıyla 2025 yılı boyunca toplam 73 eğitim programı düzenlenmiş, bu programlar kapsamında 8.606 personelimize eğitim verilmiştir.

28'inci Dönemde noter huzurunda tamamen şeffaf bir şekilde çekilen kura sonucuna göre göreve başlayan 253 süreklî işçimiz için oryantasyon süreçleri de tamamlanmıştır.

Ayrıca 2025 yılı içerisinde 90 üniversite öğrencisi ile 37 kamu kurum ve kuruluşu kariyer uzman yardımcısına yasama bilgilendirme eğitimi sunulmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisinde görev yapan milletvekili personelimizin yasama süreçlerine hâkimiyetini artırmak için özel eğitimler ve seminerler tertip edilmiştir.

Personelimizin sosyal, kültürel, sportif faaliyetlerle motivasyonlarının artırılması, personeller arasında birlik, beraberlik ve dayanışma ruhunun pekiştirilmesi amacıyla 2025 yılında futbol, masa tenisi, tenis ve satranç branşlarında turnuvalar düzenlenmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi çevre ve sürdürülebilirlik kapsamında "yeşil Parlamento" yolunda kararlı adımlar atmaya devam etmektedir. Çevre duyarlılığı ve sürdürülebilir kaynak kullanımı konusunda diğer kamu kurumlarına örnek olma misyonu da titizlikle sürdürülmektedir. Bu kapsamda "yeşil Parlamento" hedefi doğrultusunda hayata geçirilen projelerle 196 bin kilovatsaat elektrik, 2.076 ton su, 23 bin metreküp doğal gaz, 40 bin litre akaryakıt tasarrufu sağlanmıştır. Yeni güneş enerjisi sistemiyle de yıllık 750 bin kilovatsaat elektrik üretimi planlanmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28'inci Döneminde "dijital Parlamento" ve "kâğıtsız Parlamento"ya geçiş önem verilen konuların başında gelmekte olup manuel ortamda yapılmakta olan birçok işlem dijitalleşmiş ve dijitalleşmeye de devam etmektedir. Bilindiği üzere sıra sayıları İç Tüzük gereğince basılıp milletvekillerine ve siyasi parti grupları ile idari teşkilata dağıtılmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunan siyasi parti gruplarıyla mutabakat metni imzalanarak yasama evrakı açısından büyük bir yekûn teşkil

eden komisyon raporlarının baskı sayısı 805'ten 195'e düşürülmüştür. "Kâğıtsız Parlamento" stratejisi kapsamında gerçekleştirilen tüm dijital dönüşüm çalışmaları için siber güvenlik tedbirlerinin alınması, bilgi ve iletişim güvenliği standartlarına uygun olarak yürütülmesinin de önemsendiğini belirtmek isteriz.

Değerli milletvekilleri, siz değerli milletvekillerimize kaliteli hizmet sunmak için teknik altyapı yatırımlarımız aralıksız sürmektedir. Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi kapsamında mutfaklarımızda uluslararası standartlarda uygun üretim ve denetim yapılmakta, periyodik olarak numune analizleri ve tedarikçi denetimleri gerçekleştirilmektedir.

Bu dönemde Florya Atatürk Köşkü ve Sosyal Tesisleri'ni güçlendirme ve restorasyon işi kapsamında bulunan konaklama ve restoran binalarını güçlendirme ve restorasyon çalışmaları tamamlanmış olup 20 Ekim 2025 tarihinde hizmete açılmıştır. Atatürk Deniz Köşkü'nü güçlendirme ve restorasyon işleri ihale takvimi doğrultusunda devam etmektedir, bakım ve onarım faaliyetlerinin en kısa sürede tamamlanarak ziyarete açılması hedefimizdir.

Meclis Hastanemizde hem hekim kadrosu genişletilmiş hem de hastanenin teknik altyapısı uluslararası standartlara uygun bir şekilde yenilenmiştir. 25'i uzman doktor, 5'i diş hekimi, 30'u yardımcı sağlık hizmeti personel olmak üzere toplam 120 kişilik bir kadroyla Meclis Hastanemizde hizmet verilmektedir. Verilen sağlık hizmetinin devamlılığını sağlamak için Ankara'daki kamu hastaneleriyle protokoller imzalanmıştır. Hastanemizde bilindiği üzere ayakta tanı ve tedavi işlemleri yapılmaktadır. Geleneksel ve tamamlayıcı tıp polikliniğinin uygulama alanı genişletilmiş ve uygulanan yöntem sayısı artırılmıştır. Ayrıca, hastanemiz bünyesinde check-up birimi kurulmuş ve hastalıkların erken tanı ve tedavisi için değerlendirmeler yapılmaktadır. Birisi Genel Kurul binasında, diğeri hastanemizin acil servisinde olmak üzere iki ayrı noktada 112 ekibimiz sürekli olarak bekletilmektedir. Son bir yıl içerisinde polikliniklerimizden ve 112 acil servis istasyonundan 165 bin kişiden fazla insan hizmet almıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisine bazı günler neredeyse bir küçük ilçe nüfusu kadar yani 10 bin kişiyi aşan vatandaşımız gelmekte ve aynı zamanda, vatandaşlarımıza rehberlik hizmetinin yanı sıra lojistik hizmeti de verilmektedir. Konunun boyutunun daha iyi anlaşılabilmesi için örnek vermek gerekirse, 1 Ekim 2024 tarihinden bugüne kadar Meclisimizi 404.969 kişi ziyaret etmiş, 139.326 kişiye rehberlik hizmeti verilmiş, ayrıca halk günü kapsamında 3.082 kişiye Türkiye Büyük Millet Meclisinde gezi programı düzenlenmiştir.

Değerli milletvekilleri, bu yıl Gazi Meclisimizin açılışının 105'inci yıl dönümü olması münasebetiyle 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte coşkulu bir şekilde kutlanmasına tanıklık ettik. 105'inci yıl dönümü etkinliklerine vatandaşlarımız yoğun bir ilgi göstermiş olup sadece o gün 60 bin kişi gibi rekor bir sayıda ziyaretçimiz olmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi TV'de birçok başarılı yayın ve çalışma hazırlanmakta, Meclisimizde bu ekranlara yansıtılmaktadır. Bu dönemde Türkiye Büyük Millet Meclisi TV'de Demokrasinin Yüzleri, 104 Yıllık Demokrasi Yolculuğunda Türkiye Büyük Millet Meclisi, Mecliste Bir Gün, Anadolu'nun Kadim Meclisleri ve bunun gibi birçok yayın ve program hazırlanmış ve bizlere sunulmuştur. Daha önce Meclisimizde görev yapan milletvekillerimizle röportajların yer aldığı Demokrasinin Yüzleri programıyla Türkiye'nin yakın tarihine ışık tutulmaktadır.

Meclisimiz Türkiye'nin en önemli arşivlerinden ve en büyük derleme kütüphanelerinden birine sahip olup kütüphane ve arşiv hizmetleri kapsamında bazı milletvekilleri ve araştırmacılara çok büyük hizmetler sunulmaktadır. Bu dönemde özellikle Osmanlı Türkçesi dâhil yazılı tüm arşiv belgeleri dijitalleştirilerek kayıt altına alınmıştır. Arşiv tasnif hizmetlerinde klasik metotlara son verilerek hizmetlerin elektronik ortamda üretimi ve kontrolü, sunumu konusunda altyapı çalışmaları hizmete geçirilmiştir. Öte yandan, bu çalışmaların bir kısmının açık erişim üzerinden de araştırmacıların hizmetine sunulmasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine gelinmesine ihtiyaç olmadan erişim sisteminden yaklaşık 5 milyona yakın kişi faydalanmıştır.

Ayrıca, araştırma hizmetleri kapsamında yasama faaliyetlerimize destek sağlanmak üzere istediğimiz bilgi notlarının, dokümanların, çalışmaların en kısa sürede, en doyurucu şekilde karşılanmasından duyduğumuz memnuniyeti de dile getirmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi sadece demokrasimizin kalbi değil, aynı zamanda insana, çevreye ve geleceğe yatırım yapan örnek bir kurumdur. Bu vesileyle, Meclisimizin başarılı çalışmalarında emeği geçen başta Türkiye Büyük Millet Meclisinin Değerli Başkanı olmak üzere tüm Meclis personelimize şükranlarımızı sunuyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SERMET ATAY (Devamlı) - Bitiriyorum Başkanım.

2026 yılı bütçesinin bu hizmetlere güç katmasını temenni ediyor, ekranları başında çalışmalarımızı takip eden aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Mehmet Taytak.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kamu Denetçiliği Kurumu ile İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu bütçeleri üzerine söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, dünya ve Türkiye öyle bir dönemden geçmektedir ki tarih bu yılları yazarken kaos, savaşlar, salgınlar, terör, iç çatışmalar, enerji mücadeleleri, gayriahlaki yapılanmalar ve derinleşen gelir adaletsizliği başlıca kavramlar olarak tarihe geçecektir. Zira, insanlığın gönlüne ferahlık verecek tüm güzellikler küresel karanlıkların gölgesinde âdetâ görünmez hâle gelmiştir. Bugün ise Türkiye'de açık plan ve sistemli bir şekilde yürütülen beşinci kol faaliyetleri artık gizlenemez bir noktadadır. Devletin itibarını zedelemeyi, milletin güven ve birlik duygusunu aşındırmayı hedefleyen bu çalışmalar toplumun bütün sinir uçlarına dokunacak şekilde organize edilmektedir. Kimi zaman bir vatandaş, kimi zaman bir bürokrat, kimi zaman emekli bir asker, kimi zaman bir gazeteci, sivil toplum temsilcisi, sokak röportajcısı veya sosyal medya fenomeni görüntülü kişiler sahte hesaplar üzerinden yapay gündem oluşturarak Türk devletini zayıflatmayı, milletimizin birlik ruhunu kırmayı ve toplumu kışkırtmayı amaçlamaktadırlar. Bugün bu yapılar için en büyük operasyon sahası sosyal medya mecrasıdır. Teyitsiz bilgiler, manipüle edilmiş görüntüler, montaj videolar ve çarpıtılmış haberler özellikle deprem, terör, seçim ve ekonomik hassasiyet dönemlerinde planlı bir şekilde dolaşıma sokulmaktadır. Asrın

depreminde "Şu şehre yardım gitmiyor." "Baraj patladı." "Belli bir gruba öncelik tanınıyor." gibi iddiaların milyonlara ulaşması bunun en çarpıcı örneklerinden biridir. Bu noktada, Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli Beyefendi'nin ifadeleriyle: "Türkiye'nin istikrarını bozmaya çalışan odaklar önce milletin zihnini bulandırmaya çalışır." Bugün dijital mecralarda, sosyal medya hesaplarında sahte profiller üzerinden yürütülen kirli faaliyetler tam olarak budur. Amaç, devlete güvensizlik üretmek, milleti kendi içinde huzursuz etmek, kardeşlik hukukunu gevşetmektir. Milletimizin her gün farklı bir felaket yaşıyormuş gibi gösterilmesi, toplum psikolojisinin sürekli bir umutsuzluk iklimine sokulması kamu düzenine dönük açık bir tehdit hâline gelmiştir.

Değerli milletvekilleri, bilginin denetimi de kamu güvenliğinin ayrılmaz bir parçasıdır. İşte, Kamu Denetçiliği Kurumu ile İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu tam da bu noktada devreye girmektedir. Bu iki kurum devletin şeffaflığını güçlendirirken milletimizin huzuruna yönelen saldırıları da boşa çıkarabilecek bir denge kurar. Milletin sesini duyarak adaleti, huzuru, şeffaflığı ve toplum psikolojisinin bütünlüğünü sağlar, adil ve güven veren bir yapıda birleştirir, haksızlığı düzeltir ve milletin sesini güçlendirir. Kim milletin moralini çökertmeye çalışıyorsa, kim sosyal medya üzerinden fitne yayıyorsa, dijital terör uyguluyorsa, kim devlet kurumlarını itibarsızlaştırıyorsa bilsin ki karşılarında önce bu milletin iradesi, sonra da bu devletin ve Milliyetçi Hareket Partisinin çelikten kararlılığı vardır çünkü biliyoruz ki birlik varsa güç vardır, güç varsa huzur vardır, huzur varsa devlet vardır.

Bu duygu ve düşüncelerle hepinize saygılar sunuyorum.

Yüce milletimizi saygıyla selamlıyorum efendim. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Söz sırası İstanbul Milletvekili Sayın Feti Yıldız'da.

Buyurun Sayın Yıldız. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA FETİ YILDIZ (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Bakanlar, değerli bürokratlar; Adalet Bakanlığı, Anayasa Mahkemesi, Ceza İnfaz Kurumları İle Tutukevleri İşyurtları Kurumu bütçeleri üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün İstanbul'da yapılan bir uyuşturucu operasyonu sırasında şehit olan kahraman Polisimiz Emre Albayrak'a Allah'tan rahmet diliyorum.

Sayın milletvekilleri, insanlık tarihi boyunca "adalet" kavramı üzerinde çeşitli sözler söylenmiş, çeşitli yorumlar yapılmıştır. Bugün "adalet" kavramının şekillenmesinde önemli bir etkiye sahip olan Yusuf Has Hacib'in başyapıtı Kutadgu Bilig'de adalet ile devletin bekası arasında doğrudan bir ilişki olduğu vurgulanır; sevgi, nefret, heves ve öfke gibi duyguların adaleti gölgeleyeceği lirik bir şekilde anlatılır. İbn Haldun'un Mukaddime'sinde, Nizamülmülk'ün Siyasetname'sinde yer bulan adaletin -devlet, hukuk, siyaset, iktisat- halk arasındaki ilişkilerde adil olduğu sürece ortaya çıkacağı aktarılır. Osmanlı Türk devletini yetiştiren ulema, devletin asırlarca ayakta kalmasını adalet anlayışıyla açıklar. İmparatorluğumuzun manevi kurucusu Şeyh Edebali adalet üzerinde öğütler verir ve "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." sözleriyle meselenin özünü anlatır.

Sayın milletvekilleri, toplumsal hayatın vazgeçilmez şartı hukuk düzenidir. Bize düşen görev, hukukun evrensel ilke ve esaslarına bağlı kalarak onun hayata yansımaları sağlamaktır. Hukukun evrensel kurallara uygun olması önemlidir ancak bu kuralların bozulmadan uygulanması daha da önemlidir. Mutlak hakikati bulmak bir hayaldir belki ama hukukun hedefi hatasız adalet olmalıdır. Bu, elbette bulunabilir; biraz gayret edildiği zaman bulunmaktadır zaten.

Değerli milletvekilleri, amacımız, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü korumak -vekiller olarak- Türk milletinin maddi ve manevi gelişmesi önündeki engelleri kaldırmak, hürriyet, adalet, hakkaniyet ve fırsat eşitliğini esas alan toplumsal barışı ve huzuru hâkim kılmak, temel hak ve hürriyetleri, kardeşlik hukukunu ve dayanışma kültürünü geliştirmek ve terörü tarihin çöplüğüne göndermektir. (MHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamında temel hak ve özgürlüklerden herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılabilir; bunun için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır. Yine, Anayasa'mızın 153'üncü maddesinde Anayasa Mahkemesi kararlarının niteliğine ilişkin hükümler bulunur. Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir, iptal kararları gerekçesi yazılmadan açıklanmaz değerli arkadaşlar. Yalnız, Anayasa Mahkemesi bu kararları verirken kanun koyucu gibi bir hareketle yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm kuramaz. İptal kararları Resmî Gazete'de yayımlanır, yürürlüğe girer; bazen de tehir edilir ancak bu, bir yılı geçemez.

Değerli arkadaşlar, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yerleşik içtihatları hukuki belirliliğin sadece kanunla değil mahkeme kararıyla da sağlanabildiği yönündedir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi ihlalin sonlandırılması amacıyla yeniden yargılama yapılması, yargılamada durma kararı verilmesi ve eğer kişi tutukluysa salıverilmesine hükmedemez, denk kararlar için de olabilir. Yalnız, şu hususu hiç unutmayalım değerli arkadaşlar: Bireysel başvuru kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlar yani delil ve maddi vakalar hakkında derece mahkemeleri ve temyiz mahkemeleri tarafından yapılan değerlendirmelere ilişkin inceleme yapılamaz. Vatandaşımız uğradığı her haksızlıkta Anayasa Mahkemesine, sonuç olarak bir daha oraya gitmektedir.

Biz bu meseleyi doğru dürüst anlatamadık, vatandaşın suçu yok; haksızlığa uğradığı kanaatindeyse "Son olarak bir de Anayasa Mahkemesine gideyim." diyor ama oradan çıkan kararlar da hayal kırıklığına varıyor çünkü başvurunun şartları dahi yok yani süreyi kaçırıyor, bilmiyor. Onun için biz bireysel başvuruyu yeni baştan düzenlemeliyiz ve vatandaşımıza tek tek anlatmalıyız; hangi şartlarda müracaat edilir, ne kadar sürede cevap verilir, bunları anlatmamız lazım.

Yine, Anayasa Mahkemesinin yükü ağır değerli arkadaşlar. Bunun için de yeniden bir değerlendirme yapılması ve iş yükünün de hafifletilmesi gerekir.

Arkadaşlar, bu Anayasa Mahkemesi bütçesi olduğu için... Her konuşmamda değiniyorum ancak daha sıcak, güncel meseleleri de bu kadar süre içerisinde anlatabilir miyim bilmiyorum.

Bütün yargılama önlemleri gibi tutuklama da geçici niteliktedir. Tutuklama, bir ceza değil maddi gerçeğe ulaşmada, ceza davasının yürütülmesinde ya da ileride verilecek bir olası cezanın infazını sağlayan geçici bir araçtır. Kişi özgürlüğü ve güvenliğini sınırlandırdığı için çok dikkatli hareket edilmeli, bin düşünerek bir kere karar verilmelidir. Suçsuzluk karinesinin esas alındığı, şüpheden sanığın faydalandığı, bağımsız ve tarafsız mahkemelerde doğal hâkimlerin görev yaptığı, duruşmaların aleni, davaların makul sürede sonuçlandırıldığı, delillerin vasıtasız olduğu, insana saygı duyulduğu, kurucu adaleti kuran, yargı denetimine bağlı olan, özel, aktüel,

geçici bir durum gözetmeyen, önceden saptanmış, soyut şekilde uygulayan, insan onurunu koruyan, bir cezalandırma hukukunu değil koruma hukukunu benimseyen devletler hukuk devletidir; Türkiye Cumhuriyeti de hukuk devletidir.

Değerli arkadaşlar, ceza yargılamalarında yanlışlarla doğru sonuca varılmasının mümkün olmadığını defalarca söyledim. Yani delilsiz ispatla bir vaka ancak zan ve tahminden ibaret kalır diye kürsüden altını bir defa daha çizmek istiyorum. Gizli tanık beyanlarının tek başına hükme esas alınmaması hukukumuz için büyük bir kazanımdır. Eğer bu yola mecbur kalınırsa -mecbur kalınmadan başvurulmamalıdır- başvurulduğu takdirde savunma hakkına saygı gösterilmeli, sanığın gizli tanığa soru sorma hakkını mutlaka gözetmeliyiz.

Değerli arkadaşlar, süre bitiyor.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Ek süre verin Başkanım.

FETİ YILDIZ (Devamla) - Onun için, söyleyeceğim daha önemli şeyler var.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'nin toplumsal dinamizmi, devlet kapasitesi...

BAŞKAN - Sayın Yıldız, önemli konulara değiniyorsunuz, bir dakika ek süre vereceğim.

FETİ YILDIZ (Devamla) - Çok teşekkür ederim, sağ olun.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Peki, diğerleri önemsiz miydi?

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Neye göre karar verdiniz?

BAŞKAN - Siz isteyin, size de vereceğim, merak etmeyin.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - E, tamam da öncekilere nasıl...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - E, geçti.

FETİ YILDIZ (Devamla) - Arkadaşlar, bir dakikayı isterseniz kullanmayalım.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Böyle bir şey var mı, neye göre önemli?

BAŞKAN - Müsaade edin, ona ben karar vereyim.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Hakaret daha önceki konuşmacıların hepsine.

FETİ YILDIZ (Devamla) - Türkiye'nin toplumsal dinamizmi, devlet kapasitesi, bölgesel etkisi, tarihsel birikimi büyük ve kutlu bir kaynaktır. Devlet aklının sorunlara çözüm üretme, milletimizin hayrına dönüştürme, tehditleri bertaraf etme gücünü neoemperyalist odaklar engelleyemeyecektir, "terörsüz Türkiye" hedefine mutlaka ulaşılacaktır. (MHP sıralarından alkışlar) Bu mesele, üzerinde boşboğazlık yapılacak, polemiğe girilecek meselelerden değildir; bu, bir devlet meselesidir, millet meselesidir.

Bütçemizin hayırlı olmasını diler, hepimizi saygıyla selamlarım. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Kırıkkale Milletvekili Sayın Halil Öztürk.

Buyurun lütfen. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2026 yılı Adalet Bakanlığı bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz aldım. Yüce Meclisi ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, dün İstanbul Çekmeköy'de uyuşturucu operasyonu sırasında açılan ateş sonucu şehit olan Özel Harekât Polisi Emre Albayrak kardeşimize yüce Allah'tan rahmet; şehidimizin ailesine, mesai arkadaşlarına ve Türk milletine başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz bu bütçe, aziz milletimizin adalet sistemine, hukuk devletine ve toplumsal huzura duyduğu güvenin bir teminatı niteliğindedir. Adalet Bakanlığının stratejik belgeleri ile 23 Ocak 2025'te açıklanan 2025-2029 Yargı Reformu Stratejisi, yargı hizmetlerinin insan haklarına saygılı, bağımsız, tarafsız, makul sürede ve vatandaş odaklı biçimde sunulmasını hedeflemiştir. Biliyoruz ki adalet devletin itibarını, milletin özgüvenini ve toplumsal barışı ayakta tutan ana sütundur. Milliyetçi Hareket Partisi olarak biz de parti programımızda vurguladığımız üzere adaleti refahın, güçlü demokrasinin ve ahlaklı kalkınmanın temel şartı kabul ediyor; hukukun üstünlüğünü, haklının korunduğu ve "devlet ebet müddet" ülküsünün esas alındığı bir anlayışla bu reform iradesini samimiyetle destekliyoruz. Vurgulamam gerekir ki "Adalet mülkün temelidir." sözü, bizim için kuru bir vecize değil siyasetimizin ana istikametini belirleyen bir ilkedir. Yine ifade etmeliyim ki bizler hiç kimsenin, hiçbir odak veya çıkar grubunun hukukun üstünde görülmeceği, yetki kullanan her makamın önce kanuna, sonra millete hesap vereceği bir düzeni savunuyoruz. Genel Başkanımızın sıkça ifade ettiği üzere adalet terazisi şaşmaya başlarsa ilk sarsılan şey, devletin manevi sütunları yani milletin güven duygusu olacaktır.

Saygıdeğer milletvekilleri, yargı hizmetlerine ilişkin çok yönlü bir dönüşüm çabasının sürdürüldüğünü görmekteyiz. İhtisas mahkemelerinin yaygınlaştırılması, icra iflas sisteminin günümüz ihtiyaçlarına göre güncellenmesi, adli yardım mekanizmalarının geliştirilmesi ve alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının yaygınlaştırılması bu dönüşümün ana ilkelerindendir. Hedef, hem mahkemelerimizin iş yükünü hafifletmek hem de vatandaşımızın uyuşmazlıklarını daha hızlı, daha düşük maliyetle ve daha tatmin edici bir biçimde sonuçlandırmaktır. Bu anlayışın kurumsal karşılığı hukukun üstünlüğünü esas alan bağımsız ve tarafsız bir yargı düzenidir. Hâkim ve savcıların mesleğe kabulünden terfilerine, görev yerlerinden meslek içi eğitimlerine kadar her aşamada liyakat, mesleki ehliyet ve millî şuur temel ölçü olmalıdır. Biz bu hassasiyetlerin kâğıt üzerinde kalmaması, vatandaşın günlük hayatında somut karşılık bulması için üzerimize düşen yasama sorumluluğunu yerine getirmeye hazırız.

Adaletin sadece sanıkla ilgili bir mesele olmadığını, mağdurun ve dezavantajlı kesimlerin korunmasının da hukukun üstünlüğü ilkesinin ayrılmaz bir parçası olduğunu savunuyoruz. Kadınlara, çocuklara, engellilere ve yaşlılara yönelen ağır suçlarda caydırıcılığın artırılması, bu davalarda yargılama süreçlerinin süratli, masrafsız ve duyarlı yürütülmesi gerektiğine inanıyoruz. Öte yandan, adalete erişim boyutunda dar gelirli vatandaşlarımızın yalnız bırakılmadığı, adli yardımın etkin çalıştığı, aile avukatlığı ve hukuki himaye sigortası gibi modellerin yaygınlaştığı bir yapıyı da arzu ediyoruz.

Dijital çağın getirdiği riskler ve imkânlar da adalet anlayışımızı yeniden düşünmeyi zorunlu kılmaktadır. Kişisel verilerin korunması, mahremiyetin teminat altına alınması, yapay zekâ ve bilişim teknolojilerinin yargı süreçlerinde destekleyici biçimde kullanılması hem usul hatalarını azaltacak hem de yargının şeffaflığını artıracaktır. Siber suçlarla etkin mücadele ve dijital delillerin doğru toplanması güvenlik ve özgürlük dengesini hukukun üstünlüğünden sapmadan kurmanın önemli unsurlarıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak adaletin sadece mahkeme kararlarında değil sosyal ve ekonomik hayatın bütününde hissedilmesi gerektiğine inanıyoruz. Gücün değil hakkın esas alındığı bir Türkiye hem cumhuriyetimizin kurucu iradesine hem de büyük Türk milletinin tarihî yürüyüşüne yakışandır.

Bu düşüncelerle, adalet mekanizmasını güçlendiren, hukukun üstünlüğünü tahkim eden, yargıya güveni artıran her adımı desteklediğimizi ifade ediyor, görüşmekte olduğumuz bütçe kanun teklifinin hayırlara vesile olmasını diliyor, Gazi Meclisi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Söz sırası Tokat Milletvekili Sayın Yücel Bulut'ta.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA YÜCEL BULUT (Tokat) - Sayın Başkanım, öncelikle, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Feti Yıldız, bizim Genel Başkan Yardımcımız, 1970'li yıllardan beri ideolojik çizgimize kararlılıkla hizmet eden bir büyüğümüz, aynı zamanda da bu Parlamentodaki birçok isimden yaş itibarıyla büyük; dolayısıyla saygı ve nezaketi hak eden kıymetli bir milletvekili. Dolayısıyla kendisine vermiş olduğunuz bir dakikalık ek süre bazı arkadaşlarımız tarafından sindirilemeyecek şekilde bir rahatsızlık yaratmışsa takdiri size bırakıyorum, benim konuşmamın içerisinden bir dakikayı kesip bu şekilde akışı ve düzeni sağlayabilirsiniz. (MHP sıralarından alkışlar) Nihayetinde, benim söyleyeceğim hiçbir söz, Sayın Genel Başkanımıza bir ömür boyunca yol arkadaşlığı yapmış kıymetli hukukçu büyüğümüz Feti Yıldız'ın sözünden daha kıymetli olmayacağı için de bu konudaki takdiri size bırakıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii ki yaklaşık bir asırdır devam eden tartışmaların odağındaki bir konu adalet arayışı konusu. Dolayısıyla daha iyiyi aramaya devam ettiğimiz sürece, insanlık daha iyiyi aramaya devam ettiği sürece adalet üzerindeki tartışmalar da pek tabii ki devam edecek. Adalet tartışmaları üzerinde söylenen sözlerden bazıları haklı gerekçeleri içeriyor, bazı görüşler tamamen haklı zemine oturuyor ama bazıları da bütünüyle siyasi saiklerle ve konuyu bir polemige indirgemek gayesi ve gayretiyle bir siyasi hesaplaşma çerçevesinde söylenen, bu yönüyle de yargıdaki tartışmalarda yargıya bir katkı sağlamaktan öte, yargının temel sorunlarını perdelemek gibi bir netice oluşturan kavram ve mahiyetler içeriyor. Dolayısıyla evvela bu tartışmaların haklı ve makul bir zeminde doğrudan vatandaş ve ülkemizi ilgilendiren çerçevede sürdürülmesinin ülkemize, Adalet teşkilatına ve topluma ciddi katkılar sunacağı inancındayız.

İşte bu polemiklerden bir tanesi, hâkim ve savcı sınıfımızı sürekli hedef alan, itibarsızlaştıran, itibar suikastı düzenleyen ve bunu da adalet arayışı olarak sunan bir anlayışın hâkim dil hâline geliyor oluşu. Hakimlerin bağımsızlığı ve tarafsızlığı meselesi sadece davanın taraflarından ya da siyasi iradede bağımsızlık ve tarafsızlık anlamına gelmiyor; aynı zamanda, hâkim ve savcılarının üzerlerinde oluşturulmak istenen mahalle baskısından da bağımsız bir şekilde karar verebilme iradelerinin ortaya çıkarılması lazım ama daha henüz staj aşamasında, henüz kura aşamasında hâkim ve savcılarımız üzerinde öyle bir ideolojik baskı oluşturuluyor, öyle bir mahalle baskısı oluşturuluyor ki hâkimlerin tarafsızlığına ve bağımsızlığına asıl bu mantıkla gölge düşürülüyor. Cumhurbaşkanımızın huzurunda kura çekimleri her defasında bir siyasi polemik hâline getiriliyor ve deniliyor ki: "Hâkim ve savcılar Cumhurbaşkanının huzurunda nasıl kura çekimi yaparlar, nasıl cübbe giyerler?"

Değerli arkadaşlarım, geçenlerde Komisyonda da ifade ettim, bu ülkede 1980 askerî darbesini gerçekleştiren cunta yemin edecek yer bulamadığı için Türkiye Büyük Millet Meclisinde Anayasa Mahkemesi üyelerinin huzurunda yemin ederek Millî Güvenlik Konseyi görevine başladılar. Yani vaktiyle bu ülkede en yüksek yargı organında oturanlar, Anayasa'yı korumakla görevli olan yargıçlar, o Anayasa'yı ortadan kaldıran, zorbaca darbe yapanlara meşruluğunu ve ehliyetini vermek üzere o yemin töreninin kendi huzurlarında gerçekleşmesini sağladılar. Dolayısıyla bu ülkede darbecilere cübbe giydiren rektörler varken bunlar konuşulmamışsa, bunlardan utanılmamışsa, elli yıldır darbecileri hizaya dizip karşılarında yemin ettirip meşruiyet ehliyeti veren hâkimler ve savcılar konuşulmamışsa bugün Cumhurbaşkanımızın mesleğe yeni başlayan genç meslektaşlarımıza ve hâkimlerimize cübbe giydirmesi başlı başına bir sorun olarak tartışılıp bu genç meslektaşlarımızın itibarlarına bir suikast aracı hâline getirilmesi bir gaflettir.

Anayasa'nın 104'üncü maddesine göre Cumhurbaşkanı devletin başıdır. Yine 104'üncü maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Türk milletinin birliğini temsil eder. Dolayısıyla hâkim ve savcılarının postal karşısında esas duruşta bekledikleri dönem kapanmış, meşru vasıta ve yollardan seçimle işbaşına gelmiş ve Anayasa metnine göre de devletin başı olan Cumhurbaşkanının huzurunda kura çekimine katılıp mesleklerine başlaması gibi ahenkli, akli başında ve makul bir yol bulunmuştur. Dolayısıyla birinci önceliğimiz ve evleviyetle ortaya koyacağımız tavır, tüm yargı teşkilatı içerisinde görev alan hâkim ve savcı sınıfımızın itibarını kendi itibarımız gibi koruyup yargıya duyulan güvenin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEMAL ENGİNYURT (İstanbul) - Bir dakika ekleyin Başkan.

YÜCEL BULUT (Devamla) - Bir dakika ekleyelim, Cemal Başkan...

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Yok, gerek yok.

BAŞKAN - Peki.

Sayın Muhammed Levent Bülbul, Sakarya Milletvekili.

Buyurun lütfen. (MHP sıralarından alkışlar)

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Hakkımda şey var, söz alabilir miyim?

BAŞKAN - Grup sonrasında...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bir şey söyleyebilir miyim Başkanım? Beni göstererek bir şey söyledi; ben itiraz ettim, konuşmak istiyorum.

BAŞKAN - Ama şu an veremiyorum, böyle bir usul yok.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - E, öyle bir usul yok da sizin yaptığınız usul de yok Sayın Başkanım. Burada, Meclis içinde yapılan konuşmalar, yaşımıza, her partinin kendi içindeki teamüle...

BAŞKAN - Sayın Bülbul, buyurun.

MHP GRUBU ADINA MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi içerisinde yer alan Adalet Bakanlığı, yüksek

yargı bütçeleri üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adalet, milletimizin vicdanında, millî kültürümüzde aziz milletimizin tarih boyunca taşıdığı nizamî alem ülküsünün canlı ve kurucu ruhunu oluşturmuştur. Adalet insan onurunu koruyan bir değer olmakla birlikte, devletin düzeninin ve millî dirliğin temelini teşkil eden asli sütundur. Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizler, hukukun üstünlüğünün tesisine, güçlünün değil haklının korunmasına ve devleti ebet müddet ülküsünün bu esas üzerine yükselmesi gerektiğine inanmakta ve bu şuurla adaletin eksiksiz ve tez zamanda tecelli etmesini savunmaktayız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet'in reform odaklı politikaları neticesinde, ülkemizde hukuk alanında köklü bir dönüşüm ve dikkate değer bir ilerleme kaydedilmiştir. Yargı Reformu Stratejisi kapsamında şimdiye kadar 10 yargı paketi düzenlemesi Meclisimizde kabul edilmiştir. Genel olarak bakıldığında, atılan reform adımları, infaz sisteminin makul, etkin ve düzenli bir şekilde işletilmesine, temel hak ve özgürlüklerin korunmasına ve adil yargılanma hakkının somut olarak güvence altına alınmasına önemli katkılar sağlamıştır. Önümüzdeki süreçte yasalaşmasını beklediğimiz on birinci yargı paketiyle infaz sisteminde adaletin sağlanması, caydırıcılığın artırılması ve bilişim suçlarıyla etkin bir mücadelenin sağlanması hedeflenmektedir.

Yine, şimdiye kadar yargı alanında yeterlilik ve verimliliğin sağlanması için fiziki, teknik, teknolojik ve beşerî kapasitenin artırılması yönünde önemli adımlar atılmıştır. Yargı reformu iradesinin devamı niteliğindeki 23 Ocak 2025 tarihinde kamuoyuyla paylaşılan Türkiye Yüzyılı Yargı Reformu Stratejisi hukukun üstünlüğünü esas alan, gecikmeyen, öngörülebilir ve etkin bir adalet sistemini hedefleyen kapsamlı bir yol haritası mahiyetindedir. Bu vizyonun güvencesi ise kuşkusuz bağımsız ve tarafsız yargı ilkesidir. Hâkim ve savcılarımızın nitelikli, liyakatli, ehil ve vicdan sahibi olması yargıya duyulan güvenin en belirleyici unsurudur. Bu anlayışla Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'nın getirilmesi ve hâkim ve savcılarının meslekte yetkinliklerinin artırılması amacıyla hâkim ve savcı yardımcılığı uygulamasının başlatılması ve Adalet Akademisinin teşekkül etmesiyle ehliyetli ve liyakatli hukukçularımızın yargı sistemi içerisinde yetişmesi adalet sistemine büyük katkılar sağlayacaktır. Yine, adalete erişimi artıran ara buluculuk ve uzlaştırma uygulamaları da olumlu neticeler vermektedir. Dijital mecraların ve sosyal medyanın yargı bağımsızlığı üzerinde oluşturduğu olumsuz etkiler karşısında yargının sağlıklı bir şekilde işlemlerini temin edecek ve koruyacak tedbirlerin alınması ve özellikle hâkimlik teminatının güçlendirilmesi acil bir ihtiyaç hâlini almıştır.

Değerli milletvekilleri, devlet ve millet sözleşmesinin en bariz örneği olan millî, sivil ve demokratik bir anayasanın Türk ve Türkiye Yüzyılı hedefleri kapsamında aziz milletimize ve gelecek nesillerimize kazandırılması hepimizin sorumluluğudur. Hedeflenen yeni anayasa, toplumun her kesimini kucaklayan, meşru her düşüncüyü sahiplenen, millî ve kurucu değerlere yaslanan bir zeminde yükselmelidir. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi ve devlet yapısının sarıh biçimde düzenlendiği, kuvvetler ayrılığı ilkesinin pekiştirildiği, zamanın ruhuyla çelişmeyen; sosyolojik, ekonomik, kültürel ve siyasal kazanımların korunduğu bir anayasa hazırlanmalıdır. Millî birlik ve beraberliğimizin tahkim edildiği; sevinçte, kederde, kaderde, ülkede ve ülküde bir olan canların millî birlik temelinde eşitliği anayasal çerçevede teyit ve tasdik edilmelidir.

Değerli milletvekilleri, Türk ve Türkiye Yüzyılı'nı adaletin de yüzyılı yapma vizyonuna hizmet eden, adaleti daha erişilebilir kılacak, yargılamaların makul sürede sonuçlanmasını sağlayacak ve yargı hizmetlerine güven ve memnuniyeti artıracak adımları desteklemeye devam edeceğimizi ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Erzurum Milletvekili Kamil Aydın.

Sayın Aydın, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

MHP GRUBU ADINA KAMİL AYDIN (Erzurum) - Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Dışişleri bütçesi üzerine konuşmak üzere huzurlarınızdayım. Hepinizi kalbî saygı, hürmet, sevgiyle selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, modern iktisat literatüründe kısaca "kıtlık kanunu" olarak da bilinen kaynakların sınırlı, ihtiyaçların ise sınırsız olduğu temel ekonomik öğretisi, insanlık tarihinin hiçbir döneminde bugün olduğu kadar dünya gündemine bu denli kanlı ve trajik bedellerle hâkim olmamıştır. Başta Birleşmiş Milletler Şemsiyesi altındakiler olmak üzere birçok resmî ve gayriresmî uluslararası kurum ve kuruluşun istatistiksel açıklamaları insanlığın topyekûn bindiği bir alametle kıyamete gittiğini çeşitli sebep-sonuç ilişkileriyle göstermektedir. Somutlaştırmak gerekirse doyumsuz muhterislerce fütursuzca sömürülerek tüketilen her türlü kaynağın yeniden temini, tedariki veya muhafazası anlamında kural, sınır ve ilke tanımaz nobranlık; deprem, sel, kuraklık, tsunami gibi doğal afetler; yanı sıra açlık, kıtlık, çevre kirliliği, güvenlik sorunları ve bunların yarattığı düzensiz ve kontrolsüz iç ve dış göç hareketleri ve yine, havada, karada, denizde ve siber bağlamda nükleer başta olmak üzere hızlı silahlanma girişimleri tüm dünyayı yeni bir felaket öncesi pozisyon almaya yöneltmektedir. Tarihin her döneminde olduğu gibi bugün de her türlü kriz, kaos, felaket ve savaşlara muhatap olacak yegâne neden, yer altı ve yer üstü tüm zenginliğiyle maalesef dünya toprak ve su kaynaklarıdır. Çünkü değişmez, genelgeçer maddî, manevî ve dahi ilahî kaynakların da vurguladığı gibi toprak ölümsüz bir ana ve sadık bir yâr iken su da ona hayat verip can tutan aziz bir yoldaştır.

Sayın milletvekilleri, küresel bağlamda özellikle coğrafi konumlar ve koşullar ekseninde irdelemeye tabi tutulduğunda Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi daimî üyesi ülkelerin hem üretim hem de donanım odaklı savunma harcamalarında da lider olmalarının asıl nedeninin pek de bireysel emniyet ve güvenlik amaçlı olmadığını, aksine sömürü hedefli bir güç mücadelesinin doğal bir yansıması olduğunu çağırıştırılmaktadır. Yaşanan küresel kaos, kriz ve savaşlara bakıldığında bu tespitin ne kadar yerinde ve isabetli olduğu görülecektir. Dolayısıyla Ukrayna-Rusya savaşı, İsrail'in Orta Doğu'da ve özellikle de Filistin topraklarında kural tanımaz işgal ve soykırım girişimleri, MENA bölgesinde ve Doğu Akdeniz'de yaşanan siyasi ve ekonomik istikrarsızlıklar, krizler, kaoslar ve iç savaşlar ve neden oldukları düzensiz iç ve dış göç hareketleri, gerçekte bizim hem sahada hem masada yüksek ehemmiyetli ve kalibreli bir tutum ve davranış sergilememizi kaçınılmaz kılmaktadır.

Bu denli riskli ve öngörülmesi zor bir ortamda, üzerinde yaşanan coğrafyanın yüklediği jeostratejik sorumluluk gereği güçlü bir vizyon ve yol haritası belirlemek kaçınılmazdır. Kadim Anadolu coğrafyasında Türk milletinin bin yıllık yaşam müktesebatının kazandırdığı yüksek kalibreli stratejik akıl, kurumsal olarak devlet yönetimini ve özellikle de hariciyemizi oldukça muktedir ve diri kılmaktadır. Bir yandan sınırlarımızdan küresel boyuta uzanan çok katmanlı ve muhtevalı kriz ve karışıklık sarmalıyla karşı karşıya

olmamız, öte yandan güç dengelerinin yeniden biçimlendiği ve rekabetin acımasız bir hâl aldığı ve buna mukabil nerede, ne zaman ve nelerin vuku bulacağını kestiremediği bir süreci yaşamaktayız. Bu netameli koşullar altında "iç cephe tahkimatı" olarak da adlandırdığımız yurt içi emniyet ve güvenliğimizi olumsuz yönde etkileyecek olası olubittilere karşı teyakkuza hâlinde olmamız gerekmektedir.

Diğer yandan, huzur ve barışın temininde son zamanlarda uluslararası ilişkilerin merkezini oluşturan etkin diplomasi vasıtasıyla gerçekleştirilen dış ilişkilerimizin barışın ve huzurun kaybedeni olmayacağı genelgeçer düsturunun Türk hariciyesindeki mottosu olan "Yurtta barış, cihanda barış." öncülüğüyle hem ulusal ve bölgesel hem de küresel birtakım kazanımları sağlama sorumluluğumuz bulunmaktadır. Bu düsturla elde edilen kazanımların başında, öncelikle otuz yılı aşkın bir süredir kangren hâlini alan Güney Kafkasya'daki işgalin sonlandırılması akabinde oluşan bölgesel huzur, barış ve kalkınmanın yansımaları gelmektedir. Öte yandan, Libya'daki çok parçalı yapının ve iç çatışmaların sulhusalaha erdiğini görmekteyiz.

Yine Körfez ülkeleriyle ve özellikle de Mısır'la yeniden inşa edilen dostluk ve ittifak girişimlerinin bölgedeki yüksek gerilim hatlarının normalleşmesine vesile olduğunu çok açık ve net bir şekilde biliyoruz. Dahası, Suriye'de yüksek katkı ve yardımlarımızla vasat bulan huzur ve kardeşlik ortamı yine kayda değer bir kazanımdır.

Dünya kamuoyunda da dikkatleri çeken diğer bir gelişme ise Yunanistan ve Sırbistan başta olmak üzere Balkan ülkeleriyle huzur ve güven odaklı iş birliği girişimlerinin özellikle Kosova ve Bosna'daki siyasi ve etnik gerginliğin düşmesine neden olmasıdır. Öte yandan, diplomasinin günlük şartlarına ve ihtiyaçlarına uygun olarak Hariciyemizin öncülüğünde bilimden sanata, turizmden spora, ekonomiden ticarete çeşitlilik arz eden bir iletişim ve etkinliğin eş zamanlı ve koordineli bir biçimde deruhte edilmesiyle Asya Pasifik, Afrika ve Latin Amerika başta olmak üzere uluslararası ilişkilerimizin küresel ölçekte geniş bir coğrafyayı kapsamayı yine gelecek adına umut verici bir durumdur.

Bu bağlamda, güçlü, dinamik ve yüksek kalibre bilgi birikimi ve donanımıyla yetkin ve tecrübeli tarihî mükteşebatına ve 21'inci yüzyılı Türkiye Yüzyılı yapma yüksek ideal ve vizyonuna uygun yapısıyla Dışişlerimize bağlı misyonlarımız bir taraftan dünyanın dört bir yanında yaşayan soydaş, akraba, vatandaş başta olmak üzere ihtiyaç sahibi her insanın talebine cevap vermenin yanı sıra aynı zamanda ulusal, bölgesel ve küresel, siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik dengeleri dikkate alarak stratejik görev ve sorumluluklarını yerine getirmektedir. Bu ulvi görev ve sorumluluk esnasında canları pahasına ağır bedeller ödemeleri de Hariciyemizin takdire şayan faaliyetlerine tanıklık etmektedir.

Sayın milletvekilleri, Ankara merkezli bir dış politika genel çerçevesinde öngörüp uygulamaya çalıştığı faaliyetlerinde uluslararası prensiplere uygun hareket eden Hariciyemiz, Rusya'nın 2014 yılında Kırım'ı ilhakıyla başlayan süreçte net bir tavırla işgalin kabul edilemez olduğunu vurgulamış, buna mukabil Batı'nın kayıtsızlığının Rusya'yı daha ileri gitmeye teşvik etmesiyle bugün durum artık küresel bir krize dönüşmüştür. Batı'nın bu çelişkili, tutarsız tutumu ve davranışlarına rağmen Türk Hariciyesi savaşın en ağır koşullarında bile soğukkanlılığını muhafaza ederek nihai çözümün ateşkesin sağlanması ve akabinde tarafları barışa yönlendirme, samimi tavır ve diyalog görüşlerini yalnızca taraflara değil tüm dünyaya açıklayıp bu süreçte kritik sorumluluk alacağını cesaretle ifade etmiştir. Yine, benzer yaklaşımla Gazze'deki kararlı ve tutarlı tutumumuz ateşkesin sağlanmasında da kendini göstermiştir. İşte, bu yönüyle uluslararası ilişkilerdeki bir nevi yeni bir model olarak kayıtlara geçen bu sulh odaklı tutumun arka planında yüzyıllara sari güçlü bir devlet ebet müddet varlık tecrübesi yanı sıra tutarlı, kararlı ve etkin siyasi irade varlığı da dikkatleri çekmektedir. O da ülke ve aziz milleti önceleyen Cumhuriyet'in güçlü ve kararlı iradesidir.

Sayın milletvekilleri, uluslararası ilişkiler bağlamında dikkatleri çeken diğer önemli bir husus da katılım sağladığımız ikili, bölgesel, küresel bağlamda resmî kurumlar toplantı ve görüşmelerde Batılı muhataplarımızın dillerine pelesenk ettikleri sözde soykırım iddiaları ve işgalci yaftalamaları artık hem Karabağ ve Şuşa'da Hâr-ı Bülbül'ün özgürlük sedasıyla hem de Kıbrıs'ta barışçı ve iki toplumlu ve devletli huzur ortamıyla boşa çıkarılmıştır.

Uluslararası boyutta vurgulanması gereken bir diğer önemli husus ise bir zamanlar yüksek ideal veya uzak hedef olarak tanımlayıp Kızıllema'mızın merkezine koyduğumuz Türk dünyasının sevinçte kederde, tasada kıvançta bir araya gelme iradesinin ortaya konulması ve daha açık ifadeyle Gaspıralı'nın özlemi olan dilde, fikirde ve işte birliğin "Türk Devletleri Teşkilatı" adı altında ete kemiğe büründürülmesi sürecinde yine Hariciyemizin başarılı diplomatik katkıları göz ardı edilemez.

Sayın milletvekilleri, kadim coğrafyamızın kuzey ve güney hattında yaşanan savaş ve iç çatışmalar yanı sıra batı hattımızda Yunanistan Savunma Bakanı Denias'ın "Ege'yi füzelerle kapatacağız." talihsiz ifadesiyle açıkça hâlâ küçük hesaplar peşinde olunması ve dahi adaların silahlandırılıp âdeta Amerikan'ın askerî üslerine dönüştürüldüğü bir süreçte, her şeye rağmen iyi niyetli ilişkiler ve iş birliğini öncelememizi, yanı sıra teyakkuza halimizi de göz ardı etmiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMİL AYDIN (Devamla) - Çünkü coğrafyanın domine ettiği jeopolitik şartlar bir ülkenin uluslararası ilişkiler vizyonunun oluşmasında başat bir etken olduğunun farkındayız diyorum, sözlerimi burada noktalıyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Kayseri Milletvekili Sayın İsmail Özdemir.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

MHP GRUBU ADINA İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Dışişleri Bakanlığı bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Son elli yılda ülkemizin etrafında bulunan Balkanlar, Karadeniz, Kuzey Afrika, Orta Doğu ve Kafkasya bölgelerinde gerçekleşen savaş ve çatışma sayısı 70'ten fazladır. Bu kadar hareketli ve zor bir coğrafyada yaşanan gelişmelerde söz sahibi olan, olayların yön ve neticesini tayin etme kudreti gösterebilen bir ülkemiz. Karabağ Savaşı ve Suriye'deki iç çatışma şartlarının düzene girmeye başladığı bir iklimde ise kuzeyimizde Ukrayna ve Rusya arasında başlayan, güneyimizde ise İsrail'in terör devleti edasıyla neredeyse önüne gelen her ülkeye yönelik sürdürdüğü saldırganlık ülkemizin yeni sınamalarla karşı karşıya kalmasına neden olmuştur. Yeni gündem ve gelişmeler de her an, her koşulda vuku bulabilmektedir.

Son zamanlarda Karadeniz'de kendi egemenlik sahamızda yaşanan bazı gelişmeler endişe verici olduğu kadar kuşku uyandırıcı hususları karşımıza getirmektedir. Bir yandan Polonya, diğer yandan Romanya ve Bulgaristan'ın Rusya'ya karşı örtülü operasyonlarda kullanılmaya çalışılması, Rusya'yı kışkırtarak savaşı sadece Ukrayna sahasıyla sınırlı kalmayıp daha geniş bir alana yayma riski barındırmaktadır. Karadeniz'e kıyısı olan bir ülkeye satışı yapılan savunma araçlarının hülleyle Ukrayna'ya tekrar satılması çabaları kuşku uyandıran gelişmeler olarak dikkat çekmektedir. Bilhassa Karadeniz'deki çatışmaların kaynağını oluşturacak paravan ve nakil üssü ülkeler oluşurma girişimleri karşısında uyanık ve dikkatli olma mecburiyetindeyiz. Türkiye'nin hem kendi egemenliğini hem de boğazlar üzerindeki hâkimiyetini tescilleyen Montrö Sözleşmesi'nin delinmesi girişimlerine karşı hassas tavrımızı korumalıyız. Türkiye, her ne kadar NATO üyesi olsa bile Ukrayna ve Rusya arasında süregelen savaşta adil olmak durumundadır. Savaşan taraflarla aynı anda görüşebilen ve daha da önemlisi iki tarafın esir takası ile tahıl nakli gibi alanlarda birbiriyle anlaşma sağlamalarını tesis eden ülkemiz, özellikle ABD ve İngiltere'nin başını çektiği karanlık oyunlara karşı hukuki yükümlülüğünü kararlılıkla uygulamalıdır ancak bu şartlarda Montrö'nün gereklilikleri yerine getirilebilecektir. Rusya ve Ukrayna arasında ABD Başkanının sunduğu ancak daha sonra revize edilmesi Avrupa Birliği ve Ukrayna tarafından talep edilen ateşkes önerilerinin ise şimdilik sonuç vermediği görülmektedir. Ülkemizin ara buluculuğunda yürütülecek savaşı sona erdirmeye gayretlerinde Hükûmetimizin bu zamana dek üstlendiği sorumluluğu ise müspet bulduğumuzu ifade etmek isterim. Türkiye olmadan her iki tarafın da birbirleriyle samimi bir barış iklimi oluşturamayacağını görmesi, ülkemizin küresel barış ve istikrara sağladığı mümtaz katkılarını bu vesileyle her çevreye göstermiştir.

Ancak bu olumlu iklime rağmen savaşın devam etmesi bir yana Avrupa içlerine doğru yayılması riskinin hâlâ sürdüğü akıllardan çıkarılmamalıdır. Kendisinin Ukrayna başta olmak üzere pek çok diğer sahalarda türlü vesilelerle sınıandığını düşünen, yine NATO'nun da uyguladığı politikalar sebebiyle topraklarına yönelik güvenlik risklerini artırdığını değerlendiren Rusya, 2025 yılı içerisinde somut karşılıklar vermeye başlamıştır. Başta Polonya olmak üzere çok sayıdaki NATO üyesi ülkenin hava sahasını ihlale uzanan sinamalarla mukabelede bulunan Rusya da gerek NATO'nun kendisini çevreleme stratejisini gerekse de zayıflama ve toprak bütünlüğünü kaybetme tehlikesi karşısında boş durmayacağını göstermiştir. Bu tehditle Rusya'yı kendisiyle anlaşmaya zorlayan ABD yönetimi ise Çin'le koyulduğu mücadelesinde Moskova'yı ya yanına alabilme ya da etkisiz eleman hâline getirebilme uğraşındadır.

Diğer yandan, Japonya'nın Çin'le yaşadığı gerginlikler giderek artmaktadır. Sadece Avrasya siyaseti için değil Sibirya, Antarktika ve Pasifik Bölgesi'ni etkileyebilecek yeni koşulların 2026 yılında yüksek bir ivmeyle yoluna devam etmesi kaçınılmaz olarak görülmektedir.

Değerli milletvekilleri, ikisi de aynı güvenlik şemsiyesi altındayken ve üstelik ikisi de birbirine karşı savunma taahhüdünde bulunmuşken bir NATO üyesi ülke neden komşusu olan bir başka NATO üyesi ülkeyi tehdit eder? Neden tüm savunma, politika ve taarruz sistemlerini aynı komşu NATO üyesi ülkeye karşı konuşlandırır? Neden her fırsatta ve her koşulda aynı NATO üyesi ülkenin egemenlik haklarını gasbetme girişiminde bulunur? Bu suallerin cevabı muhatabı kuşku yoktur ki Yunanistan'dır. Yıllardan bu yana Ege ve Doğu Akdeniz'de Lozan ve Paris Anlaşmalarını açıkça ihlal eden Yunanistan artık ipin ucunu iyice kaçırmıştır. Ege Denizi'ndeki adaları silahlandıran, boyunu aşan iş ve gündemlere kalkışan, Türkiye karşıtlığını açıkça ortaya koyup sözde ittifaklar kuran Yunanistan için sabrımız tükenmek üzeredir. Kara suları genişliğini 12 mile çıkararak ülkemizin mavi vatan hudutlarına mütecaviz eylemlerde bulunma niyetini en üst seviyeye taşıyan Yunanistan şayet böyle bir karar alırsa karşısında yıkıcı bir azapla muhatap bulacağını ve çok şeylerini feda etmek durumunda kalacağını unutmamalıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu konuda yıllar önce aldığı karar hâlâ geçerlidir. Türkiye'nin kimsenin toprağında, hududunda, hakkında ve hukukunda gözü yoktur ancak benzer bir durum bizim için geçerli olursa göz dikenin gözünü oymak, el uzatanın elini kırmak elbette boynumuzun borcudur çünkü vatan bizim namusumuzdur.

Muhterem milletvekilleri, Doğu Akdeniz böylesine giderek millî güvenliğimiz ve becamız açısından çok mühim gelişmeleri karşımıza getiriyor. Uzun yıllardan bu yana Yunanistan ve Kıbrıs Rum kesiminin hem tek taraflı hem de hukuka aykırı girişimleri Türkiye ve Kıbrıs Türklüğünün egemenlik haklarını ihlal etmiştir, aynı ihlal teşebbüsleri tarihî ilişkilerimizin olduğu Mısır'ı da hedef almaktadır. Buna mukabil, mavi vatan doktrini ilan etmemiz, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Libya'yla deniz yetki alanlarının sınırlandırılması anlaşmalarını imzalamamız, nihai olarak da Birleşmiş Milletlere deniz yetki alanlarımızı bildiren coğrafi koşullarımızı sunmamız mütecaviz eylemlere karşı hak ve menfaatlerimizi koruma gayretinde kayda değer kazanımlarımız olmuştur. Ne var ki Gazze'ye yönelik soykırım politikası işleten İsrail'in Hindistan'la beraber "IMEC" adı verilen proje kapsamında Doğu Akdeniz'de yeni koşullar yaratma çabaları dikkatle takip edilmeli ve asla makul görülmemelidir. Son dönemlerde İsrail'in Kıbrıs Rum kesimine ileri nesil silah sevkiyatlarında bulunması, eş güdüm hâlinde Yunanistan'ın askerî ve taarruz altyapı ve kapasitesini güçlendirme politikasını takip etmesi sessizlikle karşılanacak eylemler değildir. Bize göre bu politikalar bizzat ABD'nin güdümü ve bölgesel hesapları dâhilinde şekillenmekte, hatta teşvik edilmektedir. Güney Kıbrıs Rum kesimine yönelik silah ambargosunu kaldıran, Yunanistan'ın kontrol ettiği bazı sahalarda sözde Rusya tehdidiyle yüksek kapasiteli askerî üsler ve altyapı tesisleri kuran ABD, İsrail'in Doğu Akdeniz'deki yayılmacılığını desteklemektedir. Bölgede aleni şekilde Türkiye karşıtı olan Yunanistan, Kıbrıs Rum kesimi ve İsrail'den müteşekkil bir ittifak kurulmuştur. ABD'nin hesaplarına göre Hazar ve Akdeniz arasındaki alanlarda yeni koşullar yaratma girişimleri hız kazanmıştır. Türkiye'nin beka mücadelesinde sergilediği üstün gayretlerin yalnızca savunma politikalarını kapsamadığı, ikili ve çok taraflı ilişkileri de içerdği dikkatlerden kaçırılmamalıdır. Bu kapsamda, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Libya'yla Doğu Akdeniz hususunda sürdürdüğümüz ilişkilerimizin Mısır, Suriye ve Lübnan'la da makul bir zemine taşınarak tüm tarafların adil biçimde hak ettiğini alacağı bir neticeyi bölgeye kazandırabilmeliyiz. Aksi hâlde, bu bölgede restleşmelerin askerî bir çatışmaya doğru hızla ilerlediği gerçeği göz ardı edilmemelidir. Her ne kadar, gerginliği yükselten ve bölge için tehdit oluşturan, kendisi haricinde bölgeye komşu olan ülkelerin egemenliğine kasteden; biz olmasak da kendi egemenlik haklarımız söz konusu olduğunda gereğini kararlılıkla yapacağımızı her tarafa gösterme mecburiyetimiz vardır. Türkiye bu minvalde acilen daha önce partimiz tarafından ilan edilen Kudüs paketi ve "TRÇ" isminden doğan Türkiye, Rusya ve Çin ittifakı seçeneğini mutlaka devreye almalıdır. Küresel barış ve istikrarı tesis edebilmesi için ülkemizin kendi çıkarlarını önceleyerek alternatif seçenekleri hayata geçirebilmesi gerekir.

Muhterem milletvekilleri, bu vesileyle, sözlerime son verirken Dışışleri Bakanlığımızın bütçesine MHP olarak olumlu yönde oy vereceğimizi belirtiyor, üstün gayretleriyle ülkemize çok değerli katkıları olan tüm Dışışleri personelimize teşekkür ediyor, Gazi Meclisimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun konuşmaları tamamlanmıştır.

Söz sırası, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisinin konuşmalarına geldi.

İlk söz Mardin Milletvekili Sayın Salihe Aydeniz'in.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de öncelikle televizyonları başında bizi izleyen halklarımızı ve cezaevlerinde rehin tutulan siyasi tutsakları saygıyla selamlayarak başlamak istiyorum.

Evet, her bütçe sürecinde aynı eksiklikleri, aynı eşitsizlikleri ve aynı adaletsiz paylaşımın yapıldığını maalesef buradan hep ifade etmek zorunda kalıyoruz çünkü zaman değişiyor; açlık, sefalet derinleşiyor ama iktidarın yönetme şekli, toplumun sorunlarına kalıcı ve doğru bir çözüm geliştirmedeki yaklaşımı değişmiyor.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2025 yılındaki bütçesi neredeyse yüzde 100 artmıştı. Peki, bu para nereye harcandı? Yeni saraylar, yeni hizmet binaları, ultra lüks makam araçları, yurt dışı seyahatleri, temsil, ağırlama giderleri ve sermayeye aktarılan milyonlar. Bu sırada vatandaş faturasını ödeyemedi, gençler iş bulamadı, işçiler, memurlar, emekliler, emekçiler zorunlu ihtiyacı olan beslenme ve barınma ihtiyaçlarını bile karşılayamadılar; çocuklar, gençler eşit, ücretsiz, nitelikli ve ana dilinde eğitim alamadılar; kadın yoksulluğu bilinçli bir şekilde, bilinçli bir politika olarak devam etti. 2026 bütçesi de yine aynı yöntemlerle yapılmak isteniyor yani halkların bütçesi tamamen gasbedilmek isteniyor.

Bütçe artık Mecliste müzakere edilen bir belge olmaktan çıkıp yürütme organının tek başına kurguladığı bir metin hâline gelmiştir. Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışmaları göstermelik kalmış ve sendikaların, meslek örgütlerinin, demokratik kitle örgütlerinin ve yerel yönetimlerin görüşleri bu sürecin dışında bırakılmıştır. Halkın bütçesine halkın sesi yansımamıştır, bütçe hakkı halktan koparılmıştır. Merkeziyetçileşmiş, tekçi, eşitsiz bir düzenin gölgesinde hazırlanan her bütçe adaletsizliği derinleştiriyor, farklı kimlikleri, inançları, kültürleri ve dilleri yok sayıyor, yoksulluğu ve ayrımcılığı da yeniden üretiyor. Ülkede yaşayan milyonların içinde bulunduğu ekonomik kuşatmanın, krizin ağırlığını ülkenin demokrasisinden, kalkınmasından, iç barışından, dış siyasetteki başarısızlıktan, halkların huzur ve mutluluğundan azade ele alamayız.

Meclisin asli görevi yasa yapmaktır ama son yıllarda Meclisin yasama işlevi büyük ölçüde yürütmenin gölgesinde kalmıştır. Kanunların çoğu torba yasalarla, gece yarısı önerilerle koridorlarda görüşülerek geçmekte, Meclisin kürsüsü susturulmaktadır. Soru önergelerine ya cevap verilmemekte ya kes-kopyala cevaplar verilmekte ya da bazı gerekçelerle iade edilmektedir. İade edilme gerekçeleri; asimilasyon, tecrit, abluka, cinsel şiddet, Kürt illeri, ayrımcılık, yargısız infaz. Bu gerekçelerle önergelerimiz iade edilmekte. Bu ifadelerin tamamı sosyal bilimlerin, hukukun, temel insan hakları literatürünün bir parçasıdır.

İktidar, yasama faaliyetlerinde torba yasalar marifetiyle gerekli gereksiz, alakalı alakasız birçok konuyu aynı torbaya koyuyor ve bu torbadan çözüm çıkardığının sadece algısını oluşturuyor; bu yasa yapma şeklini bir kural hâline getirmiş, Meclisi sadece teknik onay makamına dönüştürmüştür. Bu hâl, iktidarın halkların sorunlarına hangi ciddiyetle yaklaştığının çok net bir göstergesi olarak ortaya çıkmıştır. Kadınların, emekçilerin, gençlerin, öğrencilerin çıkarı yerine rant ve sermayedarlar için yasa yapmaya başladı artık Meclis. Dolayısıyla, torba yasalar toplumun tüm sorunlarında çözümsüzlükte ısrar yasalarına dönüşmüş durumdadır. Yürütmeyi denetlemesi gereken kurumlardan biri yasamadır. Yasama yetkisini kullanma hak ve yetkisi de halkların iradesi olan bu Meclistedir. Geline aşamada Türkiye Büyük Millet Meclisi denetleyen değil denetlenen konuma düşürülmüştür. Böylece, Meclisin itibarı, saygınlığı, tarafsızlığı da kaybolmuş durumdadır.

Değerli milletvekilleri, diğer bir konu da halkların, dillerin, renklerin temsilcisi olması gereken Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kürtçeye tahammülsüzlüğüdür. Milyonların dilini yok sayan bu tahammülsüzlük kabul edilemez. Kürtler tüm asimilasyon politikalarına rağmen hiçbir zaman Türk olmadı, olmayacaklar da ancak Türkiyeli olmak için, demokratik cumhuriyeti inşa etmek için yüz yıl boyunca kararlı, iradeli bir mücadele gösterdiler. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Bu iradeyi görmek, öncelikle her kesimin temsilcisi olan bu Meclisin tarihi görevidir. Bu tarihsel görevin ilk adımı da Kürtlerin ana diline tahammül etmekle başlar, Kürtçenin eğitim dili olmasının, kamusal alanda kullanılmasının hukuki ve yasal adımların atılmasıyla başlar. İçinde bulunduğumuz bu süreçte barışı, demokrasiyi konuşacaksak Kürtçeyi de konuşabilmeliyiz. Kürtçe söylenen birkaç kelimenin Meclis tutanaklarından çıkarılması, Türkçe'nin dışında bir dil olarak ifade edilmesi, "x" ya da "..." olarak yazılması, mikrofonların kapatılması en hafif tabiriyle ayıptır, tarihsel ittifakı yok saymaktır. Barışı konuşacaksak Meclisin kurucu kodlarını gören yerden konuşmalıyız. Barışı konuşacaksak kalıcı ve onurlu bir barışı konuşmalıyız.

Tabii, tüm bunların yanında, çözüm adresi olarak gördüğümüz Türkiye Büyük Millet Meclisinin Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu büyük çoğunlukla kurulmuştur. Çözüm için Komisyonunda yer alanların göstermiş olduğu çaba ve Komisyonun İmralı'ya gitmesi çok önemlidir ve güven geliştirmiştir. Tüm emeği geçen ve geçecek olan herkese teşekkür ediyoruz. 5 Ağustos'tan bu yana Komisyonun çalışmasının sonucunda partiler bugün raporlarını Meclis Başkanlığına iletiler. Toplumun beklentisi, bir an önce somut adımların atılması hususunda Meclisin sorumluluğunu yerine getirmesidir.

Değerli milletvekilleri, yüzleşmemiz gereken diğer bir konu da Meclisin kendi içindeki eşitsizlikleridir. Çoğunluğun, emeğin ve adaletin ilk kaynağı Meclisin kendisi olmalıdır fakat Meclis çalışanları arasında ciddi ücret ve statü eşitsizlikleri mevcuttur. 4/A, 4/B, 4/D, sözleşmeli statülerde görev yapan çalışanlar arasında, aynı işi yapmalarına rağmen farklı ücretlendirmeler uygulanmaktadır. Bu uygulamaya bir an önce son verilmeli, "eşit işe eşit ücret" ilkesi uygulanmalıdır. Özellikle gecesi gündüzü olmayan danışmanların bir an önce sorunları çözülmelidir. Danışmanlara iş sonu tazminat hakkının tanınması gerekir, emekli olabilmek hakları sağlanmalıdır, promosyon ödemeleri şeffaf bir şekilde yürütülmelidir. Danışmanlara yol, yemek ve giyim yardımı yapılması bir an önce düzenlenmelidir, yeşil pasaport hakkı tanınmalıdır. Tüm bunların yanında, bu Meclis çatısı altında çalışanların dışında kamu çalışanlarının da içinde bulunduğu güvencesizlik, geçinememe durumuna ilişkin bir düzenlemeyi bu Meclis en kısa zamanda önüne koymalıdır.

Bu vesileyle, yoğun bir bütçe sürecinde Meclisin her kademesinde çalışma yürüten bütün Meclis çalışanlarına bir kez daha buradan teşekkür ediyoruz.

Biz halkın bütçesini savunmak için buradayız, biz barışı ve adaleti kurmak için buradayız; biz, emekçilerin hakkını, gençlerin geleceğini, kadınların eşitliğini korumak için buradayız. Bu değerleri yok sayan bütçeye tabii ki "hayır" diyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Ağrı Milletvekili Sayın Sırrı Sakık.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SIRRI SAKİK (Ağrı) - Sayın Başkan, sevgili arkadaşlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şair der ki: "Bana kimlik sordular; açtım yaralarımı, yaralarımı gösterdim." Biz de elli yıllık bir kavgalı süreçte hepimiz bedenleniyoruz, ruhen yaralıyız. Şimdi, yeni bir sürecin içerisindeyiz. Bir yılı aşkın bir süredir süreç yürüyor. Sayın Öcalan'ın İmralı'dan 27 Şubat'ta bir manifestosu oldu, örgütüne seslendi, dedi ki: "Silahlı mücadeleden vazgeçiyoruz. Demokratik siyaset esastır. Örgütü lağvediyoruz." O kış koşullarında örgüt bir saat gibi çalışıyor, toplantısını yapıyor, Sayın Öcalan'ın kararlarına harfiyen uyduğunu söylüyor. Sonra güney Kürdistan'da, Süleymaniye'de örgütün "Biz silahlara tapmıyoruz, silahlarımızı yakıyoruz. Silahlar miadını doldurdu." dediği ve o silahların yakıldığı sürece hep birlikte tanıklık ettik. Ama burada ne oldu? Bir Komisyon oluştu. Komisyon ne yaptı? Vallahi uzun süredir gidip geliyor, tek yaptığı bir şey var: İmralı'ya işin muhatabıyla yüzleşmeye gitti. Bu çok önemli ama bu Komisyonun bir yaptırım gücü olmayacak mı? Bu Komisyon bu devasa sorunlarla ilgili bir adım atmayacak mı? Bu Komisyonun Başkanı... Hâlâ burada Kürtçe bir kelime kullanıldığı için tutanaklardan çıkarılıyor ama ne hikmetse kim ki Diyarbakır'a gidiyor, herkesin Kürtçeye büyük saygısı var. Biz Kürtçeye hayatın her alanında saygınlık istiyoruz. Bu dilin Türkçenin yanında hayat bulmasını istiyoruz ve hızlı adımların atılmasını istiyoruz. Şimdi, bakın, uzun süredir bu devletin Kürt hareketiyle ilgili bagajı o kadar dolu ki Kürt hareketinin de devletle ilgili bagajı dolu. Neyi tartışırız, neyi konuşuruz? Yıl 1993, Şam'da görüşmelerdeyiz ve Özal'ın ölümü, arkasından, 1998; MİT'in yetkili birimleri ile İstanbul'da parti olarak ilk kez yüz yüze geldik, sonra 99'da yine o barış süreci sabote edildi. Sayın Fidan burada. Sonrasında 2006 yılında Emre Taner'le MİT'le görüşmelerimiz başladı. Sayın Taner çok bilgili, birikimli "Kürt sorununda adil ve adaletli bir hukuk oluşturmamız." dedi ve o süreç başladı 2010 yılına kadar, sonra -Sayın Fidan'ı da yakinen tanırım, bilirim, bu konudaki hassasiyetlerini de bilirim ama- ne oldu Allah aşkına? Sizin Kürt sorunuyla ilgili o kadar önemli tespitleriniz varken neden geri adım attınız, neden o günün çok çok gerisindesiniz hem söylem olarak hem pratik olarak çok çok gerisindesiniz? Eğer Kürt sorunu bir hakkaniyet sorunuysa biz gerçekten, MİT'le yaptığımız görüşmelerde siyaset dünyasının çok çok ilerisinde olan bir ekiple yüzleştik. "Aslında yüz yıldır bu Kürtlere haksızlık yapılıyor." diyen MİT elemanları ve sizinle ilgili operasyon yapıldığında, ilk şu kürsüye çıkıp size destek sunan bir grubun vekiliyiz çünkü Kürt sorununun barışçıl bir şekilde çözülmesini istemiyorlardı.

Şimdi, biz size söylüyoruz Sayın Fidan: Siz, her gün Şam'a doğru gidiyorsunuz. Asıl gitmeniz gereken bizim kardeşlerimiz, Rojava'ya gidin. Ben Muş'a gittiğimde, emin olun, sizin orada akrabalarınız var, hep bana söylerler "..."⁵ ne yapar?" "..."⁶ "kuzen" demek, size öyle diyorlar. Sonra dönüp diyorlar ki: "Apo ne yapıyor." Sizin yeğenleriniz "amca" diyor. Diyorlar ki: "Şam'a gideceğine vallaha Rojava'ya gitsin." Biz de sizi davet ediyoruz, Rojava'ya gidin. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Barış yapın, oradaki hukuku oluşturun, Türkiye halklarının buna ihtiyacı var. Kürt halkının yarısıyla barışıp yarısıyla kavga edemeyiz. Valla barışacaksanız Kürtlerin bütünüyle barışmalıyız, böyle diyoruz.

Ahmet Arif diyor ki:

"Kırmızı, kardeşiz, kanla bağlıyız

Karşıyaka köyleri, obalarıyla

Komşuyuz yaka yakaya

Birbirine karışır tavuklarımız

Bilmezlikten değil

Fıkıralıktan

Pasaporta ısınmamış içimiz

Budur katlimize sebep suçumuz,"

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SIRRI SAKİK (Devamla) - Diliyorum, umuyorum, bu topraklarda barış bir an önce hayat bulur diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Erzurum Milletvekili Sayın Meral Daniş Beştaş.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, sayın bakanları ve ekranları başında bizleri izleyen herkesi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum öncelikle.

Cezaevlerinde bulunan tüm siyasi mahpusları, sevgili Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş şahsında selamlıyorum grubumuz adına. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, evet, bir bütçe görüşmesi ama ben -adalet nedir çünkü adalet konumuz- Anayasa Mahkemesi ve Sayıştay'ı anlatacağım, hukuk devleti etrafında genel bir değerlendirme yapacağım.

Adalet çok geniş tabirle hakkaniyet, eşitlik, doğruluk değerlerine dayanır. Hukukun da Anayasa'nın da Anayasa Mahkemesinin de devletin de bir bütün olarak aslında adalete ne kadar bağlı olduğudur, hukuka ne kadar bağlı olduğumuz meselesidir.

Bugün tartıştığımız mesele devletin damar sisteminin hâlâ kan pompalayıp pompalamadığıdır aslında. Damar sistemi elbette hukuktur, adalettir; adaletin de yasayı uygulayanlar lehine terazisini eğip eğmemesi meselesidir. Ne yazık ki epey süredir kan

5. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelime ifade edildi

6. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelime ifade edildi.

pompalanmıyor ve yurttaşların hukuka olan güveni günbegün zayıflıyor, zayıflamaya devam ediyor. Evet, tabii ki adaletin olmadığı yerde devlet de kalmaz, -arkamızda "Adalet mülkün temelidir." yazıyor- birlik de kalmaz -"Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." yazıyor, bir ara mahkemelerle karıştırdım; onu da söylemiş olayım- düzen de kalmaz.

Şimdi, açıkçası öyle bir momentum içindeyiz ki adaletsizliklerle dolu birikimden kurtulup yönümüzü hukuka dönme zamanı ve bir barış iklimi var; yurttaşların, hepimizin içinde bir kıpırtı var, bir umut var ve bunu büyütme gibi bir de görevimiz ve sorumluluklarımız var tabii ki. Hukukun bireysel ve evrensel normlarla, kolektif haklarla yeniden toplum lehine yapılandırıldığı bir çözüm çok mümkün; onun kıyısındaız.

Sayın Öcalan'ın sözleriyle devam etmek isterim: "Demokratik entegrasyon hukuku hem devleti norm devletine dönüştürecek hem de toplumun kazandığı varlığı kurumsal inşaya kavuşturup özgürlüğü başarması anlamına gelecektir." Evet, norm devleti-tedbir devleti meselesini de aslında bugünlerde çokça tartışmamız gerektiğini ifade etmek istiyoruz çünkü tedbir devleti olma özelliği giderek baskın oluyor ve bu -yurttaşlar açısından da tabii ki- maalesef zarar veriyor. Türkiye uzun zamandır norm devleti olma iddiasından vazgeçtiğine yönelik pratikler sergiliyor, yasalarda, uluslararası sözleşmelerde, birçok meselede maalesef tedbir devleti olarak görevini yapıyor ve her şey bir biçimde kılıf dikilerek olduruluyor aslında. Evet, ama dikilen o kılıflarla oldurulan hukuk maalesef daha büyük bir çürümeyi beraberinde getiriyor. Size bir cümle okuyacağım Gustav Radbruch'un, şöyle diyor, bize ne kadar uyuyor, takdiri sizlere bırakıyorum: "Kendi kanunlarını hukuksuzluklarla dolduracak derecede hukuku saptırmış bir devleti haksızlık rejimi olarak tanımlayabiliriz." Bir haksızlık rejimi, hukuksuzluğu hukuk biçimi altında yani yasal haksızlık biçimi dâhilinde gerçekleştirir. Evet, Gustav Radbruch aslında bugünleri tarif ediyor. Evet, açıkçası, adaletin bu kadar sorgulandığı başka bir dönem var mı? Bunu bir soru olarak orta yere bırakıyorum.

Şimdi, asıl konumuz Sayıştay ve Anayasa Mahkemesi, tabii ki tüm anlattıklarımın doğrudan bağlantılı. Sayıştay devleti vicdanı olarak tanımlamak isterim, Anayasa Mahkemesi ise devletin hukukta kalmasını sağlayan omurgasıdır aslında. Evet, denetimin dışında kalan devlet, devlet olmaktan çıkar. Evet, şimdi, burada, Sayıştay kamu parasının nasıl harcadığını denetler. Çok basit, hatalı harcamayı tespit eder, sorumluyu bulur, Meclisi bilgilendirir yani bizim gözümüzdür, elimizdir, kulağımızdır aslında; onu denetlemek için halkın hesap defteridir, halkın hesap sorma yöntemidir ama bu gözler görüyor mu hâlâ? Soru olarak bırakıyorum. Bu el hâlâ uzanabiliyor mu o hesap defterine? Bu defter hâlâ gerçekleri yazabiliyor mu? Hayır, yazamıyor. Neden? Sayıştayın hâlâ giremediği kurumlar var, denetim yapamadığı alanlar var. "Bu belgeyi veremem, bu ticari sırdır." "Sen beni denetleyemezsin." diyen yapılar da var. Sırf Sayıştay denetlemesin diye Türkiye Varlık Fonuna devredilen şirketler var üstelik yani açık açık Sayıştaydan kurum kaçırılıyor ve biz bunu izleyelim mi, izlemeyelim mi? Tabii ki izlememeliyiz. TOKİ örneğini bilmeyen yok Türkiye'de, sorunca "Ben ticari sır saklıyorum." diyor. "Bu ihale nasıl yapıldı?" diye soruluyor, cevap yok. "Maliyet hesabı nerede?" Eksik belge. "Uygunluk nerede?" Büyük bir sessizlik hâkim maalesef ve Meclis bunlar karşısında kendi gözünü bağlamaya devam mı edecek? Biz bağlamayalım diyoruz, gözlerimizi açalım çünkü denetimden kaçan kurum, devlet olma özelliğini yitirir. Devleti taklit etmenin anlamı yoktur, denetime açık olmak lazım. Biz bunu savunuyoruz. Bu sorulara yanıt bulamazsak aslında bütçeyi görüşmemizin de bir anlamı kalmıyor.

Anayasa Mahkemesine gelelim, en çok tartışmalı... En çok liyakat erozyonuyla tartışılıyor, kararlarıyla tartışılıyor; lehe kararlar, hukuk lehine verdiği kararlar uygulanmıyor; bazen hukuka aykırı, Anayasa'ya aykırı kararlar veriyor; bazı dosyaları yıllarca bekletiyor, bazılarını alelacele karar veriyor; o da bir tuhaf, orada bir ölçü yok ve en son verdiği bir karar vardı, 10 Kasım 2025'te; orada da "parlamento kararı" adı altında aslında sınırsız yetki açma riskini doğuran bir karara imza atma; ona da tepkilerimizi göstermiştik, bunu da Genel Kurulda olduğum için bütün Parlamentonun dikkatine sunmak istiyorum.

OHAL KHK'lerinin kanun hükmünde kararnameye dönüşme dönemini hepimiz hatırlıyoruz ve hâlâ bedellerini ödemeye devam ediyoruz. Şimdi, olağan dönemde Meclis kararları yargı denetiminden muaf hâle geliyor; bu, yalnızca hukuk adına değil, demokratik toplum adına da büyük bir tehdit.

Sürem kalmadı. Birkaç örnek vereceğim; Can Atalay, Tayfun Kahraman ve bugün Pınar Aydınlar. İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi; AYM'nin Tayfun Kahraman kararına direnen, Can Atalay kararına direnen, Pınar Aydınlar'a savcı beraat istediği hâlde bugün de altı yıl üç ay ceza veren 13. Ağır Ceza Mahkemesi kime direniyor, neye direniyor, neden hukuka kafa kaldırıyor? Pınar Aydınlar'a ilişkin tek iddia 2014 yılında sevgili Sırrı Süreyya Önder'le birlikte büyükşehir belediye başkan adayı olması; tek bir iddia var ve bununla ceza verdiler. İşte, bu kurumlar, bu yargı mekanizmaları, bu mahkemeler olduğu müddetçe hukuka güven kalmaz. Bunun gibi çok örnek verebiliriz.

Yine, şeyi söyledim, AYM neye göre sıraya alıyor? Ben size Türkiye'nin tartıştığı AİHM ve AYM kararlarından bir örnek daha vermek istiyorum. Biliyorsunuz, Sevgili Figen Yüksekdağ hakkında AİHM'in bir kararı var, Selahattin Demirtaş hakkında üç kararı var; dördü de uygulanmıyor ve direniş var bu konuda.

Başka bir bilgi vereceğim: Selahattin Demirtaş'ın bir tanesi 2018, bir tanesi 7 Kasım 2019'da 2 başvurusu var tutuklulukla ilgili ve hâlâ Anayasa Mahkemesi karar vermedi. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bu süre zarfında 3-4 karar verdi, Anayasa Mahkemesi önünde tutuyor ve o kararları vermiyor. Bu nedenle, Anayasa Mahkemesinin siyasi baskılardan azade olması lazım. Anayasa Mahkemesinin uyacağı tek belge, tek belge önündeki Anayasa'dır, hukuktur. Bunlar, Sayıştay ve Anayasa Mahkemesi devletin alelade kurumları değil; biri kamu parasının onuru, diğeri de devletin hukuka bağlılığının âdeta son kalesidir. Ama tabii ki bizim umudumuz var, eleştiriyoruz, eleştirmeye devam edeceğiz ama bu eleştirilerimiz, bizi, demokratik toplumu, hukuka dayalı toplumu savunmaktan bir an geri bıraktırmayacak. Hep birlikte barışı ve demokratik toplumu inşa edebilirsek -ki edeceğimize yürekten inanıyoruz- bütün bunları sağlayacağız.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Evet, teşekkürler.

Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Evet, Sayın Bakan, hoş geldiniz. Her konuşmanızın başına eklemiş olduğunuz bir cümleyle başlayacağım, tahmin ediyorsunuz ne olduğunu: "Türkiye bir hukuk devletidir." (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Evet, kulağa hoş geliyor bu ama gelin görün ki halkın bundan haberi yok. Bakın, bu ülkede 4 kişiden 3'ü adalet olmadığını söylüyor.

Yine, hukukun üstünlüğü sıralamasında dünyada 143 ülke içerisinde tam 115'inci sıradayız. Yani sizin "Türkiye bir hukuk devletidir." dediğiniz şeyin temenniden öteye gitmediği ortada.

Bakın, 2019'da büyük vaatlerle Yargı Reformu Strateji Belgesi'ni açıkladınız. Ne dediniz içerisinde? "Eksikleri gidereceğiz, adaleti getireceğiz, adaletsizlikleri ortadan kaldıracacağız." dediniz fakat sonuç ne oldu? Geldik 2025 yılına, 10 tane paket geçti, 11'inci yolda, hiçbir hayır görmedi bu halk. Ne adalet var, ne eşitlik var, ne hak ihlallerine karşı bir programınız var. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Oldubittiye getirdiğiniz bir strateji paketi bu. Yine "Çözdük." diyorsunuz, iki paket geçiyor, hop, bir daha sorun bizim kucağımıza geliyor yani kendi kuyruğunu yılan gibi takip eden bir stratejiniz var sizin maşallah.

Yarın 10 Aralık İnsan Hakları Günü, hatırlatayım dedim, belki dikkatinizi çeker.

Temel haklar konusunda peki, kaçınıcıyız arkadaşlar? Tam 143 ülke içerisinde 134'üncü sıradayız yani sondan 9'uncuyuz. Yani bu Meclisin kendine şu soruyu artık sorması gerekiyor arkadaşlar: İnsan haklarına dayanmayan bu hukuk sistemiyle adalet sağlanır mı?

Barışçıl eylemlere müdahale ediyor musunuz? Ediyorsunuz. Üzerine davalar açıyor musunuz? Açıyorsunuz. Muhafız gazeteciler haber yaptığı için haklarında davalar açılıyor mu? Açılıyor. Açılmakla kalmıyor, tutuklamalar gırla zaten. Kayyumun protestosuna zaten müdahale ediyorsunuz. Kayyum atıyorsunuz, kendinizi aştınız, il örgütlerine kayyumlar atıyorsunuz. Yine, Hacettepe'de ya, öğrenciler için ücretsiz yemek isteyenlere dahi gözaltı yaptınız siz. Rojin'den tutun Narin'e, Narin'den tutun Gülistan Doku'ya kadar bütün kadın cinayetlerinde cezasızlık politikanız her defasında yükselerek devam ediyor.

Ülkeyi öyle bir hâle getirdiniz ki uyuşturucu kol geziyor, silahlı çeteler fink atıyor, yolsuzluk desen diz boyu. Hey maşallah, suç ekonomisi, büyüyen tek sektörümüz olmuş bu ülkede. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Evet, Sayın Bakan, dünya sıralamalarında hep kötüyüz dedik ama iyi olduğumuz bir sıralama var. Heyecanlandınız değil mi, ne olduğunu söyleyeyim size: Bizler AİHM'e en çok başvuru yapan ülkeler arasında 3'üncü sıradayız yani en fazla burada bir yüксеğe çıkabilmişsiniz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) İnsanlar, Türkiye'de adalet bulamadığı için adaleti ta gidip Strazburg'larda aramaya çalışıyorlar; resmen yurt dışı turizmi hâline getirmişsiniz adaleti. Bakın, Demirtaş hakkında verilen AİHM Büyük Daire kararını hâlen uygulamadınız. Yine, Yüksekdağ ve Kobani kumpas davasında tutuklu bulunan tutsak arkadaşlarımız hâlen cezaevindeler. Yani adaletin tecelli etmesi için siz kimin, neyin keyfini bekliyorsunuz diye soruyorum.

Yine, kangrene dönüşmüş bir infaz sistemi... Bakın, ağır hasta mahpuslar hâlen ölüme terk ediliyor. Yine, mahpuslar, yahu su için bile sıraya giriyorlar ya, tuvalete gidebilmek için sıraya giriyorlar bu ülkede ya! İnfazda eşitsizlik, ayrımcılık diz boyu ve bu devranın böyle gitmeyeceğini buradan ifade edelim Sayın Bakan. Hukukun itibarını, yargının bağımsızlığını korumak sizin göreviniz ama bakıyoruz ki adalet arayanlar ne zaman size seslense Kibar Feyzo'daki Maho Ağa gibi arkanızı dönüp kaçıp gidiyorsunuz valla. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine, Sayın Bakan, bu ülkede hukuk hep bir iç düşman yaratmanın aracı olarak kullanıldı; cumhuriyet tarihinden bu yana... Bakın, önce rejimi korumak için istiklal mahkemelerinde insanları astınız, sonra komünizm adına Denizleri, Erenleri idam ettiniz. ardından irtica adına askerî mahkemelerde darbecileri hükmettiniz ve sonra da bölücülük adına da Kürtleri Diyarbakır zindanlarında işkenceye mahkûm bıraktınız. Artık yeni bir demokratik toplumdan söz ediyorsak önce bu anlayışla hesaplaşmak zorundasınız. Herkes için gerçekten de eşitlikçi bir ilkeye dayalı, aslında başta İnfaz Yasası'nı, özgür yurttaş yasasını, demokrasiyi, diyalogu güçlendiren barış ve demokratik yasalarını, hak ve özgürlükleri genişleten özgürlük yasalarını gecikmeden yapmak zorundasınız. Biz hazırız, halk hazır.

Son olarak sözümü de sizin bir cümlemlenizle bitirmek istiyorum. "Adalet gecikmez, adalet eğilmez, adalet korkuya teslim olmaz." demiştiniz stajyer hâkim, savcılara. Ben de bu sözleri size soruyorum o zaman: Bu sözleri hayata geçirmeye hazır mısınız, yoksa diğer temenni cümlemlerinizi gibi bunu da söyleyip söyleyip susacak mısınız diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Şırnak Milletvekili Sayın Nevroz Uysal Aslan.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 10 Aralık İnsan Hakları Günü'nde Türkiye'de çok derin bir adalet ve eşitlik krizi yaşandığını birçok milletvekili dile getirdi. Eşit yurttaşlık yoksunluğundan toplumsal cinsiyet uçurumuna, sınıfsal yoksulluktan etnik ayrımcılığa, inanç topluluklarının görünmez kılınmasına, çocuk adalet sisteminin işlememesinden bölgesel eşitsizliklere, mültecilerin kırılğan hayatlarına kadar süren eşitsizlik sistemi... Bu derin eşitsizliğin en sert, en yakıcı biçimlerinden biri tüm politik, ekonomik, kültürel fay hatlarının toplamı olan, en çok eşitlik ilkesi diye sürekli ifade ettiğiniz ceza ve infaz sisteminde karşımıza çıkıyor. Türkiye'nin hiçbir zaman tam olarak eşitlik ilkesinin uygulanmadığı bir ülke olduğunu biliyoruz ama 2003 sonrasında mevzuata eklenmiş olan ceza ve infaz hükümleriyle yaratmış olduğunuz sistemin en önemli, en ayrımcı harcını sizin döneminizde siz kardınız. Siyasi nedenlere göre suç yaratımını, hedefli kitlelere dönük yaratılan cezalandırma sistemlerindeki ağır ceza yöntemlerini ülkenin yaratmış olduğu bu ayrımcılık sisteminin standardı hâline getirmeyi başardınız. Bu eşitsizlik hapisanelerde maalesef ki katmerlenerek sürüyor. Yüksek hapis cezası verirken adli mahpuslarda "1/2" iken siyasi mahpuslara dörtte 3 infaz uyguluyorsunuz. Bu da yetmiyor, denetimli serbestlik süreleri kısaltılıyor, açık hapisaneye ayrılma yönetmelikle engelleniyor, koşullu salıverme sürecinde de samimiyet, tasdik belgesi adı altında hukukta olmayan kriterlere bağlanıyor. İyi hâl ölçütü hukuki olmaktan çıkmış idare ve gözlem kurulları eliyle ideolojik uyum testine, paralel gölge yargılamalara... Yürütmüş olduğunuz bu ayrımcı sistemde hasta mahpuslara, engellilere, ağır hastalara, ileri yaştaki mahpuslara karşı bu eşitsiz uygulama maalesef ki hayatlarına mal olacak sonuçlar yaratıyor. Yine, infaz edili kaldırılrsa bile çok basit bir idari yaptırım olan disiplin cezaları, siyasi mahpuslar bakımından 3 hücre cezası, infazı üzerinden on yıl, on beş yıl geçmiş olsa bile otuz yıl olan bir mahpusun infazını otuz altı yıla çıkarabilecek kadar ağır sonuçlara sebep oluyor.

Anlatmakla bitiremeyeceğimiz bu ağır, eşitsiz, ayrımcı infaz düzenlemelerinin belki de en ağır ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının kendisi. 2004'te idam cezasını kaldırırken yerine idam cezasından daha ağır olan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını getirdiniz. Bu hapis cezasının yaşam boyu süren bir imha rejimi olmasının dışında, tek kişilik hücre, günde yalnızca bir saat havalandırma, ayda bir defa on dakikalık telefon, sınırlı ziyaret ve tam bir izolasyon içerisinde hastalığında dahi infazına ara verilmeyecek bir düzen yarattınız.

Değerli vekiller, kamuoyunda o dönemden bugüne Öcalan yasası olarak bilinen, kişiye özel olarak getirilen bu düzenleme, yaşamının hiçbir döneminde özgür kalma umudu olmayan az 4 bin mahpusun insanlık dışı koşullarda tutulmasına sebep oldu. Ancak bu mesele sadece Sayın Öcalan meselesi değildir. Sayın Öcalan için yaratıldı, doğru, ancak tüm bir toplumun özgürlük, hukuk, barış beklentilerinin rehin alınmasına yıllardır sebep oldu. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Toplum da binlerce mahpusu da umutsuzluk rejimine mahkûm kıldınız. Bu konuda AİHM Öcalan, Gurban, Kaytan, Boltan kararlarında açıkça söyledi, ölünceye kadar infaz yani umut hakkının verilmemesini işkence ilkesine aykırı olarak tespit etti. Anayasa'nın 90'ıncı maddesine göre sizin bunu çoktan değiştirmeniz gerekirken Bakanlar Komitesinin üç ayrı tarihteki kararlarına rağmen, "Tecrite başvurmayın, umut hakkını uygulayın, 25'inci yılı hedef alarak gözden geçirme mekanizması kurun." demesine rağmen bugün hâlâ bu düzenlemede sessizliğinizi koruyorsunuz. Her defasında eşitsizliği gidereceğiz diye yargı paketlerini ardı ardına getiriyor ancak yeni eşitsizlikler, adaletsizlikler üreten yargı paketi sistemi getiriyorsunuz. Türkiye'de infaz adaletinin en ağır, en karanlık meselesi olan... Toplumsal barış, çözüm ve hukuk devletinin gereği olan, sessizlikte... Ağırlaştırılmış müebbetteki sessizliğinizi... Bu bozuk terazinin onarılması bir yana şu anki bütçede yeni hapisanelere ve betona ayırdığınız kaynaklarla adaletsizliği yeniden üretiyor, halka hapisanenin yolunu gösteriyorsunuz. Ancak iktidarın bu tercihi karşısında bizler, halkların eşitlik, onur ve adalet talebinin yanında olacak ve bu bütçeye "hayır" diyeceğiz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Van Milletvekili Zülküf Uçar.

Buyurun Sayın Uçar. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Ben öncelikle, zindanlarda esir tutulan tüm yoldaşlarımızı ve değerli halkımızı saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, geçtiğimiz hafta içerisinde bildiğiniz üzere on birinci yargı paketi görüşüldü. Yargı paketinin görüşülmesine birkaç gün sonra Genel Kurulda devam edecek. Pakette birçok şey yoktu. Mesela, en başta Covid düzenlenmesinde yine siyasi tutsaklar, politik tutsaklar hukukun dışına itildi, yine başka düzenlemelere de yer verilmedi. Ben burada zaman dar olduğu için sadece birkaç tanesine değineceğim ve toplumun acil olarak beklentisini ortaya koyduğu birkaç sorunu iletmış olacağım.

Birincisi, Türk Ceza Kanunu'nun 158'inci maddesinde yer alan dolandırıcılık maddesinden kaynaklı oluşan mağduriyet. TCK'nın 158'inci maddesinde oluşan mağduriyet hakikaten her gün çığ gibi büyüyor. Geçen hafta Komisyonda yapılan görüşmeler esnasında Bakanlık tarafından bir istatistik paylaşıldı, Sayın Bakan Yardımcısı söylemişti, 291.379 adet dosyanın varlığından bahsetti ve bu noktada bir çalışma yürüttüklerini söyledi. Ancak hâlihazırda önleyici noktada bir çalışma yürütülüyor olsa da mevcut düzende bu 291 bin dosyanın nasıl çözüleceği noktasında henüz bir pratik ortaya konulmuş değil, bu yönde ciddi bir mağduriyet var, bu mağduriyetin giderilmesi lazım.

Peki, bu mağduriyet nasıl gelişti, nasıl oluştu? Yoksullaşan, nefes alamayan yurttaşlar maalesef ki bir takım çetelerin ya da kişilerin eline düştü, hesaplarını, IBAN'larını kullandı. Peki, bu IBAN'larını kullanırmak hakikaten bir suç kastı barındırıyor mu? Açık söyleyelim, burada bir suç kastı yok. Burada sorgulanması gereken, toplumun neden yoksullaştığıdır, toplumun neden buna ihtiyaç duymuş olmasıdır. Asıl fail sorgulanmıyor, asıl fail yerine IBAN'ını kullandıran sorgulanıyor. Hâkimler doğru düzgün bir yargılama yürütmüyor, suç kastı üzerinde bir araştırma yapmıyor ama burada gençler, üniversite öğrencileri, 291 bin dosya üzerinden binlerce yurttaş ciddi manada mağdur ediliyor.

Pakette yer almayan diğer bir husus, disiplin affı meselesi. Bildiğiniz gibi, İnfaz Kanunu disiplin cezalarının tümü infaz edilip kaldırılmadıkça koşullu salıvermenin gerçekleşmeyeceğini düzenliyor. Tarafımıza her gün binlerce yurttaş, onlarca yurttaş ulaşıyor, eminim sizlere de ulaşıyorlardır. Disiplin cezalarından dolayı tahliye edilemeyen yüzlerce, binlerce yurttaşımız var. Açığa ayrılma, denetimli serbestlik uygulaması ve koşullu salıverme için iyi hâlli olmak gerekiyor ama iyi hâlli olabilmek için de yine iyi hâlli olmak gerekiyor çünkü iyi hâl kararı ortadan kalkmadan "iyi hâlli" değerlendirmesi maalesef ki söz konusu olmuyor. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Burada açıkça bir garabet var ve burada da idare gözlem kurullarının ya da cezalandırma noktasındaki diğer kurum üst amiri ya da disiplin kurulunun vermiş olduğu bu kararların gözden geçirilmesi, bu mağduriyetin de bir an önce ortadan kaldırılması gerekiyor.

Tabii, bu disiplin cezaları mağduriyetinde Kürtler, politik mahpuslar yine hariç tutuluyor. TMK'nın 17'nci maddesi üç hücre cezası alan kişinin hiçbir şekilde koşullu salıvermeden yararlanamayacağını söylüyor. Bakın, disiplin cezası infaz edilse dahi hiçbir şekilde koşullu salıvermeden yararlanamıyor. Buradan birkaç isim söyleyeyim: Mervan Demirtaş, Sami Geylani, Soncan Gedik, Vedat Bozkurt, Ferhat Önder; ilk akla gelen birkaç isimden sadece birkaçı. TMK aracılığıyla, hakikaten, yine Kürt'e yönelik bir ayrımcılık yapılıyor ve bunun da bir an önce çözülmesi lazım.

Yine yargı paketinde olmayan diğer bir konu -bunun da Sayın Bakan, tarafınızca dinlenmesini rica ediyorum- yine, yıllardır duymadığınız bir ses, KHK mağdurları. Yani bununla ilgili KHK mağdurlarının son zamanlarda yapmış oldukları açıklamalar var. Bununla ilgili bir istatistiksel çalışma da yürütülmüş. Ne diyorlar? Yüzde 99'u "OHAL Komisyonu adil işlemedi." diyor "Adil yargılanmadık." diyor. "Suçu olmayan insanlar ihraç edildi." diyor bu insanların yüzde 89'u, yüzde 92'lik kısmı yasa veya af talebini dile getiriyor. Kamudan ihraç edilen binlerce insanın özel işlerde çalışması da bu süreçte engellendi. Bu süreç hakikaten KHK'liler için resmen bir sivil ölüm hâliyd ve hâlâ bu sivil ölüm hâli devam ettiriliyor.

Buradan bizler tekrar söylüyoruz, KHK'lilere ve barış akademisyenlerine uygulanan bu hukuksuzluğa derhâl son verilmeli, yasama da görevini yerine getirmelidir. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Diyarbakır Milletvekili Sayın Ceylan Akça Cupolo.

Buyurun lütfen. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Teşekkür ederim.

Değerli Başkan, Sayın Bakanlar, kıymetli milletvekilleri, ekranları başından bu bütçeyi takip eden kıymetli halklarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'nin dış politikası gibi bu sene de Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçede yeni bir şey yapmayı amaçlayıp bu sefer sırayı sondan başa sardı. O yüzden hepimiz içimizdeki Selçuk Özdağ'ı ortaya çıkarıp hızlı hızlı meramımızı aktarmaya çalışacağız. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Bir önceki sene, Sayın Bakanın sunumunda "Belirsizlikler Çağında Dış Politika" başlıklı bir sunum dinlemiştik, bu sene "Türkiye Yüzyılı'nda Etkin ve Kararlı Dış Politika" diye bir sunum dinledik. Bu senenin sunumunda geçen senenin ulaşamayan hedeflerinin olduğu bir Türkiye gördük ne yazık ki. Bu senenin sunumunda Türkiye'nin bölgesel ve küresel ölçekte barış, istikrar, iş birliği çabaları ön saflarda yer alan bir aktör olduğu iddiası vardı ama sahada çelişkiler, tutarsızlıklar ne yazık ki hüküm sürmek durumundaydı.

Örneğin, bu çelişki ve tutarsızlıklardan birincisini Suriye'de gördük. Sayın Bakan, siz Doha'daydınız ve Doha'da şöyle bir cümle kurdunuz, SDG bağlamında "Suriye Hükûmeti egemen bir hükûmettir, o sebeple SDG'yle ne yapacaklarına kendileri karar verebilir." demiştiniz ama bununla simultane bir şekilde Suriye'nin sokaklarında Türkiye'nin tankları geziyor ve SDG'ye bir operasyon yapma tehdidi devam ediyordu. SDG'nin hangi birliklerinin, ne şekilde Suriye ordusuna entegre olacağıyla ilgili çok fikriniz var ama Ebu Amşa gibi, El İsa gibi savaş suçluları, seri tecavüzcülerin Suriye ordusuna entegre olmasıyla ilgili hiçbir itirazınız yok. Günbegün operasyon tehditleri sürerken, İlham Ahmed, Mazlum Abdi, sıklıkla, Türkiye'yle tarihsel bağlarına değinen pozitif mesajlar veriyorlar ve rasyonel bir bağlamda Suriye'yle bu tarihsel ilişkiyi sürdürmek istediklerini, siyasi, ticari ve sosyal bağları güçlendirmek istediklerini, Nusaybin'deki kapının açılmasını ve bu tarihsel kardeşlik bağının ötesinde rasyonel bir çizgide bir arada olmayı talep ediyorlar.

Enerji ve ticaret koridorları içinde, neredeyse labirente dönüşmüş bu küresel eksen içinde Türkiye kaybolmuş gibi geziniyor. Örneğin, Irak'taki Kalkınma Yolu'nda bu Kalkınma Yolu'nun hattını çizirken niye federe Kürdistan bölgesini bunun dışında tutmaya çalışıyor. Niye? 2003'teki aynı reflekslerle davranıyor. Neydi 2003'teki refleks? "Aman Kürtler bir statü sahibi olmasın." Oysaki şimdi federe Kürdistan bölgesinde iş yapan firmaların üçte 1'i Türkiyeli firmalar; Türkiyeli insanlar oradaki meselelerden, işlerden para kazanıyorlar ve Türkiye halklarıyla aralarında farklı bir köprü oluşuyor. Mesela, Irak'taki meseleden bahsederken burada Türkmen kartına sık sık değinilmiş. Türkmenlerle ilgili denmiş ki: "Irak'taki Türkmen yoldaşlarımızın haklarının gözetilmesi, Irak'ın siyaset ve devlet yapısında halkça temsil edilmeleri ülkenin öncelikleri arasında yer almaktadır." Aynı cümleyi Suriye'deki Kürtler için kullanınca neden bir yerinize batıyor? Niye batıyor? (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Bakin, bizim Orta Doğu perspektifimiz Barrack'ın kurduğu cümledeki gibi "Buraya en çok monarşi yakışır." şeklinde değil; Orta Doğu'da sınırların flulaştığı, demokratikleşmenin gerçekleştiği, ekolojik krize karşı bütün halkların bir araya geldiği, su anlaşmalarının yapıldığı, ekolojik krizle, susuzlukla, kuraklıkla, tarımsal sorunlarla ilgili halkların bir araya gelip farklı bir diplomasi oluşturduğu bir tahayyülümüz vardır, Orta Doğu tahayyülümüz vardır.

Bakin, Doğu Akdeniz ve Afrika'ya dönecek olursak, orada da yine tutarsızlık, çelişkili ve belirsiz dış politikanın etkilerini görüyoruz. Kıbrıs meselesinde, Kıbrıs Türklerinin vesayet ve müdahaleden uzak bir şekilde, kendi geleceklerine karar verme iradelerini savunuyoruz. Kıbrıs'ta çözümün Ankara tarafından tehdit ve tecrit yoluyla değil ancak halkların bir arada yaşam iradesini hep beraber gösterdikleri şekilde bir yönetim biçimini savunuyoruz; tıpkı Suriye'de, tıpkı Filistin'de, tıpkı Afrika'da ve tıpkı Orta Doğu'nun genelinde benimsediğimiz ve talep ettiğimiz üzere.

Bakin, Afrika Kitası'nda Türkiye harıl harıl silah satıyor ama bir yandan, mesela burada, bu bütçe başlığında silahsızlanmadan, Türkiye'nin silahsızlanmaya gösterdiği çabalardan bahsediliyor. Bunu kim diyor? Dünyada en çok silah satan 9'uncu ülke kalkıp diyor ki: "Biz silahsızlanmayla ilgili çabalara katkı sunuyoruz." Bu tutarsızdır, bu çelişkilidir.

Yine, aynı şekilde, Çin'le ilgili burada yalnızca bir paragraf var. Türkiye'nin Çin politikası nedir bir paragraf ötesinde? Şanghay'da bir araya gelmek dışında nasıl bir politikası vardır Türkiye'nin? Şu anda Türkiye'deki dijital yapıların, özellikle telekomünikasyon yapılarının hepsinde Çin'in varlığı vardır ve bu varlığın ilerleyen dönemde nasıl bir güvenlik tehdidinde dönüşebileceğiyle ilgili bir planlama, bir öngörü ne yazık ki göremiyoruz. Belki binlerce yıl önceki bazı Çinli düşünür, bilge kişilerin heksagram yöntemleriyle, zar atarak, altı çizgi oluşturarak yeni değişimler öncülüğü başlayabilir.

Dikkatinizden kaçan bazı raporları birazdan iletacağım Sayın Bakan. Buradan meşruiyet kaybıyla ilgili son atılan adımlara dönmek istiyorum. Türkiye'nin son on yılda kaybettiği, uluslararası alanda kaybettiği meşruiyetini ev sahipliğiyle tekrar kazanma çabasını görüyoruz. Şimdi, iç siyasette atılan adımların, tutarsız adımların dış politikadaki çelişkili tablosuna nasıl bir ilaç üretmeye çalıştığını bakalım: Nisan ayında Parlamentolar Arası Birliğin 152'nci Genel Kurulu Türkiye'de yapılacak. Parlamentolar Arası Birliğin alt komitesi olan Parlamenterlerin İnsan Hakları Komitesinde Türkiye'den 110 tane dosya takip ediliyor, dünyada en kötü 3'üncü ülke. Bir diğeri, COP31'e ev sahipliği yapacak ancak COP31'e ev sahipliği başvurusu devam ederken buradan bir Maden Kanunu geçti, yine bir tutarsızlık şeyi. Uluslararası Adalet Divanına dâhil olmakla ilgili burada bir övgü geçiyor, Gazze'de devam eden soykırıma yönelik Güney Afrika'nın açtığı davaya Türkiye'nin dâhil olmasından bahsediliyor ama bu mahkemenin çalışma alanı, bu mahkemenin verdiği kararlar ve izlediği dava övülürken başka bir mahkemenin kararının uygulanmamasından bahsedilmiyor. Örneğin, AİHM yeterince saygıdeğer bir mahkeme değil midir, Türkiye orayı önemsemiyor. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar) Türkiye'nin AİHM bağlamında geliştirdiği bu tutarsızlık stratejik bir muğlaklık değildir, basiretsizliktir, bu tavırdan dönülmesi gerekiyor.

Türkiye'nin AB'ye aslında tam üyeliğini savunuyoruz ama tam üyelik tartışmaları sürerken Türkiye'nin AB'ye arka kapıdan, başka bir şekilde, üye olmadan, sevk programıyla, sadece güvenlik anlayışıyla dâhil edilmesini benimsediğimizi söylememiz gerekiyor. Bizim benimsediğimiz dış politika perspektifinde çatışmaların sonlandırılması vardır, çatışmaların devam ettiği Afrika Kitası'na, orada devam eden ateşe kurşun dökmek yoktur. Bizim perspektifimizde silahlanma yarışının gerçekten durdurulması vardır; hem ara buluculuk hem de silah satıcılığı yapmak yoktur. Kuraklık ve iklim değişikliği sebebiyle halklar ve bütün bu ülkelerle birlikte su anlaşmaları yapmak vardır, su paylaşımı yapmak vardır ama suyu siyasi bir silah olarak kullanmak kesinlikle yoktur.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Başkan, çok gürültü var, duyamıyoruz arkadaşımızı.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Devamla) - Bizim perspektifimizde göç meselesi bir tehdit olarak değil insanlığın en eski hikâyesi olarak anlaşılır. Göçmenliğe bir tehdit, bir terör, göç akını veya insanlıktan çıkarılmış bir yapı olarak bakılmaz; göçmenlerin

onurunu savunan bir perspektif belirlenir. Bizim belirlediğimiz dış politikada hem Türkiye'de hem de bölgede bireylerin, genç öğrencilerin, ticaret yapan küçük yapıların, gazetecilerin, belediyelerin yani aslında devlet dışı kalan bütün aktörlerin farklı halklar ve topluluklarla diplomasi yapmasının yolu açılır. Tam da benimsediğimiz yerden aslında şu anda gördüğümüz şey, Türkiye'de dış ilişkiler bazı firmaların dış ticaret bürosu gibi çalışıyor. Bakın, Afrika'da satılan silahların, satışı yapan bu şirketlerin siyasi rozetine baktığımızda ne yazık ki yalnızca bir tarafın ismini görebiliyoruz, belli bir rengi görebiliyoruz. Yani buradaki Dışişleri Bakanlığı bazı firmaların dış ticaret bürosu gibi çalışmaz. Bize göre bunun dışında belediyeler... Bakın, örneğin Diyarbakır Belediyesi susuzlukla ilgili çalışma yapmak istiyor, neden Avrupa'da bir belediyeyle bir diplomasi kurmasını, niçin İçişleri Bakanlığının üzerinden dolanmak zorunda kalsın? Bu söylediklerimin hepsi, anlatmaya çalıştığım dış ilişkiler, dışişleri tahayyülü bir roman veya senaryo değildir. Bu olabilecek bir fragmandır. Hepimizin bir arada olduğu, barışçıl bir dünyayı kurduğumuz bir gelecek mümkündür. Demokratik bir toplum için demokratik dış politikayı benimsiyoruz.

Bütün halklarımızı saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Milletvekili, Sayın Özdağ'ın konuşmasıyla ilgili çok seri ve hızlı konuşmasından bahsettiniz. E, siz de hatırı sayılır bir performans sergilediniz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Ama içindeki Özdağ'ı çıkardı zaten Başkan.

BAŞKAN - Diyarbakır Milletvekili Sayın Sevilay Çelenk.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli Bakanlar, değerli milletvekilleri; uluslararası siyasetin gündelik, dönemsel ve tarihsel ihtiyaçlarına etkili bir cevap üretebilmek için her şeyden evvel dış politika bir perspektife oturmalı, bir yaklaşım ve bir felsefe benimsenmelidir. Bugün, kırılgan ve yaralı bir hafızayla 100'üncü yılını geride bırakan bu Cumhuriyet maalesef toplumsal barışını başaramamış, barışçıl bir dünya kültürüne ve uluslararası topluma bu anlamda katkısı güçlü olamamış bir cumhuriyettir. İçinde olduğumuz barış ve demokratikleşme süreciyle birlikte bugün bu imkânın tam kıyısında olabiliriz ve bizler tek tek yurttaşlar olarak, toplum olarak, ülke olarak ve bölge olarak, büyük Şair Turgut Uyar'ın dediği gibi, bütün mümkünlerin kıyısında olabiliriz. İç barışını başarmış, silahlara veda etmiş; haklar, özgürlükler ve demokrasi kulvarlarında yol katetmiş bir ülke gerçekten de bütün mümkünlerin kıyısında. Suriye'de istikrarlı bir rejimin inşası için mücadele eden; Rojava'da Kürtlerin, kadınların, iktidarda pay sahibi olmayan farklı din, inanç ve etnisiteden toplulukların çok ama çok güç ve çok büyük acılarla elde edinilmiş kazanımlarını sahiplenen, bu kazanımları diğer halkların ve özgür, demokratik Suriye'nin güvencesi olarak gören; Orta Doğu'dan Kıbrıs'a, Orta Asya ve Kafkasya'ya, tarihsel olarak ilişki içinde olduğu ülkeleri kendi çıkarlarını maksimize edeceği bir etki alanı olarak değil özgür, özerk birer yaşam dünyası olarak kavrayan demokratik bir Türkiye mümkündür. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Dış politika, ulusal ve uluslararası olaylar ve gelişmeleri izleme ve yönetme faaliyetinden, idare etme sanatından ve başa çıkma stratejisinden çok daha fazla bir şeydir. Diplomasinin yakından ilişkili olduğu bir alan üzerinden, tarih üzerinden düşünerek bunu daha iyi kavrayabiliriz. Tarih bizlere büyük olaylar, büyük insanlar, büyük devletler ve imparatorluklarla ilişkili bir şey olarak anlatılmıştır hep, hatta buna da "diplomasi tarihi" denmiştir. Oysa diplomatik addedilen bu gelişmelerin yamacında akıp duran bir gündelik hayat, sosyal ve kültürel hayat ve bu hayatların kendi tarihleri vardır, dip akıntılarda akıp duran bir tarih; Doğu-Batı, Avrupa-Asya gibi farazi ikilikleri aşan, bunların karmaşık etkileşimleriyle birlikte yaşanan zengin bir tarih. Fransız Tarih Okulunun kurucularından Fernand Braudel, İkinci Dünya Savaşı dönemindeki esirlik yıllarında, böyle bir tarih anlayışıyla "Akdeniz ve Akdeniz Dünyası" kitabını kaleme almıştır. Yüzünü aynı denize dönen ülkelerin ve kültürlerin tarihi, bu da bir anlayıştır; ortaklıkları gören ve onlardan beslenen bir tarih anlayışı. Kitabın Türkçe baskısında tanımlandığı gibi, Fernand Braudel'in Akdeniz'inde Fransa'yı anlamak için Cezayir'i, Suriye'yi anlamak için İspanya'yı, Anadolu'yu anlamak için mesela Mısır'ı anlamak gerekirdi. Olay odaklı değil sorun odaklıydı. Ekoloji, iktisat, nüfus bilim, biyoloji ve benzeri pek çok disiplinin başarılı bir senteziydi. Bugün bütün bu alanları bir bütünlük içinde kavrayan, ortaklıklara seslenen, ayırtırmayan, ötekileştirmeyen bir diplomasi, bir dış politika yaklaşımını sahiplenmek ve güçlendirmek zorundayız; ekolojik, feminist bir dış politika. Savaş ve çatışmanın doğaya yönelttiği tehdit kadar kadın ve çocukların hayatında yol açtığı vahim yıkım tablosunu da gündemine alan bir diplomasiye ihtiyaç var. Bu yapılmadığında, böyle bir kavrayış iç ve dış politikaya yön vermediğinde ne olduğunu gördük. "Savaşsız Çocukluk Projesi" adı altında ülkemize getirilen, deyim yerindeyse bu ülkeye, bizlere emanet edilen savunmasız Ukraynalı çocukların başına gelen acı ve utanç verici şiddeti, cinsel tacizi ve ağır istismarı gördük.

Bugün dünya yeniden çok tehlikeli bir gidişatin eşliğinde. Güvenlik kapasitesinin artırılması ulusların ve ittifakların bunca zamandan sonra kendini korumak için keşfettikleri yegâne yolmuş gibi görünüyor. Oysa İHA'lar, SİHA'lar, "drone"lar ve AI teknolojileri yeni olabilir ama güvenlik kapasitesi artırma mottosunda yeni hiçbir şey yok, yeni bir umut yok. Şiddete açık bir politika sürdürüldüğünde asla yeterince yüksek bir güvenlik kapasiteniz olamaz, her teknoloji daha güçlü bir teknoloji tarafından mutlaka aşılır. Elinizde yeni bir dehşet dengesi ve dehşetin kıyısındaki bir caydırıcılıktan başka hiçbir şey kalmaz. Bugün Rusya'nın saldırısıyla başlayan Ukrayna savaşı sonrası Avrupa ülkelerinde de maalesef bu güvenlikçi akıl yeniden güç kazanıyor. Avrupa'nın sağa kaydığını, "Avrupa, yeniden silahlan!" diyen seslerin yükseldiğini, NATO gibi devasa bir savunma ve güvenlik ittifakının güven telkin etmeye yetmediğini görüyoruz. Güvenlik söylemi her şeyin önüne geçmiş görünüyor. Her ülkenin müstakil silahlanmasını artırdığı ve bu silahlanmanın arkasında devasa bir savaş endüstrisinin, bir silah ticareti lobisinin bulunduğu bir dünyada yaşıyoruz. Türkiye Avrupa'yla kıyaslandığında elindeki tek avantajlı kaynak insan kaynağı ve genç nüfusu olan bir ülke. "Türkiye NATO'nun 2'nci en büyük askerî gücü." derken de söylenen bu yani en büyük 2'nci ya da 3'üncü ordusuna sahip bir ülke olması, insan gücü. Yoksa NATO üyesi ülkeler arasında savunma bütçesine gelince Türkiye en üst sıralarda falan değil. İşte, Türkiye insan gücü kaynağına sahip bir ülke olarak bunun yanında, ayrıca bir de bir geri gönderme merkezi olarak diplomasisini de güvenlik krizi ve mülteci krizi gibi krizler etrafında fırsata çevirmeye odaklıyor. Maalesef bunlar fırsat ve marifet pencereleri olarak görülüyor oysa bu ülkenin yoksul evlatlarının oluşturduğu bir askerî gücün uluslararası politikada açık ya da örtük bir denge ya da pazarlık unsuru olmasını hepimizin reddetmesi gerekir. Bu kadar silahlanan bir dünyada o silahların kullanılması için er ya da geç bir bahane yaratılacağını hepimiz biliyoruz. Dünya şu anda silahlarla dolu bir sahnedir ve biz son perdeye karşı bir mücadele veriyoruz, barış mücadelesi; yeni sürecimizin anlamı budur. Maalesef bu yeni sürece bu süreçle uyumlu bir barış diplomasisi dili ve pratikleri eşlik etmiyor. Kendi

ülkemizde hukukun üstünlüğünden uzaklaştıkça, ifade özgürlüğünü ve demokrasiyi baskıladıkça, seçme ve seçilme iradesini hiçe saydıkça dâhil olduğumuz Avrupa haklar ve özgürlükler sistemini de bu fırsatçı anlayışla, bu krizleri kısa vadeli yönetim marifetiyle aşığı çektiğimizi de görmek zorundayız. AİHM'in Figen Yüksekdağ, Selahattin Demirtaş, Osman Kavala için verdiği ihlal kararlarının pervasızca uygulanmasını maalesef bu pazarlıklar dışında düşünemeyiz. Bunun gibi, AİHM'in, dokuz yıldır göreve dönemeyen ve iç hukuk yollarını etkili biçimde tüketmeleri engellenen barış imzacılarının başvurularını kabul ettiği hâlde bir tekini bile inceleyerek bir sonuca gitmemesinde de bu türden pazarlıkların etkisini göz ardı edemeyiz.

Demokratik gerileme temas ettiği her şeyi de kendiyile birlikte geriletmeden esasen devam edemez, karşılıklı olarak birbirini gerileme döngüsü işlemeye başlar. Geçtiğimiz günlerde Türkiye'yi ziyaret eden Avrupa Parlamentosu Türkiye Raportörü Sanchez Amor "Yaklaşık on yıldır Türkiye'de demokrasinin gerilemesini izlemek hem benim hem de Avrupa'daki tüm demokratlar için acı vericiydi." demiştir. Birbiri ardına ülkemizi ziyaret eden raportörler, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri, İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Direktörü bunları söylemesine söylüyor fakat bu sorunları etkili sonuç üretecek politikalar çerçevesinde ele alamıyor. Tam tersi, sözünü ettiğimiz gibi, Avrupa'da "Avrupa, evlatlarını feda etmeye hazırlan!" diyen aşırı sağ bir ses yükseliyor. Bu güvenlikçi panik her alanda yeni düzenlemeler de getiriyor. Daha dün Brüksel'de toplanan Avrupa Birliği ülkelerinin İçişleri Bakanları göç yasasını onayladı, bu yasalar şimdi Avrupa Parlamentosunda müzakereye açılacak. Avrupa düzensiz göçmenlerin sınır dışı edilmesi süreçlerini hızlandırıyor, kolaylaştırıyor; şu anda yüzde 20 civarında olan zorunlu geri gönderme oranını artırmayı hedefliyor. Yeni düzenleme, Avrupa Birliği ülkelerinin Avrupa Birliği dışındaki ülkelerde geri dönüş merkezleri kurmasına ve düzensiz göçmenleri geldikleri ülkeyle bağlantıları olmasa bile üçüncü ülkelere göndermesine izin verecek.

Biz, bugün, böyle bir dünyada silahlara ve şiddete veda etmenin yollarını arayan bir ülke olarak barışın merkezi olabileceğimiz bir konjonktürdeyiz, bizim esas fırsat anımız budur; fırsat kaçırıldı mı kaçırılır. Eşit yurttaşlık güvencesi temelinde iç barışını tesis etmiş, bölge barışını ve istikrarını sahiplenmiş bir ülkenin önünde her şeyden evvel hayat fırsatı vardır, yaşanmamış hayatları yaşanır kılma fırsatı vardır. Kaçırılmamız gereken tek ve biricik fırsat budur; ülkenin hayatı, insanın hayatı.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun konuşmaları tamamlanmıştır.

Şimdi söz sırası Cumhuriyet Halk Partisi Grubunda ve ilk söz Antalya Milletvekili Cavit Arı'ya aittir.

Sayın Arı, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

CHP GRUBU ADINA CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarımız; bugün, Adalet Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı bütçesini görüyoruz.

Ülkemizde hukukun üstünlüğü ne kadar yüksek olursa dış dünyadaki itibarımız da o kadar yüksek olur. Bugün, ülkede, maalesef, hukukun üstünlüğüyle ve yargının bağımsızlığıyla ilgili sorunlarımız arttığı için, maalesef, gençlerimiz vize randevusu alamıyor, aldıkları randevunun gereği yapılmıyor ve vize verilmiyor. İşte, bu nedenle de son on yılda gençlerimiz ve vatandaşlarımız 511 milyon euro ücret ödemiş ve yanmış durumda. Bunun sebebi de ülkemizdeki hukukun üstünlüğüyle ilgili yaşanan sorunlar.

Değerli arkadaşlar, Sayın Adalet Bakanına seslenmek istiyorum: Birçok davada yaşanan örnekler var ama özellikle Ekrem İmamoğlu dosyalarıyla ilgili birkaç örnek vermek istiyorum. Daha dün görülen davasında 59. Asliye Ceza Mahkemesinde diploma davasındaki hâkim değiştirildi ve Kahramanmaraş'a sürgün edildi ve yine, İstanbul 5. İdare Mahkemesi Başkanı ve üyeleri yazdıkları müzekkerelerin cevaplarını dahi göremeden bölge idare mahkemelerine tayin edildi. Yine, Anadolu 7. Asliye Ceza Mahkemesi hâkimi 5'inci duruşmasından sonra Samsun'a gönderildi. İstanbul BAM 24. Ceza Dairesi Başkan ve üyeleri karar veremeden diğer dairelere gönderildi. İstanbul 14. Asliye Ceza Mahkemesinde kararda beraat isteyen hâkim İstanbul iş mahkemesine gönderildi. Büyükçekmece 10. Asliye Ceza Mahkemesinde beraat kararı veren hâkim Kahramanmaraş'a gönderildi. Yani yapmak istediğinizi de milletin gözüne soka soka yapmaya devam ediyorsunuz. Buradan size soruyorum: Siz bağımsız hareket etmek isteyen hâkim mi arıyorsunuz yoksa sizin talimatınıza uygun karar verecek, mahkûmiyet kararı verecek hâkim mi arıyorsunuz? (CHP sıralarından alkışlar) Size soruyorum.

Şimdi, modern hukuk sistemlerinde delilden şüpheliye gidilir ancak bugün görüyoruz ki önce şüpheliler gözaltına alınıyor, hatta tutuklanıyor ve onlardan delil yaratmaya çalışıyorsunuz. İşte, belediyelerimiz üzerine yapılan baskılar ve operasyonlar da bu yöntemle devam etmekte. Örneğin, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanımız Muhittin Böcek haksız ve hukuksuz bir şekilde tutuklu bulunmakta ancak Antalya'daki yürütülen soruşturma ne zaman ki AKP'yle bağlantısı olan ve AKP içinde siyaset yapmış olan kişilere dayandığında o soruşturmanın orada kaldığını gördük. İşte, bu uygulama da tabii ki vicdanları yaralamıştır çünkü yapılan bu işlemlerde AK PARTİ'li ve AK PARTİ'ye yakın kişiler olduğunu herkesin bildiği o kişilere dokunulmaması bu soruşturmalardaki samimiyeti ve tarafsızlığı maalesef ki yok etmiş durumdadır. Bu vesileyle, Büyükşehir Belediye Başkanımız Muhittin Böcek sağlık sorunları yaşamaktadır, 14 ilaçla girdiği cezaevinde şu an 21 ilaç kullanma durumuna gelmiştir, geri dönülmesi mümkün olmayan bir sağlık sorunu yaşıyor. O nedenle, öncelikle tahliyesine, hiç olmazsa ev hapsiyle bu sürecin devam etmesini talep ediyoruz.

Sayın Adalet Bakanına tekrar sesleniyorum, her fırsatta "Ülkemiz bir hukuk devletidir." diyorsunuz; peki, ben size şunu soruyorum: Yargıda tarafsızlığı ve bağımsızlığı nasıl sergiliyorsunuz? Daha yakın tarihte bu Meclis Genel Kurulunda bir oylama yapıldı "İsmail Ergüneş" isimli bir şahsı HSK'ye aday gösterdiniz ancak bu şahıs seçilemedi; e, işsiz mi kalsın, boşta mı kalsın? Tabii ki kalmasın. O zaman ne yaptınız? Gaziosmanpaşa AKP İlçe Başkanı yaptınız. (CHP sıralarından alkışlar) Yahu, daha bir hafta önce bu vatandaş HSK'ye üye yapılacaktı, Gaziosmanpaşa'ya AK PARTİ İlçe Başkanı yaptınız. Böyle mi sağlıyorsunuz tarafsız ve bağımsız yargıyı, soruyorum size? (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Geçmiş dönemde de yine AKP içerisinde il başkanlığı, ilçe başkanlığı, belediye meclis üyeliği yapmış bine yakın kişi bugün kürsüde hâkim, savcı; siz bu yöntemle mi tarafsız yargıyı sağlayacaksınız? İşte bu nedenle size kimse inanmıyor, kimse güvenmiyor ve siz daha üç sene önceye kadar yüzde 85'lerde yargıya güven varken önce yüzde 37'lere, bugün de yüzde 20'lere düşürdünüz çünkü ülkede tarafsız ve bağımsız bir yargı bırakmadınız.

Değerli arkadaşlar, son günlerin en önemli konularından biri de MESEM konusu. Burada çocuklarımız gerçekten kontrolsüz bir şekilde "staj" adı altında denetimsiz bir şekilde çalıştırılmakta. Sanayide, inşaat, hizmet sektöründe, fabrikada, organize sanayilerde bu çocuklarımız çalışıyor. Geçtiğimiz dönemde 16 çocuğumuzu kaybettik ve bu çocukların hakkını savunmak gerekirken,

bu çocuklara sahip çıkmak gerekirken -çıkılmadığı bir tarafa- bu çocuklara sahip çıkan 16 gencimiz tutuklanmış durumda. Yani öldürülen bu çocuklara sahip çıkan çocukların suçu ne, ben soruyorum. Suçları bu çocuklara sahip çıkmaları mı? Ve gerçekten "Bu mu sizin adaletiniz?" diye bir kez daha size buradan soruyorum.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımızla ilgili bir iddianame var, biliyorsunuz, evlere şenlik bir iddianame. Bu iddianamenin gerçekten çok değişik, özel bölümleri var. Onlardan biri daha önce de gündeme geldi, ben de buradan tekrar etmek istiyorum. Cumhuriyet Halk Partisi kurultayında bir pankart asılmış, pankartta 'Özgür Gelecek' yazıyor. Diyor ki iddianame: "'Özgür Gelecek' pankartı açmak suretiyle bunu önceden planladıkları anlaşılıyor. Bu pankart açıldığında hep bir ağızdan 'Güzel günler göreceğiz, güneşli günler.' diyerek ülkede iktidarı devralacaklarını, yönetimi değiştireceklerini ve ülkeye örgütün belirlediği Ekrem İmamoğlu'nu Cumhurbaşkanı yapmayı planladıkları anlaşılıyor." Evet, bu iddianamede belki de tek doğru olan konu burası.

İlk yapılacak seçimde, biz iktidarı, aynı bu iddianamede yazdığı gibi, değiştireceğiz arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) Mevcut yönetimi değiştireceğiz ve Cumhuriyet Halk Partisi adayını Cumhurbaşkanı yapacağız arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) Eğer bu suça bütün Cumhuriyet Halk Partililer bu suça ortaktır. Hedefimiz iktidar olmaktır, bu suçu hep birlikte işleyeceğiz ve ilk seçimde iktidar olacağız arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

Ve Nazım'ın dediği gibi "Eğer hak haksızlıktan yüce/Sevgi nefretten üstün/Aydınlık karanlıktan güçlüyse/Çaresi yok usta/Biz kazanacağız!" Biz kazanacağız, biz kazanacağız arkadaşlar! (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Son olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına seslenmek istiyorum: Bakın, toplumda milletin sorunlarıyla ilgili hak arayışında milletvekilleri olarak, muhalefet milletvekilleri olarak her zaman halkın yanındayız ve bu süreçte özellikle milletvekillerine yakın mesafeden, yarım metreden, 1 metreden milletvekillerine biber gazı sıkılmakta. Bakın, milletvekillerinin hakkını korumak, hukukunu korumak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının görevidir, Meclis Başkanını bu kötü uygulama ve diğer uygulamalar yönüyle göreve davet ediyorum. Milletin sorunlarını çözmekten uzak olan bu bütçeye de "ret" oyu kullanacağımızı buradan ifade ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Söz sırası İzmir Milletvekili Sayın Deniz Yücel'de.

Sayın Yücel, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA DENİZ YÜCEL (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2026 yılı bütçesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

AKP'nin yirmi üç yıllık iktidarında etkisizleştirdiği kurumlardan biri de Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Önce denetim yetkileri tırpanlandı, sonra yasama faaliyetleri teknik ve içerik olarak niteliksizleşti, en sonunda da millet iradesinin tecelli ettiği Gazi Meclis 2017 Anayasa değişikliğiyle baypas edildi. Tek adamın her şeye karar verme, millet iradesinin üzerinde olma isteği ve hayali ülkemizi demokrasi ve ekonomi alanında her geçen gün daha da kötüye götürdü. Bir prosedür hâline indirgenen bütçe hakkı sakatlanmış, yasama faaliyetleri etkisizleştirilmiş, millî irade adına yapılan denetim yetkisi elinden alınmış bir Meclisle karşı karşıyayız. Ülkedeki toplumsal kuralların belirlenmesinde yaptığı yasalarla etkin bir rol oynaması beklenen Meclis bugün sadece bir onay makamı hâline getirilmiştir. Geçmişte Bakanları sözlü soru ve gensoru gibi mekanizmalarla denetleyen Meclis bugün gerçek anlamda denetim yetkisini dahi yitirmiş durumdadır. Bolu Kartalkaya'da 78 insanımızın yanarak can vermesinde sorumluluğu olan Turizm Bakanı da, İliç maden kazasında 9 madencimizin hayatını kaybetmesinde ihmali olan Çevre ve Şehircilik Bakanı da, güvencesiz bir şekilde çalıştırılan çocuk ve kadınların iş cinayetlerinde ölmesinde vebali olan Çalışma Bakanı da, okul çağındaki çocuklarımızın torna tezgâhlarında can vermesinde sorumluluğu olan Millî Eğitim Bakanı da millî iradeye, milletin Meclisine hesap vermemektedir. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, 28'inci Dönem boyunca, Meclise 37.231 soru önergesi verilmiş, bunların 10.381'i hiç cevaplanmamıştır, sadece 5.745'i süresinde cevaplanmıştır; cevaplandı dediysek de aklınıza, doyurucu, tatminkâr cevaplar gelmesin, "Konu hakkında araştırmalar sürüyor." ya da "Bu konu Bakanlığımızın konusu dışındadır." gibi geçiştirici ifadeler de cevaptan sayılmış. 28'inci Dönemin başından bu yana, her 100 kanun teklifinin 60'ını Cumhuriyet Halk Partisi vermiş ama her biri, işte şu koltuklarda oturan, aslında oturmayan AKP ve MHP Grubu tarafından reddedilmiştir. (CHP sıralarından alkışlar) EYT kapsamına girmeyenler için kademelî emeklilik hakkını konuşalım, mağduriyetleri giderelim dedik, reddettiniz; vergi dilimlerini yeniden belirleyelim, vergide adaleti sağlayalım dedik, reddettiniz; antidemokratik kayyum uygulamasını kaldıralım diye teklif ettik, reddettiniz; asgari ücretin insan onuruna yakışır bir seviyeye yükseltilmesini teklif ettik, reddettiniz; en düşük emekli maaşının net asgari ücret seviyesine yükseltilmesini teklif ettik, reddettiniz; engelli istihdamının artırılmasını teklif ettik, reddettiniz; Millî Eğitime bağlı tüm okullarda ücretsiz öğle yemeği verilsin dedik, onu da reddettiniz. Yasamanın kalbinde çalışan danışmanların bile iş güvencesi yok, kıdem tazminatı hakkı yok, işsizlik parası yok. Siz, halkın yararına olan her şeyi reddettiniz, iktidarınızın ömrünü uzatmaktan başka hiçbir şeyi dert etmediniz.

Bakın, arkamda bir yazı yazıyor "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." Bu yüce Mecliste, milletin menfaatlerini korumak, savunmak hangi partiden olursa olsun tüm milletvekillerinin namus borcudur.

Değerli milletvekilleri, lafın gelişi "değerli" demiyorum, elbette değerlisiniz, her şeyden önce insan olduğunuz için, buraya seçilerek geldiğiniz için, millet iradesini temsil ettiğiniz için değerlisiniz. Ama etkisizsiniz; bu sistem millî iradeyi yok saydı, bu sistem seçilmişlere zulmetti, bu sistem Anayasa Mahkemesi kararlarını yok saydı, yüksek yargı organları arasında güç savaşı yarattı, adaleti öldürdü, demokrasiyi sakatladı, sofradaki ekmeği küçülttü. Bu sistem bu ülkeye Beyaz Saraylarda meşruiyet arattı ancak çok önemli bir gerçeği unuttu, milleti. Hatırlatalım: Mazlumun ahi devirir şahı.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Söz sırası İzmir Milletvekili Sayın Mehmet Salih Uzun'da.

Buyurun Sayın Uzun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MEHMET SALİH UZUN (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Kamu Denetçiliği Kurumunun yani Ombudsmanlığın bütçesi üzerine söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, ombudsmanlık esasen parlamenter sistemlerde ortaya çıkmış bir kurumdur. Yani yasamanın, parlamentonun yürütmeyi çeşitli düzeylerde denetleyebildiği rejimlerde makro düzeydeki denetimlerden kaçan mikro adaletsizlikleri,

haksızlıkları çözsün diye kurulmuştur. Ama Türkiye'de yürütme hem tam yetkili hem tam sorumsuz olduğu için aslında bir tamamlayıcı kurum olarak tasarlanmış olan Ombudsmanlık kendisinden çok şey beklenen kurum hâline gelmiştir çünkü bu kadar hesap verilemeyen bir düzende, bu kadar haksızlık, adaletsizlik üreten bir düzende vatandaş tutunacak bir dal arıyor, vatandaş sığınacak bir liman arıyor, dayanacak bir duvar arıyor. Plan ve Bütçe Komisyonunda Komisyon Sözcümüz Veli Bey Ombudsman için çok güzel bir tarif getirmişti, demişti ki: "Ombudsman, Ankara'da dayısı olmayanın dayısıdır, kimsesi olmayanın devletteki dayısıdır." (CHP sıralarından alkışlar) Peki, öyle mi? Keşke öyle olsaydı, keşke sadra şifa kararlar alabilseydiniz, keşke vatandaş sizi devletteki dayısı olarak görebilseydi. Mesela, Rojin Kabaiş'in babası aylarca Valilikte, Rektörlükte, Emniyette, Adli Tipta, şurada burada hak ararken sizi dayısı olarak arkasında görebilseydi. (CHP sıralarından alkışlar) Yok mu yani onun gibi devletin karşısında kendisini çaresiz hissedenlerin size başvurabilecekleri bir mekanizmanız? Yok mu? Yoksa niye yok? Varsa ne yaptınız? Rojin'in dayısı siz olamaz mıydınız? Atanamadığı için intihar eden, intihar eden gencecik öğretmenler var. Onların da dayısı siz olamaz mıydınız? Kendilerini bu kadar umutsuz hâle getirinceye kadar size başvurabilecekleri bir yolunuz, yönteminiz, usulünüz yok muydu? KPSS'de derece yapmış ama mülakatta hakkı yenmiş binlerce genç var. Onların da mı dayısı olamazdınız? (CHP sıralarından alkışlar)

Bir mesele daha var: Bir kamu idaresi düzenli olarak milyonlarca kişinin hakkını yiyor. TÜİK'ten bahsediyorum. TÜİK düzenli olarak enflasyon oranlarını düşük hesaplıyor, bu saçma sapan hesabını nasıl yaptığını izah etmiyor, madde sepetini açıklamıyor, milyonlarca emeklinin, milyonlarca memurun, milyonlarca çalışanın hakkını topluca yiyor, topluca. Bu kamu idaresine söyleyecek bir sözünüz yok mu? İstesenize hesaplama yöntemini, istesenize madde sepetini. Mevzuatınız mı elvermiyor? Hiç olmazsa ifşa edecek kadar da mı mecaliniz yok ya! Yani bir rapor yazsanız, "Bu iş yanlıştır." diye bir rapor yazsanız ve onu ifşa etseniz o bile yeter ya, bunu da mı yapamazsınız? Neden korkuyorsunuz, neden çekiniyorsunuz? Bari siz korkmayın Sayın Ombudsman, bari siz korkmayın Sayın Akarca. (CHP sıralarından alkışlar) Yargıtay Başkanlığından emekli olmuştunuz, bir yargıcın gelebileceği en üst mertebeye kadar gelmişsiniz ve emekli olmuştunuz, sonra da bu Meclis sizi Ombudsman olarak seçmiş, bari siz korkmayın. Korkacak ne var, ne kaybedeceksiniz? "Efendim, biz büyük ve yaygın haksızlıklara bakamayız, mevzuatımız el vermiyor." "Küçüğünü çözemem, büyüğüne bakamam." Ağabey, siz ne iş yaparsınız? (CHP sıralarından alkışlar) Ne iş yaparsınız, Ombudsmanlık ne işe yarar? Harcamayın o zaman bu bütçeyi. Harcamayın, az para değil, 470 milyon lira bütçe ayıracak bu millet kursağından size. Harcamayın o parayı, yazıktır günahıdır. Ya gerçekten işe yarayan hâle gelin ya da inin milletin sırtından. (CHP sıralarından alkışlar)

Ha, değerli arkadaşlar, Sayın Ombudsman da kalkıp "Arkadaş, ben Meclis adına iş görüyorum. Meclisin etkisi ne ki benim etkim ne olacak?" derse haksız da değil ha, haksız da değil. (CHP sıralarından alkışlar) Onu da bizim düşünmemiz lazım değerli milletvekili arkadaşlarım, onu da bizim düşünmemiz lazım.

Hepinizi, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Muğla Milletvekili Sayın Cumhur Uzun.

Sayın Uzun, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA CUMHUR UZUN (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün görüştüğümüz konu, Adalet Bakanlığının ve Anayasa Mahkemesinin bütçesinin ötesinde, bu ülkenin hukuka ve Anayasa'ya mı yoksa tek adamın talimatlarına mı emanet edileceğine dair bir tercih olarak önümüzde durmaktadır.

Anayasa'nın 2'nci, 9'uncu, 11'inci ve 153'üncü maddeleri devleti hukukla, yargıyı da Anayasa Mahkemesiyle güvence altına almıştır. Strateji belgelerinin ve yargı paketlerinin havada uçtuğu ülkemizde, bugünkü tabloya baktığımızda, kişiye özel mahkemeler kurulmakta, o mahkemelere yine kişiye özel hâkimler ve savcılar atanmaktadır. Tutukluluk ceza yöntemine dönüşmüş, yargı siyasetin oyun alanı hâline getirilmiş bulunmaktadır. Hakkını adliye salonlarında alamayanlar soluğu Anayasa Mahkemesinin önünde almaktadırlar. Anayasa Mahkemesi 2012'den 2025'e kadar 686.484 dosyaya bakmış, 573.180'ini sonuçlandırmış ve bunlardan 79 bininde hak ihlali kararı vermiş. Bu sayılar, yurttaşın mahkeme kapısında süründüğünün, konuştuğu için coplandığının, sokağa çıktığı için toplandığının göstergesidir. İşte, tüm bu saydıklarım sistemin arıza verdiği birkaç nokta değil, topyekün çürümüşlüğü belirlileridir, kanıtlarıdır.

Uluslararası endeksler de bu çürümüşlüğü kanıtlamaktadır. Türkiye, Hukukun Üstünlüğü ve Demokrasi Endekslerinde otoriter rejimlerle birlikte anılır hâle gelmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde bekleyen her 100 dosyadan 35 tanesi Türkiye'yi ilgilendirmekte ve en çok ihlal gören ülkeler arasında Türkiye ilk sıralarda yer almaktadır. (CHP sıralarından alkışlar)

Biz burada haftada bir kez "Türkiye hukuk devletidir." yalanını duyarken Avrupa'da neredeyse her gün 1 dosyamız hukuksuzluk örneği olarak kayıtlara geçmektedir. "Türkiye Yüzyılı" diye sattığınız hayal, yarattığınız adaletsizlik düzeni içinde "ihlal yüzyılı" olmuş bulunmaktadır.

Değerli arkadaşlar, AYM ve AİHM kararları sistemli biçimde uygulanmıyor bu ülkede. Can Atalay hakkında ihlal kararı verilmesine rağmen milletvekilliği bu salonda düşürüldü. Tayfun Kahraman için "adil yargılanma hakkı ihlali" denmesine rağmen yeniden yargılama yapılmadı. Demirtaş ve Kavala dosyaları ise hâlâ raflarda bekletiliyor. Anayasa'nın 11'inci ve 153'üncü maddeleri son derece açık Sayın Bakanım fakat mahkemeler AYM'ye ve uluslararası sözleşmelere meydan okuyorlar bu ülkede. Başkanlığını sizin Adalet Bakanı olarak yaptığınız HSK ise görmemekte, duymamakta ve harekete geçmemekte. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, Sayın Bakan, size soruyorum: Anayasa Mahkemesinin kararının ciddiye alınmadığı bir ülkede siz bu bütçeyi hangi hukuk ilkesiyle savunacaksınız? Sayın Bakan, yargıyı siyasetin baskısı altına aldınız. İBB soruşturması ve Sayın İmamoğlu dosyaları siyasallaşan yargının en güncel örnekleri hâline geldi. Binlerce sayfalık iddianamede delilden çok siyasi sıfatlara, hukuk tekniğinden çok propaganda diline yer verildi. Ekrem İmamoğlu lehine karar veren hâkimler birbiri ardına yer değiştirdi. Başsavcı çıkıp basın toplantısı yaparak halkı ikna etmeye çalıştı. Hüküm giymemiş birisi suç örgütü lideri olarak ilan edildi. Bu tablo Adalet Bakanlığı bütçesinin bağımsız yargıya değil siyasal mühendisliğe hizmet edeceğinin çok açık bir kanıtıdır.

Böyle bir dönemde biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu bütçeye "evet" demeyeceğiz. AYM kararlarını tanımayan, gazetecileri sabaha karşı evinden alan, gençleri Saraçhane'de sanık sandalyesine oturtan bu bütçeye, bu zihniyete onay vermiyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Söz sırası Aydın Milletvekili Sayın Süleyman Bülbül'de.

Buyurun Sayın Bülbül. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Konfcys bundan tam iki bin beş yüz yıl önce "Devletlerin refahı parayla değil, adaletle lr." demiş. Adaleti btce cetvellerinden okuyacak zamanı Türkiye'de artık çoktan geçtik. Bugün burada sadece konuşmak, AKP'nin hukuksuzluk zulmü altında ezilen vatandaşa açıkça para konuşmak saygısızlıktır.

Değerli milletvekilleri, Kasım ayında Avrupa Komisyonu 2025 Türkiye Raporu yayımlandı. Bu raporda yer alan tespitler çok önemli. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 2025'te Türkiye hakkında 69 ihlal kararı verdi. İncelenmeyi bekleyen 205 dava dosyası var. 2018'den beri askıda olan AB'ye katılım sürecini açmaya yetecek hiçbir demokratik ilerleme sağlanmamış. Siyasetçiler, gazeteciler ve muhaliflere yönelik tutuklamalar yargı bağımsızlığını ortadan kaldırdı. Yargıya güven tarihsel olarak en düşük seviyeye indi. Yargı organları yürütmenin kontrolü altında. Yargı muhalefeti hedef alırken iktidar temsilcilerine karşı sessiz kalındı. AİHM kararları uygulanmıyor. AYM kararlarına uymayı reddeden mahkemeler hukuki güvenliği altüst etti. Sansür yasası, ifade özgürlüğünü tehdit ediyor. AİHM kararlarına rağmen Demirtaş ve Yüksekdağ hla tutuklu. Can Atalay'a dair AYM kararının uygulanmaması hukuka açık bir meydan okuma. Türkiye'de demokrasi, hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı ve temel haklar sürekli geriledi. Açıkça, Türkiye Raporu'nda bunlar var. Üzülerek söylüyorum: Cumhurbaşkanı adayımız Ekrem İmamoğlu'nu saf dışı edebilmek için, srf bir seçim daha kazanmak için kurduğunuz yargı oyunları Türkiye'yi buraya getirdi. Raporun zeti şu: Adaletten muhalefetin payına düşen ne yazık ki düşman ceza hukuku oldu. Biz bunu reddediyoruz, açıkça reddediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

Bugün AİHM tarafından hakkında ihlal kararı verilen onlarca siyasetçi var. Zamanında Cumhurbaşkanı Erdoğan da 1999-2002 yılları arasında AİHM'e 3 kez başvuruda bulunmuş. Sayın Bakan, dn kapısında adalet aradığınız AİHM bugün nasıl oldu da kararlarını buruşturup çöpe attığınız bir mahkemeye dönüştü? Bunu sormak istiyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

VELİ AğBABA (Malatya) - Bravo!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Devamla) - AİHM Demirtaş'ın tutuklanmasının siyasi olduğunu defalarca kez tescilledi. Bakanlık buna itirazda bulundu ama süreç de devam etti. Tıpkı Demirtaş gibi Yüksekdağ ve Kavala'nın tutukluluğu da uluslararası hukuka göre açıkça gayrimeşrudur. Bu durum Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5'inci maddesinin -özgürlük ve güvenlik hakkı- 6'ncı maddesinin -adil yargılanma hakkı- 18'inci maddesinin -iktidarın yargıya müdahale yasağıyla ilgili- ve Anayasa'nın 19'uncu maddesinde yer alan kişi hürriyeti ve güvenliğinin açık ihlalidir. Ve ilginçtir, 3 defa 18'inci maddenin ihlalini AİHM karar altına aldı.

Gelelim Anayasa Mahkemesiyle restleşen mahkemelere. Seçilmiş milletvekili Can Atalay Anayasa Mahkemesinin 2 kez verdiği "Seçilme hakkı ve kişi hürriyeti ihlal edildi." kararına rağmen hla cezaevinde, tutsak. Türkiye Büyük Millet Meclisi bu utanca Can Atalay'ın milletvekilliğini düşürerek ortak oldu ne yazık ki. AYM Tayfun Kahraman hakkında hak ihlali ve tahliye kararı verdi. İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesinde cübbe giymiş 3 darbeci hâkim "AYM kararını tanımıyoruz." dediler. (CHP sıralarından alkışlar) Anayasa 153 ve 11'i açıkça çiğneyip anayasal düzene yönelik bir darbe gerçekleştirdiler. İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 32 sayfalık itirazı iki satırlık bir gerekçeyle reddederek bu darbeye çanak tuttu.

Değerli arkadaşlar, iki gün önce bir "tweet" attı Tayfun Kahraman'ın kızı Vera. 6 yaşında, 2 yaşından beri babası hapiste; Vera babasını sadece görüş kabinlerinde görebiliyor. Bu elimde gördüğünüz mektup da Vera'nın birkaç gün önce babasına yazdığı mektup. Diyor ki: "Seni çok seviyorum babacığım. Derenler bize geldi, o da Emrah'ı çok zlemiş. Senin artık eve gelmeni istiyorum. Umarım Emrah amca da gelir. Her akşam Allah'a eve dnmen için dua ediyorum." diyor Vera. Düşünebiliyor musunuz? (CHP sıralarından alkışlar) Sayın Bakan, soruyorum size: Babasını görebilmek için her hafta Silivri'nin yolunu tutan 6 yaşındaki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Devamla) - ...bu ocuk bu yaşananları hak ediyor mu? İstanbul 13. ve 14. Ağır Ceza Mahkemeleri hkimlerinde vicdan yok, onu anladık da sizin de mi hiç vicdanınız yok? (CHP sıralarından alkışlar)

VELİ AğBABA (Malatya) - Bravo!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Devamla) - Bu kürsüden bir kez daha hatırlatıyorum: 19 Mart siyasallaşan yargı darbesiyle haksız hukuksuz biçimde tutuklanan başta cumhurbaşkanı adayımız Ekrem İmamoğlu olmak üzere belediye başkanlarımız ve bürokratlar derhâl tahliye edilmelidir. Can Atalay, Selahattin Demirtaş, Figen Yüksekdağ, Osman Kavala, Tayfun Kahraman, Selçuk Kozağaçlı ve tüm siyasi tutuklular derhâl tahliye edilmelidir.

Sağ olun. (CHP sıralarından alkışlar)

BAşKAN - Sayın Bülbül teşekkür ediyoruz.

Evet, Trabzon Milletvekili Sayın Sibel Simez.

Buyurun lütfen. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SİBEL SİMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanlar, kıymetli bürokratlar; elbette ki adalet saraylarının, mahkemelerin ve hâkim, savcı sayılarının artması önemlidir ancak burada konuşmamız gereken husus, bunlar artarken ters orantılı olarak ülkemizin her tarafından "Adalet istiyoruz." seslerinin niye yükseldiği, adalete duyulan güvenin niye hızla gerilediği, yargının siyaseti dizayn etmede niye kullanıldığı, yargının bağımsız ve tarafsızlığının niye ortadan kaldırıldığıdır. Sorunun temel nedeni, AKP'nin yirmi dört yılda demokrasiden, hukuk devleti ilkesinden, evrensel hukuk kurallarından uzaklaşarak tek adam rejimini tahkim etmiş olmasıdır. (CHP sıralarından alkışlar) O nedenledir ki, iktidarda olduğunuz bu süreçte 4 yargı reformu strateji eylem planı ve 11 yargı paketi aıklamanıza rağmen artık halk adaleti adalet saraylarında değil, sosyal medya adaletinde arıyor. O nedenledir ki, artık halk hâkim ve savcıların değil, adalet sistemiyle sorunlu olan kişilerin adaleti gerçekleştireceğine inanıyor. O nedenledir ki Sayın Adalet Bakanı sık sık "Türkiye bir hukuk devletidir." diyor.

Vatandaşlarımız hızlı, tarafsız, öngörülebilir ve bağımsız bir yargı beklentisi içerisindedir. Bu beklentiyi karşılamanın yolu da HSK'nin güçlü, şeffaf ve liyakat esaslı bir yapıya kavuşmasından geçmektedir. Yargı üzerinde siyasetin egemen olmaya çalışması karşısında duracak en önemli kurum ise HSK olmalıdır. Bugün HSK yle bir yapı hâline gelmiştir ki uygulamalarından hem yargılananlar hem avukatlar hem de hâkim ve cumhuriyet savcıları şikayetçidir. (CHP sıralarından alkışlar) HSK'nin misyonu, yargıyı tesis etmek üzere hâkim ve savcılarla ilgili işlemleri hukukun üstünlüğü, mahkemelerin bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile hâkimlik ve savcılık teminatları esasına göre yerine getirmek; vizyonu ise adil, bağımsız, tarafsız, güvenilir ve etkin yargının teminatı olmaktır.

Ancak uygulamaların misyonuyla da vizyonuyla da uygun olmadığı çok açıktır. HSK, ülke ağır bir hukuk krizi yaşarken hiçbir şey yokmuş gibi davranıp üç maymunu oynamaktadır. HSK, olması gerektiği gibi hâkim ve savcılar için bir güvence kurumu olmaktan çıkmış, siyasi talimatlarla uymayan hâkim ve savcılarının sürgün edildiği, soruşturmalarda baskı altına alındığı, terfi ve atamaların siyasi sadakat kriterleriyle belirlendiği bir yapıya dönüşmüştür.

Örnek vermek gerekirse; Cumhurbaşkanı adayımız Sayın Ekrem İmamoğlu'nun Beylikdüzü dönemine ilişkin davada savcılık makamı mütalaayı aylarca vermemiş, buna rağmen tek bir soruşturmaya dahi tabi tutulmamıştır. Aynı dosyada davayı usule uygun yürüten hâkim karar duruşmasından hemen önce Diyarbakır'a atanmıştır. Beraat kararını veren mahkeme hâkimi ise kısa süre sonra Kahramanmaraş'a sürgün edilmiştir. Adalet Bakan Yardımcısı Sayın Akın Gürlek davasında beraat yönünde karşı oy yazan hâkim tenzili rütbeyle iş mahkemesine verilmiştir. Sayın Ekrem İmamoğlu'na yönelik diploma iptali dosyasında İstanbul Üniversitesine "Açık hata nerede?" sorusunu soran İstanbul 5. İdare Mahkemesi heyeti kurumdan yanıt gelmeden dağıtılmıştır. Buna rağmen, buna karşılık İBB iddianamelerine imza atan savcılarının neredeyse tamamı hızla yüksek görevlere getirilmiştir.

HSK, verdikleri kararla Anayasa Mahkemesini ve Anayasa'mızı çiğneyen, tutuklamayı tedbir olarak görmeyip siyasi bir sopa olarak kullanarak ölçülülük, orantılılık ilkelerine uymadan tutuklama kararı veren hâkimlere işlem yapmayarak hukuka ve yargıya güvenin daha da azalmasına sebep olmaktadır.

Şanlıurfa Bozova'da MESEM kapsamında çalıştırıldığı atölyede hava kompresörüyle işkenceye maruz bırakılarak öldürülen 15 yaşındaki Muhammed Kendirci'nin faileri adli kontrolle serbest bırakılmış, sonra, sosyal medya baskısıyla çıkarıldığı mahkemece tutuklanmışken İstanbul'da Millî Eğitim Bakanlığının düzenlediği zirve esnasında anayasal haklarını kullanarak MESEM'lerdeki çocuk iş cinayetlerini protesto eden 17 öğrenciden 16'sı ise tutuklanmıştır.

Gençlerin tutuklanması iktidarın gözdağı verme iradesinin yansımasıdır. Çocukların, gençlerin yeri cezaevi değil, okul sıraları olup hemen tahliye edilmelidir. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Diyarbakır Milletvekili Sayın Mustafa Sezgin Tanrıku.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de sizleri saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Şimdi, Adalet Bakanlığının bütçesinin nesini konuşalım bilmiyorum. "Niye?" diyeceksiniz. Şimdi, bütün kamuoyu yoklamalarında halkımızın en fazla dertlendiği ikinci konu adalet hâline gelmiş; birincisi ekonomi, ikincisi adalet. Yargıya güven cumhuriyet tarihinin en dip noktasında, yüzde 20'ler bile değil.

Türkiye, bir hukuk devleti olmaktan çıktı, başka bir devlete dönüştü ve bunun başında Adalet Bakanı olarak siz varsınız.

Şimdi, gerçekten, yargının bu kadar çok diplerde dolaştığı, adaletin olmadığı başka bir döneme en azından ben yani kırk yıllık bir dönemde rastlamadım. "Niye?" diyeceksiniz? Bakın, sıkıyönetim dönemlerini biliyorum, o dönemi biliyorum, darbeden sonra böyle değildi. Olağanüstü hâl dönemini biliyorum, yargı gerçekten böyle değildi. On beş yıl Diyarbakır ve bölgede olağanüstü hâl vardı, Devlet Güvenlik Mahkemeleri vardı ama kapısını çalacağımız, gideceğimiz hâkim ve savcılar vardı. Başsavcının odasına gittiğimiz zaman hiç olmazsa ayağa kalkardı, karşılardı, kapıya kadar da uğurlardı. Ama şimdi, hep söylüyorum, işkence iddiasını bir savcıya iletemeyen, savcının kâtibine iletemeyen bir siyasi ortam var, bir yargı ortamı var Türkiye'de ve bunun sorumlusu da kusura bakmayın, sizsiniz.

Bakın, bütün endekslerde; hukuk devleti, özgürlük, ifade özgürlüğü, bütün endekslerde Türkiye, tarihinin en kötü durumunda. Bu nedenle cezaevlerinde bu kadar çok insan var, 428 bin insan var. Bu nedenle her gün hepimize en çok gelen talep af ve infazla ilgili düzenlemeler. Neden? Ya, adam öldürmüş adam, yüzde yüz kanıt var, "Ben suç işlemedim." diyor. "Niye?" diyoruz? "Adil yargılanmadım." diyor, "Yargı bağımsız değil." diyor. Bakın, yüzde yüz suç işlemiş insan bile adil yargılanmadığına inanıyor bu düzen içerisinde, yargının bağımsız ve tarafsız olmadığına inanıyor ve sizin döneminizde yargıyla ilgili bütün kurumlar çürüdü maalesef.

Bakın, eğer bir mahkeme bu anayasal düzen içerisinde "Anayasa Mahkemesi kararına ben uymuyorum." diyorsa, bunun yargı bağımsızlığıyla, hâkimlerin takdir hakkıyla ilgisi yok; bu, doğrudan doğruya anayasal düzene karşı suç, TCK'de tarif edilen suç. Anayasal düzene karşı suç sadece tankla, topla, darbe girişimiyle olmaz ki. Eğer bir yargıç kanundan aldığı yetkiye dayanarak bir Anayasa Mahkemesi kararına "Ben uymuyorum." diyorsa bunu herhangi bir takdir yetkisiyle izah edemezsiniz ve siz buna sessiz kalmazsınız Sayın Bakan, kalmazsınız. (CHP sıralarından alkışlar) Eğer kalırsanız onay vermiş olursunuz. Dolayısıyla, bakın, böyle bir anayasasız düzenle sizin döneminizde maalesef karşı karşıyayız.

Bir de ne; gerçekten, bakın, bu düzen içerisinde, yani otokrasiye yaklaşmış bu düzen içerisinde bu iktidarı seçimle değiştirecek güç ana muhalefet partisi, Türkiye'nin 1'inci partisi CHP, bunu 31 Martta gösterdi. Şimdi, siz diyorsunuz ki: "Hem seçim olsun hem de sonuç değişmesin." Ne yapabilirsiniz bunun için? Bir taraftan yargıyı kullanarak ana muhalefet partisine kurumsal baskılar, yargısal baskılar ama diğer taraftan da onun yerel aktörlerine, Cumhurbaşkanı adayına, yerelden Türkiye'ye armağan etmiş olduğu Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar gibi önemli aktörlere baskı yapacaksınız, alacaksınız içeriye iddianameyle. (CHP sıralarından alkışlar) Bunun amacı ne? Bakın, bunun amacı ne? Bunu seçimden üç ay önce yapamazsınız, dört ay önce yapamazsınız; ne zaman yaparsınız? İki yıl, üç yıl önce başlarsınız, adım adım gidirsiniz. Bunu yapıyorsunuz, diyorsunuz ki: "Sandıkla da seçimle de sonuç değişmesin." Bunun yol haritasını yapıyorsunuz ve şimdi de bunun başında Adalet Bakanı olarak siz varsınız maalesef.

Bakın, bunların tümü bu düzene, Türkiye'nin barışına maalesef hizmet etmiyor, maalesef etmiyor. Bir süreçten geçiyoruz, en fazla direnci yargıdan görüyoruz; bakın, direnci yargıdan görüyoruz. Yargı, tutumuyla Türkiye'nin bu sürecine hizmet etmektense tam karşısında duruyor, tam karşısında. Eğer karşısında durmasaydı bugün Selahattin Demirtaş da hapiste olmazdı, Figen Yüksekdağ da hapiste olmazdı, Osman Kavala da hapiste olmazdı, Can Atalay da olmazdı, çok, çok yakın bir zamanda Anayasa Mahkemesinin kararına rağmen Tayfun Kahraman da hapiste olmazdı.

Bunları niye söylüyorum? Siz bunlara izin verdiğiniz sürece, Anayasa Mahkemesi kararlarına, AİHM kararlarına uymadığınız sürece kimse Türkiye'de hukuk devleti olduğuna inanmaz, inandıramazsınız ve siz de Bakanlıkta inandırıcı olamazsınız, olamazsınız maalesef.

Çok teşekkür ederim.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

HALUK İPEK (Amasya) - Sezgin Bey, OHAL'i övdün; bak, unutma bunu!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - OHAL daha iyiydi, gerçekten daha iyiydi. OHAL'deki yargı bundan daha iyiydi gerçekten; avukatlık yaptım ben orada.

HALUK İPEK (Amasya) - OHAL'i övme! Ya, bırak ya!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Öyle bir düzen yarattınız. Biraz kendinizi sorgulayın.

HALUK İPEK (Amasya) - Bak, OHAL'i övüyorsun. Neler yaşandığını biliyorsun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Bakın, biraz kendinizi sorgulayın, biraz kendinizi sorgulayın. Yani, biz bunu söylüyorsak arkasında bir neden arayın.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - "OHAL'deki yargı daha iyiydi." diyor; yani, neyini anlamadınız?

BAŞKAN - Söz sırası İstanbul Milletvekili Sayın Namık Tan'da.

Buyurun Sayın Tan. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

CHP GRUBU ADINA NAMIK TAN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uzun zamandır Cumhurbaşkanlığında kurgulanan etkisiz bir dış politika çizgisini ve bunun yanında asli görevinden mahrum edilmiş Dışişleri Bakanlığımızın kötü yönetilişini ibretle ve büyük üzüntüyle seyrediyoruz.

İktidarınız kurumlar arası istişareyle dış politika yapım sürecini uzun yıllardır rafa kaldırmış durumda. Kendisini başta Gazi Meclisimiz olmak üzere hiçbir kuruma hesap vermek zorunda hissetmeyen tek adam şahsi hukukuyla sınırlı bir dış politikayı ısrarla takip etmeyi sürdürüyor. Sayın Bakana ve Dışişleri Bakanlığı personeline de sarayın emirlerini uygulamaktan başka bir rol bırakılmıyor; işin daha da kötüsü, Sayın Erdoğan'ın şahsi ve keyfi kararları iktidar medyasında sözde devlet çizgisi diye kutsanıyor. Onlar için devlet, âdeta tek kişinin zekâsından ve kapasitesinden ibaret ve bunu eleştirenleri de devlete ihanetle suçluyorlar.

Değerli arkadaşlar, dünyanın 5'ten büyük olduğuna şüphe yok ama Türk milleti ve Türk devleti de 1'den büyüktür. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Büyük güçler arasında denge politikası uygulamak Türkiye'nin üç yüz yıllık geleneğidir, burada bir sorun yok. Hükûmetiniz de kendince bir denge arayışında, bunu da anlıyoruz fakat denge konusunda bir ayarınız yok.

15 Temmuz darbe girişimi ve akabinde, OHAL döneminde Türkiye demokrasisine telafisi zor zararlar verip mensubu bulunduğumuz Batı ittifakından, demokratik devletler topluluğundan uzaklaştınız. Size rejim eleştirisi yöneltmeyecek olan Rusya'ya ölçsüz şekilde yaklaştınız. Bu uğurda kabul edilemez tavizler verdiniz, hatta bütün Suriye politikanızı Rusya için toptan değiştirdiniz. Rusya'dan S-400'leri satın alma inadınız dünya kadar emek ve para harcadığımız F-35 Ortak Üretim Projesi'nden bizi ihraç ettirdi oysa hava savunmamız NATO'nun sistemlerine tanımlı olduğu için biz o füzeleri zaten kullanamayacaktık ve üstelik Putin size asıl kazığı füzelerin teknolojik bilgilerini vermeyi reddederek attı. Şimdi, Sayın Erdoğan F-35'e dönebilmek için Beyaz Saray kapılarında meşruiyet dileniyor. (CHP sıralarından alkışlar) Hatırlayacağınız üzere, kendisi Biden döneminde ABD Hükûmetiyle sürekli çekişirdi fakat ne hikmetse Donald Trump'ın gelişile ikili ilişkiler birdenbire başka bir şekle büründü. Belli ki Sayın Erdoğan ABD dış politikasını sadece Başkanın belirlediğini zannediyor ve onunla arkadaş olup istediğini alacağını düşünüyor ancak evdeki hesap çarşıya uymadı. İki buçuk ay önce Beyaz Saray'da mevkidaşıyla öyle bir görüşme yaptı ki Osmanlı'nın çöküş döneminde bile böyle bir tahakküm ilişkisi ülkemize dayatılmamıştı. (CHP sıralarından alkışlar) Bu çerçevede ülkemizi birçok kalemde Amerikan malları için açık pazar hâline getirdiniz, nadir toprak elementlerimizi masaya yatırdınız yani her türlü kapitülasyonu kabul ettiniz ve karşılığında hiçbir şey alamadığınız gibi, Trump sizinle "Hileli seçimleri herkesten daha iyi bilir." diyerek tüm dünyanın önünde alay etti. Velhasıl yıllarca Rusya'ya tahakküm alanı açmıştınız, tam hatanızdan döndünüz derken bu defa ülkemizi Amerikan tahakkümüne sokmak üzeresiniz. Size soruyorum: Yok mudur sizin bir ayarınız? (CHP sıralarından alkışlar)

Bir de Avrupa Birliğine göz atalım. Sayın Cumhurbaşkanı ve Dışişleri Bakanı ülkemizin jeopolitik önemi Avrupa'da yolumuzu açmak için yeterlidir zannederek Avrupa Birliğinin demokratikleşme gündemini yok sayıyorlar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Demirtaş ve Kavala kararlarını uygulamadan kapıyı zorlayacaklarına inanıyorlar, Avrupa Savunma Fonuna (SAFE) girme önündeki tek engelin Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi olduğunu varsayıyorlar. Hâlbuki, Almanya Şansölyesi Friedrich Merz bile SAFE'e Türkiye'nin dâhil edilmesinin yakın gelecekte mümkün olmadığını Ankara'da yüzünüze karşı açıkça söylemekten çekinmedi.

Gelelim Suriye'ye. Cumhurbaşkanı Erdoğan'a yakıştırdığınız "Şam Fatih" anlatısı bakın miadını ne çabuk doldurdu. Dolayısıyla, Suriye'nin geleceğinde etkinizin olmadığını biliyoruz.

Peki, yeni Suriye'nin mimarlığına soyunan kim? Herkesin bir büyükelçiden ziyade Trump'ın pervasız sömürge valisi olarak gördüğü Tom Barrack. Barrack, haddi olmayan açıklamalar yapıyor, sizi umursamadığı gibi Erdoğan'a "Meşruiyeti biz veriyoruz." diyebilme cüretini gösteriyor. En son, cumhuriyetimizi, ulus devletimizi hedef almaya başladı, bölgemizdeki ülkeler için en iyi yönetimin monarşi olduğunu dahi söyleyebildi. Bu zatı ne zaman susturacaksınız, merak ediyoruz. Trump'tan korkuyorsunuz, anladık; bari maaşlı memurundan bu kadar korkmayın, ağzının payını bir an önce verin. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, yaklaşık iki yıl önce, bir milletvekili arkadaşımız Filistin politikanızın ikiyüzlülüğünü anlatırken gözlerimizin önünde son nefesini verdi, kendisini saygıyla anıyoruz. Rahmetli Hasan Bitmez bugün hayatta olsaydı Trump'ın "Gazze'yi tatil şeridi yapacağız." açıklamasına "gık" diyemeyen Sayın Erdoğan'a ve sizlere kim bilir neler söylerdi. Ben iktidar mensubu arkadaşların arasında Gazze'de yaşanan kıyımdan gerçekten vicdan azabı duyanlar olduğuna eminim fakat ne yazık ki onların gücü Trump'ın peşine takılarak Filistin'i çiğneden malum şahsı ifşa etmeye, tepki vermeye yetmiyor. (CHP sıralarından alkışlar) Siz de biliyorsunuz ki değerli arkadaşlar, Gazze halkı vatanlarından kovulacak, sivil halk mülteci yapılacak ve birkaç ülke arasında

paylaştırılacak; vatanları yağmalanacak, yıkılan evlerinin yerine lüks oteller, plajlar inşa edilecek, üstelik bu pahalı inşaatları da Türk müteahhitleri yapacak ve tüm bu korkunç operasyonun altında maalesef Sayın Erdoğan'ın imzası olacak.

Bir öngörüm de şöyle: Bu gözler Sayın Erdoğan'ın Netanyahu'yu Ankara'da ağırladığını de görecektir arkadaşlar.

Sözlerimin sonunda Dışişleri Bakanlığımıza da kısaca değinmek istiyorum. İktidarınızın yıllardır halka başarı diye sunduğu icraat daha fazla büyükelçilik ve konsolosluk açmak. Elbette başarıyı nitelikle değil, nicelikle ölçen bir zihniyet için bu durum hiç şaşırtıcı değil oysa bunun yerine merkezî ülkelerde kapasitesi yüksek ve etkin büyükelçilikler kurulabilir, çevre ülkeleri oraya akredite edebilir, daha etkin bir çalışma ve denetimi sağlayabilirsiniz lakin derdiniz başka. Bir zamanlar kapasitesine bakmadan her il merkezine üniversite açtığınız gibi her ülkede büyükelçilik açmayı büyük bir icraat zannediyorsunuz. Nitekim, bir zamanlar başta Afrika olmak üzere FETÖ okullarının olduğu ülkelerde büyükelçilik açmak için yarışıyordunuz, şimdi ise açılması için devlet kasasından milyarlarca dolar akıttığınız okulları kapattıramıyorsunuz.

Son sözüm Sayın Bakan özellikle size: Bakanlığınızın ulusal bütçeden aldığı ödeneğin yüzdesi göreve geldiğinizden beri her geçen yıl düşüyor. Sizden önce uzun yıllar bu pay hep 4,5 civarında gidip gelmiş fakat üç yıldır sürekli gerileyen oran bu yıl binde 2,43'e kadar indi. Ülkemizin ulusal güvenliğinden ekonomisine kadar her alanda katkıları olan Bakanlığınıza ayrılan bütçe payını binde 5'in üzerine çıkardığınız takdirde ve bu bütçenin sadece Bakanlığın kendi ihtiyaçlarına harcadığını belgelediğinizde ben bu kürsüden size teşekkür edeceğime söz veriyorum fakat bizleri şaşırtabileceğinize, mahcup edebileceğimize dair umudum maalesef koca bir sıfır Sayın Bakan.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Söz sırası Eskişehir Milletvekili Sayın Utku Çakırözer'de.

Sayın Çakırözer, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün sadece Dışişleri Bakanlığı bütçesini değil, bu bütçeyle Türkiye'nin onurunun, itibarının korunup korunmadığını da konuşmak durumundayız.

Sayın Bakan, öğrenciler, hocalar, hastalar, sporcular, tır şoförleri elinde Türk pasaportu var diye ikinci sınıf muamele görmekten, konsolosluk kapılarında itilip kakılmaktan bıktı. 2016'da "Vizesiz Avrupa" diye manşet attırdınız, yıl 2026 geldi, bırakın vizeyi 80 ülkeden vatandaşımız randevu dahi alamaz durumda. Siz ise vize serbestisi için AB'yle imzaladığınız anlaşmaya da kendi Cumhurbaşkanlığı genelgenize de uymuyorsunuz. Sadece 6 kriter kaldı, Avrupa "Hazırız." diyor, biz de desteğe hazırız ama siz inatla hiçbir şey yapmıyorsunuz. Kapalı rejimler gibi "Yurttaş Kapıkule'den dışarı çıkamasın." der gibisiniz Sayın Bakan.

Siz Türkiye'yi demokrasiden uzaklaştırdıkça on binler, yüz binler çareyi hızla Türkiye'yi terk etmekte aramakta. Avrupa'ya iltica başvuruları, Almanya'ya yasal göç rekor seviyede.

Sayın Bakan, Avrupa'yla 220 milyar dolarlık ticaretimiz var, potansiyel büyük, önü açık ama on yıldır gümrük birliği müzakerelerini açtıramadınız. Tamam, Avrupa'ya kızalım ama ya kendi ödevimizi kimden soracağız? Türkiye'nin AB Başmüzakerecisi sizsiniz. Cumhurbaşkanı çağırıp hani "Bu AB için elinden geleni yap." talimatı vermişti ya, ne yaptınız bugüne kadar? Hiçbir şey, hiçbir şey. (CHP sıralarından alkışlar) Çünkü siz kendiniz inanmıyorsunuz AB üyeliğimize. Hep aynı savunmadasınız: "Biz Müslümanız." diye alıyorlar. Hayır efendim, 2004 yılında aynı Türkiye'yi, aynı Avrupa, aynı AK PARTİ iktidarı döneminde "Evet" pankartlarıyla kucaklamadı mı? Peki, şimdi fark nedir? Fark şu: Demokrasi tramvayından indiniz siz; evet, indiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

AB üyelik sürecimize Türkiye olarak biz sahip çıkmazsak başkaları hiç sahip çıkmaz. Gümrük birliğinin güncellemesi, vatandaşlarımıza vize serbestisi ya da Avrupa'nın güvenliğine katkı, bunlar için sizin konjonktürel al ver ilişkileriniz yeterli olamaz. AB'yle karşılıklı güvenin yeniden tesisi şarttır, bunun da olmazsa olmazı Kopenhag Kriterleridir, demokrasidir, adalettir. Kendi insanımız için de yatırıma gelen yabancı için de hukuk güvencesi şarttır. İşte, yıllardır Türkiye raporlarında aynı sonuç: "Demokratik gerileme sürüyor." Sizin yerine getirmediğiniz kriterler nedeniyle kendi insanımız cezalandırılıyor. Hakkımız olan mali yardım fonları bile sizin yüzünüzden 5 milyar eurodan 1 milyar euroya düşürüldü.

Sayın Bakan, siz ise hem Avrupa Birliğine inanmıyor, gereklerini yerine getirmiyorsunuz ama hem de oradan gelen milyonları eşe dosta dağıtmaktan geri durmuyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Milletvekilimiz Aysu Bankoğlu belgeleriyle açıkladı; ülkemizi, gençlerimizi Avrupa değerlerine hazırlamak için gönderilen yardımları Cumhurbaşkanının yakınları, eski bakanlar, milletvekillerinizin yönettiği vakıflarınıza, cemaatlerinize yağdırmışsınız, sadece TÜRGEV'e, TÜGVA'ya 50 milyon liradan fazla hibe bu yıl gitmiş durumda, üstelik bunu Türkiye'de sivil toplumu ve gazetecileri "foncu" diye damgalayıp hedef gösterirken yapmaktasınız. Pişkinliğin, ikiyüzlülüğün böylesi görülmemiştir Sayın Bakan! (CHP sıralarından alkışlar)

Türk insanının hele de gurbette yaşıyorsa tek beklentisi eşit muameledir. Yurt dışında yaşayan 7 milyon kardeşimizin hangi sorununu çözdünüz? Yabancı düşmanlığı ve ırkçılık tehdidi karşısında yapayalnızlar. Türkiye'deki en basit, emeklilik, sağlık hizmeti, araç, telefon, askerlik sorunlarının hiçbirini çözemediniz. Sizin ceberut uygulamalarınız nedeniyle yurt dışındaki insanımız artık imkânı olsa da çifte vatandaşlığı, Türk vatandaşlığını kabul etmiyor. Hiç sordunuz mu niye böyle diye? Biz sorduk, bakın ne diyorlar? "Cebimde Alman pasaportu varsa İstanbul'da havaalanında kimse beni gözaltına alamaz." diyor. İşte, yarattığınız Türkiye tablosu budur. (CHP sıralarından alkışlar)

Türkiye'de demokrasi yok, hukuk yok. Milyonların hür iradesini şafak baskınlarıyla zindanlarda gasbediyorsunuz. Cumhurbaşkanı adayımız Ekrem İmamoğlu hapiste, Hatay'ın oylarıyla Meclise gönderilen Can Atalay mahpus; AİHM, Anayasa Mahkemesi kararlarına rağmen Selahattin Demirtaş, Osman Kavala, Tayfun Kahraman rehin yıllardır. Televizyonlara hukuksuz el konulurken gazeteciler düşünceleri nedeniyle zindanda. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UTKU ÇAKIRÖZER (Devamla) - Son cümlemi söylüyorum.

İşte, bu yüzden siz Türkiye'yi Avrupa'ya sokamazsınız ama hiç kimse merak etmesin, umutsuzluğa yer yok. Bu ülkenin itibarı yeniden yükseltilecekse bunu Trump'tan, Körfez saraylarından medet umarak değil Büyük Önder'imiz Atatürk'ün çizdiği yoldan sapmadan tam bağımsızlık anlayışına, kurumsal devlete ve hukuk devletine dönerek mümkün olacaktır.

BAŞKAN - Sayın Çakırözer, teşekkürler.

UTKU ÇAKIRÖZER (Devamla) - Biz Cumhuriyet Halk Partililer, Genel Başkanımız Sayın Özgür Özel liderliğinde, bu ülkenin pırıl pırıl gençleriyle, demokrasiye, adalete inanan milyonlarca yurttaşımızla ülkemizi yeniden ayağa kaldıracacağız.

BAŞKAN - Sayın Çakırözer, teşekkürler.

UTKU ÇAKIRÖZER (Devamla) - Halkın iktidarını hep birlikte kuracak, yasaksız Türkiye'yi inşa edecek, vizesiz Avrupa hayalini biz hayata geçireceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çakırözer, teşekkür ediyoruz; bu, son teşekkür.

Evet, son söz İstanbul Milletvekili Sayın Yunus Emre'ye ait.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA YUNUS EMRE (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, karşımızda 2 Bakan bulunuyor; Adalet Bakanı, Dışişleri Bakanı. Aslında bu 2 Bakanın varlığı bugünkü iktidarın iktidara nasıl tutunmak istediğini bize gösteriyor. Niye bunu söylüyorum? Halkın gönlünden düşmüş, halkın desteğini yitirmiş, 1'inci parti konumunu yitirmiş iktidar, adalet teşkilatını siyasetin bir aracı hâline getirerek, mahkemeleri muhaliflerine karşı bir savaş aracı hâline getirerek iktidarda kalmaya çalışıyor. Yine, aynı şekilde, Türkiye'den, vatandaşlarımızdan alamadığı desteği yabancılardan alarak, yabancılardan desteğiyle Türkiye'de iktidarda kalmaya çalışan bir grupla karşı karşıyayız. (CHP sıralarından alkışlar) Niye bunu söylüyorum? Değerli arkadaşlar, bakın, AK PARTİ dönemlerinde, yirmi üç yıllık bu dönemin içerisinde her yıl türlü skandallar, türlü dış politika rezaletleri oldu. Bu yıla damgasını vuran rezaletler dizisi ise Amerikan Büyükelçisinin mayıs ayında göreve başlamasıyla başladı. Değerli arkadaşlarım, bu Büyükelçi geldiğinden beri Türkiye'nin tarihiyle ilgili, bölgemizle ilgili, Türkiye'nin rejimiyle ilgili ipe sapa gelmez, son derece rahatsız edici ifadeler ortaya koydu; Dışişleri Bakanlığında da iktidar mensuplarından da saraydan da hiçbir yerden bu sözlerin düzeltilmesiyle ilgili bir çağrı gelmedi, bir uyarı yapılmadı. Değerli arkadaşlarım, çıktı Amerikan Büyükelçisi "Türkiye'nin Cumhurbaşkanı'na meşruiyeti biz veriyoruz." dedi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yazıklar olsun!

YUNUS EMRE (Devamla) - Değerli arkadaşlar, bu sözün anlamı üzerinde bir düşünün bakalım, bu sözün anlamı üzerinde düşünün. Bir ülkenin yönetiminde bulunanlar meşruiyeti yabancılardan arıyorsa -en başta söylediğim gibi- iktidarda kalmanın yolunu yabancılardan desteğinde arıyorlardır ve o nedenle, maalesef, o nedenle ne Dışişleri Bakanından ne AKP'nin hiçbir sözcüsünden bununla ilgili ne bir protesto ne bir açıklama geldi. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, diyor ki Büyükelçi: "Ya, bu coğrafyada demokrasi işlemiyor, en iyi model monarşi." Değerli arkadaşlar, bunu söyleyen kişi hangi gerekçeyle bunu söylüyor? Neymiş efendim, bölgede çeşitlilik varmış, bölgede etnik, dinî çeşitlilik varmış. Dünyanın hemen her bölgesinde bu var. Yani, siz tek tip insanın olduğu bir ülke, bir bölge biliyor musunuz? Ama netice itibarıyla, bu bölgeye ilişkin Amerikan Büyükelçisinin gündeme getirdiği bir tasarımdır, o tasarımın örtüsü bu. O tasarım ne? Bölgede ulus devletleri hedefe koymak ve Türkiye'yi bir etnik ve dinî topluluklar hâline getirmek, Türkiye'deki vatandaşlık anlayışını ortadan kaldırmak, cumhuriyetin köküne dinamit koymak. Aynı Büyükelçi çıkıyor -niye bunu söylüyorum- diyor ki: "1919'dan beri ulus devletler engel." Değerli arkadaşlar, 1919'da ne oldu Allah aşkına? 1919 neden Amerikan Büyükelçisinin hedefinde? Cumhuriyetimizin büyük kurucusu Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'nı başlattığı yıl 1919; 19 Mayıs'ta Samsun'a çıktığı ve Kurtuluş Savaşı'nı başlattığı yıl 1919 ve 1919 milletimizin yeniden dirilişi. Türkiye'nin özgürlük yürüyüşü Amerikan Büyükelçisinin hedefinde ve birinizin bile, bir tekinizin bile bununla ilgili bir görüşü yok. Sabah akşam bize laf yetiştiriyorsunuz, her açıklamamızla ilgili "tweet"ler atıyorsunuz, buralarda konuşuyorsunuz; Dışişleri Bakanlığının "web" sayfasında yüzlerce yazılı açıklama var; bir açıklamanız yok bu konularla ilgili. Amerikan Büyükelçisi Türkiye topraklarının bölünmüş olduğu bir haritanın önünde fotoğraf veriyor, bunu kendi sosyal medyasında yayınlıyor; biriniz bile utanmadan sıklıkla bir açıklama yapmıyorsunuz. Değerli arkadaşlarım, bir de yetmiyor, Büyükelçi yeni bir tasarımdan bahsediyor, Hazar'dan Akdeniz'e bütün bölgeyle ilgili bir tasarımdan bahsediyor. Ya, Allah aşkına, Türkiye'nin dış politikasını, Türkiye'nin komşularıyla ilişkilerini, Türkiye'nin bölgeyle ilgili politikasını belirlemek, buna istikamet çizmek Amerikan Büyükelçisine mi kaldı? Utanmıyor musunuz, buna bir yanıtınız yok mu? (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, bu konularda söylenecek çok şey var ama Amerikan Büyükelçisi konuşuyor, siz susuyorsunuz; Amerikan Büyükelçisi Türkiye'nin geleceğini tarif ediyor, siz susuyorsunuz; Amerikan Büyükelçisi haritalar çiziyor, siz susuyorsunuz ama şunu bilin, siz sussanız bile Türkiye'nin bağımsızlığı için mücadele edecek milyonlarca vatandaşımız ve Cumhuriyet Halk Partililer susmayacaktır.

Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, şahısları adına lehinde Konya Milletvekili Meryem Göka'ya söz vereceğim.

Sayın Göka, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

MERYEM GÖKA (Konya) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama AK PARTİ Kadın Kolları olarak Türk kadınının seçme ve seçilme hakkının tanınmasının yıl dönümü vesilesiyle düzenlediğimiz Uluslararası Yerel Yönetimlerde Kadın Zirvesi'ne kısaca değinerek başlamak istiyorum. Kadın Kolları Başkanımız Sayın Tuğba Işık Ercan Başkanlığında gerçekleştirdiğimiz bu zirvede Türkiye'nin her yerinden kadın belediye başkanlarımız ve meclis üyelerimizle birlikte 8 ülkeden 15 yabancı belediye başkanını bir araya getirdik. Filistin'den Bosna Hersek'e, İngiltere'den Sri Lanka'ya uzanan konuklarımız dünyanın en büyük siyasi kadın hareketinin programında yer almaktan duydukları gururu ve heyecanı dile getirdiler. Filistinli konuklarımız ise Filistin davasındaki cesur ve kararlı duruşları için Sayın Cumhurbaşkanımıza ve aziz milletimize özel teşekkürlerini iletiler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bir kez daha gördük ki Türkiye Türkiye'den büyüktür. Bu vizyonu mümkün kılan Sayın Cumhurbaşkanımıza şükranlarımı arz ediyorum.

Dünyanın hızla değiştiği, dengelerin yeniden kurulduğu bir dönemden geçerken, Türkiye, güçlü, çok tecrübeli, bölgeyi, dünyayı ve dengeleri çok iyi okuyan Cumhurbaşkanımızın liderliğinde her alanda ölçek büyütüyor ve profilini yükseltiyor. Dolayısıyla "Dünya 5'ten büyüktür." ve "Daha adil bir dünya mümkündür." vizyonuyla böylesi kritik bir dönemde adaletin sesi hâline gelen Türkiye

ara buluculuk ve insani diplomasi alanlarındaki kararlı duruşuyla hem bölgesinde hem dünyada gidişata yön veren, barış ve istikrar denkleminde merkezî bir aktör konumuna gelmiştir. Gazze'de soykırım karşısında ateşkes, insani yardım ve hukuki süreçlerin işletilmesi için en güçlü girişimleri yürüten, Suriye halkının en zor zamanlarında uluslararası toplumun geri çekildiği her anda elini uzatan ve yeni Suriye yönetimine her alanda destek veren, Rusya-Ukrayna savaşında ise adil ve kalıcı barış için her iki tarafla güçlü bir diplomasi yürütebilen yine Türkiye'dir.

Sayın milletvekilleri, bir yandan tarihimizin en yıkıcı depreminin yaralarını dünyada eşi görülmemiş bir seferberlikle sararken diğer yandan savunma sanayisinde küresel ölçekte rekorlara imza atıyor, âdeta bir devrim gerçekleştiriyor ve en önemlisi zihinlerdeki sınırları aşıyoruz. Toplu iğnesini bile dışarıdan alan bir ülkeden kendi savaş uçağını, insansız sistemlerini, füzeleri ve yüksek teknoloji harp sistemlerini geliştiren bir Türkiye'ye. Ancak ne yazık ki yıllarca milletimize bir tür öğrenilmiş çaresizlik zerk edilmeye çalışıldı, öz güvenini kıran, kendi insanını küçümseyen, bir ezik elitizm, boş bir Batı hayranlığı ve kendinden olanı hakir gören anlayış yıllarca bu ülkenin ayağına pranga oldu. Yirmi üç yıl boyunca hangi alanda kısıtlamaları kaldırıp özgürlükleri genişletsek "Aman, geriye gideriz." devrim niteliğinde yaptığımız tüm yeniliklere ise "Yapamazsınız, yaptırmayız!" diyerek millete korku salan bu eski Türkiye zihniyetinin Türkiye Yüzyılı'nda artık hiçbir yeri yoktur. Şükürler olsun ki Türkiye, büyüdükçe, yeniliklere imza attıkça ve bölgesinde itibarlı, istikrarlaştırmacı bir güç hâline geldikçe bu prangaları birer birer attı ve milletimiz özgüvenini geri kazandı. Kimi çevreler, hâlâ bu başarıları görmezden geliyor; siyasette, medyada, sosyal medyada umutsuzluk, karamsarlık ve kutuplaşma yayarak gençlerimizin ufkunu daraltmaya devam ediyor. Daha vahimi, kendi iç çatışmalarını ve belediyelerdeki yolsuzlukları örtmek için ülkesini yabancı başkentlerde ve uluslararası medyada şikâyet etmeyi ve dahası da şikâyet mitingleri düzenlemeyi marifet sayan bir zihniyetle, bir ana muhalefetle karşı karşıyayız. Türkiye'nin itibarını zedelemeye yönelik bu girişimlerin gerçekten dünyada bir benzeri yok; inanın biz hiç rastlamadık, gerçekten utanç verici. Türkiye'mizin başarılarından gurur duymak bu kadar mı zor?

Türkiye, tarihî kimliğine, jeopolitik konumuna ve milletimizin iradesine yakışan bir geleceğe doğru ilerlemektedir. AK PARTİ ve Cumhur İttifakı olarak önce terörsüz Türkiye'yi, ardından ülkemize yönelik terör tehdidinin bertaraf edildiği terörsüz bölgeyi inşa etme azmimiz tamdır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu yürüyüşümüzü hiçbir karamsar tablo...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Sayın milletvekilleri, birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.57

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.33

BAŞKAN: Başkan Vekili Tekin BİNGÖL

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi, yürütme adına ilk söz Adalet Bakanı Sayın Yılmaz Tunç'ta.

Buyurun lütfen. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Sayın Tunç, süreniz otuz dakika.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımız ve yargı teşkilatımızın 2026 yılı bütçesi ve 2024 yılı kesin hesabına ilişkin görüşmeler vesilesiyle huzurlarınızdayım. Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

Öncelikle, görüş ve eleştirilerini dile getiren milletvekillerimize çok teşekkür ediyoruz. Bu değerlendirmelerden istifade edeceğimizi belirtmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adalet yalnızca bir hukuk ilkesi değil, insan onurunun varlık sebebi, milleti ayakta tutan en kutsal değerdir. Adalet insan hak ve özgürlüklerinin teminatı, toplumsal huzur ve barışın güvencesidir. Devletin varlık sebebi en başta adaleti sağlamaktır. Bu anlayışla son yirmi üç yılda temel hak ve özgürlükleri güçlendiren, hak arama yollarını genişleten, yargı teşkilatının fiziki ve teknolojik imkânlarını geliştiren, insan kaynağı kapasitesini artıran, mevzuatı çağın gereklerine ve milletimizin ihtiyaçlarına uyarlayan, adaletin olmazsa olmaz şartı olan hukuk devleti ilkesini tahkim eden, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığını güçlendiren önemli reformlara imza attık. Millî Güvenlik Kurulundan Yüksek Askerî Şûraya, Hâkimler ve Savcılar Kurulundan Anayasa Mahkemesine birçok kurumu yeniden yapılandırarak yüksek standartlı bir demokrasiye kavuşmanın mücadelesini verdik. Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi, devlet güvenlik mahkemeleri ve özel yetkili mahkemeleri kaldırarak sivillerin dahi askerî mahkemelerde yargılandığı o antidemokratik yılları geride bıraktık. Sıkıyönetim ilanına izin veren hükümler başta olmak üzere darbecilerin yargılanamayacağına dair demokrasimize gölge düşüren hükümleri kaldırdık. Kamu Denetçiliği, kişisel verilerin korunması, bilgi edinme hakkı, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru imkânı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu gibi insan hakları alanında yeni mekanizmalar oluşturarak hak arama yollarını genişlettik. Kadınlara, çocuklara, engellilere, yaşlılara, şehit yakınlarına ve gazilerimize yönelik pozitif ayrımcılık düzenlemeleri sağlayarak toplumsal adaleti pekiştirdik.

Anayasa'mızda gerçekleştirdiğimiz bu köklü değişikliklerin yanı sıra mevzuatımızı da çağın gereklerine uygun olarak yeniledik; elbette ki bunlarla bizim yetinmemiz mümkün değil, milletimiz daha fazlasına, daha iyisine layık. Anayasa'mızdaki bu kısmi değişiklikler önemli reformlara imza atmamızı gösteriyorsa da bizim hedefimiz Türkiye Yüzyılı'nı darbe ürünü Anayasa'yla değil, temel hak ve özgürlükleri önceleyen yeni bir toplum sözleşmesiyle, katılımcı, demokratik, sivil bir anayasayla karşılamak; milletimize anayasa borcumuzu ödemek istiyoruz.

Hukukun üstünlüğünü esas alan, gecikmeyen, öngörülebilir bir adalet sistemi vizyonu ile tüm tarafların görüşlerini alarak hazırladığımız 5 temel amaç, 45 hedef ve 264 faaliyetten oluşan, 23 Ocak 2025 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kamuoyuyla paylaşılan Türkiye Yüzyılı Yargı Reformu Stratejisi'yle de reform irademizi devam ettirdik. Belgede milletimize taahhüt

ettiğimiz hedefleri birer birer hayata geçiriyoruz. Bu kapsamda, onuncu yargı paketiyle, hükümlülerin denetimli serbestlik uygulamasından faydalanabilmesi için aldıkları cezanın belli bir kısmının mutlaka cezaevinde geçirmeleri şartını getirerek cezasızlık algısını ortadan kaldırdık, böylece infazda adalet ve orantılılık ilkelerini güçlendirdik. Hafta sonu ve geceleyin infaz uygulamasının kapsamını genişleterek hükümlülerin topluma uyum sürecini destekledik. Kadınlar, çocuklar ve yaşlı hükümlüler için konutta infaz uygulamasının kapsamını genişlettik. Ağır hasta ve engelli hükümlüler ile doğum yapmış kadın hükümlüler için cezaların infazında esneklik sağlayan özel infaz usullerinin kapsamını yeniden belirledik.

Uyuşturucu veya alkol tesiriyle trafik güvenliğini tehlikeye atma, kasten yaralama, tehdit suçlarında yaptığımız düzenlemelerle caydırıcılığı amaçladık. Ağırlaştırılmış müebbet ve müebbet hapis cezası gerektiren suçlarda suçun teşebbüs aşamasında kalması hâlinde verilecek cezaları artırarak cezasızlık algısının ortadan kaldırılmasını amaçladık.

Adalet Komisyonunda kabul edilen on birinci yargı paketiyle de toplumsal huzur ve güvenliği bozmayı amaçlayan suçlarda yaptırım sisteminin caydırıcılığını artırmayı ve bilişim suçlarıyla daha etkin mücadeleye yönelik ceza adaleti alanında önemli düzenlemeleri hayata geçirmeyi amaçlıyoruz. 38 maddeden oluşan on birinci yargı paketi Meclis Adalet Komisyonumuzda kabul edildi, milletvekillerimize teşekkür ediyoruz. Bu paket içerisinde Covid düzenlemesi nedeniyle ortaya çıkan sorunlar da gideriliyor.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Deprem suçluları ne olacak Sayın Bakan?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Yine, on ikinci yargı paketiyle de -hazırlıklarını devam ettirdiğimiz- hukuk yargılamalarının makul sürede tamamlanması, mülkiyet hakkının daha etkin korunması, avukatların bilgi, belge temin etmelerinin kolaylaştırılması ve noter yardımcılığı kurumunun ihdas edilmesi gibi konularda düzenlemeler yapmayı planlıyoruz.

Ayrıca, yargılamaların uzamasının en önde gelen sebeplerinden biri tebligat işlemleri, tebligat usulsüzlükleri. Bu anlamda yeni bir tebligat kanunu hazırladık ve elektronik tebligatın yaygınlaştırılmasıyla ilgili de bu kanun taslağımızda önemli hazırlıklarımız var. Bunların yanında, yine Bilim Kurulumuz tarafından hazırlanan cebri icra kanun taslağı da kamuoyunun görüşlerine sunulmuş durumda.

Kanunlaşan yargı paketleri kapsamında emeği geçen Adalet Komisyonu üyelerimize, tüm milletvekillerimize, katkı sunan herkese bir kez daha teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adaletin tecellisi, yalnızca kanunlarla değil kanunları doğru yorumlayıp eksiksiz uygulayacak güçlü bir yargı teşkilatının varlığıyla mümkündür. Yargının insan kaynağı hukuk fakültelerimizden yetişmektedir. Hukuk fakültelerine girişte ilk 100 bine girme şartının getirilmesi, kontenjanların bu sene 14 binden 10 bine düşürülmesi, ikinci öğretimin kaldırılması, dikey geçiş uygulamasına son verilmesi başta olmak üzere hukuk fakültelerindeki eğitim kalitesini artırmaya yönelik gerçekleştirdiğimiz hususlar ve uygulamasına başladığımız Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'yla birlikte artık hukuk mesleklerinin kapısı yalnızca bir diplomaya değil bilgiye, yetkinliğe ve liyakate açılmaktadır.

2023 yılında başlattığımız hâkim ve savcı yardımcılığı sistemiyle, iki yıl süren hâkim ve savcı adaylığı yerine bir yılı Adalet Akademisinde, iki yılı da adliyelerde tecrübeli hâkim ve savcılarımızın yanında usta-çırak ilişkisi içerisinde geçirilecek mesleğe güçlü bir hazırlık dönemi uygulamasını başlattık.

Yine, geçen sene yani bu senenin başında Mecliste kabul edilen Türkiye Adalet Akademisi Kanunu'yla da özellikle Akademinin kapasitesini daha da güçlendirmeyi amaçladık ve kanun yürürlüğe girdi. Hukuk Araştırmaları Merkezinin de Akademi bünyesinde kuruluşunu gerçekleştirdik.

Hâkim ve savcı yardımcılığı yazılı sınavını kazanarak mülakata çağrılan kişi sayısı 2 katıydı, bunu 1 katına indirerek mülakatlar konusundaki objektif yaklaşımımızı da ortaya koyduk. Bu kapsamda, hâlihazırda 2.072 hâkim ve savcı yardımcısı görev yapmaktadır. 20-21 Aralık tarihlerinde 1.000 hâkim ve savcı yardımcısı alımı için yazılı sınav gerçekleştirilecektir.

Değerli milletvekilleri, bir yandan insan kaynağımızın niteliğini ve niceliğini artırırken diğer yandan mahkemeler teşkilatımızı daha da güçlendiriyoruz. Adli yargıda 3.581 mahkeme faaliyet gösterirken bugün itibarıyla bu sayıyı 9.184'e yükselttik, idari yargıda da faal mahkeme sayısını 146'dan 245'e yükselttik. Ayrıca, yargıda gecikmeyi önlemek için adli ve idari yargıda son iki buçuk yılda 3.666 yeni mahkeme ve istinaf dairesi kurduk. Yine, 2025 yılında yeni ağır ceza merkezi ve mahkeme teşkilatı bulunmayan ve başka bir ilin yargı çevresine bağlı bulunan yerlere mahkeme teşkilatları kurduk.

Yargının adil ve etkin işleyebilmesinin önemli unsurlarından biri de ihtisaslaşmadır. Bu kapsamda, 986 olan ihtisas mahkemesi sayısını 2.923'e yükselttik. 2025 yılında 252 yeni ihtisas mahkemesi kurarak yargıda uzmanlaşmaya yönelik adımlarımızı hızlandırdık. Tekirdağ ve Denizli Bölge Adliye Mahkemelerini faaliyete geçirerek istinaf mahkemesi sayısını 17'ye yükselttik; inşaatı devam eden Malatya Bölge Adliye Mahkemesini de önümüzdeki aylarda faaliyete geçireceğiz. Antalya, Diyarbakır ve Kayseri Bölge İdare Mahkemelerini geçtiğimiz günlerde faaliyete geçirerek bölge idare mahkemesi sayısını 12'ye yükselttik. Ayrıca, istinaftaki yoğunlaşmanın önüne geçerek davaların makul sürede sonuçlanmasını sağlamakta da kararlıyız. Son iki buçuk yılda adli ve idari yargı istinafta 143 yeni daire kurarak toplam kurulu daire sayısını 829'a, 3.007 olan hâkim ve savcı sayısını da 3.835'e yükselttik. Hedef süre uygulamasını istinafta da hayata geçirmeye çalışacağız.

2002 yılında 9.349 olan hâkim ve savcı sayımızı yüzde 187 artırarak 26.803'e yükselttik. 1.847 kadın hâkim ve savcımız vardı, yüzde 462 artırarak 10.369'a yükselttik. OECD raporlarında da Türkiye'nin kadın hâkim oranını en çok artıran ülkelerin en başında geldiği belirtilmiş. Kadın hâkim ve savcı oranı yüzde 40'ı buldu. Adaylara baktığımız zaman yüzde 50'yi geçiyor yani şu anda hâkim ve savcı yardımcılarımız yüzde 55 oranında kadınlardan müteşekkil; bu da memnuniyet verici.

Ayrıca, personel sayısını 51.681'den 179 bin 382'ye yükselttik; hem cezaevi personelimiz hem de Adalet teşkilatı personeli olarak. Önümüzdeki dönem için alımını planladığımız 20 bin yeni personelin 5 bininin sınavlarını gerçekleştirdik, tamamladık; 15 bin yeni personelin de peyderpey alımını 2026 yılı içerisinde tamamlayacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yargı teşkilatımız ülkemizin dört bir yanında büyük bir özveriyle görev yapmaktadır. 2025 yılı Aralık ayı itibarıyla yargı teşkilatının önünde 11 milyon 885 bin 704 derdest dosya vardır; cumhuriyet başsavcılıklarındaki dosyalarla beraber. 2025 yılı Aralık ayı itibarıyla toplam 12 milyon 440 bin 713 dosyada karar verilmiştir. Bu rakamlar, derdest dosya sayısından daha fazla karar verildiğini bizlere göstermektedir. Biraz önce saydığım iyileştirmelerin yargımızın biriken iş yükünü azalttığını da memnuniyetle görüyoruz.

Ayrıca, Hâkimler ve Savcılar Kurulu bünyesinde oluşturduğumuz Yargının Etkinliği Bürosu sistem üzerinden nerede bir aksama var, nerede bir gecikme var anbean izlemektedir. Bakanlığımız bünyesinde oluşturduğumuz Yapay Zekâ Şube Müdürlüğüyle de yargının işleyişini anlık veriyle izleyen ve karar destek mekanizmalarını güçlendiren, hız ve kaliteyi esas alan bir çalışma düzeni oluşturduk.

Gerçekleştirdiğimiz bütün bu çalışmalarla makul sürede yargılanma hakkının daha etkin korunmasını amaçlıyoruz. Bu konudaki bazı uluslararası verileri sizlerle paylaşmak isterim. Avrupa Konseyi Adaletin Etkinliği Komisyonuna (CEPEJ) göre idari yargı ilk derece mahkemelerinde ortalama görülme süresi ülkemizde 168 gündür; bu süre Fransa'da 314, Almanya'da 408, İtalya'da 574 gündür. İstinafta ortalama görülme süremiz 136 gün iken İspanya'da 325, Fransa'da 329, Almanya'da 460 gündür.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Sayın Bakan, süreniz bitiyor, gerçeklere gelseniz de onları dinlesek.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Hukuk mahkemelerinde -çekişmeli davalar bunlar- ortalama görülme süresi ülkemizde 397 gündür; bu süre Fransa'da 333, İspanya'da 359, İtalya'da 540 gündür. İstinafta ortalama görülme süremiz 373 gün iken İspanya'da 343, Almanya'da 391, Fransa'da 489, İtalya'da 753 gündür.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ne yapalım, onlar yanlış yapıyor diye biz de mi yanlış yapalım?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Ceza mahkemelerinde ortalama görülme süresi ülkemizde 228 gündür; bu süre İspanya'da 203, İtalya'da 355. İstinafta ortalama görülme süremiz ceza mahkemelerinde 226 günken Hollanda'da 295, Fransa'da 366, İtalya'da 750 gündür. Görüldüğü üzere...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Bakan, Avrupa'da suç işleme oranı kaç?

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Bravo Sayın Bakan, tebrik ediyorum(!)

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Efendim?

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Gerçeklere gelseniz artık Sayın Bakan, masal anlatıyorsunuz iki saatir.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Biraz sonra... Dinle, hepsini dinle.

BAŞKAN - Sayın Bakan, siz devam edin.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Siz bu ülkenin Adalet Bakanısınız, farkında mısınız?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Anlayamadım.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Siz bu ülkenin Adalet Bakanısınız, hatırlatayım da!

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Mesela uygulanmayan Anayasa Mahkemesi kararlarında durum ne?

(Gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Bakan, siz devam edin lütfen.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Avrupa Konseyinin raporundaki rakamları söylüyorum size. Görüldüğü üzere...

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Adaletsizlikte ısrar ediliyor...

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Oraya da geleceğim, sabret. Sabırlı ol biraz, sabırlı ol.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Süreniz bitti, süreniz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Sayın Bakan, şunu rica ediyorum ben: Uygulanmayan Anayasa Mahkemesi kararları Türkiye'de ve Avrupa ülkelerinde.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Görüldüğü üzere, nüfus veya iş yükü dikkate alındığında, bize yakın Avrupa ülkelerinden daha olumlu bir tabloya sahip olduğumuzu söyleyebiliriz.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; adaletin tecellisi için gerekli olan insan kaynağı ve mevzuat altyapısının yanı sıra, yirmi üç yıldan bu yana gerçekleştirdiğimiz yatırımlarla, adaletin vakarına uygun, modern, erişilebilir, insan odaklı ve teknolojinin tüm imkânlarıyla donatılmış adliye binaları inşa ettik ve etmeye devam ediyoruz. 2002'de 78 olan müstakil adliye sarayı sayımızı 395'e yükselttik. 569.059 metrekare olan kapalı alan miktarını 10 kattan fazla artırdık. 2025 Yılı Yatırım Programı inşaat karakteristiğinde 53'ü adliye, 6'sı adli tıp ve personel eğitim merkezi, 28'i ceza infaz kurumu, 880 dairesel deprem bölgesi personel konutu olmak üzere toplam 116 projemiz bulunmaktadır. Bu yıl içerisinde, muhtelif il ve ilçelerimizde 43 hizmet binasının yapım ihalesini, 20 hizmet binasının da etüt proje ihalelerini gerçekleştirdik.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Sayın Bakan, onları Çevre ve Şehircilik Bakanı anlatır, bina anlatıyorsunuz bize ya!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Bu çalışmalarımız kapsamında bugüne kadar bizzat ziyaret ettiğim 61 il ve birçok ilçede temel atma ve açılış programlarında vatandaşlarımızla buluştuk.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - En büyük sarayları siz yaptınız, en büyük sarayları siz yaptınız, kabul ediyoruz; adalet yok içinde.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Adliyelerimizde adliye personelimiz ve yargı mensuplarımızla yerinde tespit ettiğimiz sorunlara çözümler geliştirmenin gayreti içerisinde olduk.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; SEGBİS, e-duruşma, e-imza, e-satış, e-tebligat, CELSE gibi farklı uygulamalarla yargının dijitalleşmesinde dünyada öncü konumdayız. Pek çok uluslararası ödüle sahip ve vatandaş, hâkim, savcı, avukat, bilirkişi, ara bulucu, uzlaştırmacı portallarıyla 25 milyon kullanıcıya ulaşan UYAP'ın 60 kurumla 201 farklı entegrasyonunu tamamlayarak sistemi sürekli geliştirmeye devam ediyoruz.

Avrupa Konseyi Adaletin Etkinliği Komisyonunun hazırladığı endekse göre bilişim alanında ülkemiz Avrupa ülkeleri arasında hukuk yargılamalarında 2'nci, ceza yargılamalarında 4'üncü ve idari yargıda ise 3'üncü sıradadır. Almanya, İngiltere ve Fransa Türkiye'nin gerisindedir. Yine, OECD raporunda ülkemiz dijitalleşmede en proaktif 5'inci ülke konumundadır.

Değerli milletvekilleri, soruşturma, kovuşturma ve infaz aşamalarından oluşan ceza adaleti sistemi; toplumun vicdanını, hakkaniyet anlayışını ve hukuk devletine olan inancını doğrudan etkilemektedir. Soruşturmaya yer olmadığına dair karar verilme imkânını getirerek 2017'den bu yana 1 milyon 422 bin 910 kararla haksız, temelsiz ve yersiz suçlamaları engelleyerek lekelenmeme hakkını koruduk. Taahhülle serbest kalma imkânını getirerek 555.262 vatandaşımızın sırf ifade almaya yönelik yakalama kararlarından kaynaklı mağduriyetlerini giderdik. Hayata geçirdiğimiz adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri, kadın ve

çocuklarımız için adli görüşme odaları, çocuk görüşme merkezleri, çocuk izlem merkezleri, çocuk adalet merkezleri, aile içi ve kadına yönelik şiddet suçları soruşturma büroları mağdur odaklı adalet anlayışımızın önemli göstergeleridir.

Ceza infaz sisteminde amaç yalnızca suçluları cezalandırmak olmayıp onları yeniden topluma kazandırmaktır. Fiziki koşulları yetersiz 409 ceza infaz kurumunu kapatarak insan hakları standartlarına uygun, modern ve rehabilitasyon odaklı kurumlar inşa ettik. Hükümlülerin yeniden topluma kazandırılmasına yönelik uygulamalarla eğitim, meslek edinme ve sağlık hizmetlerine erişime özel önem veriyoruz. 81.726 hükümlü ve tutuklu, cezaevlerimizde ilkokuldan üniversiteye kadar eğitim görmektedir. 2025 yılı içinde yaklaşık 4 bin mesleki ve teknik kurs açarak 75 binden fazla hükümlü ve tutuklunun bu kurslara katılmasını sağladık. 58 mesleki eğitim merkezinde 16 bin hükümlü ve tutukluyla kalfalık ve ustalık belgesi vererek meslek edinmelerini sağladık. 403 ceza infaz kurumumuzda, 378 işyurdu müdürlüğünde, 3 binden fazla üretim tesisimizde, 200'den fazla iş kolunda her yıl ortalama 70 binden fazla hükümlü gönüllü olarak çalışmaktadır. Yine, hükümlü ve tutuklular kütüphanelerimiz vasıtasıyla 24 milyon yayına erişebilmektedirler. Tüm bu çalışmalarla amacımız, ceza infaz kurumundan tahliye olanları eğitimlerini tamamlayarak meslek sahibi bireyler olarak topluma yeniden kazandırmak ve toplumu suç ve suçludan korumaktır.

Ceza infaz kurumları içerisinde bulunan hastane ve polikliniklerde 390 hekim ve 365 diş hekimiyle hükümlü ve tutuklulara sağlık hizmeti verilmektedir. Bağımlılık geçmiş ve tedavi ihtiyacı olan hükümlü hastalara hizmet vermek amacıyla uzman sağlık personelinin görev yaptığı merkezler oluşturmaya başladık. Bu kapsamda Elâzığ Fethi Sekin Şehir Hastanesinde -ben Elâzığ Milletvekilimize buradan çok teşekkür ediyorum, öncülük etti- Adana Rehberlik ve Rehabilitasyon Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumlarında uygulamayı başlattık. Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda da bağımlı tipi yataklı rehabilitasyon merkezini yapılandırıyoruz.

Adli Tıp Kurumunu da geliştirmeye devam ediyoruz. 2002 yılında 25 ilde 6 grup başkanlığı ve 18 şube müdürlüğünde adli tıp hizmeti verilebilirken bugün itibarıyla 81 ilimizin tamamında 16 grup başkanlığı ve 147 şube müdürlüğüyle ilçelere kadar uzanan ve teknolojinin en üst düzeyde kullanıldığı bir hizmet ağı oluşturduk.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; alternatif çözüm yöntemlerinden olan özel hukukta ara buluculuk ve ceza hukukunda da uzlaşma kurumlarını önemsiyoruz. Bir yandan yargının iş yükünü azaltan ama en önemlisi de toplumsal barışa hizmet ettiğine inandığımız bu müesseseleri daha da etkin hâle getirmek için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. İhtiyari ve dava şartı ara buluculuk uygulamaları kapsamında bugüne kadar toplam 8 milyon 700 bin 154 dosyanın 5 milyon 156 bin 650'sinde anlaşma sağlandı. Müzakeresi devam edenler hariç olmak üzere toplam anlaşma oranı yüzde 62. Ceza hukukunda da yüzde 83 başarı oranıyla 1 milyon 998 bin 485 dosyada uzlaşma sağlanmış oldu.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yargının kurucu unsurlarından biri olan savunma ve avukatlık mesleğine yönelik birçok düzenlemeyi hayata geçirdik. Yeşil pasaport, görev suçlarında temyiz yolunun açılması, kamuda ve sigortalı çalışanlara avukatlık stajı imkânı sağlanması, genç avukatlarımızdan mesleğin ilk beş yılında baro aidatı alınmaması, başta deprem bölgesi olmak üzere avukatlarımıza finans desteği, adli yardım ödeneğinin yüzde 50 oranında artırılması ve yine, CMK ücretleriyle ilgili de Barolar Birliğiyle de Maliye Bakanımızla da görüşüyoruz, bu sene de inşallah onlarla ilgili artışları gerçekleştireceğiz. Yeni dönemde de yargı reformu stratejimizdeki hedefler doğrultusunda avukatlarımızın bilgi, belgeye ulaşımı başta olmak üzere savunmanın güçlendirilmesi konusundaki adımları atmaya devam edeceğiz.

Adalet hizmetlerinin önemli bir parçası da noterliklerdir. 2002 yılında 1.231 olan noterlik sayısını 2.385'e yükselttik. Hafta sonu nöbetçi noterlik uygulaması, yurt içinde bir noterde yapılan işlemin başka bir noterden, başka bir yerdeki noterden alınması, yurt dışı konsolosluklarda düzenlenen noterlik işlem örneklerinin ülkemizdeki noterliklerden anında alınabilmesi vatandaşlarımızın işlerini kolaylaştırdı. Güvenli ödeme sisteminin getirilmesiyle de suistimallerin önüne geçtik.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; tabii, burada biraz önce konuşmacıları dikkatle dinledik, önemli tespitler var, eleştiriler var, elbette ki bu eleştirileri dikkate alacağız ancak tabii, bazı konularda da özellikle hem Meclisimizi hem de kamuoyunu doğru bilgilendirmekte fayda var. Özellikle Dünya Adalet Projesi'nin Hukukun Üstünlüğü Endeksi her toplantıda gündeme getiriliyor. Burada, özellikle bu endeksle ilgili olarak endeksin içeriğine baktığınız zaman endeksin kendi içinde çelişkilerle dolu olduğunu görürsünüz.

YUNUS EMRE (İstanbul) - Sayın Bakan, Avrupa Konseyinde neden hâlâ denetimdeyiz? Neden hâlâ denetimdeyiz? On yıl oldu, on yıl!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Şimdi, bakın, endekste genel nüfus anketine göre ne diyor Türkiye için?

YUNUS EMRE (İstanbul) - On yıl oldu, Avrupa Konseyinde denetimdeyiz, hiçbir adım atmıyorsunuz.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Yargılama sürecinin adil işlediğine inanan vatandaşlarımızın oranı yüzde 59...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Yüzde 21 Sayın Bakan, yüzde 21!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - ...yargılama süreci sonunda adil bir sonuca ulaşacağına inanan vatandaşlarımızın oranı yüzde 61, yargılama sürecinden memnun olduğunu ifade eden vatandaşlarımızın oranı yüzde 74, adalete erişim ve süreçler hakkında bilgilendirme oranı yüzde 71 olarak gösterilmiş. Endekse girdiğiniz zaman...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Nerede yaptınız bu araştırmayı Sayın Bakan? Nerede yaptınız bu araştırmayı?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, burada bu oranların düşük olduğu ülkeler endeksin en üst sırasında gösteriliyor; bu, çelişki. Burada, demokrasi bile olmayan, serbest seçimlerin olmadığı o üçüncü dünya ülkeleri ile Türkiye'yi nasıl kıyaslayabilirsiniz, nasıl kıyaslayabilirsiniz?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - 2025 Avrupa Konseyi Raporu var.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Bu endeksler, Türkiye gerçeklerini yansıtmayan endeksler. Bakınız, aynı şekilde, 2025 Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi açıklandı.

YUNUS EMRE (İstanbul) - Fatih Altaylı neden cezaevinde Sayın Bakan?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi, Türkiye'yi 159'uncu sırada gösteriyor.

YUNUS EMRE (İstanbul) - Fatih Altaylı neden cezaevinde? Hapishanedeki gazetecilerle ilgili ne diyorsunuz? Hapishanede gazeteciler var bu ülkede.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Türkiye'yi 159'uncu sırada gösteriyor Yunus Bey.

YUNUS EMRE (İstanbul) - Sizin döneminizde hapishanede gazeteciler var, bununla gurur mu duyuyorsunuz?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'nde, bakın, son iki yılda 250'den fazla gazeteciyi öldüren İsrail Türkiye'nin önünde gösteriliyor.

YUNUS EMRE (İstanbul) - İsrail'i kendinize model mi alıyorsunuz?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Ya, İsrail iki yılda 250 gazeteciyi şehit etmiş, siz neden bahsediyorsunuz? (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

YUNUS EMRE (İstanbul) - İsrail'i kendinize model mi alıyorsunuz? İsrail gibi mi olmak istiyorsunuz?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Orada gazetecinin yaşam hakkı yok ki basın özgürlüğü olsun. Şimdi, bu endekslerin hangi birine itibar edeceğiz?

YUNUS EMRE (İstanbul) - Cezaevinde gazeteciler var!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Bu endeksleri Türkiye'yi karalama vesilesi olarak kullananlara da fırsat vermeyeceğiz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Türkiye'yi karalayan, Anayasa'sını uygulamayan Yargıtay! Anayasa Mahkemesi kararını uygulamayan Yargıtay karaladı Türkiye'yi!

YUNUS EMRE (İstanbul) - Gazeteciler cezaevinde; Merdan Yanardağ cezaevinde, Fatih Altaylı cezaevinde!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Bakın, buradan bazı sözcüler "Adaletle güvenin bu kadar düşük olduğu bir dönem yaşamadık." dedi.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Hiçbir şey yapmayan Adalet Bakanı karaladı Türkiye'yi!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Avrupa Komisyonu 2025 Raporu Sayın Bakan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen...

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Sayın Tanrıkulu dedi ki: "Olağanüstü hâl dönemlerinde bile yaşamadık."

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Milletvekilini hapiste tutanlar karaladı Türkiye'yi!

YUNUS EMRE (İstanbul) - Sayın Bakan, cezaevinde, gazeteciler cezaevinde!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen sükûneti sağlayalım.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - 18 yaşında çocukları şikâyet bile olmadan hapiste tutanlar lekeledi Türkiye'yi! Bunlar lekeledi Türkiye'yi!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri...

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Bakınız, ne diyor? "Adaletin mülkü perişan." diyor. Bu, 90'lı yıllar, AK PARTİ'den önceki yıllar.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Aynısı ya, ne fark ediyor? Bütün cezaevleri dolu.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - İstanbul Barosu Başkanı Avukat Turgut Kazan adliyeye verilen değeri irdelerken ne diyor? "Binalar yetersiz. Kimi yerlerde duruşma salonu ile yargıç odası iç içe." diyor. (CHP sıralarından gürültüler)

YUNUS EMRE (İstanbul) - İstanbul Barosunu görevden aldınız mahkeme kararıyla.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - 90'larda değiliz ki...

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - İşte, sizin iktidarda olduğunuz yıllar.

YUNUS EMRE (İstanbul) - Darbe döneminde İstanbul Barosu görevine devam etmişti, darbeciler bile bunu yapmadı.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Ne diyor bakın, gazeteci Nail Güreli, röportaj yapmış avukatlarla, ne demiş? "Adliye artık yoruldu, yargıya da bütçe ayırın." diyor.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Mehmet Pehlivan'la yapsak böyle bir ropörtaj!

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Günümüze gel, günümüze!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bugünleri görmedikleri için demişler.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Bakın, yine sizin iktidarınız, sizin Adalet Bakanlığınızın olduğu dönemler "Acele hâkim aranıyor." diyor, "Mübaşirsiz mahkemeler." diyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Parti üyesi avukattan hâkim olur mu?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Evet, yine, bakın, sizin döneminiz, sizin Adalet Bakanlarınız; hâkim ve savcılar haykırmış; ne diyor?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Parti üyesi avukatlar, hâkim-savcı olur mu?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - "Düşük bırakılan maaşlarımızla iktidarlar adliyeyi baskı altında tutmaya mı çalışıyor?" "Savcılar kan ağlıyor." diyor o dönemin manşetleri.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - 2025 Avrupa Konseyi Raporu ne?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Bakın, kim diyor? Sizin Bakanınız "Cezaevi sistemi çürüdü." diyor.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Şimdiki döneme gel, şimdiki! Yirmi üç yıllık iktidarınıza gel!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yirmi üç yıl, dile kolay!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Adalet Bakanı Moğultay cezaevlerinin ateşten gömlek hâline geldiğini vurgulayarak "İki yıldır anlatmaya çalışıyorum, olanaklarımız kısıtlı, cezaevi sistemi çökmüş, çürümüş durumda." diyor.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Ya senin döneminde Anayasa uygulanmıyor, Anayasa'nın maddeleri uygulanmıyor!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Cezaevleri sizin döneminizde böyle. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Savcılar masasına beyaz Toros koyuyor!

YUNUS EMRE (İstanbul) - Cezaevlerinde millet nöbetleşe uyuyor, nöbetleşe; nöbetleşe yatıyorlar cezaevlerinde!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Değerli arkadaşlar, şimdi, evet, binalarla, saraylarla adliye olmaz ama biz adliye...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - İdarenin gözlem kurulları var.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - ...biz adaleti sadece köhne binalardan, merdiven altı duruşmalardan kurtarmakla kalmadık; biz, adaleti birilerinin, vesayetçilerin, darbecilerin arka bahçesi olmaktan çıkardık; milletin bahçesi hâline getirdik, milletin yargısı hâline getirdik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler) Darbeciden, vesayetçiden, yolsuzluk yapandan hesap sorar hâle getirdik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

Bakınız, işte o vesayetçinin, darbecinin esir aldığı yargı sisteminde adli yıl törenleri; yargı ayakta, hükûmete sopa gösteriliyor...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Hangi yıl?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Anayasa Mahkemesi Başkanı ağılıyordu neredeyse; gördünüz mü?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - ...yargı mensupları hükûmeti tehdit ediyor; işte böyle bir demokrasi(!)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Kararlarını uygulamadığınız Anayasa Mahkemesinin Başkanı ağılıyordu neredeyse.

Hâlâ daha 90'dan bahsediyorsunuz ya!

BAŞKAN - Devam edin, tamamlayalım Sayın Bakan.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Tamamlıyorum. (CHP sıralarından gürültüler)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - 2024'te milletvekili tutuklu, hapiste!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Evet, yeni yargı yılı laiklik çağrılıyla başladı.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Seçilmiş belediye başkanları hapiste, gazeteciler hapiste!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Yargının adli yıl açılışlarında tek gündemi laiklikti. "Yargıdan Hükûmete sert uyarı! Başsavcı: 'Adaleti kirletmeyin!'" diyor. Kime? Hükûmete.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Peki, siz iyi bir şey anlatın bize, 90'lardan çıkın, yirmi üç yıllık iktidarınızdaki iyi bir şeyi anlatın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bugün onları konuşanlar içeride!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Evet, bakınız, 28 Şubatta postmodern darbecileri ayakta alkışlayan yargı mensupları... Ve ön sıralardakilere bakıyorum, sonrasında emekli oldular, doğru Cumhuriyet Halk Partisine üye olmaya gittiler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sedece çıkıp kapatma davasından bahsediyorsunuz yine.

YUNUS EMRE (İstanbul) - 19 Mart darbecileri...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Doğru yolu biliyorlarmış.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Değerli milletvekilleri, milletin hakkını, hukukunu savunan bir yargı sistemini inşa ettik ve daha da tahkim etmeye devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Aynen, aynen; bravo sana(!)

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Sayın Başkan, bütçeyle ilgili rakamları da söyleyeceğim.

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen Sayın Bakan.

Buyurun.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adalet hizmetlerine tahsis edilen bütçeyi yıllar içerisinde artırmış bulunmaktayız. 2002'de Bakanlığımız bütçesinin merkezî yönetim bütçesi içerisindeki payı yüzde 0,83'tü, şimdi yüzde 1,90'a yükseldi; geçen seneden daha yüksek, her geçen sene bütçedeki payı, adalete ayırdığımız payı artırıyoruz. 2025 yılında 280 milyar 375 milyon 802 bin lira olan bütçemiz, 2026 yılı teklifinde 399 milyar 560 milyon 443 bin liraya yükseldi. 2024 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla Bakanlığımıza 198 milyar 703 milyon 54 bin lira ödenek tahsis edilmiştir, yıl içinde eklenen ve düşülenlerle birlikte toplam ödenek 204 milyar 556 milyon 975 bin 938 lira olmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Tamamlıyorum.

BAŞKAN - Son kez mikrofonunuzu açıyorum.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Teşekkürler.

Yıl sonu itibarıyla bütçe giderleri, personel ve sosyal güvenlik giderlerinde 144 milyar 956 milyon 140 bin 566, mal ve hizmet alımlarında 37 milyar 539 milyon 695 bin 851...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Onları okumanıza gerek yok Sayın Bakan.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - ...carî transferlerde 4 milyar 829 milyon 965 bin, sermaye giderlerinde 8 milyar 607 milyon 655 bin 263, sermaye transferlerinde 4 milyar 498 milyon 445 bin olmak üzere toplam 200 milyar 431 milyon 902 bin lira gerçekleşmiştir. Özellikle Sayıştay raporlarında kamu zararına sebebiyet veren bir tespit bulunmadığını da belirtmek isterim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayıştay mı kaldı Sayın Bakan, Sayıştay mı bıraktınız?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adalet politikalarımızın başarılı bir şekilde hayata geçirilmesinde bizlere her zaman güçlü liderliğiyle ve vizyonuyla rehberlik eden Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a şükranlarımızı arz ediyoruz. Yargı reformu belgelerimizde yer alan hedeflerimizin gerçekleştirilmesini destekleyen milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Neyse artık konuşmanı bitirebilirsin!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Açın Başkanım, açın; teşekkürünü tamamlasın Sayın Bakan.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Yok artık ya!

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Altı gündür tutuklu olan 18 yaşındaki gençleri ne zaman serbest bırakmayı düşünüyorsunuz Sayın Bakan?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Benim bir dakikayı Sayın Bakana verin Sayın Başkan.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Tamam, anladık, teşekkürü bitti.

BAŞKAN - Sayın Bakan, tam dört dakika uzattım.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Milletvekillerimize teşekkür edip bitireceğim.

BAŞKAN - Bir cümleyle teşekkür edelim, peki.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Yargı reformu belgemizde yer alan hedeflerimizin gerçekleştirilmesini destekleyen değerli milletvekillerimize ve adaletin tecellisi için fedakârca görev yapan yargı teşkilatımızın tüm mensuplarına teşekkür ediyorum.

Bakanlığımızın 2026 yılı bütçesini siz değerli milletvekillerimizin takdirlerine arz ediyor, bütçemizin hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sağ olun, var olun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Yürütme adına ikinci söz Dışışleri Bakanı Sayın Hakan Fidan'a aittir.

Sayın Fidan, buyurun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakika.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisimizi şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlıyorum. Bakanlığımızın 2026 mali yılı bütçe teklifinin görüşülmesi vesilesiyle huzurlarınıza olmaktan mutluluk duyuyorum. Sözlerimin başında, dış politikamızla ilgili görüşlerini dile getiren, yapıcı eleştiri ve önerileriyle bizlere katkı sunan tüm milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, barış ve istikrar yolunda bazı önemli adımlar atılmış olsa da 2025 yılı çatışmaların sürdüğü ve küresel rekabetin daha da keskinleştiği bir yıl oldu maalesef. Bugün karşı karşıya bulunduğumuz tablo küresel düzeyde artan güvensizliğe, öngörülemezliğe ve dolayısıyla derinleşen stratejik risklere işaret etmektedir. Tırmanan jeopolitik gerilimlerin yanı sıra yükselen ticari korumacılık bloklaşma eğilimini de artırmakta. Dünya hızla genel yapay zekâ çağına doğru ilerlerken ekonomiden güvenliğe, toplumsal hayattan diplomasiye tüm alanlar bu değişimden etkilenmekte ve ileride de daha büyük etkilenmeyi göreceğiz. Önümüzdeki dönemde de siber güvenlik, arktik, uzay konuları da rekabetin yeni cepheleri olarak gündemimizi daha da fazla meşgul edecek.

Güç dengelerinin yeniden şekillendiği ve belirsizliğin hâkim olduğu bu tablo karşısında Dışışleri Bakanlığı olarak Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde çok boyutlu ve ön alıcı, aynı zamanda sağduyulu ve gerçekçi bir dış politika izlemekteyiz; sadece bölgemizin değil dünyanın dört bir yanında barış ve istikrarı önceleyen, çözüm odaklı diplomatik girişimlere de öncülük etmekteyiz. Millî çıkarlarımızın korunması için yoğun mesaimizi sürdürmekte, haklı davalarımızın küresel ölçekte savunulması üzerinde hassasiyetle durmaktayız. Geline nokta Türkiye, Gazze'den Ukrayna'ya, Güney Kafkasya'dan Afrika Boynuzu'na uzanan geniş bir coğrafyada barış ve istikrarı önceleyen dış politikası ve üstlendiği ara buluculuk ve kolaylaştırıcılık rolüyle uluslararası düzlemde itibar gören ve desteği aranan bir aktör olarak öne çıkmaktadır.

Sayın milletvekilleri, küresel vicdanın kanayan yarası Gazze ve Orta Doğu'daki gelişmeler 2025 yılında da öncelikli gündem maddelerimizden birini teşkil etmiştir. İsrail yönetimi saldırganlığını Gazze'yle sınırlı tutmamış Lübnan, Suriye, Yemen, İran ve Katar'a yayarak bölgeyi istikrarsızlaştırma politikasını sürdürmüştür. Gazze'de işlenen soykırımda şehit edilen Filistinli kardeşlerimizin sayısı maalesef 70 bini aşmıştır. Sahadaki bu vahşet uluslararası toplumda bir uyanışa vesile olmuştur. Ülkemizin de aktif çabaları neticesinde 7 Ekim sonrasında İsrail'e koşulsuz destek veren ülkelerin dahi bu hukuksuzluğun yanında durmadığı bir noktaya gelinmiştir. 11 ülkenin daha Filistin'i tanımasıyla iki devletli çözüm iradesi küresel bir mutabakata dönüşmüştür. Bugün gelinen noktada, hepinizin de yakından takip ettiği gibi, BM Güvenlik Konseyinin 5 daimî üyesinden 4'ünün Filistin'i tanıdığı tarihî bir eşikteyiz.

Değerli milletvekilleri, Türkiye önceki yıllarda olduğu üzere 2025 yılında da ateşkesin sağlanması ve akan kanın durması için uluslararası çabaların merkezinde yer almıştır. Sayın Cumhurbaşkanımızın yürüttüğü liderler diplomasisi ve 26 Eylülde New York'ta ABD ve 8 Müslüman ülkenin katılımıyla hız kazanan barış girişimi somut neticelerini vermiştir. 10 Ekimde yürürlüğe giren mutabakatla ilk adım atılmış, akabinde 13 Ekimde Mısır'ın ev sahipliğinde düzenlenen Barış İçin Şarm El-Şeyh Zirvesi'nde kalıcı ateşkes yolunda önemli bir adım atılmıştır. Diplomatik süreçlerin yanı sıra insani ve konsolosluk boyutlarında tüm imkânlarımız seferber edilmiştir. Gazze'ye insani yardım ulaştırmak üzere yola çıkan Küresel Sumud Filosuna katılan vatandaşlarımızın güvenliği için 17 ülkeyle ortak bir duruş sergilenmiş, hak ve hukukları uluslararası zeminde koruma altına alınmıştır. Gazze'den vatandaşlarımızın tahliyesi titizlikle ve başarıyla yürütülmüştür. Önümüzdeki dönemde önceliğimiz, Gazze'de ateşkesin tahkimi, bölgenin yeniden imarı ve insani yardımların kesintisiz akışının sağlanmasıdır. Nihai ve değişmez hedefimiz ise 1967 sınırlarında başkenti Doğu Kudüs olan bağımsız, egemen ve toprak bütünlüğünü haiz bir Filistin devletinin vücut bulmasıdır. Türkiye, Gazze'nin geleceğinin Filistin halkının iradesiyle şekillenmesi için tarihin doğru tarafında, Filistinli kardeşlerinin yanında durmaya devam edecektir.

Sayın milletvekilleri, kuzeyimizde ise 4'üncü yılını tamamlamak üzere olan Rusya-Ukrayna savaşı bölgemizin güvenlik ve istikrarını yakından etkilemeyi sürdürmektedir. Savaşın başından bu yana ihtilafın diyalog ve diplomasi yoluyla çözülmesi gerektiğini hep savunduk, Ukrayna'da kalıcı ve adil bir barış için gereken desteği hep verdik. 2025 yılında Rusya ile Ukrayna arasında üç tur olarak yapılan doğrudan görüşmelere İstanbul'da ev sahipliği yaparak barış çabalarında kritik rol üstlendik. Son dönemde diplomatik çözüm arayışlarında sağlanan ivmeyle tüm taraflarla yakın temas ve eş güdüm sürdürülmektedir. Diğer yandan, Karadeniz'de münhasır ekonomik bölgemizde son dönemde meydana gelen hadiseler bölgede seyir, çevre, can ve mal emniyeti bakımından riskler doğurmuştur ve en başından itibaren yaptığımız uyarıların ne kadar yerinde olduğunu da bir kez daha, maalesef, ispatlamıştır. Savaşın tüm Karadeniz sathına yayılmasının önlenmesi için tüm taraflarla temaslar yürütülmektedir. Bölgede dengenin ve istikrarın teminatı olan Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ni titizlikle uygulamaya devam edeceğiz.

Sayın milletvekilleri, geçtiğimiz yıl bu kürsüden Suriye'nin 8 Aralık tarihi itibarıyla geri dönülemez yeni bir döneme girdiğini huzurlarınızda ifade etmiştim. Bu dönem, yalnızca Suriyeli kardeşlerimiz için değil tüm bölgemizin istikrarı açısından tarihî bir fırsat

penceresi açmıştır. Bu kapsamda, bölge ülkeleriyle etkin eş güdüm yürütülmüştür. ABD ve Avrupa ülkelerinin Suriye yönetimiyle yapıcı angajman geliştirmesine destek olunmuş, yaptırımların kaldırılması sürecinde kolaylaştırıcı rol üstlenilmiştir. Ülkemizin öncülüğünde, Suriye on üç yıl aradan sonra İslam İşbirliği Teşkilatı üyeliğine geri dönmüştür. Suriye'nin uluslararası topluma yeniden entegrasyonu yolunda kısa zamanda büyük mesafe katedilmiştir. Farklı dinî ve etnik gurupların huzur içinde bir arada yaşadığı bir Suriye hedefini desteklemekteyiz.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Alevi katliamı var.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN (Devamla) - Arapların, Kürtlerin, Türkmenlerin; Sünni, Dürzi, Nusayri, Hristiyan, Şii bütün kesimlerin huzur ve eşitlik içinde yaşadığı bir Suriye'yi görmek istiyoruz. Bu açıdan SDG'yle başlatılan 10 Mart mutabakatı sürecinin bir an evvel hayata geçirilmesinin ülkenin istikrarına büyük katkı sağlayacağına inanıyoruz. Rejimin devrilmesinden bu yana geçici koruma altındaki yaklaşık 560 bin Suriyeli kardeşimiz gönüllü, güvenli ve onurlu bir şekilde ülkelerine geri dönmüştür. Hâlihazırda ülkemizde bulunan Suriyelilerin geri dönüşlerinin sürdürülebilir kılınması amacıyla uluslararası toplumun desteğiyle yürütülen yeniden imar ve kalkınma projelerine de hız verilmektedir, bunun bir kısmı da şimdiden gördüğünüz gibi hayata geçti.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - "Gönüllü" dediklerinize zorla imzalatıyorsunuz geri dönüş formlarını.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN (Devamla) - Öte yandan, İsrail'in Suriye'nin güneyinde yürüttüğü faaliyetlerin yeni bir gerilim hattı yarattığı da görülmektedir. Ayrıca, ülkedeki geçiş sürecinden faydalanma arayışında olan bazı odakların yarattığı tehdit de göz ardı edilmemelidir; ülke olarak bütün devlet organlarımızla bu tehditleri, bu gelişmeleri çok yakın bir şekilde takip etmekteyiz.

Değerli milletvekilleri, Suriye'de sergilenen kararlı vizyon güney sınırlarımızın diğer kritik halkası olan Irak'la ilişkilerde de aynen sürdürülmektedir. Irak'la birçok alandaki iş birliğimizi kurumsal bir çerçevede ilerletmekteyiz. Bu süreç karşılıklı ziyaretlerle ivme kazanmış ve 4'üncü Yüksek Düzeyli Stratejik Konsey Toplantısı'yla taçlanmış, imzalanan toplam 38 anlaşmaya iş birliğimizin hukuki zemini tahkim edilmiştir. İlişkilerin hayati boyutlarından olan su konusunda daha somut ilerleme sağlanmış, Su Çerçeve Anlaşması'nın hayata geçirilmesi için kritik önem taşıyan finansman mekanizması geçtiğimiz ay tesis edilmiştir. Kalkınma Yolu Projesi'ne de güçlü destek verilmektedir. Hâlihazırda 4'üncü ihracat ortağımız olan Irak'la ticaret hacmimizi 30 milyar dolar seviyesine çıkarma hedefindeyiz, ekonomik kalkınmanın ön şartı olan güvenlik konusunda da Bağdat yönetimiyle tam bir mutabakat içerisindeyiz. Irak makamlarının "terörsüz Türkiye" vizyonuna verdikleri destekten memnuniyet duymaktayız. Nihai hedefimiz terörün her iki ülkenin de ortak gündeminden bir an evvel tamamen çıkarılmasıdır. Irak'ın asli unsuru olan Türkmen soydaşlarımızın hak ve menfaatlerinin takipçisi olmaya da devam ediyoruz. Kürt Bölgesel Yönetimi ile Bağdat Merkezî Hükümeti arasındaki ilişkinin istikrarlı olmasını Türkiye olarak yakından takip ediyoruz. Bu ilişkinin istikrarı Irak'taki iç barışı, enerji güvenliğini, kalkınmayı, güvenliğini çok yakından etkilemekte. Hem Kürt Bölgesel Yönetimi'yle hem Bağdat yönetimiyle olan yakınlığımızı kullanarak iki taraf arasındaki ilişkilerin dengeli ve istikrarlı, bölge barışını tehdit etmeyecek, huzurunu tehdit etmeyecek bir şekilde devam etmesi için de çalışmalarımızı devam ettiriyoruz. Bu çerçevede, bildiğiniz gibi, Irak'ta seçim olmuştu; Irak'ta yeni hükümetin kapsayıcı dengeli ve Irak'ın istikrarı ile kalkınmasına hizmet edecek şekilde bir an önce teşkil edilmesini temenni ediyoruz; yeni Hükümetle ilişkilerimizde de iş birliğimizde yakaladığımız ivmeyi sürdürmeyi arzuluyoruz.

Sayın milletvekilleri, güney sınırlarımızda yürütülen bu stratejinin Doğu Akdeniz'deki en hayati ve ayrılmaz parçası şüphesiz millî davamız olan Kıbrıs'tır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin uluslararası toplumda hak ettiği konuma ulaşması ve Kıbrıslı Türklere yönelik gayriinsani ambargonun kaldırılması başlıca önceliklerimiz arasındadır. Yunanistan'la olumlu gündemin geliştirilmesine yönelik irademizi muhafaza etmekteyiz. Batı Trakya Türk azınlığının haklarının korunması yönündeki girişimlerimizi gerektiğinde müteakıl adımlar atmak suretiyle sürdürüyoruz.

Doğu Akdeniz'de hakça paylaşım ilkesini savunmaya devam ediyor, hak ve çıkarlarımızı korumaya yönelik adımlarımızı kararlılıkla atıyoruz. Tüm Ege ihtilaflarının bir bütün olarak ele alınmasını ve bunlara uluslararası hukuk ve iyi komşuluk ilişkileri çerçevesinde anlamlı ve yapıcı bir diyalogla çözüm bulunmasını da savunuyoruz. Ege Denizi'ni ve Doğu Akdeniz'i bir istikrar ve refah bölgesi olarak görmek istiyoruz; bu, Cumhurbaşkanımızın da iradesi.

Sayın milletvekilleri, Doğu Akdeniz'deki kilit ortağımız Libya'ya yönelik ilkeli ve kapsayıcı yaklaşımımızı 2025 yılında da sürdürdük. Sahadaki sükûnetin korunmasında oynadığımız yapıcı rol, Libyalı kardeşlerimizin ve uluslararası toplumun takdirine mazhar olmuştur. Önümüzdeki dönemde de "tek Libya" politikamız doğrultusunda Libya'nın istikrarına ve bütünleşmesine katkı sağlamaya devam edeceğiz.

Bölgenin bir diğer ağırlık merkezi olan Mısır'la üst düzey temaslarımız 2025 yılı boyunca da artarak devam etmiştir. Türkiye-Mısır 2'nci Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi Toplantısı'nın 2026 yılında icra edilmesi planlanmaktadır.

Komşumuz İran'la yürüttüğümüz diyalog hem ikili ilişkilerimizin sağlıklı şekilde ilerlemesi hem de bölgesel istikrarın korunması açısından özel önem taşımaktadır. İran'la ticaret, ulaştırma, enerji ve diğer pek çok alanda iş birliğimizi derinleştirecek adımlar atmaktayız. Önümüzdeki dönemde Tahran'da düzenlenmesi planlanan Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyinin 9'uncu toplantısına yönelik hazırlıklarımızı da sürdürmekteyiz. Bildiğiniz gibi geçtiğimiz günlerde Tahran'daydım, bu zirvenin hazırlık çalışmalarını da yaptık.

Haziran ayında on iki gün süren İran-İsrail savaşı bölgesel ve küresel ölçekte ciddi riskler yaratmıştır. İsrail'in saldırganlığını açık bir dille kınadık ve sorunun ancak diplomatik kanalların işletilmesiyle çözüme kavuşturulması gerektiğinin altını çizdik. İran'la ilgili meselelerin diplomasi yoluyla çözülmesine yönelik çabalarımıza da devam edeceğiz. Aksi takdirde, bölgemizde yeni ve büyük bir savaş hiç kimsenin lehine ve menfaatine olmayacaktır.

Sayın milletvekilleri, Avrupa'ya açılan kapımız ve gönül coğrafyamız olan Balkanlarda da aynı iş birliği ruhunu hassasiyetle sürdürmekteyiz. 2025 yılı Bosna Hersek'teki siyasi tikanıklığın aşılmasına yönelik temaslarımız, Belgrad-Priştine Diyalogu'na sunduğumuz özgün katkılar ve KFOR komutasını yeniden üstlenmemiz çerçevesinde Türkiye'nin bölgede istikrarı güçlendiren ülke vasfının pekiştirildiği bir yıl olmuştur. Bu anlayışla, bölge ülkelerini bir araya getirdiğimiz "Balkan Barış Platformu"nu hatırlayacağınız üzere kurduk. Yürütülen tüm bu diplomatik, siyasi ve askerî gayretlerimizle Balkanlardaki soydaş ve akraba topluluklarımızın huzur, güven ve refahını sağlaması hedefimizi de daima hatırdta tutuyoruz.

Tarihî ve kültürel bağlarımızın bulunduğu Güney Kafkasya da 2025 yılında önemli gelişmelere sahne olmuştur. Kardeşlik ve müttefiklik ilişkilerine sahip olduğumuz can Azerbaycan'la istisnai düzeydeki ikili ilişkilerimiz, Sayın Cumhurbaşkanımızın ve Cumhurbaşkanlığı Sayın Aliyev'in ziyaretleri başta olmak üzere karşılıklı üst düzey ziyaretlerle hız kesmeden devam etmektedir.

Ermenistan'la normalleşme sürecimiz 2025 yılında da Azerbaycan'la eş güdüm içinde yürütülmüştür. Önümüzdeki dönemde bölgede kalıcı barışın tesisi için üzerimize düşeni yapmaya ve ortaya çıkan tarihî fırsatın değerlendirilmesi için tarafları teşvik etmeye devam edeceğiz.

Sayın milletvekilleri, kadim medeniyet havzamız Orta Asya ülkeleriyle ilişkilerimiz 2025 yılında da hemen her alanı kapsayan somut ve çok boyutlu bir iş birliği zeminine oturmuştur. Kazakistan Cumhurbaşkanının ülkemizi ziyaretine ilişkin ilişkilerimiz ivme kazanmış, Kırgızistan ve Özbekistan'la düzenlenen Hükûmetler Arası Karma Ekonomik Komisyon toplantıları ticari ve iktisadi bağlarımızın kurumsal zeminini tahkim etmiştir. Bölgeyle kurulan bu sıkı temas trafiği parlamenter diplomasiyle de desteklenmiş, 5 bölge ülkesinin tamamıyla Meclis Başkanlığı düzeyinde ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Bu yoğun diplomasi trafiği, önümüzdeki günlerde Sayın Cumhurbaşkanımızın Türkmenistan'a gerçekleştirmeleri öngörülen ziyaretle taçlanacaktır. Orta Asya'yla kurduğumuz bu köklü ve dinamik iş birliği, tarihî bağlarımızın bulunduğu Moğolistan'la ocak ayında tesis edilen stratejik ortaklıkla Asya bozkırlarının en doğusuna kadar uzanan geniş bir hatta sürdürülmektedir. Türk dünyasında bütünleşme çabalarının ana çatısını oluşturan Türk Devletleri Teşkilatı, Avrasya coğrafyasında istikrar ve refah iklimini güçlendiren muteber bir platform konumuna yükselmiştir. Teşkilat bünyesinde bu yıl gerçekleştirilen iki zirvede tarihî kazanımlar elde edilirken Türk devletlerinin KKTC ve Kıbrıs Türklerine desteği zirve bildirilerinde en güçlü şekilde kayda geçirilmiştir. KKTC'nin Türk Akademisine gözlemci olarak kabul edilmesi, adanın Türk iş birliği teşkilatlarıyla bütünleşmesi yolunda atılan önemli bir adım olmuştur. 2026 yılında ev sahipliğini yapacağımız müteakip zirveyle Teşkilatın Dönem Başkanlığını Azerbaycan'dan devralacağız. Dönem Başkanlığımızın, Teşkilatımızın uluslararası rolünü pekiştiren, iş birliği ufkunu genişleten ve Türk dünyasının yararına somut katkılar sunan bir atılım dönemi olmasını hedeflemekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; stratejik ortağımız Amerika Birleşik Devletleri'yle yürütülen temaslar karşılıklı çıkar ve saygı temelinde artarak devam etmektedir. Bu kapsamda, Sayın Cumhurbaşkanımızın 25 Eylülde Washington'da Başkan Trump'la gerçekleştirdikleri görüşme önemli bir kilometre taşı olmuştur. Bu üst düzey diyalogun devamı olarak kasım ayında ABD'ye gerçekleştirdiğimiz ziyarette başta Suriye dosyası olmak üzere, ulusal güvenliğimizi ilgilendiren kritik meseleler kapsamlı şekilde ele alınmıştır. Savunma sanayisi alanındaki kısıtlamaların tamamen kaldırılmasına yönelik girişimlerimizi de kesintisiz sürdürmekteyiz. Bölgesel konularda ABD'yle diyalog ve eş güdüm mekanizmalarımızı ortak çıkarlar temelinde yürütmekteyiz.

Sayın milletvekilleri, NATO nezdindeki konumumuz da her geçen gün güçlenmektedir. Türkiye, ittifak içinde güvenilir, yüksek kabiliyet sahibi ve istikrar sağlayıcı bir güç olarak öne çıkmaktadır. Ülkemiz güvenliğin bölünmezliği anlayışıyla, müttefik ülkeler arasında savunma sanayisi alanında kısıtlamalar uygulanmaması gerektiği görüşündedir ve bunu da her platformda savunmaktayız. Bu yaklaşımımız 2023 Vilnius, 2024 Washington ve 2025 Lahey NATO Zirvelerinde kabul edilen bildirilerle de teyit edilmiş ve kayda geçirilmiştir. 2026 yılında ev sahipliği yapacağımız NATO Ankara Zirvesi'nde ittifakın birliğini, hazırlık seviyesini ve dayanıklılığını güçlendirecek somut çıktılar elde etmeyi hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, Avrupa Kıtası'yla ilişkilerimiz 2005 yılında hem ekonomik hem stratejik düzlemde derinleşerek devam etmiştir. Son dönemde birçok AB üyesinin Türkiye'yle ilişkilerin stratejik önemini daha net kavradığı ve ülkemizle diyalogu güçlendirme arayışında olduğu görülmektedir. Avrupa Birliği'ne üyelik sürecimizin canlandırılması başlıca konularımızdandır. AB'yle ilişkilerimizde diğer temel önceliklerimiz, diyalog mekanizmalarının yeniden işler hâle getirilmesi, gümrük birliğinin güncellenmesi ve vize serbestisi sürecinin hızlandırılmasıdır.

Türkiye-AB iş birliği tüm Avrupa coğrafyasının menfaatinedir. Bu anlayışla çalışmalarımızı sürdürürken AB'den de aynı stratejik vizyonu beklediğimizi her platformda açıkça ifade ediyoruz. En büyük ticari ortaklarımızın başında gelen Almanya'yla iş birliğimiz karşılıklı üst düzey ziyaretlerle ivme kazanmıştır. Savunma alanındaki kısıtlamaların kaldırılması konusunda büyük mesafe katedilmiştir.

Son yirmi yılda ülkemizde en fazla doğrudan yatırım yapan ülke konumundaki Hollanda'yla savunma alanındaki iş birliğimizi güçlendirmek amacıyla da niyet beyanı imzalanmıştır. Belçika tarafından ülkemize uygulanan ihracat kısıtlamaları da yıl içerisinde kaldırılmıştır.

NATO müttefikimiz ve stratejik ortağımız Birleşik Krallık'la Eurofighter Typhoon tedarikine yönelik anlaşmayı ekim ayında imzaladık. Birleşik Krallık'la serbest ticaret anlaşmasının güncellenmesine yönelik müzakerelerde önemli ilerlemeler kaydettik.

Fransa'da yıl içinde meydana gelen hükûmet değişikliklerine karşın ilişkilerimizi üst düzey düzenli diyalogla olumlu gündem üzerinden geliştirmeyi sürdürdük.

İtalya'yla nisan ayında düzenlenen 4'üncü Hükûmetlerarası Zirve ve imzalanan 10 anlaşma iş birliğimizin hukuki zeminini tahkim etmiştir. Bu stratejik ortaklığı bölgesel düzlemde de taşıyarak İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz Türkiye, İtalya ve Libya İşbirliği Zirvesi'yle Akdeniz havzasında istikrar ve kalkınma odaklı üçlü bir mekanizmanın temellerini attık.

İspanya'yla ilişkilerimizi ekonomi ve savunma sanayisi başta olmak üzere farklı alanlarda, somut projelerle geliştirmeyi sürdürdük. Bu kapsamda, ülkemizin İspanya'ya HÜRJET tedarik etmesine ilişkin çalışmalarda son aşamaya gelmiş durumdayız.

Macaristan'la olan ilişkilerimiz geliştirilmiş stratejik ortaklık seviyesinde ilerlemektedir. 8 Aralıkta İstanbul'da düzenlenen YDSK 7'nci Toplantısı'nda tesis edilen ortak istişare mekanizması bu iş birliğinin kurumsal derinliğini artırmıştır. Benzer bir stratejik derinleşme Slovakya'yla da yaşanmış, ilişkilerimiz stratejik ortaklık seviyesine yükseltilmiştir.

Finlandiya ve İsveç'le iş birliğimiz NATO müttefikliği boyutunun da eklenmesiyle ivme kazanmıştır.

2026 yılında diplomatik ilişkilerin yeniden tesisinin 100'üncü yılını kutlayacağımız Portekiz ve 75'inci yılını idrak edeceğimiz İrlanda dâhil olmak üzere tüm Avrupa ülkeleriyle temaslarımızı artırarak sürdürme kararlılığındayız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - AK PARTİ Grubu alkışlamadığına göre sizin yaptıklarınızı demek ki çok beğenmiyorlar Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN (Devamla) - Sayın milletvekilleri, Körfez ülkeleriyle iş birliğimizle tesis edilen güçlü iş birliği zemini 2025 yılında da güçlendi.

Gördüğünüz gibi konu alanımız, coğrafyalarımız çok fazla; hepsine kısa kısa değinmeye çalışıyorum.

Birleşik Arap Emirlikleri Devlet Başkanının ülkemizi ziyaretıyla "yüksek düzeyli stratejik konsey" mekanizması hayata geçirilmiş, Sayın Cumhurbaşkanımızın Kuveyt, Katar ve Umman'ı kapsayan bölge turu ise iş birliği irademizi perçinlemiştir.

(Uğultular)

BAŞKAN - Sayın Bakanım, bir saniye lütfen.

Değerli milletvekilleri, Genel Kurul Salonu'nda çok ciddi bir uğultu var ve maalesef takip edemiyoruz. Lütfen... Lütfen... (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - AK PARTİ Grubu dinlemiyor Başkanım.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - AK PARTİ sıraları dinlemiyor Sayın Başkan.

BAŞKAN - Salonun tamamına söylüyorum, lütfen...

Buyurun Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN (Devamla) - Katar'la gerçekleştirilen "Yüksek Stratejik Komite Toplantısı" stratejik ortaklığımızın derinliğini teyit etmiştir. Aynı zamanda Körfez İşbirliği Konseyiyle kurumsal diyalog sürecine hız verilmiş olup stratejik diyalog toplantısının hazırlıkları sürdürülmektedir.

Türkiye, Yemen'in egemenliği, siyasi birliği ve toprak bütünlüğü temelinde kalıcı barışın tesis edilmesi yönündeki uluslararası çabalara desteğini de kararlılıkla sürdürmektedir.

Diğer yandan, İslam âleminin küresel sesi olan İslam İşbirliği Teşkilatının nezdinde tarihî bir sorumluluk üstlendik. Ülkemiz, 21-22 Haziranda, İstanbul'da İİT 51'inci Dışişleri Bakanları Konseyi Toplantısı'yla İİT Dönem Başkanlığını üstlenmiştir.

Sayın milletvekilleri, Yemen'de istikrar arayışımız Babülmendep Boğazı'nın karşı yakasındaki Afrika Boynuzu'yla da büyük bir bütünlük arz etmektedir.

Somali ve Etiyopya'nın ülkemize duyduğu güvenin bir tezahürü olan Ankara Bildirisi süreci, 2025 yılında da gerilimin düşürülmesine ve diyalogun sürdürülmesine zemin sağlamıştır.

Sudan'ın birliği, toprak bütünlüğü ve egemenliği çerçevesinde ateşkesin sağlanmasına yönelik diplomatik girişimlere destek vermekteyiz. Ülkedeki insani krizin hafifletilmesi için hem ikili hem de çok taraflı zeminde gayret göstermekteyiz.

Afrika Boynuzu'nda da istikrarı destekleyen bu somut adımlarımız, aslında kıta genelindeki köklü vizyonumuzun bir yansımasıdır. Türkiye'nin Afrika'yla stratejik ortaklığı son çeyrek asırda atılan kararlı adımlarla dış politikamızın en dinamik unsurlarından biri hâline gelmiştir. Kıta ülkeleriyle ikili ilişkilerin yanı sıra bütünleşmenin ana aktörü olan Afrika Birliğiyle kurumsal iş birliğine de büyük önem atfediyoruz. Bu kapsamda, stratejik ortağı olduğumuz Afrika Birliğiyle 4'üncü Ortaklık Zirvesi'nin 2026 yılı içinde Libya'nın ev sahipliğinde düzenlenmesi de öngörülmektedir.

Değerli milletvekilleri, küresel nüfusun dörtte 1'ine ev sahipliği yapan Güney Asya coğrafyasında bölgesel dengelerin ne denli hassas olduğu, mayıs ayında Hindistan ve Pakistan arasında yaşanan tırmanmayla bir kez daha görülmüştür. Bu kırılgan süreçte taraflara itidal çağrısında bulunduk, sağduyunun galip gelmesiyle varılan ateşkes kararını memnuniyetle karşıladık.

Öte yandan dost ve kardeş Bangladeş'te temmuz devriminin ardından yaşanan gelişmeleri yakından takip ediyor, ülkedeki reform sürecini hararetle destekliyoruz.

Afganistan'da istikrarın temini için geçici hükûmetle pratik ve yapıcı angajman politikamızı sürdürüyor, uluslararası toplumu da bu yönde teşvik ediyoruz. Bölgesel güvenliğimizi de yakından ilgilendiren Afganistan-Pakistan hattındaki gerilim bağlamında her iki tarafla da eş zamanlı ve kesintisiz temaslarımızı sürdürerek sağduyunun hâkim olmasına katkı sağladık.

Küresel ekonominin ve jeopolitiğin yeni ağırlık merkezi Asya Pasifik bölgesine yönelik olarak Yeniden Asya Girişimimiz çerçevesinde şekillenen vizyoner ve çok boyutlu politikalarımızın somut meyvelerini topladığımızı görüyoruz.

Bölgenin küresel aktörü Çin Halk Cumhuriyeti'yle ilişkilerimiz karşılıklı saygı ve ortak payda temelinde ilerlemektedir. Sayın Cumhurbaşkanımızın Şangay İşbirliği Teşkilatı Zirvesi marjında Çin Devlet Başkanıyla gerçekleştirdikleri görüşme iş birliğimize ivme kazandırmıştır. Kuşak ve Yol Girişiminin "Orta Koridor"la uyumlaştırılmasına stratejik önem veriyoruz. Çin'in toprak bütünlüğüne saygı çerçevesinde Uygur Türklerinin barış ve güven içinde olmalarına ve kültürlerini özgürce yaşamalarına yönelik beklentilerimizi de vurgulamaya devam ediyoruz.

2024 yılında diplomatik ilişkilerin 100'üncü yıl dönümünü kutladığımız stratejik ortağımız Japonya'yla beş yıl boyunca icra edilen karşılıklı üst düzey ziyaretler dostluğumuzu perçinlemiştir.

Yine aynı şekilde, Kore Cumhuriyeti on üç yıl aradan sonra ülkemize "devlet başkanı" düzeyinde bir ziyaret gerçekleştirdi ve ilişkilerimizi stratejik ortaklık düzeyinde yürütmeye devam ediyoruz.

Asya'nın yükselen gücü ASEAN ülkeleriyle ilişkilerimiz de kurumsallaşma dönemine girmiştir. Endonezya ve Malezya'yla tesis edilen yüksek düzeyli iş birliği konsey mekanizmaları sayesinde savunma sanayisinden teknolojiye geniş bir yelpazede ikili iş birliklerimiz derinleşmektedir.

Bölgenin diğer dinamik ekonomileri Vietnam ve Tayland'la stratejik ortaklık tesisi yönündeki çalışmalarımız sürmektedir.

Avustralya ve Yeni Zelanda'yla bağlarımızı tahkim ediyoruz.

Papua Yeni Gine'de açılacak Büyükelçiliğimizle diplomatik ağımız Pasifik'in en uç noktasına kadar genişletilecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Sayın Bakan, vizeler ne olacak?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Milletvekillerine İngiltere vize bile vermiyor Sayın Bakan!

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN (Devamla) - Sayın vekiller, eğer izin verirseniz Latin Amerika'yla ilgili birkaç cümle daha söyleyeceğim.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Buyurun, buyurun, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Vatandaşın vize çilesi...

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN (Devamla) - Çünkü Türk dış politikası takdir ettiğiniz gibi çok geniş coğrafyada, çok farklı konuları ele almakta. Yani azar azar olsa da sizi bilgilendirmeye çalışmam için... (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yani gerçekten verilmesi gerektiği kadar bilgiyi burada, bu şartlarda vermekte zorlanıyorum.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Vatandaşın vize çilesi...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - İngiltere milletvekillerine vize bile vermiyor Sayın Bakan!

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN (Devamla) - Ben, son şeyi söyleyeyim size: Sayın milletvekilleri, 2024 yılı kesin hesabına göre Bakanlığımıza yıl sonu itibarıyla toplam 29,5 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir. Harcamamız 26,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'yle Bakanlığımıza 46,8 milyar TL ödenek tahsis edilmesi öngörülmektedir.

Bazı milletvekillerimiz bütçe orantılarını genel bütçeye oranla söylediler, onları not ettim; onunla ilgili gerekli çalışmaları hem Kabinede hem Maliye Bakanlığında yapacağız. Bu yapıcı eleştiriler için de ayrıca teşekkür ediyorum.

Buna ilaveten 9,3 milyar TL Ulusal Ajans ve AB programlarına ulusal katkı payı olmak üzere AB Başkanlığı için 10,2 milyar, Türk Akreditasyon Kurumu için 478 milyon TL tutarında bütçe teklifi de onayınıza sunulmuştur. Avrupa Birliği Başkanlığımızın ilgili kuruluşu Türkiye Ulusal Ajansı, Avrupa Birliğinin Erasmus+ ve Avrupa Dayanışma Programlarını yürütmektedir. Her yıl yaklaşık 45 bin vatandaşımıza yurt dışında eğitim, öğretim ve staj, gönüllülük fırsatları sunan ajansımız insan kaynağı ve iş gücümüzü desteklemesine...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Son kez açıyorum Sayın Bakan.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Ben de alırım bir dakika.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN (Devamla) - Değerli milletvekilleri, mali iş ve işlemlerini mali disiplin ve saydamlık ilkelerine uygun olarak gerçekleştiren Bakanlığımız, Sayıştay Başkanlığımızla yakın iş birliğini sürdürmeye devam etmekte ve Sayıştay Denetim Raporu'nda işaret edilen hususlarla ilgili gerekli tüm tedbirleri hızla hayata geçirmektedir. 2026 yılı bütçemizin tasarruf tedbirlerine titizlikle uyularak etkili ve verimli bir şekilde kullanacağımızı belirterek hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Şimdi, şahısları adına aleyhinde söz talebi olan İstanbul Milletvekili Sayın Turan Taşkın Özer.

Buyurun Sayın Özer. (CHP sıralarından alkışlar)

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bakın, bu gerçek bir çılgılık, enkaz altında kalmış milyonların ses verdiği gerçek bir çılgılık, adaletin çılgılığı ama siz duymazsınız, duymazsınız. Sayın Bakan çıktı, yine bize masallar anlattı. Çıkmış, burada gazete kâğıtlarını, gazete sayfalarını gösteriyorsunuz Sayın Bakan. Sizin döneminizde Anayasa Mahkemesi kararı uygulanmadı Sayın Bakan. Siz ne anlatıyorsunuz? (CHP sıralarından alkışlar) Gelmişsiniz buraya, bize anlatıyorsunuz. Siz Can Atalay'ı anlatın, Tayfun Kahraman'ı anlatın, Selahattin Demirtaş'ı anlatın, Figen Yüksekdağ'ı anlatın, Mehmet Pehlivan'ı anlatın, Ekrem İmamoğlu'nu anlatın burada! (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar) "Şeffaflık" "hukukun üstünlüğü" "yargıya güven" "Türkiye bir hukuk devletidir." "Yargı bağımsızdır." Ne zaman mikrofon görseniz, önünüze ne zaman mikrofon gelse çıkıyorsunuz bunları söylüyorsunuz, ilk defa bu mikrofonda söylemediniz, tebrik ediyorum. Türkiye'de bu kavramlar resmî olarak tedavülden kalkmıştır. Yapılan soruşturmalar ve yargılamalarda şiraze kaymıştır.

(Uğultular)

BAŞKAN - Sayın Özer, bir saniye lütfen.

Sayın milletvekilleri, şu kutlama işine bir ara versek de... Hatip kürsüde, olmaz ama lütfen, lütfen...

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Dinliyorum, dinliyorum.

TURAN TAŞKIN ÖZER (Devamla) - Efendim, sürem ilerliyor.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Süreyi tekrar başlatın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Süreyi baştan başlatmak lazım.

BAŞKAN - Buyurun.

TURAN TAŞKIN ÖZER (Devamla) - Sayın Bakan diyor ki: "Soruşturma gizliliğine titizlikle uyuyoruz." O zaman ben soruyorum: Bu ülkede gizliliği olan dosyaları haysiyet cellatlığı yapan yandaş basına kim servis ediyor? Emniyet mi servis ediyor, savcılık mı servis ediyor yoksa direkt saraydan mı servis ediliyor Sayın Bakan? (CHP sıralarından alkışlar) Bakın, masumiyet karinesini öldürdünüz, lekelenmeme hakkını öldürdünüz, insanlar yalan dolan manşetlerle ekranlarda yargılandı, suçlu ilan edildi, siz sessiz kaldınız ama mesele kendi çevreniz olunca, kendi menfaat düzeniniz olunca tam bir sessizlik, koruma, talimat ve örtbas. (CHP sıralarından alkışlar) Bakın, 25 Kasım'da İstanbul Başsavcılığı ne açıklamıştı? "Birleşik Arap Emirlikleri istihbaratına mensup kişiler casusluk faaliyeti yürütüyor." Birkaç saat sonra "Birleşik Arap Emirlikleri" ve "casusluk faaliyetleri" açıklamalardan bir anda silindi. İki açıklama yetmedi, üçüncü açıklamada "Konunun Birleşik Arap Emirlikleri'yle irtibatı yoktur." denildi ve siz hemen açıklamanın altını çizerek konuştunuz. Yani devlet ciddiyeti bir saat içinde buharlaştı. Soruyorum: Savcılık ilk açıklamayı yaptıktan sonra kimlerden telefon aldınız? "Şeffaflık" diyorsunuz ya! Başsavcılığı kimler aradı? O iki önemli telefondan sonra soruşturmanın seyri nasıl değişti? Hadi şeffaf olalım, sizin iradeniz Meclisin iradesinden büyük değil. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Bakan. Bütçenize para isterken nasıl konuşmayı biliyorsanız talimatlarınızın da hesabını burada bize vereceksiniz. (CHP sıralarından alkışlar) Onlarca haksız tutuklamaya ses çıkarmadınız, elinizi bile oynatmadınız ama konu iktidarınız olunca hemen müdahale. Adalet intikam ve nefret duygularınızın aracı değildir. Onlarca haksız yere tutuklanan var, onların aileleri var, onların çocukları var; vebali sizin üzerinizdedir Sayın Bakan. (CHP sıralarından alkışlar)

Gelelim asıl hedef alınan yere, İstanbul Büyükşehir Belediyesine; diğer deyişle, siyasi operasyonunuza. Sandık yaklaşır, yenilgi yaklaşır, dosyalar açılır; muhalefet yükselir, gözaltılar, tutuklamalar başlar. İBB soruşturması asla bir yargı faaliyeti değildir, bu düpedüz siyasi pusu kurma operasyonudur. (CHP sıralarından alkışlar) Kendinize güveniyorsanız yayınlayın yargılamaları TRT'den. Hadi getirin kanun teklifini, çıkaralım. Yayınlayın burada TRT'den, dinleyelim, izleyelim. Kendiniz bile inanmıyorsunuz iddianameye, kendiniz bile! Delil yok, belge yok, tespit yok, hiçbir şey yok ama buradan açık söylüyorum, ne milletimiz ne partimiz

ne Genel Başkanımız ne de Cumhurbaşkanı adayımız iradesini gözaltı kararlarına, tutuklama kararlarına teslim eder. Hâlâ anlamadınız mı, sizden, sizin operasyonlarınızdan korkuyoruz, bir adım geri atmıyoruz? Yüreğiniz yetiyorsa da getirin sandığı, er meydanında hesaplaşalım. (CHP sıralarından alkışlar)

Son kararnameyle yaptığınız sürgün ve terfiler de zaten korkunuzu ele veriyor. Ekrem İmamoğlu'yla ilgili davalarda lehe en ufak işlem yapan hâkimlerin yerini değiştirdiniz ama saraya yakın olanlar ödüllendirildi, görevde yükseltildi, korundu. Varlık Fonuna bağlı Eti Madenin Lüksemburg iştirakinde yöneticilik yapan Başsavcı hakkında ne yaptınız Sayın Bakan? Hiçbir şey. Geçmişte yaşanan -geldiniz, resimler gösterdiniz ya- ve faili meçhul cinayetleri temsil ettiği bilinen o beyaz Torosu -sizin döneminizde Sayın Bakan, sizin döneminizde- masasına koyan Torosçu savcıya ilişkin HSK'ye verdiğimiz dilekçeler ne oldu Sayın Bakan, ne oldu? Çöpe attınız, çöpe. Bakın, bakın, Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunda babası o beyaz Torosla götürülen Cumartesi Annelerinden Besna Tosun'u gözyaşlarıyla dinlemeyi biliyorsunuz ama aynı Besna Tosun'un 6 ayrı plastik kelepçeyle gözaltına alınmış olmasına savcılığınız "ölçülü müdahale" diyor, ölçülü; Anayasa Mahkemesi kararına rağmen eylem yasağını yasal kabul ediyor. Gelin, burada bunları anlatın Sayın Bakan; bu mudur sizin yargı bağımsızlığınız, bu mudur demokrasi, bu mudur adalet?

Sizin sisteminiz işlemiyor, adliyenin emaneti boşaltılmış, adliye çalınmış haberiniz yok; vallahi billahi tarihe geçeceksiniz Sayın Bakan. (CHP sıralarından alkışlar) Ülkeyi hukuk devletinden çıkarıp parti devleti yaptınız, partizansınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURAN TAŞKIN ÖZER (Devamla) - Ve son sözüm şudur, son sözüm: Bugün yargıyı sopa hâline getirenleri yarın o sopa korumayacak.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sen Büyükşehri savun, Büyükşehri!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bir dakika... Bir dakika... Süre versenize Başkanım.

TURAN TAŞKIN ÖZER (Devamla) - Bu hukuksuz uygulamalara yeltenen bugünün mağrurları, kibir abideleri yarın bağımsız mahkemelerde hesap verecek, hesap. (CHP sıralarından alkışlar)

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Cebeci'yi nasıl soydunuz, ondan haber ver!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Niye vermiyorsunuz süre ya?

TURAN TAŞKIN ÖZER (Devamla) - Biliniz ki bütçeniz de İBB iddianamesi gibi bomboş, içinde zerre adalet kırıntısı yok.

Sonuç: Ne yaparsanız yapın, gideceksiniz, gideceksiniz ve gerçek adalet gelecek.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hadi oradan!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Beraber gidelim, Cebeci'ye gidelim seninle.

TURAN TAŞKIN ÖZER (Devamla) - Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Şimdi, Grup Başkan Vekillerine söz vereceğim.

İlk söz, YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Mehmet Emin Ekmen'in.

Buyurun Sayın Ekmen.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben de bugünkü görüşmelerini yaptığımız Dışişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve ilişkili kuruluşların bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Bugün Ankara Milletvekilimiz Sayın İdris Şahin oldukça tafsilatlı bir şekilde Grubumuzun...

(Uğultular)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ses yok, ses, Sayın Başkan. Böyle ses olur mu Sayın Başkan? Muhalefetin sesini kısamazsınız Sayın Başkan.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ses yok, ses. Hayır, gerçekten duyulmuyor ya.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Şu anda nasıl? Ses mi yok, gürültü mü var; hangisi acaba? Mikrofon bu kadar, daha fazla gelmiyor, Başkanım, sabit; ben de gidemiyorum, koltuk da sabit.

Süreyi yenileyebilir miyiz?

Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben de bugün görüşmelerini yaptığımız bütçelerin hayırlı olmasını diliyorum.

Ankara Milletvekilimiz Sayın İdris Şahin bugün, tafsilatlı bir şekilde, görüşülmekte olan bütçelerden özellikle Adalet Bakanlığı, Anayasa Mahkemesi, Sayıştay ve benzeri kurumlar hakkında değerlendirmelerimizi paylaştı. Ben de bu kısa süre içerisinde birkaç konuya değinmek istiyorum.

Tabii, Adalet Bakanımız Sayın Yılmaz Tunç bizim, kişiliğini, ahlakını, mütevazı yaşamını ve hukuka dair görüşlerini yakından bildiğimiz bir arkadaşımız ama gerçekten, özellikle hukuka olan güvenin bu kadar azaldığı, yargının bu kadar tartışıldığı bir dönemin kendisinin Bakanlığı dönemine de denk gelmiş olmasının kendisi adına üzüntü verici bir şanssızlık olduğunu ifade etmek istiyorum. Birtakım konularda belki kendisinin dışında bazı işler dönüyordur, birtakım konularda belki kendisi bugün alacağı notlarla daha etkili müdahalelerde bulunulabilir. Ben de birkaç konuya dikkatini çekmek istiyorum.

Sayın Bakanım, dün de ifade ettim, geçen yıl ekim ayında başlayan yeni süreçle birlikte toplumun tamamında Türkiye'nin yeni bir yola girdiği ve bu yolda daha fazla hukuk, adalet, demokrasi, özgürlük ve özellikle çok seslilik içerisinde kendi kronik sorunlarına çözüm aradığına dair bir kanaat vardı ama bu süre içerisinde -hızlıca şöyle birkaç konuyu hatırlatmak istiyorum- sadece son bir yılda yaşadığımız olaylar, kayyum atamaları, İBB soruşturmalarının usulleri, özellikle cezaevi nakilleri, hasta hükümlü-tutuklular, gözaltı, tutuklamalar ve bunların bir cezalandırma aracına dönüştürülmesi, Ayşe Barım, Fatih Altaylı, Murat Çalık gibi tutukluların sağlık durumu ve maruz kaldıkları yargılama usulleri, Kent Uzlaşısında yaşananlar, Hüseyin Kocabıyık'ın Ankara'da gözaltına alınıp tutuklanması, akademisyen Emrah Gülsunar, Zafer Partisi lideri Ümit Özdağ ve emekli asker Orkun Özeller'in tutuklanması ve son olarak bunlara Furkan Bölükbaşı olayı eklendi. Şimdi bütün bunlara baktığımızda şunu rahatlıkla söyleyebiliyoruz ki: Sürecin ve dönemin ruhuna aykırı bu işlemler tek bir merkezden, tek bir yargı çevresinden, tek bir başsavcılıktan yürütülmektedir. Biz, kendinde özel bir misyon gören birtakım başsavcılıkların, birtakım mahkeme başkanlarının ya da özel güçlerle donatılan ya da yol verilen kişilerin başına sonra hangi itibarsızlık durumunun geldiğini çok iyi biliyoruz. Bu arkadaşlarımıza Nusret Demiral'ı, Zekeriya

Öz'ü, Salim Başol'u, Sabih Kanadoğlu'nu hatırlatıyorum. Bunların hiçbirini bugün toplum hayırla anmıyor. Bunların hiçbirini yarın cenazesi kaldırılacak olsa arkasından Fatıha okuyacak doğru dürüst insan bulamayabilir. Kendinde özel bir güç vehmedip toplumun tamamını karşısına alıp hak, hukuk, adaleti bırakınız, kanunlarla tanımlanmış temel güvenceleri dahi yok sayan yargı mensupları bir geriye dönüp baksınlar. Şimdi, ortada şöyle bir tablo var: Bu saydığım bütün soruşturmalar İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı ve yargı çevresinde yürütülüyor. Ankara'da Cumhuriyet Başsavcılığı yok mu? İzmir'de yok mu? Konya'da yok mu? Bu soruşturmaların bir benzeri -neredeyse hiçbir- buralarda yürütülüyor mu? Ortada 2 ihtimal var; ya İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı işgüzarlık yapıyor ve HSK buna göz yumuyor, siyasi irade sırtını sıvazlıyor ya da bu diğer bütün başsavcılıklar görevini yapmıyor, hepsini görevden alın. Bu çelişkinin bir şekilde ortadan kaldırılması lazım Sayın Bakanım. Bu konudaki bir kararın tabii ki takdirinizi aşacağının farkındayız ama biz de sesimizi size duyurabiliyoruz, biz de isyanımızı size iletebiliyoruz, sizin de bunu başta Sayın Cumhurbaşkanı olmak üzere, ilgili yerlere ileteceğinize olan inancımız tamdır.

Sayın Bakanım, 7 Ekim 2023'ten sonra İsrail'de bir soykırım başladı. Dışişleri Bakanımız da buradayken birlikte bu soruyu ikinize birlikte sormuş olayım. 2 binin üzerinde, Netanyahu ve savaş kabinesi hakkında yapılmış suç duyurusu var insanlığa aykırı fiiller ve savaş suçlarından dolayı. Uzunca bir süre sanki bu konularda Türk savcılıkları yetkili değilmiş gibi davranıldı hâlbuki yetkiliydik. Hani başta Uluslararası Ceza Mahkemesine de müdahil olamayacağınız söyleniyordu, sonra müdahil olduk ya, şimdi, bu adamlar ilgili iki yıldan sonra ilk defa bir işlem 8 Kasım 2025'te yapıldı. Ben, sevgili arkadaşlarım, milletvekillerimiz izin verirse -siz Sayın Bakanlarımızı değişik vesilelerle sık sık görüyorsunuz- Sayın Dışişleri Bakanımız ile Sayın Adalet Bakanımıza aynı anda sormak istiyorum: Soykırımcı Netanyahu hakkında ve savaş kabinesi hakkında 2 binden fazla yapılmış suç duyurusu yirmi beş ay niçin bekletildi? Bunda murat neydi, bunun hikmeti neydi? Söyleyin de içimiz soğusun. Tam yirmi beş ay boyunca 2 binden fazla suç duyurusu hasır altı yapıldı.

Sayın Başkanım, bir başka konu, hukuk fakültelerinin durumu. Bakınız, AK PARTİ döneminde yapılan ciddi yanlışlardan biri her özel üniversiteye bir hukuk fakültesi vermek oldu. Bir profesörün diplomasını kapıya astılar, dönem dönem hiçbir sınırlamaya tabi olmadan öğrencilere hukuk fakültesi kabulü yaptılar, çok ciddi paralarla diplomalar dağıttılar. Biz bunun etkisini nerede görüyoruz? Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'nda görüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Sayın Bakanım, mutlaka YÖK'le birlikte oturmalı, belirli yeterlilikleri taşımayan hukuk fakültelerinin kapanması kararını cesurca alabilmelisiniz. Bu kadar hukuk fakültesi bu ülkeye fazla, bu kadar hukuk fakültesi mezunu fazla. Mutlaka önünüze notlar geliyor. Çocuklar icra müdürlüğü sınavına giriyor, infaz koruma memurluğu sınavına giriyor. Yazıktır, bu ülkenin insan kaynağına yazıktır. Bu konuyu da ele almalısınız.

Sayın Sayıştay Başkanımıza aracılığınızla sormak istiyorum: Ben merak ettim, Sayıştayın tespiti nedeniyle -Sayıştayın tespiti, bakın, bizim iddialarımız demiyorum- kamu zararı görülen durumların bir, raporlarını; iki, daire kararlarını; üç, temyiz mercisi kararlarını incelemek istiyorum. Sayın Başkanım, internet sayfamızda böyle bir veri yok. Danıştayda var, Anayasa Mahkemesinde var, Yargıtayda var; sizde yok. Neyi saklıyorsunuz, kimden neyi gizliyorsunuz? Eğer Sayıştayın tespitlerine göre bir kişi kamu zararı göstermişse, yetimin hakkını yemiştir, beytülmale el uzatmışsa niçin bunları koruma altına alıyoruz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen,

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Niçin bu kararları, bu raporları kamuya açık hâle getirmiyoruz?

Sürem sıkıştı, 2 konuyu da Sayın Bakanıma arz etmek istiyorum.

Suriye'yle ilgili 2 konuda Türkiye'nin tam kapasitesini kullanmadığı yönünde bir kanaat var. Birincisi: Lazkiye, Süveyda'dan sonra Hama'da Alevilere yönelik saldırılarda Türkiye'nin daha aktif bir rol almasını bekliyor insanlar ve burada söylem olarak da sanki geride kalıyoruz.

İkincisi: 10 Mart anlaşmasını destekliyoruz ama uygulamasını sanki, başta Amerika olmak üzere İngiltere, Fransa'nın inisiyatifine terk etmişiz. Biz burada daha etkin rol alıyor muyuz? Almıyorsak bizi bilgilendirir misiniz? Bu konuda, kamuya açık alanda yeterli bilgi yok.

Son olarak birkaç konu daha vardı ama bu, Gazze'ye asker gönderme mevzusunda bizi daha detaylı olarak hem plan hakkında hem de Mehmetçik'in Gazze'de bulunma ihtimali hakkında bilgilendirebilir misiniz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Sayın Buğra Kavuncu.

Buyurun.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bütçe görüşmeleri yapıyoruz, her iki Bakanlığın da Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının da bütçesi toplam genel bütçe içerisinde oransal olarak çok büyük değil ancak her Bakanlığın yarattığı etki ve üzerlerindeki tartışmanın büyüklüğü çok fazla. Dolayısıyla, rakamlar üstünde durmayacağım.

Biz, tabii, Grup Başkan Vekilleri olarak konuşmuş birçok milletvekilinin üzerine konuşuyoruz. Birazdan soru-cevap faslı olacak ama ben bir konuyu hatırlatmak istiyorum sizlere: Bakın, kürsüye gelen muhalefet milletvekillerinin neredeyse yüzde 90'ı hem Dışişleri Bakanlığıyla ilgili belli konulara hem de Adalet Bakanlığıyla ilgili belli konulara değindiler, belli sorular sordular, çok net sorular sordular ancak her iki Bakan da bu sorularla ilgili tek bir cümle sarf etmedi. Ben onları bir kez daha tekrarlayacağım, belki soru-cevap kısmında cevap verirsiniz. Ha, şunu da bırakın ne olur: Yani sorulan sorulara, işte "Geçmişte şu iktidar da bunları yapmıştı..." Bunun bizim için hiçbir anlamı ve hiçbir kıymeti yok çünkü biz kimseyi karalama niyetinde değiliz, hakikati arıyoruz, dış politikada da Türkiye'nin gururunu, onurunu temsil edecek bir anlayışın varlığından haberdar olmak istiyoruz.

Şimdi, adaletle ilgili, yargıyla ilgili benim tekrar hatırlatmak istediğim bir konu var: Adaletle güven. Endeksleri, rakamları sevmiyorsunuz Sayın Bakan, hiç girmeyeceğim oraya ama bazı somut konular var. Bakın, daha yeni, dün bir polisimiz şehit oldu; Emre Albayrak. Emre Albayrak'ın... Suç kaydına girdiğinizde, en az 10 kere suç işlemiş, girmiş çıkmış, girmiş çıkmış... Türkiye'de

infaz edilmek için cezaevlerine girmiş suçluların neredeyse yarısı çıktıktan sonra tekrar suç işliyor. Hiç öyle rakamlara, endekslere bakmanıza gerek yok; tekil olaylar üzerinde durmuyorum, sistematik ve kronik olarak adaletin bir problemi olduğu çok açık, net, ortada. Suç örgütleri her tarafı sarmış durumda. Farklı uygulamalar, çifte standartlar, hızlı soruşturma ve tutuklamalar, takipsizlik, yavaşlama -bunlar da iktidar mensuplarına karşı yapılıyor- bunlarla alakalı çok ciddi soru işaretleri var. Şimdi, tutuklamalar cezaya dönmüş durumda, âdeta fiilî cezalandırmalara dönmüş durumda. Geç hazırlanan iddianameler, sulh ceza hâkimliğinin hızlı tutuklama kararları da bir başka tezadı teşkil ediyor.

Tayfun Kahraman'ı Silivri'de ziyaret ettim. Bakın, Anayasa Mahkemesi bir karar aldı, çok açık, net diyor ki Anayasa Mahkemesi: "Burada hiçbir somut delil yok." Anayasa Mahkemesi kararını uygulamayan 13. ve 14. Ağır Ceza Mahkemeleriyle ilgili HSK'nin kurumsal olarak sorumluluğu var, HSK'deki üyelerin de bireysel olarak sorumluluğu var burada bu uygulamanın yapılması anlamında.

Ekrem İmamoğlu konusu defalarca gündeme getirildi; ya, iki kelam cümle kurun bununla alakalı. Bakın, yargılanır, her şey sorulur ama ben normal bir vatandaş olarak şu hakkı sizden istiyorum... O tutuklamanın, bu yargılamaların sonucu ne olur bugünden bilmemiz mümkün değil ama bugünden neyi söyleyebiliriz biliyor musunuz net olarak? Bu konuyla ilgili bir şaibe yarattınız, ceza alsa da bir şaibe yarattınız, ceza almasa da bir şaibe yarattınız çünkü HSK'nin yapmış olduğu atamalarla siyasetin yargıya açıkça müdahale etmiş olduğunu ifşa ettiniz ve biz Adalet Bakanından bu konuyla ilgili tek bir cümle duymadık.

Kürsüye çıkan milletvekillerimizin çoğu Dışişleri Bakanından da Tom Barrack konusunda bir cümle kurmasını istedi. Hadi, şeyi geçtim... Bakın, geçmişte İhsan Sabri Çağlayangil'in meşhur bir açıklaması vardı, hatırlayanlar olur, belki benim yaşıma o günleri görmemiş olabilir ama sonradan okuduklarımda, gördüğümde diyorsunuz ki: "Ya, şöyle bir dış politikamız olsun." Sene 1975, Kıbrıs'tan dolayı ve Türkiye'nin haşhaş hekiminden dolayı Amerika'yla ilişkiler gerilmiş ve Türkiye, Amerikan üslerini kapatmış. O zaman diyorlar ki: "Bakın, yapmayın bunu, Sovyet Rusya'yla savaşa girmek zorunda kalırsınız. Amerikan desteğini bu kadar yok saymayın." Ne diyor biliyor musunuz İhsan Sabri Çağlayangil? "Biz 13 kere Rus çarıyla savaştık, o zaman arkamızı Amerika'ya dayamadık, Amerika yoktu, gerekirse gene savaşıyoruz." diyor. Bu kadar net bir açıklama beklemiyoruz ama çıkın, iki cümle kurun ya! Deyin ki: "Sen kimsin ya!" Çağırın, hesap sorun. Bu kadar rahat, bu kadar fütursuzca hareket eden bir büyükelçiye bu ülkenin dış ilişkileri müsaade et-me-me-li! Tekrar söylüyorum: Niyetimiz kimseyi karalamak değil; adalet için hakikati arıyoruz, dış politikada da gururlanacağımız bir dış politika olsun diyoruz.

Bir başka konu: Gene, Amerika Birleşik Devletleri'nin bir Ulusal Güvenlik Stratejisi yayınlandı, burada çok net bir durum var; Amerika artık kendi sınırlarına çekiliyor, ulus devletler ön plana çıkıyor ve yepyeni bir dünya düzeni oluşuyor.

Bütün bunların içerisinde merak edilen başka bir konu terörün uluslararası boyutu. Şimdi, Sayın Bakan bahsetti konuşmasında ama tek bir cümleyle, dedi ki: "SDG'nin 10 Mart mutabakatına uymasını, riayet etmesini bekliyoruz."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edelim lütfen.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Peki, durum nedir, buna uyacağına dair herhangi bir gösterge var mıdır, uymazsa ne olacak, nasıl bir tavır takınılacak? Tabii, bütün bunlar şu anda işlemekte olan süreçle de alakalı.

Doğu Türkistan'a bir cümleyle değinildi. Peki, buna karşı ne yapacağız biz, elbette ki Çin'in toprak bütünlüğüne, Çin'in sınırlarına saygı duyarak bu konuyu hangi uluslararası platformlara, nasıl taşıyacağız? Bununla ilgili tek bir cümle de detaylı bir açıklama da maalesef duyamadık.

Türkiye Büyük Millet Meclisiyle de ilgili tek bir konuyu gündeme alacağım. Dün Cevdet Yılmaz burada dedi ki muhalefete: "Ya, öneri getiriyorsunuz, etki analizi getirin beraberinde yani getirdiğiniz bu önerilerin kaynağı, maddi boyutu nedir?" Bütün milletvekillerine soruyorum: Bugüne kadar geçirdiğimiz kanunlarda, AK PARTİ'nin getirdiği kanun tekliflerinin kaçında etki analizi gördünüz arkadaşlar?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının bize yaptığı tavsiyeye kendi partisi uymuyor daha. Yüzlerce kanun maddesi geçti, bir tek etki analizi gördük mü? Gelen bu kanunun ne tür faydası var, ne tür zararı var, kaynağı nedir; tek bir şey görmedik ama burada getirdiği çözüm önerisiyle ilgili bizden, muhalefetten etki analizi bekliyor Sayın Cevdet Yılmaz.

Son bir konu: Acele yasalaşma hâli bu Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütün verimle çalışabilme imkânını elinden alıyor. Kanun geçirme süremiz ortalama on gün. Fransa'da ne kadar biliyor musunuz? İki yüz-iki yüz yirmi gün bir kanunun ortalama geçme süresi; İngiltere'de yüz seksen-yüz doksan gün. Arkadaşlar, acele işe şeytan karışır, hele de yasama gibi bütün milleti ilgilendiren bir konuda yangından mal kaçırır gibi kanun geçirme anlayışını bir an önce terk etmenizi ümit ediyorum.

Teşekkür ederim. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili, Manisa Milletvekili Sayın Erkan Akçay.

Buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Muhterem milletvekilleri, bütçe görüşmelerimizin birinci turunu Türkiye Büyük Millet Meclisi, Adalet ve Dışişleri Bakanlıklarımızın bütçelerini görüşmek suretiyle, demokratik bir olgunlukla tamamlamış bulunuyoruz.

Değerli milletvekilleri, 28'inci Dönem milletvekilleri olarak tarihe geçecek üç önemli gündem başlığımız vardır. Birincisi, terörsüz Türkiye olarak ifade ettiğimiz hedefimizin zemini olan Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonudur. Komisyonun hazırlayacağı raporun önemli ve demokratik bir mukaddime olacağına inanıyoruz.

İkincisi, yeni bir anayasa. Geniş mutabakata dayalı, darbe ruhundan arınmış sivil ve millî bir anayasa yapmak mecburiyetindeyiz. Yaklaşık yüz elli yıldır devam eden anayasa tartışmalarına bir son vermenin zamanı çoktan gelmiştir. Biz, Milliyetçi Hareket Partisi olarak anayasaya ilişkin görüşlerimizi 4 Mayıs 2021 tarihinde açıkladık ve bu konuda da hazırlıkliyiz.

Üçüncüsü ise iç tüzük hazırlığı. Ne yaptığınız kadar nasıl yaptığınız da önemlidir. İç Tüzük'ün bazı hükümleri hiç uygulanmazken, İç Tüzük'te dayanağı olmayan bazı uygulamalar güçlü teamüller hâline gelmiştir. Yasama faaliyetlerini milletimizin vakarına yakışır bir verimliliğe, nezakete ve nezahete kavuşturacak yeni bir iç tüzüğe ihtiyacımız olduğunu düşünüyoruz.

Ayrıca, birlikte çalıştığımız stenograf, kavas, yasama uzmanı, güvenlik personeli, danışmanlar ve tüm Meclis çalışanı arkadaşlarımızın her birine teşekkürlerimizi sunarken, onların sorunlarının ve beklentilerinin farkında olduğumuzu, en kısa sürede çözüme kavuşturulması için her türlü katkıyı vereceğimizi belirtmek istiyorum.

Adalet, toplumsal huzurun ve devletin temelidir. Görülen ve yürüyen davalar bir an evvel sonuçlanmalı, objektif hükümler açıklanmalıdır çünkü uzayan her soruşturma ve yargılama siyasi istismara kapı aralamakta, organize yıpratma kampanyalarına zemin hazırlamaktadır. Elbette masumiyet karinesi esastır ancak bir şeyin şüyyu vukuundan beter olduğu gerçeği de ortadadır. Muhatabı kim olursa olsun, hangi makamda otursun otursun, üzerlerine atılı vahim iddialar karşısında yargıya bühtanla saldırmak, yargı mensuplarını itibarsızlaştırmaya çalışmak, baskı altına almak bir çıkış yolu değildir. Yargıya parmak sallamak yerine hukukun üstünlüğüne inanmak, gerçek hukuk güvenliğinin yegâne gereğidir, başka da sığınılacak bir liman yoktur.

Adalet terazisini omuzlayan personelin haklı taleplerini de üç başlıkta ifade ediyoruz. Birincisi, 657 sayılı Kanun'da adalet hizmetleri sınıfı ihdas edilmelidir ve yerinde olacaktır. Tecrübeli kâtiplere uzmanlık, mübaşirlere ise üçüncü dereceye yükselme yolu açılmalıdır.

İkincisi, merkez ve taşra tazminat ayrımı son bulmalı, yol yardımı sadece büyükşehirilere değil tüm illere verilmelidir. Bilhassa, kaldırılan fazla mesai ücretleri kısıtlamasız şekilde yeniden ödenmelidir.

Üçüncüsü, hukuki güvencedir; adalet personeli 2802 sayılı Kanun'la değil, diğer memurlar gibi 4483 sayılı Kanun'a tabi olarak yargılanmalıdır diyoruz.

Değerli milletvekilleri, dış politika hataların bedelinin çok ağır ödendiği en kritik sahalardan, alanlardan biridir. Yıllarca bize dayatılan "Aman, kimseyle kötü olmayalım, köşemize çekilelim." anlayışı artık geçmişte kalmıştır. Bugün masada başkalarının sunduğu menüyü bekleyen değil, Ankara merkezli düşünen, şahsiyetli bir dış politika söz konusudur. Bizim pusulamız bellidir; biz dünyayı başka başkentlerin gözüyle değil Ankara'dan okuyoruz. Amacımız sadece değişen dünyaya ayak uydurmak değil, sancıları çekilen yeni dünya düzeninin oluşmasının mimarisinde aktif olarak yer almaktır. Rotamız tam bağımsız, bölgesinde oyun kurucu ve lider ülke Türkiye'dir. Türkiye kendi gündemine hâkim bir ülkedir. Başkalarının gündemine mahkûm değiliz, alternatiflerimiz de çoktur.

Ayrıca, sahada ve masada güçlü Türkiye'nin en somut tezahürlerinden biri de Antalya Diploması Forumu'dur. Bugün dünya liderlerinin, bakanların ve uluslararası kuruluşların sorunlara çözüm aramak için Türkiye'nin ev sahipliğinde, Türk misafirperverliği ve diplomatik inisiyatifiyle ve aklıyla bir araya gelmesi gurur vericidir. Diploması köklü bir hafıza ve akademik derinlikle yürütülen bir faaliyettir. Bu nedenle, 4 Ocak 2023'te 7430 sayılı Kanun'la Antalya Diploması Forumu Vakfı kurulmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Devam edelim lütfen.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Bu Vakfı her ne kadar stratejik ve yerinde bir hamle olarak görsek de Vakfın faaliyetleri hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesine de önem atfediyoruz Bugüne kadar bu Vakıf hangi faaliyetleri yürütmüş ve yürütmektedir? Bu vesileyle Nisan 2026'da 5'inci düzenlenecek olan foruma şimdiden başarılar diliyorum.

Son olarak, yurt dışında görev yapan diplomatik misyon çalışanlarımız aynı zamanda Türkiye'yi de temsil etmektedirler; Bakanlık personelinin bazı beklentileri vardır. Birincisi, diğer kurumlarda uzmanlar üç yılda 3600 ek göstergeye kavuşurken Dışişleri personeli dokuz yıl beklemekte, üstüne ağır sınavlara tabi tutulmaktadır. Mali haklar ve 3600 ek gösterge başkâtiplik sınavına...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Tamamlayalım.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - ...yani bu sınava da tabi olmamalı, üç yıllık süre emsalleri gibi burada da uygulanmalıdır.

İkincisi, yurt dışı maaşlarının da mutlaka iyileştirilmesi ihtiyacı vardır. Küresel enflasyonunun tavan yaptığı bir dönemde maaşları döviz bazında eriyen diplomatlarımız görev yaptıkları ülkelerde geçim derdine düşmemelidir diyorum.

Meclisimizin, Adalet ve Dışişleri Bakanlıkları bütçelerinin de ülkemize, milletimize, Bakanlıklarımıza ve Meclisimize hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyor, başarılar diliyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Muş Milletvekili Sayın Sezai Temelli. Buyurun.

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakanlar ve tabii ki bürokrasi; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2 tane fotoğraf; öncelikle bunları sunacağım. Bugün İŞKUR'un istatistikleri açıklandı. Bu yıl İŞKUR 60 yaş üstü 26.823 başvuru aldığını söyledi. Yani Türkiye'de 60 yaşına gelmiş ve hâlâ iş arayan 26.823 kişi var; kaldı ki bu sadece İŞKUR başvurusu. "Çok yaşıyorlar, neden ölmüyorlar?" diye yakınıyordu ya iktidar, dolayısıyla da yaşadıkça işte bu çileyi çekiyorlar. Ama fotoğrafın bir tarafı böyle, diğer tarafında 15 yaşında çalışmak zorunda kalan, MESEM projeleri nedeniyle çocuk işçi olup ölenler de var. İşte, Türkiye'deki 2 tane büyük adaletsizlik fotoğrafı; ne sosyal adalet var ne adalet var.

Peki, MESEM projelerini öven Bakanı protesto eden Türkiye İşçi Partili 16 genç nerede? Cezaevinde. Neden tutuklandılar? Anayasal haklarını, demokratik haklarını kullanıp Bakanı protesto ettiler diye tutuklandılar. Bugün tahliye talepleri vardı, tahliye talepleri reddedildi. Şimdi, bu ülkede adalet dediğiniz mesele, Sayın Bakanın konuşmasının başında aslında bize çizdiği tablodan çok farklı bir yere düşüyor. Evet, konuşmanızın başında çizdiğiniz o tablo hepimizin özlemi ama bunu hayata geçirecek olan icraat sizde. Eğer bu konuşmanıza gerçekten inanıyorsanız bunu hayata geçirecek olan icra makamısınız. Şimdi, bütçelerinizden yakınıyorsunuz, eğer bunu hayata geçiremiyorsanız bu bütçeler size fazla. Zaten Cevdet Yılmaz da dün açıkladı, inanılmaz bir bütçe açığı var. Gerçekten bu bütçe açığını kapatmak adına belki siz bütçenizde tasarrufa gidebilirsiniz çünkü adalet yoksa bütçe de olmasın.

Sayın Bakanlar, şimdi, mahkemelerde bir de... Bize burada adalet mevzusu anlatılırken tabii ki "bu mahkemeler eliyle adaletin tecelli etmesi" dediğinizde en önemli adresi gösteriyorsunuz fakat mahkemelerin bir huyu var, son dönemde mahkemeler ısrarla Anayasa Mahkemesi kararlarına uymuyorlar, Anayasa Mahkemesinin kararlarını tanımıyorlar. Burada söz alan Adalet ve Kalkınma Partili hatipler de sürekli bize şunu söylüyorlar: "Anayasa Mahkemesi bir üst mahkeme değildir." Efendim, biliyoruz, Anayasa Mahkemesi bir üst mahkeme değil ama Anayasa Mahkemesi Anayasa'yı savunmakla mükellef bir mahkeme yani Anayasa'yı ihlal ettiğinizde size karşı bir yaptırım uygular. Bu onun bir üst mahkeme olduğunu göstermez; bu sizin Anayasa'yı ihlal ettiğinizi gösterir. Dolayısıyla mahkemeler Anayasa Mahkemesinin almış olduğu kararlara uymak zorundadır eğer anayasal bir devletseniz ama anayasalı bir devletseniz işte böyle büyük adaletsizlikleri bu ülkeye dayatırsınız. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin kararları bir an önce hayata geçmelidir, uygulanmalıdır. Uygulamayan mahkemeler varsa, siz Hâkimler ve Savcılar Kurulunun da Başkanı sizsiniz, o Kurulu çalıştırın ve gereğini yapın.

Tabii, adalet mevzusu deyince o kadar çok konu var ki bunların başında herhâlde cezaevleri gelir. Cezaevlerindeki uygulamaları biliyorsunuz. Cezaevleri yaparak aslında bir ülkeye adalet sağlamıyorsunuz, bizzatihi, cezaevleri tablosuyla bu ülkenin hukuktan, demokrasiden, insan haklarından ne kadar uzaklaştığını görüyoruz. Çünkü öyle cezaevleri yapıyorsunuz ki bunlara "kuyu tipi" deniyor, insanları diri diri mezara sokuyorsunuz. Dolayısıyla burada aslında yapmış olduğunuz şey sistematik bir işkence hâlidir ve cezaevlerindeki işkencelere artık son verme zamanı gelmiştir.

Bu işkencelerin uzatılmasında, cezaevlerinin bu hak ihlallerinin süreklileşmesinde aracı olan Adli Tıp Kurumu var. Gerçekten bu bir tıp kurumu mu? Buradakiler doktor mu, hekim mi? Her zaman şüpheyle bakıyoruz. Hasta mahpuslara yönelik vermiş oldukları raporlar kabul edilemez. Bunu defalarca dile getirdik. Adli Tıp Kurumu gerçekten bir tıp kurumu olmak zorundadır ve insan sağlığını, insanın o sağlık koşullarında hayatını devam ettirebilmesinin koşullarını sağlayacak şekilde hastaya yaklaşmalıdır. Hastanın neden hükümlü olduğu onların konusu değil. Orada önemli olan sağlık hakkıdır.

Başka bir kurul: İdare ve gözlem kurulları âdeta bir gölge mahkeme; mahkemelerin vermiş olduğu kararlar sonucunda hükümlünün artık tahliye olması gerekiyor, yeniden bir mahkeme kuruyorlar; düşman hukuku devrede. Orada, işte "Pişman mısınız?" "Kaç kişi silah bıraktı?" "Neden bu kadar çok kitap okudun?" "Neden kitap okumadın?" gibi, saçmalıkları burada saymakla bitiremeyeceğimiz sorular sonucunda diyorlar ki: "İyi hâlli değil." Otuz yıl, otuz bir yıl, otuz iki yıl, otuz üç yıldır cezaevinde olan insanlar var. Hangi kararla? Mahkeme kararıyla değil idare ve gözlem kurullarının keyfî kararlarıyla. Bu keyfiyet kabul edilemez. Tabii, "cezaevleri" deyince cezaevlerinde hasta mahpuslar var, engelli mahpuslar var, çocuk mahpuslar var, annesinden dolayı, annesiyle beraber yatan mahpuslaştırılmış çocuklar var. Şimdi, o kadar çok sorun var ki buradan başlamak lazım ama Sayın Bakan, siz sürekli burada konuşmalarınızda endeks meselesine çok takılıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edelim lütfen.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Bence endekse takılmayın, cezaevlerine takılın. Endeksler doğru olmuş, yanlış olmuş, bırakın endeksleri, cezaevlerini dolaşın. Cezaevlerini gördüğünüzde dersiniz ki: "Endeksler iyiymiş, olduğundan daha iyi bir şeyi aslında gösteriyor." Yoksa durum bir felaket.

Şimdi, "mağdur odaklı adalet sistemi" dediğiniz için bunu size söylüyorum, bizzat siz ifade ettiniz. Mağdur odaklı bir adalet sistemi yaratıyorsanız mağduriyetleri ortadan kaldıracak şekilde meseleyi ortaya koymalısınız. Bunu neyle test edebiliriz? İşte, on birinci yargı paketi geliyor. On birinci yargı paketi gerçekten mağdur odaklı mı? Eğer mağdur odaklıysa neden hâlâ içinde eşitsizlikleri barındırıyor? Neden hâlâ içinde ayrımcılığı barındırıyor? Neden hâlâ içinde TMK mağdurlarını barındırmıyor? Demek ki mağdur odaklı değil. Evet, hoşunuza gidiyor bu kavramlar, dinledik, çok güzel ama icraata baktığımızda vallahi hiç de mağdur odaklı bir şey görmüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Şimdi, dış politikayla da ilgili birkaç cümle söyleyeceğim.

Şimdi, bizim dış politikamızın artık bir yeni nesil dış politika üretme zamanı gelmiştir. Bugüne kadar üretilmiş olan dış politikanın artık bugün için anlamlı bir politika üretme şansı kalmamıştır. Bizim dış politikamız bugün için hem Türkiye siyaseti hem de Türkiye'nin hinterlandını kapsayacak, o hinterlandla Türkiye'nin barışık olacağı bir zeminde gelişecek bir yeni nesil anlayışa ihtiyaç vardır fakat biz, Bakandan bunları duymadık. Bakanın anlatmış olduğu dış politika, bir aracı kurum dış politikası yani "Ukrayna ile Rusya savaşıyor, biz aracı olabilir miyiz? Orada bir mesele var, biz aracı olabilir miyiz?"

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Son kez açıyorum.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Bu, bu ülkenin özellikle hinterlandını düşündüğünüzde Avrupa'dan Orta Doğu'ya kadar etkili bir dış politika üretme zorunluluğunu karşımıza getiriyor. Neden üretemiyoruz? Çünkü siz, hâlâ Kürt meselesinin demokratik çözümünün sadece bir asayiş meselesi olduğu anlayışıyla meseleye yaklaşıyorsunuz; hayır, değildir. Kürt meselesinin demokratik çözümü, işte bütün hinterlandta gerçekten Kürtlerin ve Türklerin ortak siyaset yapıcılığının adresidir. Dolayısıyla bu ortak siyaset yapıcılık ortak bir dış politika ve gerçekten de yeni nesil bir dış politikanın önünü açacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Söz sırası Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Sayın Gökhan Günaydın'da.

Buyurun Sayın Günaydın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanlar, değerli bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz.

Evet, bütçelerini savunmak üzere Sayın Bakanlar Meclisteler, uzun uzun dinledik kendilerini, Hakan Fidan'ı. Hakan Bey diyor ki: "Gelişmeleri yönlendiren müessir bir aktör olarak Türkiye uluslararası alandaki saygın konumuyla devam etmektedir." Bir de

kitap yayınlamışlar: "Türkiye Yüzyılı'nda Etkin ve Kararlı Dış Politika" Şimdi, ben, bu kitapta bulamadıklarımı, Sayın Bakanın da konuşmasında duymadıklarımı burada aktaracağım; bakalım etkin ve kararlı bir dış politika nasılmış?

Mesela, İstanbul seçimlerinde "Binali Yıldırım'a mı oy vereceksiniz, Sisi'ye mi oy vereceksiniz?" diyordunuz; gittiniz tıptış tıptış Mısır'a, Sisi'nin ayağına, el sıkıştınız, değil mi? Bu mu kararlı politika? (CHP sıralarından alkışlar)

Rus uçağının düşürülmesinden sonra "Uçağı kim düşürdü?" diye önce birbirinizle yarıştınız; bir haftalık hamaset süresi bitince tıptış tıptış Putin'in ayağına gittiniz, Rus televizyonunun canlı yayınında dakikalarca ayakta bekletildiniz. Bu mudur saygın politika? (CHP sıralarından alkışlar)

"Bu can bu bedende durdukça Rahip Brunson'ı benden kimse alamaz." diyordunuz; Trump telefon etti, Brunson kanatlandı. Şimdi soruyorum: Rahip bir din adamıysa niye tutukladınız, Rahip bir casussa niye serbest bıraktınız? Trump sizi karşısına aldı, hepiniz önünüze bakarak dizi dizi oturdunuz, Trump size bunu hatırlattığında hiç yüzünüz kızarmadı mı ya? Bu mudur saygın politika?

"İsveç ve Finlandiya'yı -birini terör örgütüne yardım etmek, öbürünü Kur'an-ı Kerim'i yakmak suçlamasıyla- asla NATO'ya almayacağız." dediniz. Sonra gidip de en hevesli -NATO için- imzayı siz atmadınız mı be kardeşim!

Hollanda'nın Başbakanı Mark Rutte'nin döneminde Dışişleri Bakanınızın içeriye girmesine izin vermediler, Aile Bakanınızı sınır dışı ettiler, sonra aynı Mark Rutte'yi NATO Genel Sekreteri yapmak için ilk imzayı siz atmadınız mı be kardeşim! Bu mudur saygın dış politika? (CHP sıralarından alkışlar)

Birleşik Arap Emirlikleri'ni darbenin finansörü olarak ilan etmişsiniz. Sonra para almaya Birleşik Arap Emirlikleri'nin kapısına gidip dilenirken -bunu söylemekten çok üzüldüyorum ama- hiç utanmadınız mı, hiç bu sözleri hatırlamadınız mı?

Cemal Kaşıkçı'yı İstanbul'da erittiler, erittiler. Nutuk atıyordunuz "Burası egemen bir ülkedir. Cemal Kaşıkçı ya da başka bir ülke, bunun hesabı burada sorulacaktır." dediniz. Sonra Suudi Arabistan'ın dolarları aklınıza geldi, dosya kanatlandı ve Suudi Arabistan'a uçuverdi. Bu mudur sizin dış politikanız?

Yahu, Gazze'de 70 bin sivil öldürüldü, bunun hamasetini yaptınız. 7 Ekim 2023'te İsrail'in soykırımcı ve katliamcı politikaları başladı. Altı ay süreyle -mart dâhil- 2,3 milyar dolarlık ihracat yaptınız Mısır'a, İsrail'e ve katliamda kullanılan malzemelerin bir kısmı da o ihracatla beraber gitti. Burada rahmetli Hasan Bitmez bunu söyledi, protestolar arasında adamcağız düştü; adamcağız can çekişirken burada kebab yaptınız be kardeşim! Arkasından ancak 9 Nisan tarihinde 54 kalem için yasaklama yapabildiniz, 2 Mayıs 2024 tarihinde tamamını ancak yasaklayabildiniz. Şimdi soruyorum: Gazze'de ölen o 70 bin çocuk rüyalarınıza girmiyor mu? Bu mudur dış politikanız? (CHP sıralarından alkışlar)

Geride 70 bin sivil ölüm kalmışken, Trump gidip Netanyahu'yla birbirlerini İsrail Parlamentosunda kutlarken, arkasından Netanyahu'yu oraya götürmeyip yalnızca Trump'la el sıkışmanızı bir dış politika başarısı olarak anlatabildiniz ve Türkiye sizin için utandı be kardeşim!

Tom Barrack size "Trump zekice bir hamle yaptı, Erdoğan'ın en çok ihtiyaç duyduğu şeyi verdi, bu bir meşruiyettir." dedi. Bütün arkadaşlarımız bu sözü söyledi; niye şurada, kürsüde, 5 metre karşımızda buna bir tek laf edemediniz ya? Meşruiyeti dışarıda arayarak mı bu memlekette iktidar kalabileceksiniz?

220 Boeing'i, 2,5 katı daha pahalı doğal gazı, nadir toprak elementlerini, Amerika'ya karşı gümrük vergilerini indirmeyi, iki buçuk saatlik bir toplantıda verip geri geldiniz. Osmanlı'nın son dönemindeki o utanç verici anlaşmalardan birini imzaladınız. Bu gerçekten sizi hiç utandırmıyor mu be kardeşim! (CHP sıralarından alkışlar)

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Utanacak biri varsa sensin, sen! Utanacak biri varsa o da sensin! Utanmaz adam sensin!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Nihayet bir şey daha söyleyeceğim size: Burada dış politika açısından en önemli 2 tane söz var, bunlardan bir tanesini NTV muhabiri söyledi. O içeride iki buçuk saatte ne olduğunu NTV muhabiri gayet güzel özetledi. Sizin de hakkınızı yemeyelim, siz de Washington'da "KAAN uçağının motoru yoktur." diyerek dış politika ve Dışişleri Bakanlığı sırasında en samimi açıklamanızı yaptınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ben söyleyeyim size, bu kitapları yazmakla dış politika övülmüyor, dış politika bunlarla oluşturulmuyor, bin yıllık devlet politikasını bu memlekette mahvettiniz.

Şimdi, gelelim Adalet Bakanlığına, Adalet Bakanı burada oturuyor. Vallahi, madalyonun iki yüzü var; bir tanesi vatandaşın gördüğü, bir tanesi de Yılmaz Bey'in gördüğü. Vatandaş diyor ki... "Bu uluslararası endeksleri boş verin." diyorsunuz ya, hadi biz de boş verelim. Yani dünyada mesela 140 ülke arasında 116'ncısınız. Hadi boş verelim, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları arasında yapılan analizlerde, araştırmalarda yargıya güven yüzde 20'nin altında.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Kim yapmış onu?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Kim yapmış? Panorama yapmış, Yetkin Araştırma yapmış. Bu ne demek biliyor musunuz? AKP'ye ve MHP'ye oy veren her 2 yurttaştan 1'i de adalete güvenmiyor ama size güveniyor. Niye güveniyor biliyor musunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Hadi yeter, hadi!

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Her hukuk skandalından sonra vatandaş saatine bakıyor, diyor ki: "En geç bir saat içerisinde nasıl olsa Yılmaz Tunç çıkacak 'Türkiye bir hukuk devletidir; yargı tarafsızdır ve bağımsızdır.' diyecek." Yılmaz Bey, Adalet Bakanlığınız bir gün bitecek, yalnızca bu sözle hatırlanacaksınız, bu sizi hiç üzmüyor mu be kardeşim, bu sizi hiç üzmüyor mu! (CHP sıralarından alkışlar)

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Tabii siz ülkeyi darbe hukukuyla yönettiğiniz için size yabancı gelir bunlar.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Anayasa'nın 90'ıncı maddesi burada, AİHM kararları uygulanmıyor.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Siz bu ülkeyi darbe hukukuyla yönettiğiniz için size yabancı gelir.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Anayasa'nın 153'üncü maddesi burada, AYM kararları uygulanmıyor. AYM kararlarına uymayanlar kariyer yapıyorlar.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Türkiye'nin hukuk devleti olması sana yabancı gelir çünkü darbe hukukuyla bu memleketi yönettiniz. Hukuk devletini duyacak en son kişi sizsiniz zaten.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Anayasa'nın 140'ıncı maddesinde -cahillerin sözlerini duyuyorum- "Hâkim ve savcı olup da adalet hizmetindeki idarî görevlerde çalışanlar, hâkimler ve savcılar hakkındaki hükümlere tâbidirler." diyor.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Darbeciler anlayamaz hukuk devletini!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Eski Adalet Bakan Yardımcınız, bugünkü İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı gitti, Eti Maden firmasından yönetim kurulu üyesi olarak maaş aldı, Anayasa'yı çiğnedi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - HSK'nin Başkanı sizsiniz, niye kılınız kıpırdamıyor be kardeşim! Bununla mı siz tarafsız ve bağımsız yargıyı tesis edeceksiniz?

BAŞKAN - Son kez açıyorum, toparlayın lütfen.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Başkan, yeter bu kadar!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Son sözümü şöyle söyleyeyim: Türkiye'de...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Adamın sesi kesildi!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Senin sesini keseceğim ben de, ne zaman keseceğimi göreceğiz.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Yavaş, yavaş!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Kim kimin sesini keser görürsün sen!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Senin sesini keseceğim ama ne zaman keseceğimi söyleyeyim. (CHP sıralarından alkışlar)

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Senin nefesin yetmez! Senin nefesin yetmez!

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Ağır gel!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Şimdi, söyleyecek çok şey var.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sen darbe hukuku ile normal hukuku bir tutma, tamam mı? Türkiye'nin hukuk devleti olmasını sen anlayamazsın çünkü sen darbeci kafayla hareket ediyorsun.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Son söyleyeceğim şunlar: Bu Meclisin çatısı altında çok sayıda emekçi asla çalışmıyorlar, statülerine uygun bir para alamıyorlar, sosyal güvenlikleri yok. Buna karşın, Necdet Ünüvar 23, 24, 25, 26'ncı Dönem AKP milletvekilliği yapmış, Ankara Üniversitesi Rektörü yapmışsınız, sonra boş mu kalsın çocuk, onun mahdumu boş mu kalsın? Fakülteden mezun olmuş, derhâl Enerji Bakanlığına müşavir yapmışsınız, şimdi Ticaret Bakanlığında Genel Müdür Yardımcısı. E, kızı boş mu kalsın? Kızını da tıpkı oğlu gibi sınavsız, mülakatsız Meclise almışsınız; hiç utanmıyor musunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Son kez Başkanım... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Günaydın, lütfen selamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ve son kez, Mustafa Destici'nin kızı... Türkiye'de binlerce insan boşa gezerken, işte bu çocukları yani AKP'ileri ve yandaşların çocuklarını mülakatsız, sınavsız işe alıyorsunuz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sen 50 milyon dolarlık villayı 5 milyona nasıl yazdın; onun cevabını ver. "Utanmaz adam!" diye ona demek lazım, değil mi?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hiç mi utanmıyorsunuz be kardeşim!

Ben söyleyeyim: Türkiye'de bugünler geçecek, Türkiye'de insanların ahlakla çalışacağı, liyakatle iş bulacağı ve Türkiye'nin bir adalet düzenine kavuşacağı bir dönem gelecek; bunu hep beraber kuracağız.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Başkan, sen 50 milyon dolarlık villadan bahset!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ben, bu düşüncelerle Sayın Meclisi ve tüm arkadaşlarımı saygıyla selamlıyorum.

Sağ olun. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Sayın Özlem Zengin'de söz. Buyurun Sayın Zengin.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Sayın Başkan...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Kendi belediyelerinizde mülakatsız, sınavsız aldığınız kişilerden bahsetsenize.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sen Cebeci'deki yolsuzluktan bahset!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sen ancak konuşursun, başka bir şey yapamazsın, senin görevin o oğlum.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Cebeci'deki yolsuzluğu nasıl cebine indirdiniz, ondan bahset!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Senin ile benim, ikimizin mal varlıkları beraber araştırılsın, var mısın?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Araştırılsın, varım.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Senin ve benim, var mısın?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Varım, gel!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Cebeci'yi ben sana göstereyim, hadi birlikte imza atalım, gel!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Hadi gel!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Dün Abdullah Güler'e söyledim, bugün de sana söylüyorum, senin ile benim, ikimizin.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Herkesinki araştırılsın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sen kimsin de bana hesap soracaksın! Sen kimsin! Benim dürüstlüğümün zekâtı size yeter, zekâtı, anlıyor musun!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sen Cebeci'deki o paraları nasıl cebe indirdiniz, ondan bahset!

CAVİT ARI (Antalya) - Dön önüne be ya! Dön önüne be ya! Ya, ne terbiyesiz adamsın ya, dön önüne!

BAŞKAN - Grup Başkan Vekilimize söz verdim, lütfen bir sükûneti sağlayalım.

Sayın Zengin, buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Tekrar Sayın Başkanım, çok Değerli Bakanlar, değerli bürokratlar ve çok değerli milletvekili arkadaşlarım; ben de Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Üzülerek söyleyeceğim, doğrusu ilk defa bir Genel Kurulda, tüm gün çalışarak günün sonunda ilk defa söz alıyoruz. Normal şartlar altında geçtiğimiz yıllarda her grup konuşmasını yapar, arkasından biz de o konuşmalara binaen cevaplar verirdik. Bu defa, bütün gruplar konuştuktan sonra konuşmak üzere anlaştık. Çok sakince geldiğimizi düşünüyordum yani galiba bütün tartışmalar, Grup Başkan Vekilleri konuşmaya başlayınca doz aşımından kaynaklanıyor.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Memleket sakin olmayınca Özlem Hanım...

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Bu mesele sakinlik meselesinden öte bir şey. Yani bu konuda mesela insanlara dönüp arka arkaya "Ütanmıyor musunuz, utanmıyor musunuz?" dediğiniz zaman nasıl bir cevap bekliyorsunuz ki? Evet, utanmıyoruz, gurur duyuyoruz yaptığımız işten, gurur duyuyoruz, niye utanalım biz? (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Neyinden utanacağız yani?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Olanlar utanılacak işler.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Bu nasıl bir üsluptur?

Şimdi, değerli arkadaşlarım, ben, kendim işitmek istemediğim bir cümleyi, bir kelimeyi bir başkasına söylemem. Hayatım boyunca hiç kimseye "Ütanmıyor musun?" demedim. Zaten hicabı olan utanır. Böylesine insanı tahrik eden bir konuşma yapmayı, bütün gün geçirdiğimiz bu sakin güne büyük bir haksızlık olarak görüyorum.

Şimdi, benim konuşmam şöyle başlayacaktı eğer sakin sakin dinlemiş olsaydık; bugün farkında olunmasını istiyorum, bizi dinleyenler de neyi gördüğümüzü bilsinler diye okumak istiyorum: Bugün, bir defa, Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesini de oyluyoruz; bunun önemli olduğunu düşünüyorum. Kamu Denetçiliği Kurumunu, Anayasa Mahkemesini, Sayıştayı, Adalet Bakanlığını, Yargıtayı, Danıştayı...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Anayasa Mahkemesi ne iş yapıyor ki Özlem Hanım, Anayasa Mahkemesi? Kararlarını kimse tanımıyor, Özlem Hanım.

OSMAN SAĞLAM (Karaman) - Bir sus ya!

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Bir sus!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Susar mısın!

CAVİT ARI (Antalya) - En çok siz konuşuyorsunuz Sayın Başkan. Genel Başkan konuşurken konuşuyordunuz. Nasıl oluyor? Genel Başkan konuşurken siz oradan devamlı laf attınız. Ayıp değil miydi? Şimdi, kalkmışsınız, buradaki laf atmalara karışıyorsunuz ya! Bir de Grup Başkan Vekilisiniz.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, bakın, dün burada Özgür Bey anlaşmanın da dışında doksan dakika konuşma yaptı. Bakın, alt tarafı beş dakika...

CAVİT ARI (Antalya) - Genel Başkan konuşurken saatlerce laf attı.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Arkadaşım, Cavit Bey, lütfen rica ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Siz kendi Grup Başkan Vekilimize söyleyin Başkanım.

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Bir sus artık ya! Bu ne seviyesizlik ya!

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Ben sizin için konuşuyorum, rica ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Genel Başkan konuşurken saatlerce laf attı, şimdi size söylenen iki lafa oradan laf söylüyor.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Değerli arkadaşım...

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Böyle bir şey mi var ya! Meclis burası, Meclis; kahvehane değil.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen, Grup Başkan Vekiline söz verdim ama. Allah, Allah!

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, bakın, böyle bir şey olamaz. Genel Başkanınız tam doksan dakika...

CAVİT ARI (Antalya) - Grup Başkan Vekili dün Genel Başkan konuşurken saatlerce laf attı Başkanım, saygısızlık yaptı.

(AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Hala konuşuyor ya!

NİLĞÜN ÖK (Denizli) - Siz Bütçede de böyle yapıyorsunuz Cavit Bey, Komisyon değil burası.

CAVİT ARI (Antalya) - Siz oraya söyleyeceksiniz, bana değil.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Arkadaşım, rica ediyorum.

MUHAMMET MÜFİT AYDIN (Bursa) - Ayıp, gerçekten ayıp!

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Hâlâ konuşuyorsun, yeter ya! Ayıp ya! 50 kişi "Sus!" diyor sana ya!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ya, siz bir dakika susun! Orası bir susarsa cevap vermeyecek, siz susun bir.

BAŞKAN - Sayın Zengin, sürenizi yeniden başlatıyorum.

Buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, bakın, dün Sayın Genel Başkan altmış değil doksan dakika konuştu. Bu doksan dakika içerisinde...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Anlaşma öyle, anlaşma.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Anlaşma öyle değildi; o, ayrı bir konu.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Anlaşma öyle.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Anlaşma zinhar öyle değil.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Abdulhamit Bey'e sor.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Ben kime soracağımı gayet iyi bilirim. Bir susarsanız sevineceğim artık. Yani her şeyi de sizden öğrenecek değiliz.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, Anayasa Mahkemesi -hakeza devam ediyoruz- Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Ceza İnfaz Kurumları, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Türkiye Adalet Akademisi, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Başkanlığı ve Türk Akreditasyon Kurumunun, hepsinin bütçelerini bugün onaylayacağız.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, burada asli muhatapları olduğu için Sayın Bakanlar biraz sonra kendilerine sorulan sorulara cevap vereceklerdir ama ben de birkaç şeyi ifade etmek istiyorum. Kendimiz de uzun yıllar, tabii, yargının içinde işgal eden insanlarız. O sebeple, yaptığımız bütün konuşmalarda "yargı" dediğimiz, hayatımızın her alanını kuşatan o fitri duyguyu zedelemekten bu konuşmaları yapmak lazım. Ben Türkiye'de geçmişte yaşadığımız bütün o sıkıntılı anlar da dâhil olmak üzere her daim hukuka itimat ettim çünkü adalet vicdani bir duygudur, fitri bir duygudur. O sebeple, muhakkak ki eğer bir yanlış varsa buradan bir yerde dönülür. Türkiye'de gerçekten işini iyi yapan hâkimler var, savcılar var ve onları bir bütün olarak böylesine kötülemeyi, aşağılamayı, hayatımız için böyle önemli olan bir müesseseyi değersizleştirmeyi Türkiye'ye ve adalet kurumuna büyük bir haksızlık olarak görüyorum, bunun muhakkak altını çizmek istiyorum.

Çokça tekrar edilen bir şey var, bugün de dün de konuşmalarda vardı, masumiyet karinesi üzerine kullanılan ifadeler vardı. Şunu ifade etmek istiyorum: Hiç kimse suçu kesinleşinceye kadar asla hükümlü ilan edilemez ama bu, var olan iddianamelerin üzerine konuşmaya engel değildir. Bunlar bir iddianame olarak içerisinde var olanlar elbette ki konuşulabilir. Bunlar konuşulurken de içinde adı geçenlerin de kişisel hakları, hukuku korunarak bunlar yapılır.

Şimdi, buradan dış politikamızla alakalı da şunu ifade etmek istiyorum: Değerli arkadaşlarım, Türkiye son yıllarda bambaşka bir dış politika uyguladığı için bugün geldiği önemli bir alana ulaşmış oldu. Türkiye kendi kendine arzu ettiği için Filistin'de, Ukrayna'da gidip kendisi ara bulucu olmuyor, kendisi çözümün parçası olmuyor; kendisine bir talep geldiği için bu oluyor. Eğer büyüyen bir Türkiye görmek istiyorsanız bunun en önemli zemini, en önemli göstergesi dış politikadır diye düşünüyorum ve dış politikada da hem Sayın Bakana hem de bunun en önemli yüzü olan Sayın Cumhurbaşkanımıza bir kez daha teşekkür etmek istiyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Meşruiyetten bahsettiniz. Sayın Cumhurbaşkanımız -çok yeni- en son grup toplantımızda şunu altını bir kez daha çizerek söyledi, buradan da tekrar etmek istiyorum: AK PARTİ ve Sayın Cumhurbaşkanımız bütün meşruiyetini sadece ve sadece milletimizden almaktadır, başka hiçbir şeyden değil. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Çünkü biz biliyoruz ki sandıktan rey almadan buraya gelinemez. Her seçim kazandığımız için bugün Türkiye Büyük Millet Meclisindeyiz, Sayın Cumhurbaşkanımız neredeyse 30 milyona yaklaşan bir oy aldığı için bugün Türkiye'yi yönetiyor. O sebeple, bu kavramları çarpıtmayı çok anlamsız bulduğumu bir defa daha ifade etmek istiyorum.

Doğrusu, tekrar bir tartışma açmak istemiyorum ama bu "Kebap yaptınız." meselesi; o gün hepimiz buradaydık, kebab falan değil, hepimiz hastanedeydik, hatırlatmak istiyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi soru-cevap işlemine başlayacağız.

CEMAL ENGİNYURT (İstanbul) - Başkanım, ben basmamıştım, bana da söz verebilir misiniz?

BAŞKAN - Otuz dakikalık soru-cevap işleminin on beş dakikasında sisteme giren sayın milletvekillerine söz vereceğim ancak sadece soyadlarıyla duyuracağım ki daha fazla sayıda milletvekiline söz verebileyim.

İlk söz Sayın Mertoğlu'na ait.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Adalet Bakanımıza "Ce-Ha-Pe" Genel Başkanı dedi ki: "Sayın Erdoğan partisine, partinin ana kademesine, kadın kollarına, gençlik kollarına değil, bir tek kendi partisinde olan yargı kollarına güvenmektedir." Yargı mensuplarını siyasi parti memuru gibi gösteren, yargının bağımsızlığına ve mensuplarının itibarına açıkça saldırı niteliğindeki bu ithamlara karşı yürütülen bir çalışmanız var mı? Bu arada, Sayın Erdoğan "dava ve yol arkadaşlarım" dediği teşkilat mensuplarıyla yol yürümekte ve sadece aziz milletimize güvenmektedir.

Sayın Özel, Dışişleri Bakanımıza "Dış politika ciddiyetle ele almamız gereken temel bir alandır. Dünyanın her yerinde vatandaşlarımız pasaportlarından gurur duyacak, saygı görecektir." demiştir. Dünyada Türkiye'nin, Cumhurbaşkanımızın gördüğü itibarın yakinen şahidiyiz. Bilip de görmek istemeyenler için gerçek tabloyu bir kez daha izah eder misiniz?

BAŞKAN - Sayın Demir...

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Adalet Bakanına: Sayın Bakanım, yatırım programında yer alan ve devam eden projelerle ilgili bilgi alabilir miyiz?

İkinci sorum: Alternatif uyumsuzluk çözüm yöntemlerinden zorunlu ve ihtiyari ara buluculuk uygulamasıyla ilgili güncel istatistikler nelerdir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Gül...

MERVAN GÜL (Siirt) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sorularım Sayın Adalet Bakanımız Yılmaz Tunç Bey'edir.

Birinci sorum: Geçtiğimiz süreçte yürürlüğe giren yargı paketlerini ana hatlarıyla anlatır mısınız?

İkinci sorum: Yargıda insan kaynağının niteliğini artırmak için bugüne kadar neler yaptınız?

Üçüncü sorum: Siirt yeni adliye sarayı projesiyle ilgili bilgi alabilir miyiz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Öztunç...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Adalet Bakanına soruyorum: Sayın Bakan, banka soygununu duymuştuk, kuyumcu soygununu duymuştuk, müze soygununu duymuştuk, saray soygununu duymuştuk ama adalet sarayının soyulduğunu ilk kez duyduk. Sizin döneminizde bir ilk yaşandı; 25 kilogram altın, 50 kilogram gümüş, emanette silahlar, şunlar bunlar, hepsi gitti. Sizi kutluyorum; adaleti soyduran Adalet

Bakanı olarak tarihe geçtiniz. Peki, bu soygunların sorumlusu kim? Mesela, siz hiç sorumluluk hissediyor musunuz? (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ün...

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Dışışleri Bakanının diploması gayretlerini takdir etmekle birlikte bazı sorularımız olacak. Şarm El-Şeyh Zirvesi'nde imzalanan ateşkes İsrail tarafından yüzlerce kez ihlal edildi. Sadece Türkiye değil uluslararası kamuoyunda da garantör ülkelere çokça kez çağrılar yapıldı ancak Sayın Bakanın verdiği demeçlerden anlıyoruz ki Türkiye'nin pozisyonu garantörlük değil. Bu konuya bir açıklık getirmesini, bu muğlaklığı gidermesini bekliyoruz kendisinden.

İkincisi, İsrail, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına vize uyguluyor ancak Türkiye, İsrail vatandaşlarına vize uygulamıyor. Bu hem mütakabiliyet ilkesine aykırı bir durum hem de büyük bir itibar boşluğu. Bu mahcubiyetimizi sonlandırmayı düşünüyor musunuz?

Bir sorum da Sayın Adalet Bakanımıza: İster Türkiye'de olsun ister İsrail'de ikamet ediyor olsun çifte vatandaş olup Gazze'deki soykırıma karışan savaş suçlularının yargılanmasına yönelik Bakanlığınızca açılan bir dava var mı? Bu konularla alakalı istatistiki bilgileri bizlerle paylaşır mısınız?

BAŞKAN - Sayın Şahin...

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Dışışleri Bakanım, terörsüz Türkiye süreciyle millî birlik ve kardeşliğimizin tahkimi adına tarihî bir süreç yaşıyoruz. Süreçte öncelikle PKK ve Suriye'nin kuzeyi de dâhil tüm uzantılarının tasfiyesi amaçlanıyor. Suriye'nin kuzeyinde PKK'yla iltisaklı tüm örgütlerin tasfiyesi ve SDG'nin Şam'a entegrasyonu ile ilgili takvimsel bir öngörünüz var mı? Bu süreçte Bakanlığınızın yürütmüş olduğu diplomatik temaslar nelerdir?

Sayın Adalet Bakanım, yargı paketi Meclise geldi ama eksikler mevcut; uzlaştırma kurumunun kapsamının genişletilmesiyle ilgili, yine, toplumsal bir sorun olan süresiz nafakanın yeniden düzenlenmesiyle ilgili ve önemli bir adalet sorunu olan KHK mağduriyetinin yeniden düzenlenmesiyle ilgili önümüzdeki dönemde bir planlamanız var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Taşcı...

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Adalet Bakanı, suç, suçluyu övmek ve örgüt propagandası suç olmaktan çıktı da biz mi haberdar değiliz? Cumhuriyet savcıları, PKK terör örgütünü övmek, PKK'lı teröristleri övmek, PKK'nın katliamlarını övmek suçlarını, üstelik de mütemadiyen işleyenler hakkında son dönemde neden işlem yapmamaktadır? Hukuk devletlerinde yürürlükteki yasalar siyasi konjonktüre göre görmezden gelinebilir mi?

Terör örgütlerinin çocuk militan sayısı bütün dünyada artıyor biliyorsunuz. 18 yaş altı özellikle uyuşturucu sanığı tutuklusu ve hükümlülerinin aynı zamanda terör örgütleriyle bağı konusunda elinizde güncel bir veri var mı?

BAŞKAN - Sayın Şenyaşar...

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sorum Adalet Bakanlığına: Meclisin değişmeyen gündemi cezaevindeki hak ihlalleridir. Cezaevlerinde kapasite fazlalığından dolayı 123 binden fazla mahpusun yatacağı ranzası yoktur. Bu bir hak ihlali değil mi Sayın Bakan? İHD'nin raporuna göre cezaevinde 1.412 hasta tutsak bulunuyor, bunlardan 335'i ağır hasta, 230'u tek başına yaşamını sürdüremeyecek durumda. "Cezaevinde kalması tıbben mümkün değil." raporuna rağmen Serhat Polatsoy başta olmak üzere ağır hasta tutsaklar neden tahliye edilmiyor? Keyfi gerekçelerle siyasi mahpusların infazını yapan cezaevi idare ve gözlem kurulları ne zaman lağvedilecek? Barış ve demokratik toplumun konuşulduğu bir süreçteyiz. Böyle bir süreç varsa Adalet Bakanlığı bu haksız, insanlık dışı uygulamalarına ne zaman son verecektir?

BAŞKAN - Sayın Ayan...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - 2011 Suriye iç savaşı nedeniyle kapatılan Suruç, Nusaybin, Akçakale ve Ceylânınar Sınır Kapılarının yeniden ticarete açılmasının önündeki engeller nelerdir? Bölgenin ekonomik, ticari ve sosyal gelişimi için önem taşıyan bu kapılar ticarete tam olarak ne zaman açılacaktır?

Sayın Tunç, sorumu milyonlarca insan adına size soruyorum: Sayın Selahattin Demirtaş hakkında verilen AİHM Büyük Daire kararının kesinleşmesi üzerinden tam otuz yedi gün geçti. Dokuz yıldır hukuksuzca tutulan Sayın Demirtaş'ın tahliye edilmesi için neyi bekliyorsunuz? Sayın Demirtaş ne zaman tahliye edilecek? AİHM kararına ne zaman uymayı planlıyorsunuz?

BAŞKAN - Sayın Altın...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Bakan, Afrika'dan boy boy barış fotoğrafları veriyorsunuz, aynı zamanda Türkiye'nin dış politikada yumuşak gücü benimsediğini ifade ediyorsunuz ve ara buluculukta "aktör" olarak tanınılıyorsunuz. Peki, neden mesele kuzeydoğu Suriye'ye gelince Kurtlar Vadisi tamamlarıyla bir savaş tehdidi savuruyorsunuz? Buradaki, Rojava'daki Kürtlerle olan şahsi münasebetiniz nedir ya da bunlara dair duyduğunuz nefret nedir, onu öğrenmek istiyoruz.

Aynı zamanda, Nusaybin Sınır Kapısı'nın 2011 yılından beri kapalı olduğunu biliyorsunuz. Hem Nusaybin Sınır Kapısı'nın hem de Ermenistan'la sınır kapısı olan Alican Sınır Kapısı'nın ne zaman açılmasını düşünüyorsunuz?

Bir diğer sorum da Bakan Tekin'e olacak. 2024 UNICEF Türkiye temsilcilerinin aralarında bulunduğu ve... Rusya-Ukrayna savaşı sonrasında refakatsiz çocukların Antalya'ya getirildiği ve çocukların burada ihmal ve istismara uğradığına dair pek çok haber çıktı. Yürütülen soruşturmada çocuklara rızası olduğu gerekçesiyle takipsizlik kararı verildiği konusunda ne düşünüyorsunuz? Bir takipsizlik kararı var mıdır?

BAŞKAN - Son soruyu Millî Eğitim Bakanlığı görüşülürken tekrarlıyorsunuz.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Sayın Tunç'a soracaktı, yanlış söyledim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Tunç'a soracaktım. Ukrayna-Rusya savaşında Türkiye'ye getirilen ve Antalya'da bulunan...

BAŞKAN - Sayın Altınsoy...

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sorum Adalet Bakanımıza olacak. Ceza infaz kurumlarının denetimi hakkında bilgi verebilir misiniz Sayın Bakanım.

Aksaray ilimize yeni adalet sarayı yapılması hususunda bir çalışmanız var mıdır?

Uzlaştırma kurumunun kapsamını genişletmeyi düşünüyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Yıldırım...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Teşekkürler Başkanım.

Adalet Bakanımıza sormak istiyorum: Sayın Bakanım, vatandaşlar arasında olacak her ihtilafın yargı önüne gelmemesi açısından alternatif uyuşmazlık çözüm yollarıyla ilgili ne gibi bir çalışma düşünüyoruz? Daha etkin kılabilme adına bu noktadaki bir çalışmamız var mı? Özellikle, aile ara buluculuğu gündemdeydi, bununla ilgili bir çalışma var mı? Aksi takdirde, devamlı hâkim, savcı olarak ve devamlı adliye binaları yaparak bir çözüme gitmenin mümkün olmadığını düşünüyorum.

Sayın Bakanım, bir de hem başsavcılıklar bünyesindeki başsavcı vekillikleri hem Yargıtay bünyesindeki savcılıklar hem de bölge adliye mahkemesindeki savcılıkların iş yükünün çok çok az olduğu, dolayısıyla, burada, bu insanların atıl hâlde kaldıkları, bunların birinci derece veya ikinci derece mahkemelerinde görev...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Osman Sağlam...

OSMAN SAĞLAM (Karaman) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sorularım Sayın Adalet Bakanımıza: On birinci yargı paketiyle yapılan infaz düzenlemeleri hakkında bilgi verebilir misiniz?

İkinci sorum: Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların sağlığa erişim imkânlarıyla ilgili bilgi verebilir misiniz?

Üçüncü sorum: Temmuz 2017 yılında lekelenmeme hakkı kapsamında soruşturma yapılmasına yer olmadığına dair kararların verilmesi mümkün hâle gelmiştir. Suçluluğun kesin hükümle sabit olmasına kadar suçsuz sayılması anlamına gelen masumiyet karinesiyle yakın bir ilişkisi bulunan lekelenmeme hakkı, kişinin şeref ve onurunu korumaya yönelik bir haktır. Bu bağlamda, lekelenmeme hakkı kapsamında verilen soruşturma yapılmasına yer olmadığına dair kararlara ilişkin istatistikleri açıklar mısınız?

BAŞKAN - Sayın Alp... Yok.

Sayın Çelenk...

SEVİLAY ÇELENK ÖZEN (Diyarbakır) - Sayın Bakan, Narin Güran cinayeti skandal bir yargı kararıyla sonuçlanmıştı. Aleyhinde güçlü somut deliller bulunan tek sanığın en az 3 kez ve kökten değiştirdiği ifadesi temelinde hakkında hiçbir somut delil bulunmayan anne, abi ve amca ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası aldı. Bugün Narin'in mezarı başında 100'üncü gününü dolduran bir adalet nöbeti var. 70 yaşında bir annecanne ve 7 yaşındaki kardeş, acılı bir baba her gün ama her gün çaresizce size sesini duyurmaya çalışıyor. Bu sesi hiç duydunuz mu? Dosyaya sunulan yeni delillerden haberiniz oldu mu? Katillerin, zalimlerin adalet nöbeti tuttuğunu hiç gördünüz mü? Yargıtay sürecinde olan bu dava üzerindeki medya manipülasyonu ve ağır baskının sağlıklı bir incelemeye imkân vereceğini düşünüyor musunuz, buna nasıl güveneceğiz?

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Aslan...

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Adalet Bakanımıza soracağım. Uyuşmazlık çözüm yöntemlerinden olan uzlaştırma kurumu hakkında bilgi verebilir misiniz? Mahkemelerin yüklerini oransal olarak ne kadar hafiflettiler?

İkinci sorum: Nitelikli yargı hizmetinin sunulması için güçlü bir kurumsal yapı ve nitelikli bir insan kaynağına ihtiyaç vardır. Bu kapsamda yapılan çalışmalar ve istatistikler hakkında bilgi verebilir misiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Yazmacı....

CEVAHİR ASUMAN YAZMACI (Şanlıurfa) - Adalet Bakanımız Sayın Yılmaz Tunç ve Dışişleri Bakanımız Sayın Hakan Fidan'a bilgilendirmeleri için teşekkür ediyorum.

İlk sorum Dışişleri Bakanımıza olacak. Ülkemiz 2025'te insani diplomasi vizyonu ile önemli bir ülke konumunda, Sayın Cumhurbaşkanımızın bu alandaki duruşu da tüm ülkeler tarafından saygıyla karşılanıyor. Önümüzdeki süreçte birçok uluslararası etkinliğe de ev sahipliği yapacağız. 2026'da diplomasi atağımız hangi yönde gerçekleşecek? Hedeflenen insani diplomasi aşamaları nelerdir?

Adalet Bakanımıza da yargı sistemimizde önemli bir adım olan usta-çırak ilişkisiyle tecrübe paylaşımına imkân tanıyan hâkim ve savcı yardımcılığı uygulamasının öngörülen sonuçlarının neler olduğunu sormak istiyorum.

2026 bütçesinin hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Adliye çalışanları ve infaz koruma memurlarının özlük haklarının iyileştirilmesi, infaz koruma memurlarına kırsalda lojman sağlanması, yoğun iş yükü nedeniyle psikolojik destek artırılması, eğitim ve kariyer planlamaları ve meslek imajının güçlendirilmesi için bir çalışma yapılmakta mıdır?

Bor ilçesi adliye sarayı 2026 yılı programına alınmış mıdır?

Tutuklama ve gözaltı tedbirlerinin sistematik biçimde muhalifleri ve eleştirel sesi susturma aracına dönüşmesi hukukun üstünlüğü ve insan hakları bağlamında ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Bu tedbirlerin Ceza Muhakemesi Kanunu'nda öngörülen şartlara ve ölçülülük ilkesine uygun şekilde uygulanması, adil yargılama hakkının güvence altına alınması ne zaman gerçekleşecektir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın İdris Şahin...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Ben de Adalet Bakanımıza makul süre, hedef sürelerle ilgili sormak istiyorum. İlk derece mahkemelerinde, bölge adliye ve idare mahkemelerinde, Yargıtay ve Danıştayda bu hedef süre kavramında ne aşamadayız? Gerçekten uzun yargılamalar vatandaşımızda muazzam bir bıkkınlık oluşturuyor ve vatandaşımızı farklı yönleri itiyor. Bu konuda kararlılığınızı Komisyonunda ifade etmişsiniz. Burada net süreler verebilir misiniz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Evet, Komisyon...

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET MUŞ (Samsun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teşekkür ediyorum, gün boyu önemli değerlendirmeler ve sorular soruldu. Bunların cevap kısmına geçmiş bulunuyoruz. Sayın Bakanlarımız bunlarla alakalı gerekli açıklamaları yapacaklardır.

İlk olarak Adalet Bakanımız Sayın Yılmaz Tunç cevap verecektir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yalnız Sayın Başkanım, AK PARTİ grubunun milletvekilleri Bakanlarla iletişim sağlayamıyor ki onlar soru sorma hakkı kullandı; bu bir hak gasbidir.

CAVİT ARI (Antalya) - Soruları muhalefetin sorması lazım Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Bakanım, buyurun lütfen.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, tekrar, hepinizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Tabii, çok sayıda soru soruldu; vakit elverdiği müddetçe cevaplamaya çalışacağım ama yetişmeyen soruları da yazılı olarak inşallah sizlere göndereceğim.

Tabii, öncelikle Sayın Günaydın soru-cevap başlamadan önce şahsımıza yönelik de bazı değerlendirmelerde bulundu. "Türkiye Cumhuriyeti demokratik hukuk devletidir." sözünden rahatsız oluyorlarmış.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Geç kalmışsınız bunu söylemek için(!)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ben değil herkes gülüyor, herkes. Benlik bir şey yok! Benlik bir şey yok, memleket öyle, memleket!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Tabii, benim bu sözle hatırlanacak olmamı da kendisine dert edinmiş. Hukuk devletiyle anılmak benim için bir şereftir ama birileri neyle anılacak, milletimiz ibretle izliyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Gerçekten milletimiz izliyor! Gerçekten milletimiz izliyor!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - O nedenle, burada öncelikle üsluba dikkat etmek lazım.

Sayın Özel, özellikle İstanbul Büyükşehir Belediyesi hakkında gerçekleştirilen soruşturmalarla ilgili olarak kürsüden de...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Size oy veren 2 kişiden 1'i adalete güvenmiyor.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - ...sizlerin de sadece bu soruşturmada hareketle adalete yönelik birtakım eleştirileriniz var...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yok ya, niye sadece bu soruşturma olsun!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - ...ve bunu gürültü çıkararak, bunu bağırarak çağırarak yapmaya çalışıyorsunuz. Size tavsiyemiz, 4 bin sayfalık iddianame ortada, bu iddianamede bunları detaylı bir şekilde incelemekte fayda var. Tabii, burada biz peşinen kim suçludur, kim suçsuzdur...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, memleketin hukuk düzeni sadece İBB'den mi? Birçok insan tutuklu, gazeteciler tutuklu, gençler tutuklu; ne anlatıyorsunuz siz!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - ...bunu bizim buradan söylememiz mümkün değil; buna karar verecek olan mahkemelerdir.

CAVİT ARI (Antalya) - Hangi mahkeme Sayın Bakan? Hangi mahkeme?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Adaletten elinizi çekin!

CAVİT ARI (Antalya) - Kararı verecek olan hâkimler...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Adaletten elinizi çekin!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Ceza Muhakemesi Kanunu 160'ıncı madde açıktır: Cumhuriyet savcıları kendilerine bir ihbar söz konusu olduğunda delilleri araştırmak lehe ya da aleyhe...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - O cüppelerden rozetleri çıkartın!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - ...onların görevleridir ve bu görevlerini yaparken de yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı içerisinde bu işlemler gerçekleşir.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - O cübbelerden rozetler çıksın, sorun kalmaz.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Adalet Bakanı olarak siz bana "İstanbul Büyükşehir Belediyesi hakkında gerçekleşen soruşturmaya müdahale edin, durdurun bu işlemleri." diyemezsiniz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - "Yargıya müdahale etme." diyoruz sana! Yargıya müdahale etme! "Cübbelerden rozetleri çıkart." diyoruz. Bu kadar anlaşılması zor mu?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Böyle bir yetkimiz yok. Anayasa'mızın 138'inci maddesi açıktır.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Başka bir şey söylüyorum ben sana!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - "Hiçbir makam, merci yargı makamlarına talimat veremez, emir veremez."

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - İşte, tam da onu söylüyoruz, tam da onu söylüyoruz! Tam da onu söylüyoruz!

CAVİT ARI (Antalya) - Ama tayin yapılabiliyorsunuz Sayın Bakan; tayin, tayin!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Tabii, işi hafife almayın, "İddianame boş." demeyin, bunu mahkeme değerlendirecek, bunun savunmasının yapılacağı yerler yargı makamlarıdır.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yargıdan elinizi çekin!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Aslında size tavsiyelerde bulunan var, büyüünüz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sen bize tavsiye verme, yargıdan elini çek! Bizim sana söylediğimiz budur.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Ben bulunmuyorum, ben bulunmuyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sen bize tavsiye verme! Yargıdan eline çek!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Size o tavsiyeleri daha iki sene önce Cumhurbaşkanı adayı olarak gösterdiğiniz eski Genel Başkanınız bulunuyor, "Arının." diyor, "Arının." (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Şimdi siyasete mi geçtin Adalet Bakanı? Adalet Bakanı, şimdi siyasete mi geçtin?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - "Cumhuriyet Halk Partisi seçmenini üzme." diyor.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - 17-25 Aralık'ta ne yaptın bugüne kadar ha? Ne yaptın 17-25 Aralık'ta bugüne kadar? 17-25 Aralık'ta burada rüşvet saati takanlara ne yaptınız bugüne kadar?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Dolayısıyla her seçimde, her seçimde Cumhuriyet Halk Partili seçmeni hayal kırıklığına uğratmaya eğer bu şekilde davranırsanız devam edersiniz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bir tane AKP'li, MHP'li belediyeye soruşturma yaptın mı? Ne anlatıyorsun?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - O nedenle yargı bağımsızlığı ve çerçevesi içerisinde yargı işini yapar.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yargı işini yapsa sorun kalmayacak.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Ekmen hukuk fakültelerinin durumuyla ilgili önemli şeyler söyledi, katılıyoruz. Eğitim kalitesini artırmamız lazım. Bu noktada aldığımız tedbirler var; kontenjanları 14 binden 10 binlere düşürdük, dikey geçiş, ikinci öğretim kaldırdık bunları ve ilk 100 bine girme şartı da getirdik bu seneden itibaren. Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı önemli bir uygulama, bunun daha etkin hâle getirilebilmesiyle ilgili çalışmalarımız var. Yine hâkim, savcı yardımcılığı sistemine geçerek artık adaylığı ortadan kaldırdık, üç yıl süren bir kürsü öncesi usta-çırak ilişkisi içerisinde bir tecrübe kazanımıyla göreve başlayacaklar; bu yöndeki çalışmalarımız devam ediyor.

Sayın Temelli, Sayın Kavuncu da ifade etti, Sayın Şenyaşar da konuşmalarında söyledi.

Sayın Şenyaşar, Türkiye Cumhuriyeti devletinin cezaevlerinde tutsak yoktur, hükümlü ve tutuklular vardır; bunu düzeltmekte fayda var, öncelikle. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Demirtaş tutsaktır! Figen Yüksekdağ tutsaktır! Leyla Güven tutsaktır! Ayşe Gökkan tutsaktır! Çok net tutsaktırlar!

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - AİHM ve AYM kararına rağmen tahliye edilmiyorlar.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Tutuklu ve hükümlülerin cezaevlerindeki şartları kanunlara, yönetmeliklere göre yürütülmektedir.

"İdare ve gözlem kurulları neden olumsuz karar veriyor?" şeklinde birtakım eleştiriler yapıldı. Yani bunu söylüyorsunuz, sürekli söylüyorsunuz ama burada gerçek durum bu mu diye bir bakıyoruz... "Neden olumlu değerlendirilmiyor?" diyorsunuz, bunu sürekli tekrarlıyorsunuz.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Kitap okuduğu için! Şalvar giydiği için! Amedspor forması giydiği için! Çok açık yani!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Adli suçlarda, bakın, denetimli serbestlik değerlendirmesi olumlu değerlendirme yüzde 97,71; koşullu salıverme değerlendirmesi yüzde 88,68. Terör suçlarında açık cezaevine ayrılma değerlendirmesi yüzde 91,55; denetimli serbestliğe ayrılma yüzde 94,21; koşullu salıverme değerlendirmesinde de yüzde 54,7 yani burada "Olumlu değerlendirilmiyor." şeklindeki eleştiriler doğru değil. Tabii ki burada altı ayda bir idare ve gözlem kurulu hükümlünün durumuna göre bu tür değerlendirmeleri yapıyor. Tabii ki uygulamadan kaynaklanan problemler varsa bu konuda uygulamanın daha etkin hâle getirilebilmesiyle ilgili olarak da her zaman biz bu konulara açığız.

Ağır ve sürekli hastalığı ya da engel durumuyla ilgili gündeme getirdi birçok milletvekilimiz. Burada da özellikle ceza infazının ertelenmesi hasta hükümlü ve tutuklularla ilgili olarak İnfaz Kanunu'muzun 16'ncı maddesi çerçevesinde yürütülebilmektedir; burada tam teşekküllü hastane raporlarının Adli Tıp Kurumu tarafından onaylanmasıyla yürütülen süreçler vardır.

Yine, Sayın Sağlam ve Sayın Mervan Gül yargı paketleriyle ilgili... Tabii, vaktimiz bunların tamamını burada ifade etmeye yetmez ancak ben şunu söyleyeyim: 28'inci Yasama Dönemi'nde bu Mecliste sekizinci yargı paketi, dokuz ve on yasalaştı.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Haberleri bile yoktu onuncu yargı paketinden.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Her birinde önemli maddeler var, ceza adaletinin etkinliğinin artırılmasına yönelik önemli maddeler var. Yine, on birinci paket Komisyondan geçen...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Adil yargılama...

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ - Evet, amacımız adil yargılanmayı daha etkin hâle getirmek, bütün bunlar için ve yargılamanın gecikmeden ve adil bir şekilde sonuçlanmasını sağlayabilmek için sizlere arz ettiğimiz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Demirtaş'a gelin, Demirtaş'a!

SALIHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Uygulamıyoruz ki kararları; Can Atalay sonuçlandı da ne oldu Sayın Bakan?

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sayın Demirtaş'a gelelim.

BAŞKAN - Sayın Fidan, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN - Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum, sayın vekillere de gösterdikleri ilgi ve sordukları sorular için teşekkür ediyorum, vaktimiz elverdiği ölçüde sorularına cevap vermeye çalışacağım.

Öncelikle Sayın Başkan, sayın vekiller; birkaç genel hususu söylemek istiyorum. Grup Başkan Vekillerimiz konuşurken belli konuları eleştirdiler; özellikle yaptığımız bilgilendirmeye ilgili, konuşmayla ilgili eleştirileri oldu, belli konuların yeterince izah edilmediğini gündeme getirdiler.

Şimdi, o kadar geniş bir dış politika alanında coğrafya, konu olarak iştiğal ediyoruz ki bu türden iştiğali olan, dış politikası işgali olan ülke sayısı 10'u bulmaz sayın milletvekilleri. Tamam, eleştiriyorsunuz, muhalefetin eleştirmek gibi bir görevi de var ama belli sayısal realiteleri de ortaya koyalım. Türkiye'nin dış politika büyüklüğü, dış politika sorumluluğu inanılmaz derecede fazla; dolayısıyla benim burada her konuyu sizlere birer cümleyle bile anlatmaya vaktim yetmedi. Dolayısıyla beklediğiniz konulardaki detaylı izahı vermek için burada iki tane husus var; biliyorsunuz, Genel Kurulda bu türden uzun bilgilendirmeler mümkün olmuyor,

Genel Kurul bu görevini Dış İşleri Komisyonuna delege etmiş durumda. Komisyon zaman zaman bilgilendiriliyor ama uygun görülürse ben ihtiyaç duyan sayın vekillerle bir araya gelip bu konuları derinlemesine konuşmaktan memnuniyet duyacağımı da ifade etmek isterim çünkü haklılar, her bir konunun gerçekten uzun uzun anlatılması mümkün.

Diğer taraftan, bazı konular da burada anlatılırken biz tabii ki kamuoyunu bilgilendiriyoruz, kamuoyuna karşı bir mecburiyetimiz var. Sayın vekiller kamuoyu adına bizlere, yürütmeye sorular soruyorlar. Cevap verirken de özellikle dış politika, güvenlik alanlarında da belli konularda hassasiyetleri göz önünde bulundurmamız gerekiyor. Her konunun bir cevabı var, inanın, hiçbir problemli alan yok.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Kapalı oturumda gördük vallahi, hiç de yok cevabı!

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN - Bu konularda da dediğim gibi, sizlerle özel ortamlarda, kapalı oturumlarda bir araya gelip her türlü konuyu çok açık bir şekilde tartışmaktan, görüşmekten, bilgi alışverişinde bulunmaktan memnuniyet duyarım; bunun da altını çizeyim.

Diğer taraftan, dış politika konusunda biz bu kadar çalışıyoruz; görüyorsunuz, gidiyoruz geliyoruz, arkadaşlarımız çalışıyor, biz çalışıyoruz, Cumhurbaşkanımız çalışıyor. Yani rasyonel bir şekilde kendi dış politika başarımızı neyle ölçüyoruz, ne yapıyoruz?

Şimdi, bunun iki yöntemi var; birincisi, bir önceki güne nazaran biz bugün daha fazla belli alanlarda neyi yapmışız; ikincisi, görecelilik kavramı üzerinden diğer bizim gibi olan ülkelere nazaran biz nerede duruyoruz, ona bakıyoruz. Her iki kaleminden de baktığımız zaman, gerçekten dış politikamız bu açıdan daha iyi.

Şunları söyleyeyim: Biz güvenli durmaya devam ediyor muyuz? Ediyoruz. Sınır ötesindeki tehditlerle uğraşıyor muyuz? Uğraşıyoruz. Daha geniş coğrafyalara bir önceki güne nazaran ulaşıyor muyuz? Ulaşıyoruz. İhracatımız bir önceki güne nazaran artıyor mu? Artıyor. Enerji iş birliğimiz artıyor mu? Artıyor. Savunma iş birliğimiz artıyor mu? Artıyor. Daha az yaptırıma tabi oluyor muyuz? Oluyor. Daha fazla güvenlik ittifakı geliştiriyor muyuz? Geliştiriyoruz. Bunun gibi somut parametreler üzerinden biz başarımızı ölçüyoruz.

Sayın milletvekilleri, bir de bizim gibi ülkelere baktığımız zaman, özellikle bu belirsizlik çağında gerçekten ulus devletlerin işi inanılmaz derecede zor, özellikle Amerika'nın yeni politikası sebebiyle Avrupa'yla olan, kendi arasında oluşturduğu ihtilaf ve gerilim...

Amerika'nın ortaya koyduğu yeni millî güvenlik siyaset belgesinden bahsedildi; bu, gerçekten özellikle küresel güvenlik için çok temelli değişimleri getiren bir husus, onu da belki imkân olsa ayrıca konuşmak gerekirdi ama bütün bu parametrelere baktığımız zaman, kendi dış politikamızın kendi idealimizin gerisinde olduğunu ama diğer bütün hesaplamalara göre gerçekten başarılı olduğumuzu da ifade etmek istiyorum.

Şimdi, Gazze'yle ilgili soru soruldu, sayın vekilimiz dedi ki: "Garantörlükle ilgili burada bir gri alan var, netlik istiyoruz." Sayın milletvekilleri, ben zaman zaman gündeme getiriyorum bunu, Şarm El-Şeyh'de biz ara bulucu 4 ülke olarak bir irade beyanına, niyet beyanına imza attık bu barışın devam etmesiyle alakalı. Biz teknik olarak da hukuki olarak da garantör bir ülke değiliz şu andaki süreçte, garantör bir ülke de yok ayrıca, hukuki olarak da teknik olarak da garantör bir ülke yok ama biz garantör sorumluluğunu almaktan çekiniyor muyuz? Çekinmiyoruz. Önümüzdeki dönemde yapılacak olan anlaşmalar, çalışmalar veya hukuki çerçeve bunu iktiza ettirirse memnuniyetle ama biz bir garantörmüşüz gibi sorumluluk yüklenmeye, iş birliklerini ilerletmeye, anlaşmaları yapmaya, açıkta ve kapalıda çalışmaya her zaman için hazırız ve buna da devam ediyoruz. İsrail'in ihlalleri devam ediyor mu? Sonuna kadar devam ediyor. Barışı ilerletmeye gönlü var mı? Kesinlikle yok. Bunun farkında mıyız? Tabii ki farkındayız. Bunu sizlere burada ifade ettim mi defaatle? Tabii ki ifade ettim. Zaten bütün çabalarımız uluslararası toplumu, Amerika'yı New York'ta, Washington'da Cumhurbaşkanımızın gayretleriyle bir noktaya getirmeye çalışmak nedendi? İsrail'in üstünde baskı uygulamak içindi. Bunda da başarılı olduk mu bugüne kadar? Kısmen başarılı olundu, İsrail bir noktaya getirildi, Amerika, barış antlaşmasını sahiplendi ve ilerletmeye çalışıyor ve biz de buna elimizden gelen desteği veriyoruz. İstediklerimiz oranda tabii ki gitmiyor, istediklerimiz oranda insani yardım içeriye gitmiyor ama bunun için de elimizden geleni yapmaya devam edeceğiz.

Sayın milletvekilleri, diğer sorulara vakit kalmadı, otuz saniye var; müsaadenizle...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Nusaybin Sınır Kapısı, Akçakale, Suruç...

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN - Ha, sınır kapısıyla alakalı sormuştunuz, sayın vekillerden biri de sordu özelde; onun için de şunu söyleyeyim: Bizim, politika olarak bütün sınır kapılarımızı açmaya niyetimiz var fakat Suriye'de özellikle Nusaybin ve mücavirindeki sınır kapılarının açılabilmesi için 10 Mart mutabakatıyla ilgili sürecin tamamlanması ve merkezî Hükûmetin bir noktaya gelmesi lazım.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkan...

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Baş, bir saniye, bir saniye... Müsaade eder misiniz.

Dilekçeniz ulaştı bana. Sayın Baş, "Son söz milletvekilinindir." diye bir talep açmışsınız. Biz, son söz konusunda bir milletvekili arkadaşımıza söz verdik ancak ben size yerinizden bir dakika söz vereceğim. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Başkan, yerinden değil, İç Tüzük gereği...

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Erkan Baş'ın, usul hatası yapıldığına ve İç Tüzük madde 61'e göre son sözün milletvekilinde olduğuna ilişkin açıklaması

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Böylece, milletvekili arkadaşlarımız da tartışmaya hâkim olsunlar; bence çok ağır bir usul hatası yapılmıştır. Herkesin önünde İç Tüzük var; değerli arkadaşlar, İç Tüzük madde 61 net bir cümleyle "Son söz milletvekilinindir." diyor. Bu ne demek değerli

arkadaşlar? "Ucube sistem" diyoruz ya, işte, o ucubeliğin bir örneğini daha şu anda görüyoruz. Daha önceki örneklerde, hatta dün buradaydınız, dün de bu maddenin gereği olarak biz şöyle bir usul uyguluyoruz: Dün, Cumhurbaşkanı Yardımcısı konuşmasını yaptıktan sonra aleyhte şahsı adına konuşan milletvekili arkadaşımız son konuşmayı yaptı. Bugün aleyhte son konuşma yapıldıktan sonra Grup Başkan Vekilleri, başka milletvekili arkadaşlarımızca soru-cevap işlemleri yapıldı ve şu an itibarıyla tutanaklarımızda son sözü bakanlar söylemiş gözüküyor. Bu, açıkça İç Tüzük ihlali anlamına geliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Toparlayın lütfen.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Kesinlikle Başkanım, doğru söylüyor. Söz hakkı vermeniz gerekiyor Sayın Başkan.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Oylamaya geçelim Başkanım.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Sayın Başkan, şimdi, bu hatayı yapmamamız lazım; çünkü tutanaklara bakarsanız görürsünüz.

Geçtiğimiz yıllardaki tutanaklara bakarsanız, en son Grup Başkan Vekilleri konuştuğu için böyle bir talebe gerek kalmıyor Grup Başkan Vekili de milletvekili olduğu için.

Ben dilekçemi verdiğim an itibarıyla görüşmeler bitmiş, son sözü Bakanlar söylemiştir. Dolayısıyla Sayın Başkan, İç Tüzük 61'e göre son söz milletvekilinindir. Bu söz hakkını da dilekçemle talep ettim, karşılanmasını rica ediyorum. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Baş, açıklamanızı yaptınız. Biz aleyhte bir milletvekili arkadaşımıza son sözü vermiştik, bunu rağmen ben size iki dakika söz verdim.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - O ben değilim.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Sayın Başkan...

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Ben Grup Başkan Vekiliyim.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Bu olmaz ama, size yerinizden verdim, siz konuştunuz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Başkanım, verin söz hakkı; Genel Başkan kendisi.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Ben Grup Başkan Vekiliyim.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Sayın Başkan...

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 226) (Devam)

2.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2024 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 218 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2024 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2024 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1191) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 227) (Devam)

A) TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ (Devam)

1) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU (Devam)

1) Kamu Denetçiliği Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) ANAYASA MAHKEMESİ (Devam)

1) Anayasa Mahkemesi 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Anayasa Mahkemesi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) SAYIŞTAY (Devam)

1) Sayıştay 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Sayıştay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) ADALET BAKANLIĞI (Devam)

1) Adalet Bakanlığı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Adalet Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) YARGITAY (Devam)

1) Yargıtay 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Yargıtay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) DANIŞTAY (Devam)

1) Danıştay 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Danıştay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU (Devam)

- 1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- Ğ) CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURLARI KURUMU (Devam)
- 1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurları Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurları Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- H) TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU (Devam)
- 1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- I) TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ (Devam)
- 1) Türkiye Adalet Akademisi 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Adalet Akademisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- İ) KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU (Devam)
- 1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- J) DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI (Devam)
- 1) Dışişleri Bakanlığı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Dışişleri Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- K) AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Avrupa Birliği Başkanlığı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Avrupa Birliği Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- L) TÜRK AKREDİTASYON KURUMU (Devam)
- 1) Türk Akreditasyon Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türk Akreditasyon Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - Şimdi, sırasıyla birinci turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ile kesin hesaplarına geçilmesi hususunu ve bütçeleri ile kesin hesaplarını ayrı ayrı okutup oylarınıza sunacağım.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Sayın Başkan, kusura bakmayın, bu İç Tüzük sizi de bağlıyor, beni de bağlıyor.

Hayır, Sayın Başkan, bu işlem usulsüz; bakın, bu işlemi yapamazsınız! Özür diliyorum, Sayın Başkan, özür diliyorum, İç Tüzük sizin de üstünüzde, benim de üstümde. Sayın Başkan...

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin...

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Sayın Başkan, yanlış yapıyorsunuz, yanlış yapıyorsunuz!

BAŞKAN - ...2026 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum...

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Usul tartışması talep ediyorum! Böyle bir şey olmaz Sayın Başkan, olur mu ya?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Devam edin, devam!

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler.... Kabul edilmiştir.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Sayın Başkan, yaptığınız şey İç Tüzük'e aykırı! Anayasa'yı ezenlerle birlikte davranmayın!

BAŞKAN - Genel toplamı okutuyorum...

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Sayın Başkan, Anayasa'yı ezenlerle birlikte davranıyorsunuz; olmaz, yakışmadı size, yakışmadı!

İç Tüzük sizi de bağlıyor. Hayır, İç Tüzük'e göre yanlış.

BAŞKAN - Genel toplamı okutuyorum:

"TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

1) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 27.235.264.000..."

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Ya, Sayın Başkan, okuyor musunuz İç Tüzük'ü? İç Tüzük'ü okuyor musunuz?

BAŞKAN - Yapmayın bunu lütfen! Ben size söz verdim yerinizden, konuşsaydınız.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Devam, devam! Okur musunuz, okur musunuz?

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Ya, İç Tüzük'ü okuyor musunuz? İç Tüzük'ü okur musunuz?

Böyle bir uygulama olabilir mi ya? Ya, Sayın Başkan, yaptığınız yanlış! Sayın Başkan, yaptığınız yanlış! Hayır...

Usul tartışması açın o zaman, usul tartışması açın efendim. Efendim, usul tartışması açın.

BAŞKAN - Sayın Baş, siz "Son söz milletvekilindir." dediniz, Sayın Taşkın Özer de milletvekili. Son sözü ona verdim, aleyhte son sözü ona verdim.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Evet, Bakan değil, Sayın Bakan değil, Sayın Bakan değil!

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Son söz milletvekilindir!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Oylamaya geçildi, oylamaya.

Oylamaya geçildi; okutun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - İç Tüzük'e uy Başkan!

BAŞKAN - Genel toplamı okutuyorum.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Yanındakileri dinleme, İç Tüzük'e uy Başkan!

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Başkanım, Sayın Başkanım, yapmayın!

Usul tartışması açın.

(Gürültüler)

BAŞKAN - Ya, yapmayın lütfen! Ben size söz verdim.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Ya, siz niye Anayasa'yı eziyorsunuz!

BAŞKAN - Sayın Baş, ben size söz verdim, orada anlatsaydınız meramınızı.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Hayır, öyle bir şey yok, kürsüden söz hakkım var. Hayır efendim.

BAŞKAN - Yapmayın ama ya! Böyle şey olur mu ya!

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Siz Anayasa'yı ezmeyin lütfen, lütfen.

Usul tartışması talep ediyorum.

BAŞKAN - Bir usul var ama, usulü herkese böyle çiğnetecek hâlimiz yok ya!

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Ya, usul tartışması açılınsın arkadaşlar.

Sayın Başkan, usul tartışması açar mısınız?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Fasılları okutun, okusanıza!

KÂTİP ÜYE MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Okudum ben, okudum: "27 milyar 235 milyon 264 bin."

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Sayın Başkan, usul tartışması niye açmıyorsun?

Sayın Başkan, usul tartışması talep ediyorum, usul tartışması talep ediyorum.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Başkan, İç Tüzük'ü çiğneyerek orada oturamazsın!

(Gürültüler)

BAŞKAN - Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.17

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 22.07

BAŞKAN: Başkan Vekili Tekin BİNGÖL

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27'nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

1) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 27.235.264.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı (A) CETVELİ

Toplam Ödenek 10.965.034.000,00

Bütçe Gideri 10.946.620.006,56

Kullanılmayan Ödenek 18.413.993,44

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2026 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

1) Kamu Denetçiliği Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 470.508.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 470.508.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

**2) Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
(A) CETVELİ**

Toplam Ödenek 274.837.000,00

Bütçe Gideri 256.793.266,23

Kullanılmayan Ödenek 18.043.733,77

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 235.974.000,00

Bütçe Geliri 274.295.858,45

Net Bütçe Geliri 274.295.858,45

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 2026 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

ANAYASA MAHKEMESİ

**1) Anayasa Mahkemesi 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ**

GENEL TOPLAM 996.693.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

**2) Anayasa Mahkemesi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
(A) CETVELİ**

Toplam Ödenek 595.599.000,00

Bütçe Gideri 505.050.900,72

Kullanılmayan Ödenek 90.548.099,28

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Sayıştay Başkanlığının 2026 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

**1) Sayıştay Başkanlığı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ**

GENEL TOPLAM 4.729.868.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayıştay Başkanlığının 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Sayıştay Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

**2) Sayıştay Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
(A) CETVELİ**

Toplam Ödenek 2.463.770.350,00

Bütçe Gideri 2.415.480.676,77

Kullanılmayan Ödenek 48.289.673,23

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayıştay Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığının 2026 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler...

Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

ADALET BAKANLIĞI

1) Adalet Bakanlığı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 389.560.443.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığının 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Adalet Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 204.556.975.938,48

Bütçe Gideri 200.431.902.091,69

Kullanılmayan Ödenek 4.125.073.846,79

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Yargıtay Başkanlığının 2026 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

YARGITAY BAŞKANLIĞI

1) Yargıtay Başkanlığı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 5.238.733.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yargıtay Başkanlığının 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Yargıtay Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Yargıtay Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 2.932.573.000,00

Bütçe Gideri 2.799.614.593,59

Kullanılmayan Ödenek 132.958.406,41

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yargıtay Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Danıştay Başkanlığının 2026 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

DANIŞTAY BAŞKANLIĞI

1) Danıştay Başkanlığı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 3.136.706.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Danıştay Başkanlığının 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Danıştay Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Danıştay Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 1.790.866.610,00

Bütçe Gideri 1.703.541.423,80

Kullanılmayan Ödenek 87.325.186,20

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Danıştay Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2026 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU

1)Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 1.547.695.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı (A) CETVELİ

Toplam Ödenek855.217.000,00

Bütçe Gideri842.120.883,37

Kullanılmayan Ödenek13.096.116,63

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2026 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURLARI KURUMU

1)Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 25.019.451.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 24.969.451.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı (A) CETVELİ

Toplam Ödenek 36.295.001.900,00

Bütçe Gideri 30.948.008.876,13

Kullanılmayan Ödenek 5.346.993.023,87

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 13.548.489.000,00

Bütçe Geliri 34.257.833.994,82

Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler 12.635.262,10

Net Bütçe Geliri 34.245.198.732,72

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2026 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

**1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ**

GENEL TOPLAM 360.920.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 359.920.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

**2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
(A) CETVELİ**

Toplam Ödenek 200.012.000,00

Bütçe Gideri 189.159.585,76

Kullanılmayan Ödenek 10.852.414,24

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 179.492.000,00

Bütçe Geliri 201.281.911,94

Net Bütçe Geliri 201.281.911,94

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türkiye Adalet Akademisinin 2026 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ

**1) Türkiye Adalet Akademisi 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ**

GENEL TOPLAM 389.420.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 388.820.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Adalet Akademisinin 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türkiye Adalet Akademisinin 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

**2) Türkiye Adalet Akademisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
(A) CETVELİ**

Toplam Ödenek 223.914.000,00

Bütçe Gideri 187.583.180,63

Kullanılmayan Ödenek 36.330.819,37

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 199.490.000,00

Bütçe Geliri 200.738.074,46

Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler 23.910,00

Net Bütçe Geliri 200.714.164,46

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Adalet Akademisinin 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2026 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU

1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 651.100.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 651.100.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 361.300.000,00

Bütçe Gideri 269.189.413,92

Kullanılmayan Ödenek 92.110.586,08

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 342.300.000,00

Bütçe Geliri 343.132.471,12

Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler 2.657,18

Net Bütçe Geliri 343.129.813,94

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Dışişleri Bakanlığının 2026 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

1) Dışişleri Bakanlığı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 46.805.514.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dışişleri Bakanlığının 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Dışişleri Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Dışişleri Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 29.484.423.133,88

Bütçe Gideri 26.624.633.022,04

Kullanılmayan Ödenek 2.859.790.111,84

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dışışleri Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Avrupa Birliği Başkanlığının 2026 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

1) Avrupa Birliği Başkanlığı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 10.232.906.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Avrupa Birliği Başkanlığının 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Avrupa Birliği Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Avrupa Birliği Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı (A) CETVELİ

Toplam Ödenek 6.441.281.000,00

Bütçe Gideri 6.401.380.863,05

Kullanılmayan Ödenek 39.900.136,95

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Avrupa Birliği Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türk Akreditasyon Kurumunun 2026 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

1) Türk Akreditasyon Kurumu 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 478.386.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 748.462.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türk Akreditasyon Kurumunun 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türk Akreditasyon Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Türk Akreditasyon Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı (A) CETVELİ

Toplam Ödenek 362.625.500,00

Bütçe Gideri 319.889.330,40

Kullanılmayan Ödenek 42.736.169,60

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 256.733.000,00

Bütçe Geliri 330.417.442,64

Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler 12.425,10

Net Bütçe Geliri 330.405.017,54

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türk Akreditasyon Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Böylece, birinci turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ve kesin hesapları kabul edilmiştir. Hayırlı olmalarını temenni ederim.

Sayın milletvekilleri, birinci tur görüşmeleri tamamlanmıştır.

Programa göre, kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarını sırasıyla görüşmek üzere 10 Aralık 2025 Çarşamba günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.29